

B 10123

BIBLIOTHECA DE LEGISLATIUNE

COLLECȚIUNE

DE

LEGIURILE ROMÂNIEI

VECHI ȘI CELE NOU

CĂTE S'AŪ PROMULGAT DE LA 1 IANUARIE 1875 ȘI PÂNĂ LA
FINELE ANULUI 1885.

LEGI, PROCEDURE, REGULAMENTE,
TRATATE, CONVENȚIUNI, DECRETE, INSTRUCȚIUNI, FORMULARII, TARIFE,
TABLOURI, STATUTE, CONCESIUNI, ETC.

DIN LEGILE VECHI SUNT TRECUTE ACI :

Pravila lui Vasile Lupu, Pravila lui Mateiu Basarab, Pravila de la
Govora, Legile turce pentru proprietatea din Dobrogea.

DE

IOAN M. BUJOREANU

VOLUMUL III

BUCUREȘTI

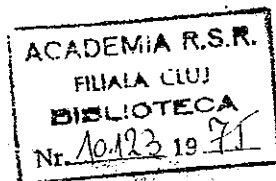
TIPOGRAFIA ACADEMIEI ROMÂNE (LABORATORII ROMÂNII)

26, STRADA ACADEMIEI, 26.

1885.

B 10123

B 10123

P R E F A Ț A.

Consecuent sarcinii ce mi am impus de a publica treptat legile vechi și noi, ast-fel ca această Colecțiune să formeze Biblioteca de legislațiune veche și nouă a Țării, presint publicului acest Volum III în aceleași condițiuni ca volumele I și II apărute deja.

Lucrarea fiind colosală și cheltuelile însemnate, am divizat volumul III în două părți :

Partea I a acestui volum III, conține din legile vechi : *Pravila lui Vasile Lupu, Pravila de la Govora, Pravila lui Mateiu Basarab și Legile turce ale proprietății din Dobrogea*. Iar din legile noi : *Ale Eforiei spitalelor civile din București, — ale Epitropiei ospiciilor Sf. Spiridon din Iași* — cele emantate de la *Ministeriul de externe*, — și cele *administrative, județiane și comunale*.

Partea II, care este sub presă, conține legile : judiciare, financiare, militare, culte, instrucțiune, agricultură, comerț, lucrări publice, căi ferate, telegraf și postă, penitenciare, medicale, etc.

Ast-fel se completează volumul III cu legiuirile promulgate până la finele anului 1885.

Trimiterile și notițele necesarii sunt trecute în acest volum ca și în cele două volume precedente.

La finele Partei II a volumului III se va face două table de materii a legiuirilor, una pe specii, și alta alfabetică, întocmai ca cele trecute la finele volumului II a acestei Colecțiuni.

I. M. Bujoreanu.

LEGIURI VECHI.

CARTE ROMĂNESCĂ
DE ÎNVĂȚĂTURĂ DE LA
PRAVILELE IMPARATEȘTI

ȘI DE LA ALTE GIUDEȚE
CU ZISA ȘI CU TOATĂ CHELTUÉLA A LUJ

VASILIE VOEVODUL

ȘI

DOMNUL ȚĂRĂI MOLDOVEI.

DEN MULTE SCRIPTURI TĂLMĂCITĂ

DEN LIMBA ILENESCĂ PRE LIMBA ROMĂNESCĂ

ÎN TIPĂRUL DOMNESC S'AU TIPĂRIT ÎN MĂNĂȘTIREA A TREI-SVÉTITELE ÎN IAȘI
DE LA HRISTOS 1646.

STIHURI ÎN STEMA DOMNIEI MOLDOVEI

*De și vezi când-va semn gróznic,
Sa nu te miri când să arată puternic,
Că puternicul puterea l' inchipuște.
Si slăvitul podoaba l' schizmește.
Cap de buâr si la domni moldovinești
Ca puterea aceri hiéri să o socotesti;
De unde mari Domni spre laudă s' au făcut cale
De-acolo și Vasile Vod au început lucrurile sale,
Cu învățături ce în țara sa temeriazeste,
Nemuritor nume pe lume și zideste.*

TOTI CEIA CE SĂMT CRESTINI PRAVOSLAVNICI

CINE VA CETI CA SĂ INȚELEĞĂ .

Cum isvoresc și es tóte apele den mare și împărțindusă să răschiră pren tóte vinele pământului de adapă tot pământul, așa într-acesta chip, și svintele scripturi isvorăsc și es dentru înțelepciunea Dumezării și alte tóte învățăturele cele bune; drept aceia iarăși cum vedem pre toți înțelepți și puternicii lumii cu mare osrădie și nevoință și cu multă cheltueală cearcă și sapă pământul și meștersuguesc de gășesc de acele vine de isvor de apă, și daca le găsec bucurându-se, fórte iscusit cu mare meștersug sillesc de scót acele izvóre până în fața pământului pentru binele și repausul a mulți ce lăcuesc pre acel loc, așa iaste și isvorul svintelor scripturi. Mulți înțelepți și puternicii împărați cu multă rugă și nevoință și cu mare osrădie s' au cumpatal deú cercat până s' au spodobit de au găsit isvorul vieții cel nescăzut, ce să dice svânta scriptură, și cu multă dragoste și bucurie lumii l' au arătat pentru binele și folosul a mulți, dup'aceia pre urma lor cu bună învățatură ca o moșie tuturor împreună le-au lăsat și mai vrătos celor lipsiți și însătați de învățatură; pentru că cum nu póte nime a lăcui în această lume fără de apă, așa nu póte fi nici fără învățatură; cum dice Isaia prorocul: zavistia cuprinde pre ómenii cei neinvățați. Drept aceia și al nostru prea luminat întru creștinătate și

direct întru credință Ion Vasilie Voevoda Domnul și biruitorul țerei Moldovei, urmând urma celor bunți și înțelepți domni, socotind nepuțința și slăbăciunea acestui loc și înpuținarea isvórelor svintelor scripturi și altor învățături, și cunoscând nevoia ce va veni și scăderea asupra ómenilor ce vor fi locuitori în țara Moldovei fiind fără învățatură vor fi deapurarea însătați și lipsiți ca și cum are fi într'un loc săcetós fără de apă, și mai vrătos vėzind nedreptățile și asuprélele mișeilor carele fac ce l' neinvățați și ne'ntălegători directóri și giudețele de pre la tóte scaunele Moldovei, drept aceia cu multă osrădie s' au nevoit Măriea-Sa deú cercat pre multe țeri până l' au îndreptat D-zeu deú găsit ómeni ca aceia dascáli și filosofi deú scos den cărți elinești și lătinești tóte tocmélele cele bune și giudețele celor bunți creștini și svinți împărați, carele ca o lumină luminează și arată tot lucrul celor întunecați și proști și ne'nvățați ca să cunoscă strămbăteala tuturor și să giudece pre dreptate, carele să chiamă acum pravilele împărătești; acéstea înțelepciunii și acéstea învățături ne-au dat și ne-au lăsat noó tuturor rodului romănesc ca să ne fie noó deapurarea isvor de vicața, în veci nescăzut și nesfrășit.

După tocméala și nevoința Măriei-Sale Domnului, datu-s' au învățatură și mie unui mai mic și nice de o treabă a Măriei-Sale rob, Evstratie biv-logofet, de am scos aciaste pravile și le-am talmăcit den scrisóre grecescă pre limba Romănească ca să póta înțelege toți.

PRAVILE

TOCMITE ALEASE SCOASE PENTRU TOTI LUCRĂTORII PĂMÂNTULUI, ANUME : PENTRU PLUGARI, PENTRU LUCRĂTORII VIELOR, PENTRU NĂMIȚI ȘI PENTRU PĂSTORI, ARATÂND ÎMPREUNĂ TUTUROR GIUDEȚUL ȘI CERTAREA CE LI SĂ VA DA FIE ȘI CĂRUEA DUPĂ DEALA SA, CARI ÎVOR ÎNBLA CU NEDIREPTATE

Pentru plugari

za. Pricina dentăi.

a. Cadesă a tot plugariul să și are și să și lucreze pământul cu dreptate, iară să nu

cumva îndrăznescă a eși den hotarul său să apuce hotarul de-aprópelui său.

v. De va eși neștine den hotarul său și va micșura hotarul vecinului său, de va face acésta la vrémea plugului cându'și ară pământul, să și pearđă lucrul și osteneala ce va fi

făcut acolo; iară de va fi schimbat hotărul cânduș'au sămănat sămânța atunce să și piarză și sămânța și arătură și totă rōda ce va face acel pământ ce au sămănat pre loc străin, pentru căce au călcat hotărul altuia.

g. Ori cine den plugari de va intra în pământul altuia de'l va ara sau'l va și samana și nu va fi întrebat pre stăpânul pământului, dăm invățătura ca să nu ia nemică dentr'acel pământ nice pentru munca lui nice peritru arătură nice den rōda ce va face, și necum altă ce nice sământa ce au aruncat acolo nice acă ca să nu aibă voe să o ia.

d. De să vor tocmi doi plugari ca să și schimbe pământurile mainte de vremea sămănturii, și după aceea unul den dănișii va vrea să întorcă, de va fi apucat cela-l-alt să fie sămănat pământul nu vor putea întorce, iară de nu va fi samanat nici unul pot să strice acea tocmală, iară de să va prileji cela ce va să strice tocmală, să nu fie arat și cela-l-alt va fi arat atunce ca să are și cela și dacă va ara să întorcă să și ia cine și pământul și să fie o tocmală stricată.

e. De să vor tocmi doi plugari să schimbe niște pământuri, veri nouă, veri vechi, și de să va afla unul den dănișii să fie luat mai mic pământ și mai prost, aceea să să socotescă să și mai dea și dentr'alt pământ să fie tocmă, iară de li va fi fost tocmala așa precum va fi să nu mai dea nemică.

s. (1). De să vor tocmi doi plugari să schimbe niscare pământuri denaintea a doi sau a trei marturi și tocmala lor s'au grăit să fie stătoare, acea tocmală ca să stea întreagă și adeverată și neclătită.

z. Un plugar ȳre carele de să va prileji să aibă a să pără cu cineva pentru ȳre un pământ sămănat și nu și va întreba întâiu la giudeț să vază cumu'i va mēge legea, ce va mēge la pământ fără știrea celuia ce l'au sămănat și fără știrea giudețului locului celuia și să va apuca de va săcera, acesta macar de i s'are și veni să fie a lui pre direplate iară ca să nu i să den nemică, iară de va fi și părăt la giudeț și de'l va fi făcut giudețul carte să fie el, dacă să va afla c'au părăt pre strămb și n'au avut el trebă, acesta den rōda ce va fi străns să întorcă inapoi de două ori pre cât va fi luat.

n. Ori cine să va afla c'au tăiat pădure, sau au săpat de au făcut laz pre locul altuia, și mai apoi de'l va fi lucrat sau'l va fi samanat, dăm invățătura că să nu ia nemică dentr'acel rōdă.

f. (2). De să va fi prilejit nescu și să și împarță vre un lucru sau vre un loc indesine, cumu

s'are zice să sape sau să cosască undeva sau alt lucru ceva să facă la vre un loc undeva, acestia să fie volnic să strice acea tocmală și acea împărțelă.

i. Doă sale de vor avea svadă pentru hotărul sau pentru pământul, acolo să socotească giudețele să facă direplate să dea acel loc pentru carele să pricece, acesta să l' dea celora ce să va afla că l-au ținut mai multă vreme, alegând când va fi hotar bătrân, ținerea cea veche aceia biruiaște, cumu s'are zice cum să va afla c'au ținut cel den veci așa să rămăe neclătit.

ai. De va lua neștine vre un pământ de la vre un om sarac ca să l'are și să vor fi tocmi să le fie împarte, această tocmală să stea pre loc, eară de să vor fi tocmi să l' și samene să fie tocmala adevărat.

vi. De să va tocmi vre un lucrător și de va lua asupra sa să lucreze o vie și va lua și a răvonă de la stăpân și va începe a lucra și după aceea să va căi ce au făcut și o va părăsi dealucrarea, dăm invățătura-unul ca acesta să plătească stăpânului cât va fi fost prețul viei și viea tot să fie a stăpânului cumu'l s'au fost.

gi. De să va apuca neștine de vre un laz strein părăsit, să fie spinos și plin de pădure, de vreme ce să va afla că iaste altul lucrător pentru truda ce va fi pus acolo de'l va fi curățit trei ani să să hrănescă cu rōda lui, iară decit să fie iară și a stăpânului ce au fost mar de mult.

di. Un om ȳre cine dacă va sărăci și va slăbi de nu va mai putea să și lucreze viea sau curățitura sau altă ocină ce va avea sau când va fugi de să va instrăina, atunce acea ocină să fie pre sama domniel sau a stăpânului a cui va fi locul, acestia să ocrămască și să ia rōda ce va fi, iară de să va întorce a cel om și va veni la locu și, ca să nu aibă nime treabă cu ocinele lui nice să l' cee alta nemică, ce să fie în pace.

ei. Țaranul dacă va fugi den sat și l' vor rămănea pământurile sau viele sau curățirile, ceia ce să vor hrăni dentr'acele aceia ca să aibă ai plăți dajdea și tōte greutățile câte s'prespre au cum au fost plăind și el când au fost de față, iară de nu vor vrea să plătescă, pre cât vor lua el dentr'acelui fugit de două ori pre cât au luat să dea giudețului.

si. Ceia ce vor lua ocine pentru dălorii și mai vrătos pentru cămătă de vreme ce să va arată c'au mēncat rōda dentr'acea ocină, mai mult de 7 ai, atunce ca să socotescă giudețul tot venitul ce va fi fost dentr'acea ocină, decit.

giumătate den tot să numere și să facă să fie capete să să ȳsozeze den datorie.

zi. Mērgând neștine pre un drum va afla vre un dobitoc, de va fi undeva vatamat sau și mort, atunce fiindu'i millă va spune stăpânului, iară stăpânul bouului is va prepune pre cela ce i-au spus c'au ucis el dobitocul, acestia de nevoie să giure pentru vătămătură, eară de mōrtea dobitocului, nime nu să giudecă.

(1) ni. Când va fugi țaranul de la locul și de la stăpânului, nime nicideure să nu l' primescă, iară de'l va și priimi de o dată deșrăg să l' întorcă inapoi la satul lui de unde iaste, iară de va fi având vre o trebă ca aceia cu dăns, acesta ce l-au priimit ca să aibă a și spune treaba cătră domnul celui sat, iară de va mēstergugui intr'alt chip și va calca pravila, acesta ca să plătescă la domnie vi. litre de argint și kd. litre boiarinului celuia acui va fi țaranul, și intr'acesta chip să aibă îndemnare de la domnie ca să întorcă țaranul să l' ducă de unde au fost, eară el să rămăe cu tōtă pagubă și cheltuiala.

ii. De va lua neștine de la altul bou să are ce dăns și va muri bou, să socotească giudețele de să va afla c'au murit bou intr'acel lucru ce l-au fost dobândit să lucreze cu dăns, să nu aibă nice o pagubă, iară de va fi murit intr'alt lucru atunce ca să plătească bou deplin.

k. De va lua neștine vre un dobitoc, cal sau bou, fără de știrea stăpânului acui iaste, și să va duce in vre o cale undeva ce va fi plată, ce să zice chirie, ca să l' plătească îndoit; iară de să va prileji să mōră pre cale să l' dea două vite drept una ori ce fial de dobitoc va fi.

Pentru ceia ce vor împarți rōda ce vor fi sămănat în parte

ka. Un plugar ce va fi sămănat sământa sa în pământ strein și va fi cheluit tōtă cheltueala sa, și de va îndrăzni să și care snopii fără de știrea celuia cu pământul, ca un fur ca să și piarză tōtă rōda de pre acel pământ.

kv. Partea celuia ce samănă pre locul altuia de va fi sământa lui și cu tōtă cheltueala sămt a lui f (9) snopii și acelu ce au dat pământul un snop; iară cela ce va împarți intr'alt chip iaste blăstămat de D-zeu.

Pentru ceia ce samănă împarte cum li să cade să împarță

kg. De va lua vre un plugar pământ străin să samene și să vor tocmi să împarță în doo

cu stăpânul pământului, și dacă va veni vremea de nu va lucra pământul bine cum să cade, ce va sămăna așa fește cum, acesta să nu ia nemică den rōda ce va face acel pământ pentru căci cu minciunile lui au amăgit pre stăpânul pământului.

kd. De va fi luat cineva vre un lucrător vre o vie de la vre un om sărac ca să o lucreze și să împarță vinul în doo, și acesta de nu să va nevoi să lucreze tōte lucrurile la vremea lor ce o va număi îngăima sau de o va lăsa desgrădită, acesta să și piarză munca și să nu ia nemică den rōda viei.

ke. Plugariul acela ce va lua pământ în parte de la vre un om sărac, jara mainte de ce va veni vremea lucrului să va părăsi și va porunci omului celuia cu pământul cum nu pōte să l' lucreze, iară acesta să va leni și va lăsa pământul nelucrat, să nu aibă nice o pagubă cela ce au fost nămit pământul.

ks. Plugariul ce va lua pământ în parte de la cineva ce va fi dus în vre o cale și el să va părăsi și nu l' va lucra, acesta ca să plătească îndoit rōda pământului.

Pentru furtușagul

Pricina a doă.

kz. De să va afla vre un lucrător de vie, la vremea când să sapă vile, atunce să fie furat vre o sapă sau vre un hărăleț și dacă va trece vremea săpatului să va oblici și să va vadi lucrul, ca să plătească atâtea zile câte au fost trecute de când au furat el sapa. Intr'acel chip va plăti și cela ce va fura se cere la vremea seceratului sau cuțitului la vremea tăiatului viilor, sau săcurea când tae omul lemne în pădure și alte ca acestea.

kl. De va fura neștine clopot de la dobitoc, de la fie ce fel de dobitoc, și de să va vadi, să l' bată ca pre un fur; iară de să va prileji să piare și acela dobitoc, ca să aibă ai plăți cela ce au furat clopotul.

kf. De să va afla vre un viiar sau vre un grădinar să fie furând la locul ce păzește el, acela să și piarză simbria și să fie bătut ca un fur.

l. De să va gāsi cineva vre un păstor de oi, să fie mulgând oile stăpânului s'au furuș și de va fi vānzind fruptul, să și piarză simbria și să fie bătut forte.

la. De va fura neștine miriștea altuia, să o plătească îndoit.

lv. De va fura neștine cal sau bou, ca să l' plătească de două ori și să fie bătut forte și să plătească și treapădul dobitocului cătu l' va fi purtat.

lg. Cela ce va fi vrut să fure bou din ci-readă și va fi gonit pre vācar și fiind cireada:

(1) Acēstă literă are sunetul lui s și forma literel s.

(2) Acēstă literă se citește ca f și are forma literel O tăiată în jos cu o linie mārghinită în lature cu două

(1) Acēstă literă n are forma de ita grecesc sau n slavon.

fără păstor vor fi date miscare gadine de vor fi stricat și alte vite, acéștiua ca să i se scotă ochii, să fie orb.

ld. Cela ce va fura snopii, sau va freca spice la vremea de secere, de'l vor prinde să'l bată și să'i ea hainele toate cu ce va fi fost atunci îmbrăcat.

le. Ceia ce vor intra în vie sau în pomēt pentru să mănânce numai poame, să nu se certe; iară de se va arăta lucrul cum au mers să fure, să'i bată și să le ia și hainele.

ls. Ceia ce vor fura plug, sau her de plug, sau giug, și de să vor găsi, să socotească den ce și s'au furat până în ce și s'au găsit, de ce să plătească pre totă ziua câte vi (12) aspri cari fac v. (2) potronici de argint, sau cât să va da unuf om ce'treacă pe di.

Iz. Ceia ce vor fura carul altuia, sau de'l vor arde, să plătească 2 prețuri.

Iu. De vor fi într'un sat niște omeni furii, și de'l vor prinde cu furtușag, să'i bată ca pre niște furii și să întorcă tot celuia ce'l vor fi furat; iară de vor fura și a doua oră, să'i bată și să întorcă două prețuri celuia cu paguba; iară de vor fura și a treia oră, să le scotă ochii, să'l orbească.

If. Cela ce va umbra de va fura noptea bucate sau alte băuturi, să'i fie certarea ca și altor furii.

Pentru păstori ce să dice vacariii și boarii ce pasc ciređi

Pricina a treia

m. Vacariul sau boariul, de să va lua în cireada lui vre o vită străină de la plug și să va amesteca cu alte vite, și după aceea să va tãmpla acea vită de o vor strica gadinele, să arăte stăpânului semnul acei vite perite, și dacă să va cunoște nu va avea nici o certare.

ma. Un vacar de va lua asupra sa un bou să'l pască și de'l va perde într'ace di ce l'au luat, de va spune stăpănu-său într'ace zi zicând eată până în cutare loc și-am vedut boui și până în cutare, decii nu'l știu ce s'au făcut, de va dice așa nu va plăti boui iară de nu va fi dat știre într'ace zi, va plăti boui.

mv. Vacariul de va lua demăneta bou de la plugariu, și boui nu să va ținea în cireada cu alte vite ce să va împărți și va intra în niscare până sau în vii sau în alta și face pagubă, să plătească vacariul paguba, iară sămbria să să dea să nu să oprească.

mg. Vacariul de va lua bou de la plugariu să'l pască și de va peri bou, să giure vacariul pre numele lui Dumnezeu cum n'au făcut el vre un meșterșug și cum nu știe el nimică de perirea bouiului, și să fie în pace să nu aibă neci o pagubă.

md. De va lua vacariul demineta bou de la plugariu, și va fi boui sănătos, nu va avea

neci o vătămătură, eară sara să va afla boui au cu piciorul frânt, au cornul sãrit, au de vre un ochiu orbit, sau și aiurea vătamat, să giure vacariul cum nu au făcut el vre un vicleșug și cum nu știe nimică de vătămarea bouiului, să fie în pace.

me. De vreme ce va giura vacariul, cum nu știe de perirea bouiului, neci de vătămatura lui, iară mal apoi să va vădi și să va arata cu doț sau cu trei marturi omeni de cředintă cum au giurat strămb, acestuia să i să iae limba, și să plătească paguba celui cu boui.

ms. Vacariul ce va arunca cu toaegul cela ce paște vacile și va vatama vre o vită, au îi va frãnge piciorul, au îi va vatama ochiul, acesta nu va fi fără de pagubă ce va plăti paguba stăpânului, iară de o va lovi cu piatră, atunce nu va plăti paguba.

Pentru paguba ce fac dobitoacele

Pricina a patra

mz. De va afla neștine un dobitoc în vie sau în pământul cu pânea, sau într'alt loc, și va fi făcând pagubă, și nu va spune stăpănu-lui a cul este bou de vreme ce are ași cere paguba ce i-au făcut și de va ucide acea vită, sau i va frãnge picioarele, sau o va orbi, atunce să'i dea dobitoc pentru dobitoc.

mu. Când se va prileji vre un dobitoc să fie a fata și va paște pre locul altuia, și acela cu locul nu'l va îngădui ce o va goni degrabă de o va osteni sau de o va lovi cu ceva, și dintr'acea osteneală sau lovitură să va prileji de va lepada, neingăduitorul să plătească vita.

mf. Când va găsi neștine un dobitoc făcând pagubă undeva la vre un loc, și dacă'l va găsi nu'l va mărturisi domnu-său ce'l va ținea urechile sau cõda sau il va orbi, ca să nu'l mai ia stăpănu-său, ci să'i dea alt bou sănătos.

n. De va afla neștine mascur sau dulău și alt dobitoc stricând și făcând pagubă la loculi lui, și de o dată va spune stăpănu-său, și il va slobozi, iară el va face și al doile rând iarăși așa, și de să va prileji și până a treia oră să'i facă pagubă, și de'l va ția cõda, sau de'l va și ucide, să n'aibă neci o nevoe.

na. De va intra dobitocul în vie sau în pomēt și va cădea în vre o grõpă sau să va înpara în gard și va muri, ca să nu aibă neci o nevoe cela cu viea sau cu pomătul.

nv. Ori ce fel de dobitoc vrând să sae peste gard, la vie sau la pomēt, și de să va înpara, să nu aibă neci o pagubă cela cu gardul.

ng. De va ucide cineva vre un dobitoc pentru ce va fi spus stăpănu-său să'i plătească pagubă, dăm învãtură să plătească acel dobitoc cela ce l'au ucis.

nz. De să va prileji vre un viear să afle în

viea lui un dobitoc făcând pagubă, și nu va merge să spuie desrãg celuia cu boui, ce vrând să'l scotă il va ucide, de va muri sau i va zdrobi vre un picior sau il va rezezi de să va înpara în gard, acesta să plătească boui deplin.

Pentru pagube ce să vor face în țarină

Pricina a cincea

ne. De va secera neștine în țarină, și și va stringe snopii, și vor fi pre lângă pământul lui alte pământuri nesecerate și el va aduce nescare dobitoc de'l va băga în țarină, și va strica cul-va pânea, spicele sau snopii, pre acesta să'l bată l. (30) de toiage și să plătească totă paguba ce va fi făcut dobitocul lui.

ns. De și va culege neștine viea și vor rămânea alte vii ne culesa a vecinilor lui, și el va aduce dobitocul său să pască la viea lui, și vor face pagubă la viea cuiva, acesta încă să aibă certarea celui l'alt l. (30) de toiage și să plătească paguba ce va fi făcut, după cum scrie pravila.

nz. Ceia ce vor avea mierță sau vedre, sau alte măsurii hiclene, mai mic de cum au fost obiceiul de vac, pe aceștia forțe să'i certe cu bătae, ca pre niște păgâni și omeni necredincioși ce sânt.

Pentruuciderea dobitoacelor

Pricina a șasea

nn. Când va ția un om nescare lemn în pădure, sau va darama aniscare dobitoce și va cădea asupra vre unui dobitoc și'l va omori acesta să dea suflet drept suflet.

nf. De va darama neștine în pădure, tãind crengă den copac, și cu nesocotința lui va scapa săcurea den mână și se va prileji de va lovi vre o vită și o va omori fără de voea lui, acesta să dea vită drept vită.

x. (1). Când va merge neștine să și aducă niște dobitoc din câmp și de să va prileji să să ia și niște dobitoce streine împreună cu a lui, și el le va goni și nu le va pută despărți ce le va duce până la casa lui și acolo nu le va strange să le închiadă cu ale sale, ce le va lăsa puși, atuncē de să va prileji să piară a cele dobitoce, sag să le mănânce lupii, acesta să le plătească, să dea dobitoc pentru dobitoc; eară de va fi spus stăpânului celuia cu dobitocul și'l va fi arătat și locul unde le-au lasat, zicând c'au putut să le aducă, atunce să fie în pace fără nece de o pagubă.

xa. Cela ce întinde lațuri sau va îngropa curse pentru să vâneze jigani, lupi sau vulpi, sau epuri și alte, și de să va prileji să să

prindă vre un dobitoc dumésnic și de va și muri acolea, să fie un dobitoc mort, cela cu lațurile să nu aibă neci o pagubă; acesta să înțelege mai vãrtos când va întinde nește măștri la vre o vie sau la vre un pomēt, sau la alte ceva, pentru să prindă pre cari'i stricã rõda sau alte bucate.

Pentru luptarea a dobitoace, și pentru vatamarea lor

xv. Când vor paște niște vite streine împreună la un loc și va începe una din trãnce a să boncãi, pentru să întãrite pe vre una să să lupte, de ce împungând acele două vite și de să vor mesteca și alte vite și luptându-să ele acolo și să va prileji de să vor vatama vre unele sau dorã vor și omori pre vr'una, acesta pagubă ca să o plătescã stăpânul dobitocului celuia ce au început sfada; asșidere de să va prileji vre un om acolo și îmblãnd el invãlindu-să să le despãrtã il vor vatama și pre dãns, sau de și va pearde ceva, totă paguba și acestuia ca să o plătescã cela cu boui.

xg. Când va veni un dobitoc boncãindu-să spre altul, și cela nu'l va da cale, ce'l va sta în potrivã, și de'l va birui pe acela ce vine asupra lui, nice o lege să nu aibă cela cu boui; iară de va birui cel de'tãl pre celalalt și'l va strica, stăpânul acestuia să meargã la giudet și să'i fucã lege, să'i dea boui cela ce l-au împuns de l-au stricat; iară de nu'l va plăcea acela, să i să facã plata după cum va fi fost dobitocul lui.

xd. Când să va prileji să să sfãdească doi dulãi, și stăpânul unuia va lovi pe celalalt, au cu lemn, au cu peatrã, au fie cu ce armã, și de'l va vatama, ca să plătească celuia cu dulãul după cum se vor putã tocni el amendoi.

xe. De va avé neștine un dulãu tare și dãrz, și va mânca pe toți dulãii, și de să va apuca de vre un dulãu mai slab și'l va birui, și stăpănu-său va sta de va prãvi și nu'l va despãrti ce încă'i va amuța de'l va simeti, și de'l va vatama pre cel slab, sau de'l va și omori, ca să plătescã totã paguba celuia cu dulãul, și să'i dea și de ce toiage.

xs. De va ucide neștine dulãu păstoresc ce să dice dulãu de turme de oi, și de va lãcea și nu va mărturisi și de să va prileji să dea lupii în oi, și atunce să va vãdi cela ce au ucis dulãul, să plătească totã paguba câtã să va fi făcut în turmã cela ce au ucis dulãul și să plătească și prețul dulãului.

xz. Cela ce va omori dulãul de turmã cu otravã, acestuia să'i dea r (100) de toiage și să dea două prețuri, pre cât va fi plãtind du-

(1) Acestã literã și urmãtoarele pãnã la x/ se va celi ca ies, și are forma t

lăul, stăpânului celuia cu dulăul; eară de să va fi făcut vre o pagubă în turmă, să o plătescă toate acesta ce va fi ucis dulăul, pentru căci au omorit pre socotitorul turmei; însă de să va mărturisit cum acest dulău au fost tare și s'au fost luptând cu toate gădinele; eară de să va afla că au fost vre un dulău prost, și neci de o treabă, numai să l bată și să plătescă indoit prețul dulăului.

xn. Ori cine de va strica dobitocul altuia macar de l-ar fi fost și vinovat, și de să va vadi, să plătescă paguba celuia cu dobitocul.

Pravilă pentru pomi

Pricina a șeptea.

xf. De va socoti un om un pom, și l va crește de l va face mare de rodă într'un loc ne împărțit, și după aceea să va prileji de să vor împărți acei oameni, și de să va veni acel pom în partea celuia ce nu l-au făcut, ca să nu aibă neci o treabă acesta ce s'au venit în partea lui, ce să l tie tot cela ce l-au crescut; iară de nu va pute suferi stăpânul cela cu locul, să l dea pom drept pom într'alt loc.

o. De va sta un pom într'o margine de vie a unui om și cu ramurile lui va face umbră altei vie ce l lângă a lui, ce să dice via vecinu-seu, dăm învățătură stăpânul cela cu pomul să și taie crengile pomului călea ce fac smintea vecinului.

oa. Când va avea neștine păra cu altul pentru niscare tufe de vie sau pentru vre un pom, și cunoscând el cumu l vine giudețul, ce să va scula singur de mintea sa fără putere de la giudeț și va tăia acele tufe, sau alt pom ce va fi, acestuia dăm învățătură ca să i să taie mănule sau să plătescă prețul acelei pagube.

ov. Acela ce va tăia vie roditoare, sau și pusori, acestuia să i taie mănule, și să plătescă și paguba ce să dice prețul cât va face.

og. Ceia ce vor tăia pomii, și mai vartos viea, acestia să se certe ca niște talhari.

od. Pomul de va fi bătrân, sau uscat, acela nu să chiamă pom; așijdere pădurețului carele nu va fi uluit, acela nu să chiamă pom; cine va lăea unele ca aceste să nu aibă certare.

oe. Socolește și acesta: nu să certă numai cela ce taie pomul cu mâna sa, ce și cela ce învață sau îndemnă pre altul de să taie pom, acestuia indoit să l fie certarea.

Pravilă pentru arsuri și toate felurile de pojar

Pricina a opta.

os. De va lăsa neștine pojar în pomătul său pentru ca să l curățască, sau în vie, sau în fânate, și de va sări foc de acolo și va arde casa cuiva, sau ariea, sau viea, nu este vinovat, să năibă certare: numai când va ve-

de că este vânt mare și va lăsa atunci pojar, atunci să va certa.

oz. Cela ce va slobozi pojar în pădure străină și de vor arde niscare pomi, pe acesta să l pecețliască în mână și să l plătescă paguba indoit.

ou. Cela ce va arde gardul viei, să l pecețliască în mână și să l bată și să plătescă indoit prețul gardului.

of. Ceia ce vor aprinde casa omului, sau ariea cu pânea, sau ariea cu fânul în pișmă pentru să și rescumpere despre vre un vrăjmaș ce l va fi făcut vre o răutate, pre unii ca aceia ca să l ardă în foc.

p. Ceia ce vor pune foc la grajd, sau la alt loc unde va sta fânul sau paele, acestora ca să li să taie mănule.

Pravilă pentru nămiti

Pricina a noua.

pa. Nămitul unui om, de va strica dobitocul cuiva, bou, sau vacă, sau oie, sau maseur, de le va ucide și le va dispoea în pădure sau fie în ce loc pustiu, stăpânul acestuia să plătescă totă paguba.

pv. Nămitul de va vra să fure noptea, și să va scula de va scote oile de'n staul, și de vor da gădinele în transe și le vor strica. Pre acesta ca să l spânzure ca pre un talhar și ucigător.

pg. De va ave un om un nămit, și va umbla furând noptea de multe ori, sau de va goni turma, sau cirăda nescul, dăm învățătură să să certe și stăpânul și să plătescă ori ce va peri, pentru căci au cunoscut vinele lui și n'au spus.

pl. De va da neștine vre un dobitoc la vre un păstor boeresc să l pască fără știrea stăpânului, iară păstorul va piarde acel dobitoc sau l va vinde, sau l va strica într'alt chip, acesta să fie slobod, nice o certare ca să nu aibă, nice el, nice stăpânului.

pe. De să va prileji păstorul cuiva să iea niscare oi să pască ori în ce feliu de tocmală să fie la știrea stăpânului, și de le va mănăca păstorul acele vite, sau de le va piarde, dăm învățătură, stăpânul celui păstor să plătescă totă paguba celui cu oile.

Pentru ceia ce vor zidi sau vor răsădi pe locul altuia

Pricina a deca.

ps. De să va prileji vre un om sarac să facă casă, sau să răsădească vie pe locul altuia să să apuce să facă tot den pașiște, după aceea cu vreme de va veni stăpânul locului, să nu aibă voce să risipească casa omului, sau viea să o scote den rădăcină să o lăpede.

ce să socolească să l dea loc drept loc unde l va plăcea lui; iară de nu va vrea cela ce au făcut casa sau viea, să l dea loc drept loc, ca să aibă voce cela cu locul să l risipească casa și viea să o lăpede de pre locul lui și să și fie locul.

pz. Cela ce va zidi sau va răsădi pe pământ străin, sau va samana, sau va face fie ce lucru fără de știrea stăpânului celuia cu locul, dăm învățătură acelea bucate, sau fie ce va fi, ca să nu aibă treabă cu dănele cela ce au muncit acolo: ce să și părădă totă osteneala; și necum alta, ce cheltueala încă să nu și ea.

pu. Cela ce răsădește pomi pe pământul altuia, sau ultueaste cu acel pământ, își pierde și ultonele și alte tot ce va răsădi.

pf. Ceia ce vor să și pi casele altora fără de voea giudețului, pentru să și direagă a le sale case, sau de vor strica garduri de la vie pentru să și dirăgă a le sale vie, acestora ca să li să taie mănule.

c. (1). De va face neștine casă pe loc străin, și va fi tot lemnul lui, și totă cheltueala, dăm învățătură cela ce va obladui acel pământ acela să obladuească și casa, după pravila ce dice ca să fie biruitor cel mai de sus celorl mai de jos, deci stăpânul celui pământ deapură să fie biruitor asupra acelei case cu toate nămitiile ei, pentru căci nu pte cela ce au zidit casa să se părăscă la giudeț pentru cheltueala ce va fi făcut.

Pravilă pentru mori

Pricina a 11.

ea. De să va prileji neștine să fie locuitor într'un sat, și de va cunoște vre un loc ca acela bun de mără, și într'acel sat vor fi toți răzași, și acel loc va fi a tot satul, și el va apuca maite de toți de va ținea acel loc și va face mără, iară mai apoi dacă va svrăși mără să vor scula toți de vor striga asupra lui zicând căci au făcut el mără pe locul lor și nu i-au întrebat. Dăm învățătură ca să întorecă cu toți totă acea cheltueală ce va fi făcut, și să începă toți împreună să fie frățește acea mără cu tot venitul ce va fi.

ev. Când să vor scula niște răzași de și vor împărți locul cât vor avea într'un sat, și după aceea în partea unuia de să va găsi un loc de mără și să va nevoi de va face mără, atunci nu vor putea să dică nemică cel l alt răzași pentru ce au făcut mără.

eg. De să va prileji apa morei să inee niscare pământuri, sau vii sau pomite, ca să plătescă paguba stăpânului morei, iară de nu, să stea oprită mără.

el. De va avea neștine niște pământuri în

farină și să va indirepta apa morei pentru cele pământuri, are putere cela cu pământurile să oprască apa, să nu lasă să trecă pre locul lui, sau cum va vrea așa să facă.

Pravilă împărătești pentru furtușaguri

Pricina vi.

ce. Vrem să facem voroavă pentru rândul furtușagului. Deci să cade întâi să spunem niște lucruri ore carele, pentru ca să putem înțelege mai lesne certările a tot omii ce să dau pentru fie ce fel de furtușaguri.

es. Trebuie de acum să știm, cum și D-zeu singur uraște lucrul furtușagului, de vreme ce și la învățăturile lui D-zeu la vederea tuturor dică de grăiaste: «nu fura»; și toate feliurile de limbi și de seminiți au un lucru grozav și urgisit furtușagul. Drept aceea să cade giudețelor să i pedepsască forte cu mari și grăsnice certări pre furi.

ez. Furtușagurile sămt de multe feluri. Un feliu iaste de vatamă numai o parte, ce să dice numai pre un om, iară alt feliu de furtușag iaste de vatamă pre mulți împreună.

en. Alt furtușag iaste mare, altul mic. Deci furtușag mare să chiamă când iaste lucrul furtușagului de mare preț, sau când iaste omul învățat într'acest meșterșug a furtușagului, sau când va fura de la vre un boiariu sau alt om mare de cinste, sau când va fi furat niscare dughene cu negoși, sau când va fi făcut scări să să sue la vre o Curte domnească sau boiarească, sau când va sapa casă, sau va risipi zidii, sau când va fi sădrobit lăcăți, și alte multe ca acestea, sau când fură și pale nevoe tot satul, macar de ar fi furtușagul cât de micșor; furtușag mic să chiamă iară și când nu va fi făcut nice unele de acestea ce am scris mai sus.

ef. Cade să știm cum doă certări să dau furului. Dece o certare iaste în bucatele lui ce să dice să întorcă înapoi tot ce va fi furat; altă certare iaste asupra trupului său, pentru greșală și răutate ce va fi făcut.

r. Omul cela ce l vor fura bucatele și avuția, pte să cerce prin toate casele pre unde și va prepune sau va cunoște niscare semne de furtușag să fie lucrul la aratare, sau și cându l va parea cu adevărat că și va găsi furtușagul de față, însă nu cu puterea lui, ce să iea voce și putere de giudeț, iară nu așa fiește cum.

ra. Mai apoi, de va cunoște giudețul cum acel paguba ce să cere să cerce casa nescul iaste vrăjmaș celui om cu casa întru care va să caute, aicea să cade giudețului să nu l dea voce să cerce, încă să cade giudețului să so-

(1) Litora e și următoarele până la e și se va ceti ca ee.

cotescă să nu dea voce nimărui să cerce casa celuia ce este om de cinstă și vestit de om bun, carele mai deintă nu va fi avut nice dă-năoră cuvinte de om rău sau de furtușag.

Pontru furii cari tin drumurile fără arme

Pricina gi.

rv. Carele va ținea drumurile și căile omenilor de va fura, însă arme nu va purta cu sine, pre acesta să'l scotă și să'l gonească den acel loc; iară de va fi purtând arme, și va fi furat multe lucruri, pre acesta să'l a-runce în ocnă, acolo să să pedepsescă după cum va fi voea giudețului, și den cât va avea, de va fi vre un ficior de boiar, a treia parte den bucatele lui să dea la visteria Dononului, iară de va fi într'alt chip să'l spânzure în furci.

rg. Ori carele să va face a vână pre lângă drum și de va găsi ceva îndămână, să fure sau să jăcuescă pre cine-va, acesta, de vor cunoște c'au făcut numai odată, să'l certe cu ocnă; iară de va fi făcut și altă dată, să'l se facă morțe.

rd. Când va fura neștine, de sparge vre un zid, sau ușă, sau securi, sau alta asemenea acestora, de va fi făcut acesta ziua, și de va fi om de rod bun, să'l scotă den locul lui o samă de vreme. Acesta să înțelege de va fi om de ocnă să'l scotă den ocinele lui câtă-va vreme cât va fi voia giudețului; iară de va fi om de gios, să'l bată ca-pre un fur, și să'l trimiță la ocnă câtă-va vreme. Iară de va fi făcut acesta năptea, și de va fi cum am zis om de-a firea, să fie scos și gonit den locul lui până la sfârșitul vieții lui; iară de va fi om de gios, întâi să'l bată, decia să'l trimiță la ocnă să să pedepsescă deapurarea acolo.

re. Cella ce va vrea să fure și de să va ascunde unde-va la vre un loc până va inopta, dacă'l vor găsi, sau să'l bată forte, sau să'l trimiță la ocnă câtă-va vreme, sau să'l gonească den locul lui până când va fi voia giudețului.

rs. Carele va fura haime de la feredeu, așșidera să să certe ca și acesta ce'l mai sus serie.

rz. Cella ce va fura lucru puțin de la vre un om mișel, când va fura întâi să'l bată, iară de va fura și a doua oară, să'l insemneze la nas de o parte, iară de va fura și a treia oară, acesta să moră în furci.

ru. Cella ce va fura den casa stăpănu-său lucru macar cât de puțin, și de i-ar fi atunci întâi a fura, acesta să va certa mai cumplit; de'ntâi să'l sâmneze la nas de o parte, iară de va fura și a doua oară, să'l spânzure, iară de va fura macar și de'ntâi den casa stăpă-

nu-său vre un lucru mare, și atunci să'l spânzure, să nu caute că i'l întâi.

rf. Carele va fura den biserica vre un lucru ce va fi sfințit, macar de va fi furat atunci întâi, tot să'l spânzure; iară de nu va fi sfințit lucrul acela ce a' furat, de i-ar fi atunci întâi tot să și i' taie nasul, cum scrie mai sus; iară de va face și al doilea rând, să'l spânzure.

ri. Cella ce va fura găini, găște, și alte paseri dumescice, de va fura o dată, de două ori, a treia oară să'l spânzure.

ral. Cella ce va fura furtușag mare, de ora dentăi să'l spânzure.

rii. Cella ce va lămpina pe neștine în drum năptea și'l va desbrăca, de va face și al doilea rând acesta, să'l spânzure.

rgi. Carele va face trei furtușaguri, ce să dice de'l vor fi prins în trei rânduri cu furtușag, să'l spânzure, înțelegând că aceste trei furtușaguri le-au făcut tot într'un loc sub obstăstia unui Domn și giudeț, au doră și aiuri într'alt loc sau fost-au certat pentru acesta, au doră n'au fost-au numai să fie mărturisit cu adevărat și să se plătească au făcut.

rli. Cella ce va fi talhar de drum, și de se va fi mărturisit el singur, sau de vor fi mărturisit niscare omeni buni credincioși, sau de'l vor fi prins tâlhuind de față, pre acesta să'l spânzure într'acel loc unde va fi tâlhuit.

rei. Când vor fi niște soții mulți de vor ținea drumul de vor tâlhuia sau vor fura, pre toți să'l spânzure, să nu potă plăti cu morțe unuia pre cel-alti pre tot.

rsi. Cella ce va vinde feciorul altuia, sau robul altuia, fie pre ce om, de va fi boiarin să'l bage în ocnă, iară de va fi slugă ce să dice om mai de gios, de'ntâi să'l porțe de codele cailor decii să'l spânzure; iară de va fi om de-a firea atunci să'i taie capul.

rzi. Deinafară de acesta cumplită certare ce va lua asupra sa cella ce va vinde feciorul său robul altuia, cade-i să să dea și prețul ce au luat indoit părinților sau stăpănu-lui aceluși rob vândut.

ruj. Cella ce va fura oie, sau bou, sau cal sau alt dobitoac den pădure sau den câmp, sau den turmă, sau den casă, să să certe cu ocnă până la o samă de vreme după cum de mult va fi fost furtușagul, și după cum va fi voea giudețului; iară de să va afla cum aceluși om iaste învățat a fura deapurarea și va fi făcut și altă dată acest lucru, atunci așa într'acel loc ce au furat dobitoacul acolo să'l spânzure în furci.

rfl. Carele va fura dobitoac ce va fi stăbozit pre drum, acesta să nu să certe cu ocnă, ce mai puțin, după cum va fi voea giudețului.

rk. Cella ce trage apa și o scote den mator-

de o duce la grădină sau la pomăiul său fără de știrea giudețului, să să certe ca un fur.

rka. Cella ce va lua de pre lângă drum adăptările ce s'au făcut să să adape călătorii, sau de le va strica, acesta să să certe ca un fur.

rky. De va fura neștine vre un lucru ceva și de va sărgui să'l întorec al cui au fost până nu l-au întrebat, să fie ertat de greșală de are fi cât lucru mare. Iară dacă vor trece o zi, două, și va da atunci înapoi și mai vărtos când va fi umblat de va fi cercat și va fi întrebat, cella cu paguba, atunci de are și întorec, să va certa ca un fur după prețul aceluși lucru, veri va fi mare, veri mult, veri puțin.

rkg. Tiganul sau țiganca lui, sau copilul de va fura, o dată sau de două ori, sau și de trei ori, găină, gănsă, sau alt lucru micșor, să să iarte; iară de va fi alt lucru mai mare arat, să să certe ca și fie ce fur.

rkd. De va cere neștine ceva vre un lucru la altul și el nu'i va da, iară el să va mânia, și i să va lăuda că'l va face ceva vre o reutate, pre acesta să'l pedepsescă ca pre un fur.

rke. Când va trimite neștine pre altul să fure vre un lucru, și el va merge de va fura pre cuvântul celuia, acestia amândoi ca niște furii să vor giudeca și să vor certa.

rks. Cella ce va svătuia pre neștine să fure, pre carele nevătuia de nime deapurarea fura, acesta ce l-au svătuia să nu aibă nice o certare, alegând când va fi svătuia pre neștine să fie fur carele mai de demult n'au fost fur, acesta să fie de certare.

rkz. Cella ce va agiuta furului ori în ce feliu, și mainte de ce va fura de'l da niscare lucruri ce sânt de treba lui, cumu'i svredel, sau toppor, sau fune, sau alte asemene acestora, sau dacă va fura să'l rădice furtușagul sau să'l porțe să'l ascundă, sau singur și pre fur, pre acesta ca pre un fur să'l certe alegând de va putea arata ca o credință ca aceea, cum n'au știut nemica că iaste lucru de furat, și cum iaste om bun.

rkn. Un tată, sau feciorul lui, un frate, sau muieră, sau alte chipuri asemenea acestora, de vor avé de'ntu dâns vre unul să fie fur, și de'l vor acoperi și nu'l vor spune ce'l vor ascunde și pre dâns și furtușagul lui, nu să vor certa în loc de fur; dară când nu să vor certa, când nu'i vor fi agiutat nice la un furtușag, nice l vor fi svătuia nice dă-năoră să fure, iară de să vor afla că au făcut vre una de acesté, să să certe toți într'un chip.

rki. Cella ce va găsi ceva mērgând pre un drum, fie ce va fi, veri mult, veri puțin, de nu va spune și să strige și să mărturisescă cum iaste la dâns aceluși lucru și'l ține să'l dea a cui va fi, acesta ca un fur se va certa.

rl. Carele va găsi pe marginea unei ape mari fie ce lucru, veri mare, veri mic, carele va fi aruncat apa ca o playie, acesta de nu'l va mărturisi, n uva avea nice o certare.

rla. Eară numai când să va fi resturnat vre un car, și vor fi și omenii de față înblând după alte nevoi.

rlv. Cella ce va lua vre un lucru ceva de la casa ce arde, sau când să va risipi de va cădea într'acea și ce va fi ars sau să va fi risipit, acesta să să certe ca un fur după cum va fi prețul aceluși lucru ce au apucat; eară de va trece o zi, două, și va sta vre un loc nesocotit are fi lepadat, și de'l va lua cineva la vedere, să nu aibă nice o certare.

rlg. Cel ce va lua vre un lucru de la casa ce arde, care lucru de n'are fi luat are fi ars acolo, acesta să nu aibă nice o certare.

rlid. Carele va muta hotarul cu puterea sa, stând cu arme să facă rășboiu, acesta să'l dea certare pe trup după cum va fi voea giudețului; eară de va fi mutat furii singur, acestuia să'l fie certarea cu bani, ce se dice să plătescă hatalm.

rlj. Cine va lua peatra hotarului sau macar lemn ce va fi semnat hotar, de va fi știind că iaste semn de hotar, să va certa ca un fur, eară de să va afla că n'au știut numai să'l bată.

rls. Cella ce va îndemna pe altul, sau va trimite de va muta hotarul, ca să să certe împreună cu cella ce l-au trimis tot un fel de certare.

rlz. Cine va lua niscare bani de va da altuia împrumut și de nu'i va da, acela ce i-au luat ca un fur să să pedepsescă.

rln. De va veni neștine la un priatin să poftescă un cal sau un bou să mērgă până la cutare loc și el nu'i va opri ce'l va da, eară el nu va merge unde au grăit ce va merge într'alt loc mai departe, acesta să să certe ca un fur, cum s'are dice un om s'au rugat să'i dau un cal să mērgă calare 10 mile de pă-mânt, eu i l-am dat, el n'au mers calare ce l'au înhamat de au mers k. (20) de mile, acesta să să certe cum l'are fi furat, eară pentru ce au mers mai departe deosebi să aibă certare.

rlf. Cine va crede pre neștine în vre un lucru ca acela și i'l va da să i-l ție, și să i'l scutescă, eară el să va sluji cu dânsul și și va trebui toate trebile cum are fi a lui, să să certe ca un fur.

rum. Cella ce va lua bani de la cine-va ca să'i ție, și i va cheltui pre trebile sale, dece de'l va fi numerat cându'i va fi dat, să nu aibă certare, iară de i va fi peçeluit în pungă și el va fi stricat peçetia să se certe ca un fur.

rma. De vor da nescui niște avuție ca să o ție și să o socotescă, și de o va fi furat cineva de la dâns niscare omeni de care n'au

vrut avea nădejde, au vor fi spart ușă, au săcriul, au lăcăți ce vor fi fost, sau alte ca aceste, ca să nu albă certare, nice iaste dator să dea nemică; eară de vor lipsi aceste tocmele să se cêrte.

rmv. Ceta ce va cere de la un om un lucru să îl fie, și ceta cu lucrul să va fi rugat mai de mult să îl fie, de să va prileji să îl fure, iaste dator ca să îl plătescă.

rmg. Ceta ce va dice că i-au furat avuția ce au fost el socotind, sau banii ce au fost luat în datorie, acesta este dator ca să arate, iară de nu, numai să o dea înapoi a cui au fost, că de-are și giura nime nu'l va crede, alegând de-are avea împreună cu giurământul și niscare marturi, sau niscare semne ca aceste să potă arata cu adevărat acel furtușag să potă cunoște fie cine.

rmđ. Ori căru' neguțitor vor da niște bani să li-e fie, și'i vor număra inaintea lui, și de acolo li vor fura și'i vor fi spart ușa și scriul și lăcățile și alte ca aceste, de să va afla când i-au dat că'i au ăis să'i începă să'i cheltuească și li'i va da mai apoi când le vor trebui, atunce neguțitorul iaste dator să le de banii de la sine, iară de nu'l vor fi ăis așa, nu'l dator cu nemică.

rme. Cine să va face ispravnic vre unu' om și va lua bani de la niscare datornicii aceluia, și acesta nu va fi ispravnic să să arate cu scrisore, să să cêrte acesta ca un fur ce să dice, de vreme ce acei bani va fi cheltuiți pe trebile sale.

rms. Ceta ce să va lega de vre un om ăicând că iaste dator cu atăta bani, și nu'l va fi cu nemica, iară el cu înșălăciune și fără de voia lui va lua acea datorie minciunosă, pre acesta ca pre un fur să'l pedepsescă.

rmz. Când vor avea niște soții banii împreună, și'i vor da la unul de să li'i fie, și el va cheltui acci bani pre trebele sale, pre acesta să'l gonescă den locul lui și să'i iea tôte bucatele câte va avea; iară de va fi om să nu fie banii soțiilor, ce când vor vinde, sau den slujbă când vor veni elu'i va stringe, acestuia să i se tae capul și să i se iea tot ce va avea.

rmu. Ceta ce va strica niscare bani a besericeii, care bani vor fi lasați de cineva să tocmescă beserica și să direagă ce pre unde va fi stricat. sau va fi ăis să cumpere niscare ocine, sau de vor fi niscare bani ce să string den veniturile besericeii, acela om de va fi cum să dice ispravnic besericeii și va ținea el banii și dacă'i va cheltui pre trebile sale, acesta să nu albă altă certare ce să fie gonit den locul său și tôte bucatele și ocinele ce va avea tôte să se dea besericeii; iară de nu'l va fi cheltuit ceta ce'l ține, ce'l va fi cheltuit ceta ce'l stringe și'l aduce de pre unde săm't veniturile și'i dă la vistiariul besericeii, acesta de va fi făcut una

ca acesta și se va adevara cu mărturie, omeni de cinsti și credincioși, certărea lui să fie mörtea ce să dice, să'i să tae capul și să'i să iea tot ce va fi având; veri mult, veri puțin.

rmf. Ori cine va fură lucru svințit den loc ca ceta cinstit și svânt, pre acesta să'l spânzure sau să'l arđă de viu în foc, de acesta după cum va fi voia giudețului.

rn. Ceta ce va fura lucru svințit den loc nesvințit sau lucru nesvințit den loc svințit, se va certa după cum va fi voia giudețului, eară să nu i se iea vieța alegând de va fi făcut acesta lucru de două, trei ori, după cum spune pravila.

rua. Pre ceta cel vor certa pentru furtușag macar ce certare micșoră are fi pătit, nu va putea să fie oprit de să va afla când au făcut furtușagul c'au fost mai sus de ei (15) ani, pentru căce de are fi fost mai gios ce să zice mai mic ar putea fi, iară de va fi și pretot și'l vor prinde cu furtușag, să'l lăpede den preoție.

rnv. Care lucruri prilemește preotul în beserica pentru ca să le citescă vre o mōltivă, acele tôte se chiamă svințite.

ring. Ceta ce va fura și va vinde niscare svințe mōștil, să'l cêrte cu mörte.

rud. Ceta ce va fura cruce den beserica macar de-are fi și de lemn, acela fură lucru svințit și den loc svințit, certărea lui este să'l spânzure sau să'l arđă în foc de viu.

Pentru vama cea domnescă

Pricina ei.

rne. Ori cine va umbla cu amăgitori și nu va plăti vama cea domnescă acela este ca un fur, deci să cade să pearđă tot negoțul drept carele nu va fi plătit vama.

rns. Ceta ce va zice cum n'au știut unde este vama drept aceea n'au plătit vama, de va fi vama pusă de curând și acesta va fi strein de departe loc să să crează și să plătescă numai vama cea direaptă; iară de va fi vama bătrână și omul va fi de loc, iară atunci nu'l vor crede ce și va piarde tot negoțul.

rnz. Cine va ocoli locul acela unde se cade să plătescă vama sau va trece pre niscare drumuri ne umblate, alegând de are fi cu știrea vameșilor, iară într'alt chip de va lasa drumul cel mare tot negoțul ca să și piarză.

rmu. Ceta ce va fi luat plată ca să aducă nește negoț den loc în loc, iară el va trece și va ascunde negoțul și nu va plăti vama, acesta este dator să plătescă stăpănu-său tot cât au păgubit într'acea cale.

rnf. Vameșul ceta ce va afla un dobitoc incarcat cu negoț și să fie departe de acel loc unde plătesc vama, nu'l va putea lua drept vama, zicând cumu'i peritor acel negoț pen-

tru căce i-au ascuns de vama, până nu va fi stăpănul de față împreună cu acel dobitoc când l-au găsit.

rx. Care vameș nu va lua negoțul cel perit, sângur de la ceta cel va fi ascuns ca înșălăciune de vama, iară de să va prileji acestuia mörte, nu va mai putea decia să cêră de la feciorul lui, de vreme ce n'au luat nemică până au fost tată-său viu.

rxv. Vameșul ce n'și va lua vama de la negoțitor până în 5 ani, decia nu va putea lua nemică pentru că s'au trecut o vreme.

rxv. Ceta ce va sări asupra vameșilor cându'l vor tămpina cu negoțul în cale, și nu va lasa să cêrce negoțul carele nu va fi plătit de vama acesta den negoț, să nu aibă nice o pagubă pentru ce n'au plătit vama, iară numai să să cêrte pentru ce au stănut în protiva omēnilor celor domneșii.

rxg. Ori care vameș va lua vama mai multă de cât este obiceiul să iea, acesta ca să aibă certare după cum va fi voia giudețului.

rxđ. Ori care vameș va cere vama den niscare lucruri ce n'au fost obiceiul să să dea vama, nice este cu știrea domniei, de se va afla pentru une ca acelea să fie luat, plată ce să dice vama, ca să i să tae capul; însă mărte să dea drep-ce au luat acea vama de-a una pătru la visterie, iară de nu va fi luat, ce numai ce va fi cerșut să se cêrte și atunce după cum va fi voia giudețului.

rxz. Ori care vameș va face napaste cuiva, și'l va lua negoțul zicând că nu s'au plătit vama, și el va adevara că au plătit, acesta nu numai negoțul va întorce înapoi ce încă și ca un fur se va certa.

rxs. Ori care vameș va fi pricina ca să nu trecă negoțitorii cu negoț pre la vre o scală făcându-le multă asupreală și luându-le mai mult de cum au fost obiceiul, acesta iaste dator tōta asuprea și paguba ce vor fi păgubii negoțitorii pentru dăns, tot să socotească și să plătescă la visterie.

rxz. Ceta ce va face vama nouă carea n'au fost, sau de va mai adauge cea vechă de cum au fost, de va fi alt giudeț într'acel loc să fie mai mare de cât dăns, cum are fi Domn, să'l cêrte cu banii ce să dice să'i iea avuția și să'l gonescă dentr'acel loc în toată vieța lui să nu să mai afle pre acelea locuri.

rxn. Ceta ce va fi domn și nu va avea alt domn mai mare asupra lui, acesta pōte să facă vama nouă cu voia tuturor, însă să plătescă și cel de loc ca și cel străini, iară numai cel străini.

rxf. Ceta ce va fi scutelnic să nu plătească vama, de vreme ce i-au dat Dumnezeu un dar ca acesta, pōte să să bucure și să să veselească cu acest bine până când să vor umplea două-deci de ani, și el și feciorii lui, iară nu mai mult.

Pentru ceta ce fură în pisma ne-său cu batgiocură

Pricina ei.

ro. Ori cine va fura ceva vre un lucru, nu drepți să păgubească pre ceta ce l'au avut, ce numai drept să și ridă și să și bată joc de dăns, să să cêrte iară nu ca un fur.

roa. Ceta ce va merge să fure și nu va fura, să să cêrte după voia giudețului.

rov. Ceta ce va apuca slujnica altuia pentru să curvească cu dănsă știind cum mainte au fost curvă, să să cêrte iară nu ca un fur; iară de va fi fost fecioră acea, slujnică, atunca să să cêrte ca un fur.

rog. Când va avea neștine vre un lucru la altu' și nu'l va putea scōte de la dăns, și de'l va fura ceva, însă nu mai mult ce numai cât va fi prețul acelu' lucru, acesta să nu albă nice o certare pentru furtușag.

rod. Ceta ce va lăa pietri de la vica altuia ca un fur să să cêrte; acesta să înșelege și când sapă neștine piatră pre holarul altuia acesta încă să cheamă furtușag.

roi. Ceta ce de mare sarăcie va fura, iară nu mult, ce numai cât va mânca și cât să va îmbracă, acesta să să iarte; iară de vor vrea să'l și cêrte, mai pre puțin, iară nu ca pre un fur, pentru că să chiamă că au furat de nevoie.

ros. Ceta ce va fura de la ceta ce săm't de puțirea vrăjinași și pismași unul saf, ce să zice acelu' loc unde lăcuesțe, așjidere și de la păgăni, să să iarte să nu se cêrte.

roz. Nămitul de va sluji la un stăpân și nu'l va plăti simbria, și de'l va fura numai atăta pre cât va fi simbria, să nu să cêrte, ce să fie iartat.

ron. Ceta ce va fura vre o heară salbatică sau pasere până nu va fi învațată, acesta să nu albă nice o certare.

rof. Ceta ce va fura de la tată-său, veri mult, veri puțin, nice o certare să nu albă; iară de să va prileji să fie vre un om de casa lor la mörtea lui să lase ceva acestu' fecior, atunci dentr'acel lucru a feciorului pōte tatăl să iea și și plătescă furtușagul.

rp. Sluga ce va fura în casa giupănu-său, de va fura lucru puțin, să nu să cêrte, iară de va fura lucru mare, să să cêrte, iară tot mai puțin de cum are fi furat altu'.

rpa. Care muiare va fura pre bărbatu'si, să nu albă certare nice să albă strănsore să întōrcă ce au luat, ce să să impace cu barbatulu'si, iară de să va prileji să să despartă, sau să mōră muiarea, atunci barbatul să și facă plată den zestrele ei. Acestă pravilă să să socotească și când va fura barbatul pre muiare.

rpv. Ceta ce va svătui pre muiare să fure de la bărbatu'si și să'i dea lui, alegând de vor fi

având împreună împreunare rea, pre acesta să'l certe ca pre un pre curvar; iară de nu vor fi având mestecătură într'acel chip, să'l certe ca pre un fur.

rpq. Muierea ce va fura de la ceia ce curvește cu dânsa, să să certe ca un fur, așijdere și barbatul de va fura de la muierea ce curvește cu dânsa ca un fur să să certe.

rpđ. Călugărul ce va fura pre egumenul nu va avea certare, că să chiamă că i' fecior, iară numai să aibă strânsore cât să întorcă tot ce va fi luat.

rpe. Ceta ce va vrea să dobândească și să moșnească avuția nescut după mörte, și'l va fura ceva încă fiind viu, acesta să nu aibă certare ce numai să întorcă tot ce au furat și să fie în pace.

rps. Ceta ce să va îndatori cu ceva la altul, sau cându'i va da neștine ceva să fie, iară el va începe într'alt chip, după cum va fi voia lui, nu cum va vrea ceta ce i-au dat, de va vrea stăpânul să primescă bine va fi; nu să va certa, alegând când va dice așa avuți-am nedějde că va primi, pentru acé, am îndrăznit, trebuie aice să socotescă giudețul aicea nedějde cum iaste, de ce va fi cu cale să'l iarte, iară de nu să'l certe; cum s'are zice un om au luat un cal de la o rudă a lui sau de la vre un priatin bun a lui să ămble cu dâns numai trei, patru zile, el a ținut calul 10 zile, atunce nedějdea iaste cu cale pentru căce iaste omul lui sau priatinul lui ceta ce'l i-au dat, iară de va lua calul să margă la öste atunce nu iaste cu cale acéță vină.

rpz. Ori cine va dice că l-au iartat părășul pentru furtușag ce i-au făcut, macar de are și zice părășul că'l iartă, nemică nu folosește aicea erlăciune să nul certe ca pre un fur dacă nu iaste lucru cu cale să cunoscă giudețul pentru ce'l iartă — și atunce să crează că nu se iartă vinovatul demainte giudețului ce până a'l duce la giudeț.

rpu. Ori cine va fi fără știrea giudețului, numai cu voea lui, de și va găsi lucrul în mănule altuia și'l va lua, ne cum să nul dea înapoi, ce nice și pöte să'l mai ceale; iară de să va afla că acel lucru n'au fost a lui, atunce nu numai lucru va întorce înapoi, ce încă va plăti și prețul celuia a cui au fost lucrul.

rpf. Ori care țaran va lua cu voea lui pământul să dea la altul sau casa și, sau alt lucru ce va fi avut, și'l va găsi în mănule altuia de să va afla că au fost ömeni acolea apröpe pre cari putea el face să'l întrebe și nu i-au întrebat da-va înapoi acel lucru, și'l perit de la dâns, iară de'l vor fi zis ömenii că pöte să facă acest lucru sau de nu vor fi fost ömeni pentr'acele sate pre pregiur atunce i se va lasa să și fie lucrul.

rc. (1) De vreme ce Petre, ce să dice, și-au lasat avuția lui Pavel să să hrănescă călă va vreme, și atunce să o moșnească lön, ori acest lön numai singur cu voea sa și fără voea giudețului va scöte afară pre Pavel dentr'acea avere ce i s'au dat să să hrănescă și să să apuce el să o fie cum are fi a lui, pöte Pavel cu voea giudețului să certe pre lön și să'l iea tötă aversea înapoi și încă să'l facă să mai dea pre atăta

rea. Un om de va vrea să lasă altui cuiva vre un lucru pentru să să hrănescă, iară ceta ce va fi fost mai deinte acel lucru a lui nu i-l va lasa nice i-l va da să să hrănescă, iară acesta: fără voea giudețului numai singur cu voea lui și va lua, piardé-va tötă aicea dobândă ce vrea să aibă de vrea fi luat cu giudeț.

rev. Ceta ce să va apuca de vre o vie străină părășită sau de vre o casă pustită sau de vre un laz părășit să le tocmescă și să le înșiască cu voea stăpânului a cui vor fi fost, și să vor tocmi pre tot anul ca să'l facă plată ori mult ori puțin, iară dacă le va găta și să va hrăni după cum va fi locul atunce nu va vrea să'l plătescă cum au grăit, pöte stăpânul să'l gonească și să'l scöță dentr'acel loc și fără voea giudețului.

reg. De să va svârși ceta ce au lucrat sau nevoit vrea sau lazurile, sau alta ce va fi, și de nu vor rămânea feciori, sau altă rudă pre urmă, atunce pöte stăpânul, și fără voea giudețului, să și iea acele tötă înapoi.

red. Dacă va curăți neștine, vieă, sau lazul, sau va tocmi casa, sau altă ce acéste, și decil să va părăși și le va lasa pustii fiind lucru gata și vor începe a se strica, atunce stăpânul locului pöte să'l gonescă și să'l scöță dentr'acel loc și fără știrea giudețului.

ree. Când vor avea doi ömeni pără pentru vre o vie, sau pentru vre un pământ, și până a să pără unul dentr'ansii va merge de va secera pământul, sau va culege vrea fără de voea giudețului, acesta și piardé tot venitul ce i s'ar cădea pre dreptate și încă să plătescă pre cât va fi prețul acei vii sau acelui pământ.

res. Ceta ce și va lua lucrul de la altul înapoi singur cu voea sa și dacă va lua dentr'acel lucru öre ce puțin folos îl va da celuia lucrul eară și înapoi, acesta să se certe, și să plătescă cât va fi prețul și cât va face acel lucru.

rcz. Când se vor gălcevi doi ömeni înder sine și va scöte den loc unul pre altul, de vo face acésta amândoi într'o zi, să nu se certe, eară de vor trece câte-va zile să se certe amândoi să plătescă cât va fi prețul acelui lucru

ren. Ceta ce se va teme că'l vor scöte den-

tr'o casă sau dentr'o vie sau și alta asemenea acestora, de'l vor scöte fără voia lui acesta pöte să ceta voie la giudeț să'l ömeni cu arme să'l socotescă să nul scöță.

ref. Când va goni neștine pre stăpân de la bucatele lui și le va lua, de va fi nebun nu va avea certare numai ce va fi luat va da înapoi; iară după aceea de să va prileji să să înțeleptească, tot să nu să certe.

re. (1) De să va prileji un tată cu un fecior să scöță unul pe altul den bucatele lui fără de știrea giudețului, de are trece între dâns și vreme călă-va nu vor avea nice o certare numai ce vor întorce bucatele înapoi.

ca. Ori care vladică, sau egumen, sau nămesinic, sau călugăr, singur cu voea sa și fără știrea giudețului va lua vre un lucru de a besericeii de la ceta ce'l va fi ținnd, de vreme ce nu va fi făcut săbor să să svătuască nu să să certa, să dea încă pre cât au luat, iară de va fi făcut și săbor să să certe.

ca. Ori care vladică, sau egumen, sau nămesinic, sau călugăr, împreună cu tot săborul, numai singur cu voea lui va lua aversea vladicului ce va rămâne după mörte, sau a egumenului, sau a nămesnicului, sau a călugărului, de la ceta ce le va fi ținnd, de să va afla cum acel mort au fost ținnd acele unelte cum să fie a besericeii, nu să va certa; să nu dea nemică; iară de le va fi ținnd ca'n chip de mirenie să va certa să dea înapoi tot ce au luat, și să plătescă prețul cât-or face acele lucruri; iară de nu să va cunöște lucrul, ce va fi căm cu prepus fost-au de a besericeii au mireniesii, atunce iară și nu să va certa.

cg. De va împrumuta neștine pre altul sau va nămi vre o casă, sau vre o dughenă sau altă fie ce va fi, și după aicea singur cu voea lui fără știrea giudețului va scöte'l, sau de'l va lua vre un lucru ca'n chip de zalog, nu se va certa; iară de nu va fi singur stăpânul ceta ce l-au dat ban împrumut sau va fi nămit acel loc, ce va fi altul străin, să să certe și să dea înapoi cât va fi plătind acel lucru.

od. De va fi neștine ispravnic vre unui neguțtor vânzându'l negoțul ce i-au fost irime-ținnd acel neguțtor, iară de să va prileji să nu l'ime trimită alt negoț să vânză, și el va lua de la altul de va vinde, nu este dator a ceta neguțtor de nătă să dea samă de să va prileji ceva pagubă într'acel negoț ce au luat el singur macar de-au și fost ispravnic lui când au luat acel negoț.

ce. Când va judeca un giudecător strămb, sau când va da voe cuiva și nu va fi înțeles pära de ispravă amânduror părășitor; acela ce va lua ceva vre un lucru cu voea acestui giudeț nu va putea să suvéască, să nu plătescă să alt preț, de cum vor prețui acel lucru

es. Certarea ce zicem să dea de două ori prețul acelui lucru ce s'au luat fără de ispravă, cum s'are zice când nu va fi acel lucru de față, să'l plătescă indoit; iară de va fi de față, să'l dea înapoi și să dea și prețul cât va plăti acel lucru. Acest obicei au fost legiuit de legiuitorii cei bătrâni, iară în vremea de acum cești mai tineri s'au tocmi tötă împreună sau schimbata aicea tocmelă aicea chip: să dea numai lucrul ce au luat, iară să'l certe giudețul după cum va fi voia lui, cum s'are dice să'l globască, sau să'l închiză în temniță, sau în gros, sau într'alt chip ori cumu'i va pärea pre dreptate, să nu ămble fără ispravă.

cz. Niște ömeni de vor avea la cineva un lucru și'l vor certe și el nul va da, aceștea de să vor sfătu cu tötii și numai singuri cu voia lor fără știrea giudețului își vor lua lucrul seu, să nu aibă nice o certare nice într'un lucru.

cu. Un om de bună voia sa, de va lasa ceva vre un luc vre unui om sarac sau și bogat dentru ce să va fi îndurat pentru sufletul seu, și'l va fi făcut și zapis cu mărturie, și după aicea să va fi căit ce-au făcut, acesta cu voia lui fără de știrea giudețului de va trümite niște ömeni ai sei sau și străini și vor lua zapisul cel de dare, aceștea nice o certare nu vor avea.

cf. Ceta ce va avea datorie, și se va fi tocmiit cu voia să ia vre un lucru în preț, acésta iară și nu pöte lua fără de giudeț numai singur cu voia sa, de vreme ce datoriea nu va fi alésă să să știe ce vor fi ävând catastige și isvöde indesine; drept acésta trebuie întâi să și iea sama pre-mănuirul și atunce cu voia sa singur să și iea acel lucru ce'l vor da, iară de va lua înainte să va certa după cum va fi voia giudețului.

ci. Ceta ce va face tocmală cu altul până în cutare vreme de nul va da cutare lucru ca să aibă voie să iea cutare sat, dară de să va prileji satul să nu fie pre mäna lui ce să'l fie altul, atunce nu va putea cu voia lui să'l iea macar că le-au fost tocmala așa, ce aicea trebuie putere de la giudeț; iară de'l va lua el singur cu voia lui va avea certare.

cai. Un om de să va tocmi cu altul să dea un dobitöc, sau alt lucru ce va fi, până la o zi, după acésta va scöti într'alt chip și'l va da altuia, numai pentru să nul dea celui ce l-au giuruit, acesta să aibă strânsore să să rescumpere lucrul acela de la cine l-au dat și să'l dea cestuia ce s'au tocmiit întâi și să aibă și certare după cum va fi voia giudețului.

cvi. Un om la mörte de și va lasa a limbă de mörte mult, puțin, ce va avea, ori cui va vrea el, acela pöte singur cu voia sa

(1) Aci litera c se va ceta ca ce până la ref.

(1) Litera c și următoarele până la ONV se va ceta ca s.

fără de giudeț să și ea cea rămășiță fără nice de o sminteală și fără nice de o certare.

cei. Pre ceta cel vor lasa să moșnenească bucatele cue-va și să să hrănescă până la o samă de vreme, acesta dacă va veni vremea pôte și singur fără giudeț să și ea acele bucate, după cumu's giuruite, fără nice de o certare.

cil. Ori cine va fi ispravnic să moșnenească avuția vre unui mort acela pôte lua numai singur cu voia sa bucatele celui mort ori ce va fi, mult, puțin, de la fie cine vor fi, alegând numai de i le va fi lasat cu zapis să le ție și să hrănească până în cutare vreme, atunci îi caută să îngăduască până la acea vreme.

cm. De va lasa neștine ceva vre un lucru să să hrănescă cine-va cu dăns până în cutare vreme, și va fi făcut și zapis cum de n' tr'aceia vreme să cază pe mâna celuia ce va să moșnenească, cum s'are zice un om are un cucon micșor, la mörtea lui cunoscând că este micșor lasă tôte bucatele lui pe mâna unui om bun să le ție și să să hrănescă cu dăns până în cutare vreme până va fi cuconul de vrăstă, atunci ca un moșnen să le ia ea să le ție el, acesta ispravnic cumu'si va muri stăpănul într'acel ceas pôte să le ia acele bucate de la moșnen singur cu voia sa fără nice de un giudeț, mai vrătos când va scrie zapisul ales și înțelegând zicând fără de multe cuvinte și fără nice o gâlcăvă.

csi. De vor lasa cuiva drept suflet, nu va putea el singur cu voia sa să ia, ce trebuiește ispravă de la giudeț, alegând acel lucru ce au lasat drept suflet, este învățatură să facă beserică, sau bolniță, sau ospătarie ce să zice casă de străini, sau ghoenic și alt asemenea acestora, pentru că atunci pôte să ia singur cu voia sa și nu' trebuie nice un giudeț și încă pôte să ia singur cându' va alege stăpănul în zapis, iară de va fi într'alt chip și de va lua el singur cu voia sa piarde și va tot venitul ce vre el să aibă drept sufletul celui mort.

czl. Carele va lua cu voia sa o parte de n'tru acele bucate ce s'au dat drept suflet piarze și va tötă acea parte ce au luat singur numai ce va rămănea cu cea l'altă parte ce au fost neluată.

eni. Ceta ce va lua acel lucru ce i s'au dat drept suflet și de' l va lua de față să vază și alții atunci nu'și va piarde venitul, iară de va lua pre furis atunci va piarde și nu va mai putea să cete nemică pentru că și ce au luat va da înapoi.

Pentru semnele furtușagului.

Pricina si.

ofi. Furtușagul, de vreme ce iaste un lucru forte cu nevoie al arata, drept aceea tre-

bue să să arate cu nește semne ore carele și cu nește prepusuri câte-va. Semnul furtușagului este așa : când să va fura nescul ceva să strige cu glas mare și să facă gâlceavă să să cutemure toți atunci și într'acel ceas când vor fura, și să arate cum i-au spart camara, sau ușa, sau secriul, sau lacata și alte asemenea acestora, acolo unde vor zice că au fost acel lucru ce s'au furat.

ck. Vêstea tuturor și fuga robului, ce să zice a nămitului, arată furtușagul, așjidere când să vor găsi scări pre unde s'au suit, sau alte cini carele stujec la descuiat, sau să strice loc ce va fi închisore.

eka. Trebuie încă și după aceste semne tôte să să arate cum într'acel loc unde să vede stricat fost-au acolo în lontru acele lucruri ce zice stăpănul că i le-au furat, și de va fi om bun și cu nume bun ajunge giurământul, iară de nu, trebuie alta aratare mai bună într'acesta chip cum acele lucruri au fost stând tot acolo până ce le-au furat.

ekv. Celuia ce și va piarde lucrul i să va da giurământ să zică câte lucruri i-au furat și cât le-au fost preț, și încă câtă pagubă au avut dentr'aceste lucruri și cât au cheltuit umblând întrebându-le.

ekg. Încă și celuia ce'i vor fi dat vre un lucru să'l socotescă și i l-au furat îi vor da giurământ ca să arate.

ekl. Încă să de giurământ și celuia ce mută hotarul pentru să arate de' l va fi mutat sau de nu' l va fi.

eké. De va fi apucat neștine o scrisore den mâna vărjașului său și o va fi ars, sau o va fi spart, să să dea giurământ celuia cu caretea iară nu celuia ce o au spart, pentru să arate ce au fost scris în carte.

eks. Când va avea pără creștinul cu un jidov, nu să va da giurământ jidovului. Giurământul ce să dea împotriva furului nu să dea ca să arate el furtușagul, ce numai dacă va arata furtușagul singur furul ar de va mărturisi cineva, atunci se de giurământ celuia ce s'au pierdut lucrul, ce să zice păgubașului, pentru să arate cu adevărat cât au fost și de ce preț au fost și încă să și arate și cheltuiala.

ekz. Prepusul furtușagului să arată pre numele omului cel rău, ce să zice alt om iaste vestit de om bun și altului vestit de om rău, așjidere să cunoste omul și pre obicei, cum au fost învățat mai de mult, iară aceste doă prepusuri nu ajung amândoă să facă pre giudeț să munească pre cine-va.

ekn. Cine va trece pre un drum pre unde nu i-au fost calea să trecă pre acolo, pôte să și prepe pre acesta pentru furtușag, cum s'are zice de' l va fi văzut cineva să trecă pre acolo pre la cel loc pre unde într'acea zi s'au făcut și furtușagul, și această prepunere pôte

să'i dea strănsore, să și dea samă ce au umblat pre acolo.

ekf. Prepusul să face încă și când vor găsi pe cine-va într'acel loc unde s'au făcut furtușagul, sau de va fi intrat și va fi eșit dentr'acesta casă, sau de' l va fi văzut cine-va scotind ceva sau fiind dedesupt supt haine sau învâlit cu alt lucru ceva.

el. Care slugă sau nămit, va fugi den casă într'acea zi când s'au făcut furtușagul, de prepus ore-cum, cum să fie făcut el acel furtușag, ajunge și acesta să'l muncescă, alegând dacă va fi fugit să și fi ascuns să nu să vază nicăiuri.

ela. Ce să va prileji să să aște a cu' l va, veri știe sau altă fie ce haine, sau cuțit, sau vre o scară de sui, sau topor, sau fie ce u-nellă, acestea tôte fac prepus de furtușag de vreme ce s'au găsit în acel loc unde s'au făcut furtușagul, pre acesta să'l muncescă să arate de va ști.

elv. Un om de va fi sarac și va începe a cheltui bani mulți, face prepus cum să fie furat, mai vartos cându'și vor și semna cu aceia ce s'au furat într'acele zile.

elg. Ceta ce va avea în casa să cini bună ca acele de furtușag, face prepus și acesta cum să fie el furat.

eld. Un om ore care ce n'are avea nice o trebă la acea pagubă, nice l'are chema nime, așa fără de nice de o strănsore are veni, de are arata pre cineva către giudeț cum au făcut acest furtușag și încă are îndemna să'l și muncescă, acesta face prepus cum să fie făcut el acel furtușag, pre acesta să'l muncescă.

ele. Ceta ce-are putea face un furtușag ceva, să să facă să'l smintescă să nu să facă, iară elu' l lasă de să face, acesta face prepus cum să fie cu știrea lui acel furtușag.

els. Aceste prepusuri nu sănt nice de o trebă giudețului, mai vartos când vor fi împotriva vre unui om bun și vestit de lucruri bune, cum s'are zice când va fi deosebit numai de aceste, nu' drept nemică, iară de vor fi împreună două sau trei, sau și patru, atunci vor muncă.

elz. Și încă face prepunere de furtușag și acela om ce face pre attul că este vrăjitor și umărător de stele.

elu. Ori la carele vor găsi niscare lucruri de furat, de va fi om vestit de rău să cade să'l muncescă, iară de va fi om bun să nu' muncescă.

elf. Fie cine va fi la ceta ce vor găsi lucru de furat, și de va dice ca nu' cunoste pre vânzătorul ceta ce i l-au vândut sau nu'și pôte aduce aminte, de va fi om vestit și ales de om bun sau de va fi de ceta ce vând lucruri ca și acele multe ce sănt de furat, să să creză, eară de nu să'l muncescă.

em. Ceta ce vor găsi la dăns lucru de furat, macar de-are fi și om bun iară de va avea vre un prepus de celea ce am' zis, nu va pôte fi într'alt chip, cel' vor munci.

ema. Pre ceta cel vor munci pentru vre un prepus și de nu va spune nemică altă, certare să nu aibă, ce să fie slobod de tôte.

emv. Ceta ce va cumpara lucru de furtușag, să aibă certare, de vreme ce să va afla că au știut că este de furat.

emg. Ceta ce va cumpara un lucru prea estin de vreme ce va fi lucru scump, face prepus cum să fie de furat, să aibă certare.

emd. Celuia ce'i vor dăruj lucru de furat să să certe după voia giudețului.

eme. Ceta ce va cumpara un lucru carele nu este de meșterșugul lui, face prepus cum să fie de furat.

ems. Ceta ce va cumpara lucru de furat și dacă va ști il va întorce înapoi și nice banii nu'și va lua, acesta nu va avea certare.

emz. Ceta ce va cumpara lucru de furat și acel lucru va fi de beserică, macar de n'are fi nice știut, tot să să dea în beserică și să nu'și ia banii ce au dat.

enn. Ceta ce va da bani împătunat, și i va pune zalog lucru de furat, să'l dea acel lucru stăpănu-său a cui va fi și să nu ia nice un ban, și mai vartos când va aduce acel lucru om sarac sau rob și lucrul va fi de om bogat și de mult preț atăta ajunge cu cât nu este acela om de credință, cu atăta să cunoste că nu' l a lui acel lucru ce pune zalog.

enf. Ceta ce va cumpara lucru de furat știind că acel om este rău, tâlhariu și prădătoriu, acesta nu iaste dator să dea acel lucru stăpănu-său până nu' l va da banii ce au dat.

en. Ceta ce va cumpara un lucru de furat și va spune tuturor ca să înțelegă cum cumpără să'l dea stăpănu-său a cui au fost, acestă nu va da lucrul până nu' l vor da banii.

ena. Ori care stăpăn, ce i să va fi furat un lucru și'l va fi cumparat cineva și el de o grabă îl va fi dat banii, și și va fi luat lucrul, acesta nu mai pôte să ceta banii de la ceta ce i-au dat de au rascumparat.

env. Ori cine va cumpara lucru de furat și'l va da stăpănului a cui au fost, acela nu pôte să și mai ceta banii de la dăns.

Pravile împărătesci

Pentru cei ce vor sudui pre giudeț sau pre za. . . omeni domnești. glava a.

a. Ceta ce va sudui, sau va ucide pre vre un giudeț, sau pre vre o slugă a giudețului pre carele va fi trimis giudețului să facă vre o slujbă iară neștine l va învâli și nu' l va lasa să și umple slujba după învățatura mai marelui său, acesta greșală este ca și când ar fi suduit pre domnie.

v. Ceta ce va sudui sau va face vre o nevoe omenilor celor domnești, face greșala cum are sudui pre domnul său, după cumu'l scris mai sus.

g. Ceta ce nu să va pleca sub învățătura giudețului, face greșală cum are fi suduit pre domnie.

d. Tot omul este dator să spue giudețului pre ceta ce nu va să asculte de dăns și de învățătura lui cumu'l va giudeca.

e. Ceta ce să va svătui să ucigă pre vre un diregător de la vre un târg, și de nu va fi apucat să facă mörte, să nu să cërte ca ceta ce suduește domnia, iară numai să i să tae capul; iară de să va svătui să hiclescă sau să ucigă pre singur domnul acel țeri, macar de nu va fi făcut acel hiclesug, iară să să cërte ca unul de ceia ce-au suduit domniea.

s. Ceta ce va sudui pre omul cel domnesc, sau într'alt chip de'l va vatama, nefiind în slujba domnului nu să va certa ca un suduitor de domnie; acesta să înțelege cum acesta vrajbă ce s'au apucat cu acel om domnesc nu s'au apucat de când au fost cu slujbă domnescă, ce au fost mai de mult învrăjbiți, drept aceia l-au suduit; iară de să va afla cum să fie învrăjbiți de când au umblat cu slujbă domnescă și atunce nu l-au putut sudui temându-să de certare, iară după aceia l-au aflat singur fără de slujbă dece l-au suduit, sau l-au vatamat într'alt chip, atunce iarăși ca un suduitor de domnie să va certa.

z. De să va prileji vre un om domnesc să ămble cu slujbă și de să va lega de un dirept vrând să'l vatame, și ceta nu să va da, ce'l va lovi, și i să va prileji mörte, acesta ce s'au sprijinit viețea și nu alhă nice o certare ce să fie un om mör.

n. Ceta ce va sudui sau va vatama pre vre un giudeț, însă nu pentru căce doară nu i-au plăcut cum va giudețului lui, ce pentru vre o vrajbă ce au fost având ei indesine, acesta nu să va certa ca un suduitor de domnie ce cu adevarat mai mult să va certa pentru această sudalmă sau vatamare a giudețului de căt pre altu ce n'are fi giudeț.

f. Oamenii cei domnești încă de să vor prileji să fie zlobii, și vor face asuprele, și vor impresura saracii fără de știrea domniei, pre unii ca. acestiea cine'i va sudui nu să va certa ca un suduitor de domnie.

i. Ceta ce nu va asculta de învățătura giudețului, însă nu de cuvântul lui ce când va mâna pre o slugă de'l va zice, acesta să nu să cërte ca un suduitor de domnie.

ai. Ceta ce va porni tot norodul sau orașul asupra giudețului să'l scoță de ntru'acel loc de la acel scaun, sau macar de-are fi și alt om domnesc, când va face acesta pentru căce va fi un mădular rău și giudețul sau omul cel

domnesc, nu să va certa ca un suduitor de domnie; iară de va face acesta pentru altă vină, ca un suduitor de domnie să se cërte.

Pentru cei ce vor sudui sau vor vatama
za Solii. glava v.

a. Ceta ce va sudui solii care vin de la o domnie la alta, sau într'alt chip de'l va vatama den afară de certarea ce dau pravilele cele mirenești, acesta să să afurisească după pravila biserică.

v. Ceta ce va sudui sau va vatama pre solii, iaste ca și furul ce fură beserica.

g. Ceta ce va sminti solii de pre cale viind, sau de le va lua cărți ce aduc, iaste adevarat suduitor de domnie. mai vărtos când va face acesta pentru să facă rușine domnu-său sau pentru să cunoscă den cărți talna acelu domn; iară de să va face pentru să'i pască cinstea lui sau și ntr'alt chip drept altă dobandă, atunce nu să va certa ca un suduitor de domnie iară cu alte certări mari de-a tocmă ca acesta.

d. Carole va sudui sau va vatama pre solii pentru vre-o vrajbă ce vor fi avut ei indesine, iară nu pentru să facă necinste domnului ce i-au trimes, încă și atunce ca un suduitor de domnie să va certa.

e. Ceta ce va sudui sau va vatama pre solii cei urgisii, cum are sudui pre domnie așa să să cërte.

s. Solii dacă și va da soliea și'i vor face răspunsul și'i vor da cărțile de nu va purcede ei să va zăbovi într'acel loc, de'l va sudui sau l' va vatama cineva, acesta nu să va certa ca un suduitor de domnie.

z. Ceta ce va sudui sau va vatama pre solii pentru ce nu va fi inblat într'aceia solie cu credință și cu cinste cum se cade, nu să va certa ca un suduitor de domnie.

n. Ceta ce va sudui sau va vatama pre vre un sol și nu'l va ști că este sol, să nu să cërte ca un suduitor de domnie.

f. Ceta ce va fura bani sau alt lucru de la un giudeț ce este într'un oraș, să nu să cërte ca un suduitor de domnie.

Pentru ceia ce vor sudui pre mai marii lor,
za ce se zice pre boiari. glava g.

a. Ceta ce va slui la un boiarin și de'l va hiclesi întru ceva, sau l' va sudui, sau într'alt chip de'l va vatama, să să certe ca un suduitor de domnie.

v. Ceta ce va giura cuiva să'i slujască cu credință și mai apol el va sudui, face greșală cum are sudui pre domn.

Pentru calpuzanii ceia ce fac bani răi și
za pentru certarea lor. glava d.

a. Mincinoșii ceia ce fac bani răi, acestiea încă fac acea greșală cum are sudui pre inparatul și pre domni țerei.

v. Bani cei răi sămt de trei feliiuri: mestecătura, ce să zice aurul cel curat ce are fi să fie, ei' spurcă și amestecă, argintul așijdere, unul amestecă cu arame, altu'l fac chiar de arame și numai căce'l spoiesc desupra cu argint, această una; a două s'are fi și curăți o samă de bani ei' fac mai mic de ce nu agiung la cumpănă ce păgubesc omenii ceia ce'i leu; a treia așijdere să chiamă mincinoși pentru căce chipul și scriptura ce pune pre dăns este mincinosă, nu iaste făcută den svat cu învățătura ca'i va ce pre furii ca un lucru rău, drept aceia de-are fi și curăți cu nemică mestecăți și de-are fi și deplin la cumpănă totu' un lucru mincinos și să chiamă mincinos, soț furtușagului.

g. Bani cel bun și drepti au patru lucruri pre'apregiurii lor; întâi ceta ce face bani să alhă putere și voe de la împărăție sau de la domnul acelu a cetuia, al doilea să să facă în loc veștit cum are fi în mijlocul târgului să vază tot, al treilea să alhă chip și scriptura constită și frumosă iară să nu fie făcută acea scrisore în vre un chip grozav și de rușine, al patrule iarăși să fie și la cumpănă deplin, nemică să n'ă lipsască, cum iaste mai cu dreptate așa să fie.

d. Ori cine va face bani mincinoși să zice ori cine va fi calpuzan de va face bani răi în numele împărăției și a domnului acelu loc, d'ntăi să i să tae capul, după ceia să'i arză trupul în foc și câte bucate va avé tôte să fie domnești, iară de să va afla că s'au făcut acea calpuzanie la vre un sat sau și târg micșor, să i să facă mörte iară bucatele să nu i le ia nime, niče să'i arză.

e. Casa aceia unde să vor face bani răi să fie domnescă; iară de să va afla că acea casă au fost prinsă cu chirie trebuie să să cerceteze giudețul, de vreme ce domnul aceli case lăcuște nu departe de-acoia atunce casa va fi tot domnescă, de vreme ce giudețul își pre-pune cum să fie și el știind ore ce, iară de să va afla că acel om cu casa lăcuște departe de-acoia, atunce casa nu va fi domnescă.

s. Încă de să va afla că acea casă iaste a vre unei muieri sarace, nu va fi domnescă.

z. Încă acea casă de să va afla că iaste a niscare cușoni saraci, nu va fi domnescă; iară de să va afla că acel saraci au vr'un ispravnic pre tôte bucatele lor și va fi nămit el casa, atunce să pretuiască casa cât va face și să plătescă tot acel preț tot den bucatele lui.

n. Macar de-are face neștine bani căt de bunii, galbeni prisne de aur curat sau taleri, sau altfel de bani să fie prisne de argint curat și să fie deplin și la cumpănă, iară cu aceste cu tôte, nu va putea să încapă în voia nemăru, pentru să fie certat mai puțin de căt că are fi făcut bani răi de ntru aur și de ntru argint spurcat sau prisne de arame sau cum are fi mai răi,

tot o certare va să alhă de vreme ce iaste fără de știrea împărăției sau a domniei.

f. Ori care zlatariu va mesteca aurul sau argintul cu alte luguiri fără știrea stăpânului, ce să zice de va spurcă lucrul și să va afla mincinos, cu altă cu nemică numai cu capul să plătescă.

i. Ceia ce face bani domnești și de vor îndrăzni să spurce aurul sau argintul pentru dobanda lor, cu altă nemică nu vor plăti numai cu capetele.

ai. Ori care diregătoriu va lasa și nu va opri să nu inble banii ce răi acela cu capul să plătescă.

vi. Ceta ce va ști unde fac bani răi, și de nu va spue giudețului cu capul să plătescă,

gi. De să va scula o soție de-a calpuzanilor și va vâdi către giudeț pre cele-l alte soții, ceia vor peri tot pre deala lor, iară ceta ce i-au vâdit să nu alhă nice o certare; iară de nu va fi soție să alhă dar de la giudeț, iară de va fi rob să nu'l dea alt dar numa să'l slobozescă să nu mai fie rob.

di. Când va prinde giudețul vre un calpuzan trebuie să'l cerceteaze mai are soții și cine le dă agiutoriu de fac acel lucru, și ce'i va spune să'l creze.

ei. Séminele și prepusurile agiung la giudeț să arate pre calpuzan.

si. Ceta ce va vâpsi vre un fel de bani fiind de arame să arate că iaste de aur sau de argint, sau de va vâpsi argintul să arate că iaste aur, să'l on ore.

Pentru ceia ce inblă cu bani răi sau i
za în lu sine glă. e.

a. Ceta ce va cheltui sau va schimba bani răi și'i va lua de la ceta ce'i face știindu'l și cunoscându'l că iaste calpuzan, să să cërte ca și calpuzanul.

v. Ceta ce va ține la sine bani răi știindu'i că sămt răi, să să cërte după cum va fi voia giudețului.

g. Ceta ce pörta și inblă cu bani răi face prepus cum să fie și el soție cu calpuzanii tot într'un chip să vor certa.

d. Certarea celuia ce inblă cu bani răi este mai mare cându'l vor ști c'au inblat de multe ori și i s'au zis și n'au bagat șamă.

e. Ceta ce va cheltui niscare bani răi, și să va tocmi ceta ce'l va lua cum de vor fi răi să'i întorcă, acela nu va avea certare.

s. Ceta ce va cheltui bani răi, și dacă'l vor prinde, de și va pune sodăș de la cine au luat acei bani, să nu alhă nice o certare.

z. Ceta ce'l vor prinde inblând și cheltuind bani răi, de vor fi pre puțin, și de nu și va putea pune sodășul, să'l dea giurământ, de va giura cum nu știe c'au fost acei bani răi, să fie în pace, nice o certare să nu alhă.

da căfi bani nu să va putea rescumpăra alegând când are da niscare bani să agiutească la vre o nevoie a țarei, iară care boiarin bogat de să va fi isbăvit cu bani de mörtea cea grabnică și apoi iarăși va fi făcut al doilea rând așjiderea acea ucidere grabnică nu s'are putea mai plăti cu bani, macar de-are scöte țara den ce nevoie sau macar de i-are agiutori și alți străini cu di ce are putea să'l plătescă, nu este puțină cu nemică să'l isbăvască pre cela ce va fi făcut doo morți grabnice se numai să i să dea certare ca unul ucigător într'alt chip nu pöte fi.

vi. Când să va prileji vre un om den clirosul besericel să facă ucidere grabnică, să va certa cu acesta: să'l ducă la o mănăstire departe să șadă acolo în totă viețua lui, iară deși vor prepune că va să fugă să'l închiză într'o temniță să zacă acolo până la mörte, iară acum drept ucidere grabnică de va face cineva den cliros trimițu' de'l bagă în catargă, iară drept mörtea cea vajnică îl fac' mörte drept mörte.

gl. Fie cine den cliros pöte să'și dăruască cinstea sa ori cui va vrea carea au avut de la beserică, însă să facă acesta mainte de ce'l va osindi giudețul spre mörte și mainte de ce'l vor certa ca pre un ucigător.

di. Ucigătorul den'afară de ce'l vor certa cu mörte iaste dator încă să plătescă rudelor celui ucis töte cheltuețele ce au făcut cât au dat la vraci și alte ce să vor fi păgubiți pre ranele lui, și încă mai iaste dator să plătescă mörtea rudelor ce să zice să plătescă pre zi, câte-va zile înainte, pre cât va fi voia giudețului; dreptatea arată cât are fi trăit acel mort în lume; și încă iaste dator să hrănescă și cuconii celui mort și alți ömnet ce va avea care i-au fost el hrănind până au fost viu.

el. Ucigătorul, nu iaste dator nice cu o cheltuelă când va fi făcut uciderea în greșală, sau când va fi făcut ucidere pentru să scape de vrăjmașul său să nu'l ucigă pre dăns, alegând de va fi ucis pre altul în-locul vrăjmașului său, cumu s'are zice pre cela ce au intrat la mijloc să'l despartă sau și cela ce au fost stănd apröpe lângă vrăjmaș.

si. Căruia i să va tãmpla de să'și ucigă pre tată-său, în zilele cele vechi întâi îl bătea- cu vine de hou verzi förte tare și atunce viu îl bagă într'un sac și într'acel sac bagă și un dulău și un cucoș, și o năpărcă și o moimă și decia'l arunca în mare cu töte cu acestea de vrea fi apröpe marea, iară de nu, îi lepeda unde știea nește heri salbateci.

zi. Iară acum lasă pre voia giudețului, și da mörte mai cumplită de cât, altora, cum s'are zice întâi i tae mânia cea ce au ucis într'acel loc unde au ucis pre tată-său și decia'l légă de cödele cailor și'l duc trăgând pe ulițe până la locul cel de pierzare și întâi îi tae capul

decia'l tae platovițe sau și într'alt chip, după cumu'l va părea giudețului, iară nice într'un chip nu să cade să'l îngropé în pământ.

ul. Cela ce va ucide pre altul ce au fost fiind moșii cui-va cu acesta scopos cum să cază pre mâna lui, de vreme ce să va arata lucrul c'au făcut una ca acesta, nice el, nice feciorii lui nu vor încăpea să moșnenească acele ocine, ce rămâne moșiea să fie domnescă de vreme ce nu vor fi alți moșneni den- tr'acea stepenă ce au fost ucigătorul.

fi. Ori cine și va ucide muiarea sau muiarea pre barbat, ucigătorul n'are nice o trebă la ocine, ce să vor da părinților, iară de nu vor fi părinții acelu ucis acele ocine să le tie domnia.

k. De va lasa cineva bucatele și ocinele sale cu zapis vre unul om să fie löte a lui după mörtea muiarei lui sau a vr'unui cucon a lui, și dacă va lua acela zapisul și va frurăt aștepta ce va omorä pre ceia ce în ocinele pentru să le apuce mai curând el, atuncé va piarde acesta tot cătu'l spune zapisul și ocinele vor fi domnești, iară pe acesta den'afară de pagubă îl vor certa intru tot ca și pre un ucigător.

ka. Când va fi un om bolnav și să va lasa cui-va să moșnenească mult puțin ce va avea și'l va face și zapis, și acest moșnen nu va griji de dăns să'l aducă vre un vraciu buna să'l păzască cândă dorä i-are tãmădui, ce'l va lasa așa negrijit și nesocötit, și de va muri bolnavul. acesta și va piarde moșneniea, și vor fi töte bucatele și ocinele domnești.

kv. De vreme ce ocinele ucigătorului pogor den-bãtrân, ce să zice de la părinți, atunce cuconii ucigătorului nu și vor piarde ocinele ce li să vin de la moșu-seu, nice vor putea să fie domnești ce să vor lua ocinele ce va fi agonisit ucigătorul.

kg. Cela ce va rani pre altul și nu'l va omorä, nu și va piarde moșneniea și mai vâr toș când să va tãmpla după ce să va tãmădui de acele rané de'l va face și zapis și'l va lasa pre urma lui să'l tie moșie.

kd. Cela ce și va omorä muiarea, cumu s'are omorä pre tată-său.

ke. Ori cine și va omorä muiarea își va piarde tot venitul ce va fi având den ocinele ei, alegând când o va găsi curvind cu altul, pentru căce atunce nu va piarde nemică den töte veniturile ei.

ks. Muiarea ce și va omorä bărbatul nu numai ce și va piarde veniturile cele ce va fi avut de la barbat ce încă și zestrele sale töte le va piarde că să vor lua domnești.

kz. Când să va prileji un om căsariu în viețua lui să și dăruiască avuțiea sa femeii sale sau femeia bărbatului său, acest dar să va adevăra după mörte iară nu în viețua, însă și mörte să fie den fire iară nu de vre o nevoie.

kn. Cela ce nu va chema vraci la hola muiarei lui și să'i cumpere de tot felul de vraceva-

ni și de alte de töte bucatele ce'l vor trebui, și de va muri atunce den tr'acea hola, piarde- va barbatul tot venitul ce va avea depre ocinele muiarei, sau macar de i-ar fi și dăruit ceva și aceia'l vor lua sau și alt lucru ce va fi după obiceiul locului cumu s'are zice öre- tre are avea.

kf. De să va prileji să nu să afle vraci acolo, atunce este dator bărbatul să trimiță unde va găsi să'l aducă de va fi apröpe, iară de va fi departe nemică nu'l datoriu.

l. Muiarea de nu va chema vraci la hola bărbatului, sau de nu'l va nice socoti, nu va piarde nemic den venitul sau ce va avea de la barbat.

Pentru cela ce și va ucide pre tată-său sau pre înmăsa, ce certare va avea: gl. i.

a. Cela ce și va ucide pre tată-său și pre înmăsa, sau pre moșu-său, sau pre moase-sa, acesta ce și ucide părinții mai cumplită certare să albă de cât alți ucigători.

v. Ucigătorul de părinți să chiamă și cela ce și ucide feciorul sau nepotul, sau de va lua neștine fecior de suflet și apoi să'l ucigă, sau acela pre dăns, ucigătorul de părinți să chiamă și ca unul de acestiea să va certa.

g. Nu are vöe nime să și öndre feciorul macar în ce greșală i-are găsi, iară numai când i să va prileji carea cum-va, atunce să'l spue giudețului.

đ. Cela ce va ucide pre un dirigător și giudeți al vre unul loc, ca și cela ce și va ucide părinții să va certa.

e. Cela ce și va bicleni moșiea și nașterea de unde au născut mai cumplit să'l certe de cât pre un ucigătorul de părinți, de vreme ce să cade mai bine să și ferească și să și socotească neștine moșiea de cât părinții ce l-au născut.

s. Ucigătorul de părinți să chiamă încă și cela ce și ucide pre frate-său sau pre sora-sa sau fie pre ce rudă a lui.

z. Cela ce și va ucide muiarea, să va certa mai cumplit de cum s'are ucide pre înmăsa, așjidere și muiarea ce și ucide bărbatul.

n. Cela ce și va ucide pre tată-său sau pre înmăsa și pentru să și mai micșureze certarea va zice c'au greșit într'o mânia sau va zice că l-au ucis de frică că s'au temut să nu'l ucigă tată-său pre dăns, să nu i se bage în samă nemică acestea respunsuri de-are zice cât are zice, să'l certe ca pre un ucigătorul de părinți.

f. Cela ce va otrăvi pre cela ce'l închis în temniță pentru să nu'l vază cându'l vor certa și'l vor chinu la locul cel de muncă să să certe după cum va fi voia giudețului.

i. Cela ce va svätui pre altul să fie ucigătorul de părinți, de să va face cum va avea ucidere pre svätul acelu om, să'l certe și pre

dăns ca și pre cel ce au făcut uciderea ca pre niște ucigători de părinți.

ni. Vraciul ce va da otravă feciorului să otrăvască pre tată-său; să i să facă mörte, să'i tae capul.

vi. Slugile ce vor inbla și în sus și în gios gätând trebe ca acelea reale pentru să să facă ucidere, pre aceia să'i certe ca și pre ucigătorul de părinți.

gi. Cela ce va cumpara otravă să dé tãlne-său, să'l certe ca pre un ucigătorul părințelului său, macar că nu va fi putut némeri să i-o dea, iară de va fi altul străin cumparat otravă și o va fi dat la vre un fecior a cui-va să dea, tãlne-său și el nu să va fi putut mes- tersului să i-o dea, atunce să să certe amândoi într'un chip, însă să nu'l omorä, ce să le dea o certare cumplită, cum va cunoște giudețul.

di. Ori care fecior său slugă sau fie cine va fi de va ști și va cunoște că vor să ucigă pre cineva au cu otravă au cu armă au fie cu ce fel de mörte și de nu va spune să smin-tească acel lucru ca un ucigător de părinți să să certe împreună cu cel-l altul cu toți ce au vrut sau au și făcut uciderea.

ei. Cela ce și va trimite pre fiu-său cel bolnav la spitali acela și va piarde puterea cea părințască ce au asupra fiilor, acesta fiu de s'are prileji să ucigă pre tată-său, nu s'are certa ca cela ce și ucide pre tată-său, ce s'are certa ca un ucigător ce face uciderea grabnică.

si. Așa într'acel chip să pată și fiul cela ce va trimite pe tată-său în spitali.

zi. Tatăl cela ce și va ucide feciorul pentru vre o greșală mare ce va fi făcut sau va fi vatamat pre tată-său, care vätămatură pöte să'l osăbasca despre tată-său să nalbă nemică parte den tr'averă lui, cum s'are zice de'l va fi hătut sau au fost lăcuind rău împreună fără nice de o desmierdăciune și alte multe ca a-cestea, atunce nu să va certa ca un ucigătorul de părinți ce să va certa ca cela ce face mörte grabnică.

ni. Tatăl ce și va ucide feciorul cându'l va prinde curvind cu mașteha-sa nu să va chiama ucigătorul de părinți ci să va certa ca cela ce face ucidere grabnică, iară de va fi având ta-tăl vre o muiare jiltöre și feciorul nu o va ști, nice o va cunoște, de'l va găsi cu aceia și'l va ucide pre feciorul și să să certe ca un ucigător de părinți.

fi. Tatăl ce și va ucide feciorul pentru ce și va fi lepatat legea lui Hristos, și nu să va certa ca ucigătorul cel de părinți.

k. Cela ce și va ucide pre tată-său pre ca-rele l vor fi scos și gonit den tr'acel loc ce au fost locuitoru, să socötescă de va fi fă-cut vre o nevoie și vre o răutate acelu loc sau drept alta vină mare, să nu să certe ucigătorul de părinți, iară de să va afla că l-au

gonit drept lucru puțin să să certe ca un ucigătoriu de părinți.

ka. Când să va tâmpla, ori harbat, ori fămeia deși vor înpresura cuconul lângă sine într'așternut, pentru nesocotința lor neavând grijă cum se cade de pruncul lor, să să certe, iară nu cu mörte ce după voia giudețului, iară de să va afla c'au făcut acest lutru în dedins cu înșălăciune, atunce ca un ucigătoriu de părinți să să certe.

kv. Aceasta să înțelege și spre mamce, carele aplcă prunci mici.

kg. Când va fi neștine nebuș și deinafară de minte, și deși va ucide tată-său sau pre fiu-său, acestuia să nu'i să dea nice un fel de certare pentru căce agiunge'i lui certare că este nebuș și fără de mente.

kd. Cela ceși va ucide pre tată-său sau tată pre fiu-său necunosându'l, omu s'are zice nörtea s'au schimbat într'alta haine sau într'o mestecătură de ömeni mulți, nu să va certa ca un ucigător de părinți, dară să căde să arate cu adevarat giudețului pentru să creză cum cu credință mare că nu l-au cunoscut, dacă vrème ce giudețul nu crede și de să va afla lucrul că nu'l de-a crederea tot să să certe ca un ucigătoriu de părinți.

ke. Cela ceși va ucide pre fiu-său pentru să scape depaintea lui să nu'l ucigă, să nu să certe nice cu o certare, cumu s'are zice, învățânduși feciorul bate'l-va cu măsură cu un tată, atunce să va porni fiu-său și va începe a lovi pre tată-său, atunce tatăl pôte ucide pre fecior într'acel ceas să'l omöră și să nu pață nice o răutate iară de'l va fi pre trecând cu bătaea cu vrăjmășie ca acea și cu arme atunce pôte fiul să să ridice asupra tătâne-său și atunce la acea batae de va ucide unul pre altul se vor certa ca niște ucigători, iară nu de părinți.

ks. Ori cineși va ucide feciorul carele va fi născut cu niscare semne grösnice ca acelea, cum are fi cu capul ca de dobitoc, sau cu tot trupul sau de tot cu totul să fie lucru ca acela nice de o trébă și cumu'i mai grozav și cum să nu să pôta socoti să fie om, acela ce'l va ucide să nu albă nice o certare, iară trebe să înșălégem pentru sëmne, cuconii carii nasc cu s (6) degete sau numai cu d (4) sau când vor fi cu trei mări sau cu trei piciorie sau numai cu o mână, sau cu un picior, sau să'i fie mai mic degetele, pentru căce atunce cu acea greșală pot să să hrănescă ca și alalți ömeni fără nice de o smintelă.

kz. Ori cine va ascunde și va tăcea ucidearea și mörtea tătâne-său sau a fiu-său, sau a muiare'i lui, sau muiarea a barbatului sau a frăține-său, acela face prepus cum să fie știind sau să fie și soție cu acel ucigătoriu, drept aceea să i să dea strănsöre să spue, iară de nu, să'i să dea muncă tare.

ku. Când să va afla neștineucis în casă la muiareși, atunce să muncescă pre muiare și pre alți pre toți căți au fost în casă pentru să spue cine l-au ucis.

kf. Ori cineși va găsi fata sa cea de trup curvind cu cineva, pôte să'i facă mörte, însă ca să ucigă împreună cu dânsa și curvariul și să nu albă nice o certare.

l. Așjidere de o va găsi că curvêste cu om din cirosul, beserice'i, pôte să'i ucigă pre amândoi și să nu să témă de afurisenie.

la. Ori cineși va găsi fată grea de prunc, pôte să o ucigă de tot și să nu i să dea certare de mörte ce să pață alta öre ce certare după cum va fi voia giudețului.

lv. Tatăl curvei pôte să ucigă încă și pe soția curvariului fără nice de o certare.

lg. Tatăl curvei pôte încă și pe fiu-său să'i trimită să's ucigă pe soru-sa când va curvi împreună cu curvariul, și și pre soția lui de va ayea, și să nu albă nice o cerare, iară de va face feciorul acest fel de ucidere fără de voia tătâne-său să să certe cu mörte cumplită.

ld. Tatăl curvei încă pôte să'i chiamo și priatebi lui să să svătuiască pentru să'i ucigă fata și pre curvariul și pentru acest svat nime nice o certare să nu albă.

le. Curvariul, cându'l va găsi tatăl curvei de fată curvind și va vrea să'l ucigă, iară curvariul îl va ucide pre dâns, să să certe ca un ucigător de vrème ce pravila nu'l dă voe să stea inpotriva tatălui curvei.

ls. Cela ce va curvi cu muiare cu barbat, și de'l va găsi de fată barbatul, vrând să'i ucigă va ucide curvariul pe barbat. să să certe ca un ucigător de vrème ce nu s'au dat voe barbatului să'i ucigă muiarea și curvariul cându'l va găsi cum s'au dat voe tatălui.

lz. Acestă putere o dă pravila tatălui curvei când să vor tâmpla aceste lucruri, ce să zice cându'l va afla pre amândoi într'un loc iară deși va ucide fata și curvariul va fugi, nu mai pôte deacia după câte-va zile să'l mai ucigă, iară de va fugi fata ucigându'e'i pre curvariul pôte și după aceea să o ucigă când o va găsi, macar și în șese luni, macar de-are fugi și în alt trăg.

ln. Tatăl încă are voe să'i ucigă fata când o va găsi curvind în casă unde lăcueste cu dânsa, sau în casa cumnatu-său, iară de o va afla într'altă casă străină n'are voe să o omöră.

lf. Iară pôte cu adevarat de o va găsi curvind într'aceste döo case ce am zis. iară de va fugi să să ascunză într'altă casă străină și acolo de o va găsi curvind pôte să o ucigă fără nece de o certare.

lm. Cineși va împărți fata de la sine și'i va da zestrele töte și va lăcui singură de sine, nu mai are putere deciea să'i facă mörte dacă o va găsi curvind.

ma. Cela ce va avé tată viu nu'și va puté omöră fata dacă o va găsi curvind, pentru că va avé certare.

mv. Cela va avé veste de om rău și va fi fost hotru la vre o curvie undeva sau la alt lucru plin de rușine, nu'și va putea ucide fata când o va găsi curvind, că va avé certare.

mg. Acestă putere să dă când vor găsi pre curvariul de fată curvind fără nemică altă părere ce singur cu ael lucru fără de rușine.

mh. Fără de rușine lucru să înșălégă când să vor afla amândui într'așternut gol cu peile sau macar și înbrați dacă vor fi într'un așternut sau când să vor găsi singuri într'o cameră sau cându'i vor găsi sărutându-se sau de o va ținea de țife sau cându'i vor arata unul altuia rușinele cele ascunse și coperite sau când vor vorovi lucrare fără de rușine sau când vor rade-făr de nice o dezmiertăciune.

mi. Acestă putere ce are neștine să facă mörte fără de certare cu să tinde departe ce numai până la tată-său, de vrème ce nice moș nice frate nice fiu nu pot să omöră pre omul său cându o vor găsi curvind și să nu albă certare.

ms. Ceia ce vor mörge să răpască vre o fecioră, pe acia să cade pre toți să'l omöröe fără nice de o certare, iară den toți ömeni fei tel cându vor găsi de fată făcând-acei lucru, ce să zice cându o vor răpi, într'ace dată au voe să'i ucigă, iară dă căsa va face lucrul și vor trece o zi doo, decia n'au putere să'i ucigă, iară de'i vor ucide toți să vor certa cu mörte.

mz. Cela ceși va ucide muiarea când o va prinde curvind într'acel ceas împreună cu curvariul cu tot singuri făcând acel lucru, să va certa barbatul însă nu cu mörte ce cum va socoti giudețul, și aceasta iarăși de va fi fost curvariul om de folos de protiva barbatului, iară de va fi fost vre un om de gios, cum să zice țaran, sau vre un slugoi sau vre un măscăriciu să nu agiungă la cinste de asemenea cu barbatul curvei ce să fie mult: mai pröst și de nemică și de'l va ucide barbatul pre acesta nemică nice o certare să nu albă.

mu. Barbatul ce va ucide om den cirosul beserice'i pre carele va prinde curvind cu muiareași, să va certa după cum va fi voia giudețului.

mf. Cela ceși va omöră muiarea având prunc în sgău și o va găsi de fată curvind, să va certa după voia giudețului cumu s'are zice pentru prunc.

ni. Pôte fie cine să'i ucigă sluga sa și pre cela cöl tine fecior de suflet cându'l va găsi de fată curvind cu muiarea lui fără nice de o certare, iară sluga sau feciorul cel de suflet n'au putere să ucigă pe stăpănu-său macar de

l-are găsi gol într'un așternut zăcându'i cu muiarea.

na. Barbatul curvei ce o au prins cu cineva, pôte să trimită pre fiu-său la slugăși sau și pre altul străin să'i plătească să'i ucigă muiarea împreună cu boviniculu și cu cel mai pröst, și ucigași aceștia tot să fie fără nice de o certare.

nv. Barbatul muiare'i curve pôte să și chiamo fiu să'i și pre alți străini să să svătuiască pentru uciderea muiare'i și ori căți vor fi într'acel svat nime nice o certare nu va avea.

ng. Cela ce va ucide pre cela ce'i imblă cu muiareși și și pre muiare, ales când să va pleși să fie boiarin, singur mai marele lui, sau alt giudeț cineva, acesta nice o certare să nu albă, însă acesta să înșălégă cându'l va fi făcut silă acei muiari și va fi fost fără voia ei de va fi curvit, atunce boiarinul sau și domnul făcând silă cineva să schimbi den stepena cea de sus în cea de jos și den domn să face rob și den boiarin rămăne ca o slugă, pentru acea scrie cine'l va găsi curvind cu femeiași să nu albă nice o certare de'l va putea ucide.

nh. Barbatul ce va avea muiare curvă, pôte să o ucigă și pre muiare și pre cela ce curvêste cu dânsa cându'l va găsi depreună amândoi-unul pre altul în casa lui iară nu în casă străină, alegând cându'l va găsi de fată în casa sa și ei vor scapa deinainte'i și vor dă într'o casă străină cum am și mai zis, sau și într'alt chip, cându'i va zice omul mueri nu voi să mai mergi în cutare casă sau în cutarea, iară ea va mörge și nu'l va asculta, de'i va prinde în vre o casă de acelea să'i ucigă și să'i omöră pre amândoi și curva și curvariul și să nu albă nice un fel de certare.

ne. Nu să va certa barbatul curvei de o va omöră pre dânsa împreună cu cela ce au curvit cu dânsa, iară de va scapa muiarea până va ucide pre curvariul, atunce ori când o va găsi atunce să o omöră, alegând să nu fie făcut pace cu dânsa că dacă va face pace nu iaste vrème de o mai uciderea.

ns. Ori carele va fi fără de cinste și om plin de rușine și de tötä ocara pentru lucrurile lui cele réle sau și de la giudeț, acesta nu'și va putea ucide muiarea când o va prinde curvă că va fi de certare.

nz. Cela ce va fi singur curvariul, și va avea și alte muiari, acela nu va putea ucide pre curvariul ce va curvi cu muiarea lui, alegând de'i va fi zis mai deinte să nu vorovască cu muiarea lui pentru că atunce, de'i va găsi, pôte să'i ucigă și să nu albă nice o certare.

nn. Muiarea ceși va omöră barbatul cându'l va găsi cu alta și de va ucide și pre muiare, ce să zice pre curvă, nu să va certa, numai să'i ucigă într'acel ceas cându'l va găsi de fată iară nu altă dată.

ni. Cela ceși va omöră feciorul cându'l va

BLAI

găsi curvind cu maștehă-sa, să va certa aceștia, însă nu cu morie ce mai puțin după cum va fi voia giudețului.

x. Feciorul nu are putere să ucigă pre tată-său cându' va găsi curvind cu muiarea lui, pentru că să va certa.

xa. Ceta ce va zice giupănu-său, să are fi ce boiarin, să nu' voroavească cu muiarea și el tot va vorovi, de va face acesta de doo. de trei ori, pôte să' ucigă fără nice de o certare.

Pentru cea ce vor ucide pre neștine cu inza șălăciune ce să zice cu otravă. glu. i.

a. Ori cine va omorâ pre altul cu otravă, să va certa mai rău de cât ceta ce face ucideri cu sabia sau cu altă armă.

v. Ceta ce va otrăvi pre cineva, nu numai il vor pedepsi cu cumplită certare, ce încă și cuconil lui ce vor rămănea pe urmă vor fi neputearnici fără nice de o cinste și rușinați înaintea tuturor.

g. Pravila ceea ce ceartă pre ucigătorii nu iaste această singură și pentru cea ce omorâ cu otravă, că aceștia cu otrava mai cumplit să vor certa de cât cea ce să certă drept morie degrabă.

d. Ceta ce să cercă să otrăvească pre cineva și nu va putea au căce nu s'au putut lipi să' l' o dea au n'au fost făcută bine ce-au fost slabă de nu l-au priimit, acesta să să certe, iară nu cu morie; acesta obiceiului iaste decurund în pravilele cete mai nouă; iară mai di de demult în zilele cele vechi macară de nu l-au vrut nice otrăvi tot i-au fost tăind capul.

e. Ori cine va avea otravă de o va fi făcând sau o va fi vânzând și de să va prileji să otrăvească pre cineva acesta să să certe după cum va fi voia giudețului.

s. Ceta ce va cumpara otravă, să să certe după cum va fi voia giudețului, pentru aceea de nu o va fi încă dat să o hea cineva, alegând ceta ce au fost cumpărând iaste vraciu, de ce va să o cerce cu erbi ca acele cu meștersugul lui să văză puteva face iarbă ca aceia să hiruiască puterea otrăvei, ce să zice să dea iarbă celui otrăvit să nu' prinză otrava.

z. Ceta ce va vinde otravă omului necunoscut, sau nebulului, sau vre unei curve, să să certe, iară nu cu morie.

n. Otrăvitul iaste un lucru forte cu nevoie să' arate neștine, drept aceia giudețul de vreme ce va vedea cum mărturiile și seamnele nu să pot crede nice agiung să pôtă arata, atunce vine lucrul la muncă și mai vartos să cade să mușcă pre om la ucidera cea cu otravă de cât la alte morți și ucideri ce să fac.

Prepusurile otrăvei de unde să iau, să să pôtă orde.

f. Muiarea înblătore și curvă face prepusuri spre sine cum să' fi otrăvit barbatul.

1. Ceta ce așteaptă să moșnenască ocinele și avuția cuiva face prepus cum să fie otrăvit pre cea rudă a lui, iară acest prepus nu să pôte lipi când să vor fi prea iubind unul pre altul și vor fi având viață stătătoare și bună într'aceasta lume până va fi fost viu.

ai. Ceta ce va fi cumparat otravă face prepus cum să fie otrăvit pre cel mort, mai vartos când să va tăgădui că nu o au cumparat.

vi. Ceta ce va găta nește bucate sau băutură și le va găta pre furis, ce să zice pre ascuns, face prepus cum să dea altui cuiva să să otrăvească.

gi. Cine poartă la sine otravă face prepus c'au otrăvit el pre neștine.

di. Cine pisăză otravă în puilițe, face prepus că va să dea sau au dat cuiva.

ei. Cine va îngropa pre mort ce va fi otrăvit și nu va socoti toate lucrurile și obiceiurile ce s'au apucat într'acel loc de se fac, face prepus cum să' fi el otrăvit.

si. Ceta ce va îngropa pre cel mort otrăvit încă fiind cald și nu' va lasa nice să să răcescă, face prepus cum să' fi el otrăvit.

zi. Ceta ce ascunde borăturile omului celui bolnav și nu le arată la vraciu să le vază, face prepus cum să' fi otrăvit pre bolnav.

ni. Ceta ce nu va vrea să mănănce de bucate carele au gătat el singur, și cându' vor zice că sămt otrăvite, face prepus de otrăvit.

fi. Ceta ce nu' și va face voea rea după moriea celui otrăvit, ce' l' va părea că iaste vesel, face prepus cum să' fi el otrăvit.

k. Ceta ce nu pune nevoită să socotescă pre cel bolnav, ce să zice pre cel otrăvit, cum l-au fost socotind și la alte bole, face prepus cum să' fi el otrăvit.

ka. Face prepus încă și ceta ce' l' pomeneste cel otrăvit și să dea vina lui că l-au otrăvit.

kv. Vrajmașul celui otrăvit face prepus să' fi otrăvit el.

Pentru cea ce ucig pre altul pentru să pôtă za scapa, să nu' ucigă pre dăns. gla. ai.

a. Ceta ce ucide pre omul ce vine asupra lui să' ucigă nu să va certa nice cum, iară de va merge neștine să ucigă pre cineva și ceta il va tâmpina și' l' va ucide pre dăns atunce să nu să chame că l-au ucis neștine ce să zică că s'au ucis singur.

v. Ori cine va fi vrând să ucigă pre altul în beserică și ceta l-alt il va ucide pre dăns în beserică, atunce nice cum să nu să certe ucigătorul nice pentru loc c'au fost svânt și' au făcut acoloa ucideri.

g. Beserică nu să spurcă de sângele ce s'au varsat pre dreptate parte, ce s'au vrut spurca când s'au vrut varsa pentru nedereitate și cu năpaste lucru.

d. Ori care fecioră sau și văduvă curată și

de cinste de va ucide pre ceta ce va să' l' facă silă și să' l' strică fecioria sau să o rușineze nu să va certa nice cu un feliu de certări, însă de' l' va ucide într'acel ceas ce-au vrut să' l' facă silă iară nu altă dată.

e. Pre ceta ce face silă featei pôte și fratele său și tatăl featei să' l' omorâ într'aceia vreme cându' va face silă.

s. Uciderea ce face neștine de frica altuia pentru să' l' scoala egăd den mana lui acesta să nu alba certare, ce să zică când va arata ucigătorul la giudeț cum s'au spăriet ce' l' va ucide acela pre dăns, de va arata cu adevărat lucru și cu semne ca acele ca să pôtă crede giudețul cum spăima lui au fost adevărate și depăni cum au spus, de va fi mers asupra cu armele goale sau cu soțil multe ca nu altă dată cu oșeni că aceia tocmiti de ucideri sau cu alte cu acesteia, pentru căce de să va afla că seamnele nu sămt adevărate cu credință să pôtă crede de ceea spăimă atunce' va certa și nu' l' va crede giudețul că l-au ucis pentru să scape denaintea lui.

z. Ceta ce va ucide pre cel cel îngrozește că' l' va ucide, nu să va certa; acesta iaste când omul ceta ce' l' îngrozește să' l' ucigă face semne în toate felurile și' l' înblătește și' l' aduce să' l' lovă, sau când să va găsi în chip că ceta mănios sau hat sau vre un loc ca acela puștii să pôtă face ucideri.

n. Care muiare va apuca sabia barbatului și sau cuțit sau altă armă ce va fi pus barbatul supt patuși pentru să și ucigă muiarea și de' l' va ucide muiarea pre dăns să nu alba nice o certare.

f. Ceta ce va rani pre altul sau de' l' va lovi macar numai o dată cu un toiag, pôte să' l' ucigă de tot cel rani sau cel hătut fără nice de o certare, pentru căce ceta ce lozește o dată arată semnele să mai dea și a doua oară, de ce nu să cade să' l' aștepte neștine alegând când să va prileji să dea întâi cu armă au cu toiag, să nu mai aștepte adoua oară ce să dea dos să fugă, pentru căce de va cură atunce cel rani sau cel hătut după dăns și' l' va ucide atunce să va certa ca și un ucigător.

i. Un om de va fi încins cu arme și de va da cuiva o palmă numai ucide' l' va de tot ceta cu palma și nu să va certa, ales de' l' va fi suduit și' l' va fi ocărit înainte de palmă.

ai. Ceta ce va ucide pre ceta ce au fost făcut pace cu dăns, de să va afla c'au alergat după dăns sau au dat asupra lui să' l' lovă sau de' l' va fi îngrozit cu sabia smulță și de să va spăimănta ceta lalt și' l' va ucide, nu să va certa nemică de vreme ce n'au stricat aceasta pacea ce ceta ce au venit asupra lui de l-au îngrozit cu sabia golă.

vi. Ceta ce va lovi cu toiag sau cu palmă pre ceta ce' l' va sudui cu cuvântul să să certe după voia giudețului, alegând ceta ce va fi lo-

vit va fi boiarin iară ceta ce va fi suduit va fi om de gior, de ce boiarinul ceta ce au lovit într'a nemică nu să certa.

gi. Nu va putea nime să să pue în price sau să stea înprotiva giudețului, de să va afla că face macar și ceva asupreală.

di. Feciorul nu va putea să să sue înprotiva tătâne-său, nice frăține-său celui mai mare, nice dascalu-său, nice muiarea barbatului sau nice călugăr egumenului său nice robul sau nămitul stăpănului său, drept ceea când va bate tatăl pre fecior sau fratele cel mai mare sau dascalul pre ucenic sau barbatul pre muiare sau egumenul pre călugăr sau stăpănu pre rob sau pre nămit, cându' vor bate cu măsură și pre vină, să cade să să plece, iară de să va afla că acești mai mari trec prespre măsură și' l' ese din obicei de' l' bat deapurarea și forte cumplit și vine lucrul de stă în cumpănă de morie să și' l' ucigă de tot nu cu toiag sau cu biciu ce cu arme goale, atunce cei mai micș vor putea sta înprotiva celor mai mari și de să va tâmpina vre una ca aceia pôt să' l' ucigă și de tot și să nu alba nice o certare.

ei. Ceta ce va începe întâi a sudui și a ocăra și a să svădi și a să prici și de va ucide pre ceta ce' l' stă înprotiva de să svădește cu dăns, nu va putea zice mai apoi cum l-au ucis pentru să scape denaintea lui să nu' l' ucigă ce să va certa ca un ucigător.

si. Tot omul să cade să fugă di ceta ce' l' suduește pentru să lipsască să nu vie lucrul să să facă ucideri, cumu s'are zice când vezi vrajmașul de departe că vine și de vor putea fugi pentru să' l' scutești viața.

zi. Ceta ce cunoște că iaste datoriu să pască cinstea altuia, să cade să fugă denaintea cându' l' va vedea că vine suduind, pentru să lipsască de pricina uciderii.

ni. Ceta ce are putea să fugă denaintea celui ce începe a sudui și nu va să fugă, de să va prileji ucideri unul pre alt pentru să scape di ceta cu viață, ucidera să să certe după voia giudețului iară nu cu morie.

fi. Nu este dator omul să fugă de cuvintele cele de sudalmă când va cunoște că de va fugi mai rău va fi și mai rău l' va vatama ceta ce' l' suduește.

k. Ceta ce iaste forte gras și ceta ce iaste forte slab și mărșav sau altul nu și să pôte den loc clătră să fugă sau să alerge, nu iaste acesta vinovat să fugă de ceta ce să scoala asupra lui cu cuvinte de sudalmă, că atunce are fi mai rău că l-are goni vrajmașul și l-are agiunge și l-are ucide de l-are omorâ.

ka. Ceta ce va fi boiarin sau slujitor, nu iaste vinovat să fugă denaintea celui ce vine spre dăns suduindu' l' pentru căce de va fugi și va fi mai mare rușina.

kr. Ceta ce va ucide pre altul vrând să u-

cigă pre cela ce l-au suduit, acesta nu să va certa macar de-are zice alții că să va certa.

kg. Cela ce va ucide pri cela ce va intra la mijloc să'i împartă vrăd să ucigă pre vrajmașul său, nu să va sprijini.

kl. Cela ce va sprijini pre doi vrajmași pentru să'i împartă când să vor bate amândoi și va da de'l va răni unul den trănși, iară el să va scula de va ucide pre cela ce l-au rănit și'l va omorâ, acesta nu va avea nice o certare.

kc. Sprijinitorul potă să ucigă fără de certare pre cela ce au început svada ș'au făcut asupreală, ce să zice au căzut napasta pentru ce au izbăvit den mâna lui pre cel drept, însă aceasta să fie când nu'l va putea izbăvi intr'alt chip fără numai cu ucidere.

ks. Iară de să va prileji sprijinitorul să ucigă pre cel drept, ce nevoiaste să scape denaintea aceluia ce'l cade napaste pre carele nevoiaste și el să'l sprijinească să nu'l ucigă părându'i di o grabă că iaste acela cela ce au început svada carele are fi pe dereptate să să ucigă, acesta de vreme ce au greșit de au ucis pri cel drept să să certe după cum va fi voia giudețului.

kz. Cela ce va ucide pri cela ce alergă să ucigă și de-are ucide încă și pre soțea lui nice o certare să nu albă.

kn. Cela ce va ucide vre un om vrând să ucigă pre alt cineva, ce zice pre vrajmașul său și acest vrajmaș și ucigătoriu iaste cela ce au scos întâi sabia pentru să să bată, aice să înțelege că acesta au început svada iară nu să bate pentru să scape denaintea, atunce să să certe după voia giudețului, macar de-are și zice și alții să să certe cu morțe.

kf. Cela ce va ucide pre sprijinitoriu cu înșălăciune, ce să zice când nu l-are ucide nice drept vre o greșală sau drept ce-au vrut să ucigă pre vrajmașu'i ce numai în dedins, atunce și acesta să va omorâ.

l. Tot omul are putere să să bată cu vrajmașul cela ce vine asupra lui să'l ucigă sau să'l ia bucatele, și de va vedea nevoe cum intr'alt chip nu iaste puțință să scape denaintea lui fără de cu morțe, atunce cel drept de nu va putea scapa intr'alt chip să ucigă de tot pre cela ce'l cade napaste și nice o certare nu va avé; acesta să înțelege și la bucate, intr'acesta chip să și socotească și bucatele.

*Pentru cea ce ucig pre fur cându'l vor
za prinde furădu de față. gla. vi.*

a. Cela ce va ucide furul cându'l va găsi furându'i bucatele, nu să va certa de să va afla c'au sărit asupra stăpânului cu bucatele ș'au fost de-al ucidera, acesta să înțelege când nu va putea intr'alt chip să și scotă bucatele de-la acel fur fără numai cu morțe.

v. Pote neștine să și stringă priatelii, ve-

cini și alți streinl cu arme să și socotească și să și apere bucatele, fără nice de o certare.

g. Cine va avea la sine vre un lucru străin și vor veni să i'l fure, pote să ucigă furul fără nice de o smintelă ce să zice certare, macar că iaste acela lucru străin.

d. Tot omul pote să și ia bucatele de la cela ce i le ține și i le socotește, macar de și are și fi pus și chizăș, cum să i dea bucatele toate de față la vremea când s'au tocmit, iară cela cu bucatele tot iaste volnic ori unde și va găsi bucatele, tot să și le ia fie ce vreme va fi.

e. Pote fie cine să ucigă fără certare pre cela ce să gătează să'l fure, ce să zice văzându'l că pune scara să să sue sau sapă presupt casă sau sparge pârtelele.

s. Nu are voe furul să să bată cu cela ce'l găsește furând, ce să zice că păgubașul, nice să să sprijinească să nu'l ucigă pentru căce i-au furat sau au venit să'i fure.

z. Furul cel de noție nu pote nime să'l ucigă când va sta de să va arata, fără numai când să va apuca de război atunce'l vor ucide fără nice o certare.

n. Talharii cei de drum și furii de'i va putea fie cine și va ucide fără certare și încă și pre cea ce fac noțea pagubă la sămănaturi.

f. Cine va ascunde funi sau alte legături la niscare ferestri pentru să să sue furul când va veni sau și drept să să sloboză gios, să nu să certe.

l. Pentru să și socotească neștine bucatele, are voe să ucigă pre fur însă când acel lucru va plăti mult, cum s'are zice mai mult decât v. galbeni, iară de nu va plăti lucrul atăta nu va putea ucide pre fur, alegând numai când să va apuca de război, nu să va da să'l prinză furul acelu lucru puțintel, sau și fără de aceasta cându'l va găsi deusebi noțea umblând drept furtușagul, atunce iară și fi va ucide fără certare macar de n'are plăti furtușagul nice doi galbeni.

ai. Socotindu și fie cine bucatele, n'are voe sau putere să stea inprotivă sau să să bată cu omeni cu aceia de folos carii să cade lui să li să plece și să'i cinstească, alegând de nu și va da bucatele unora ce aceia ce de s'are pune și in price cu dăns iară să nu'i va tăme intru ceva nice să'l suduiască pre unii ca aceia ce li să plăcă deapurarea și fi cinstește.

vi. Nu pote nime să ucigă furul când pote să'l lege și să'l aducă la giudeț.

gi. Nu pote nime să ucigă furul când va fugi și va lepada furtușagul ce va fi furat și să va duce deșert.

di. Ori cine va ucide fur zua sau noțea nu să va certa, aceasta să înțelege când îndată va striga furul pre omeni să și agiute pre vecinii săi sau pre priatelii săi, iară de va

va striga pre unii ca aceștia și'l va ucide să să certe.

ei. Nu e volnic nime să ucigă furul nice zua nice noțea cându'l va cunoște pre dăns cine iaste și când pote pre dreptate să și ia bucatele înapoi și să'l certe, alegând când șe-are fi furul schimbât hănele să nu'l cunoască, nice să fie nime mărturie să arate lucrul la giudeț, pentru că atunci pote să'l ucigă și să n'abă certare și ucigătoriu lui încă să prinde și să crede zicând că pu ș'au vrut putea intr'alt chip scote bucatele de la fur de nu l-au vrut ucide să'l omorâ.

si. Fie cine este volnic să să svădească și să să bată pentru să mântuească nu numai pre sine de nevoe și de pârte ce încă și pre rudele lui și pre priatelii lui și pre vrajmașii lui de'l vor chema și de nu'l vor nice chema macar de-are fi cine are fi macar de-are fi jidov totu'i un vrajmaș ca alali și de-are fi luat și bani să'i scotă capul den nevoe.

zi. Barbatul are voe să ucigă pre cela ce va fi făcut vre o răutate muliarei lui.

ni. Macar că are fie cine voe să agluturească pre cel asuprit și unde va vedea că stau cu război asupra lui să'i scotă capul și să'l mântuească den morțe, iară acest lucru nu iaste nemăru dat cu vre o silă cum să fie dator să facă acest ajutoriu de multe ori și cu cuvântul pote să agiutorească neștine pre altul până'l va izbăvi de vrajmașul carele face asupreală, dară nu iaste nime datoriu cu de-a sila să'l facă să facă acesta și de vreme ce va fi om străin iară nu de rodul lui și de sângele lui ce să zice frate.

fi. Feciorul iaste datoriu să agiute tătâne-său când va vedea că stau cu război asupra lui să'l izbăvasca de morțe.

k. Slujitorul iaste dator să agiute căpitanului său.

ka. Robul cel cumparat iaste dator să agiute domnu-său.

kv. Nămitul stăpănu-său.

kg. Muiarea bărbatului său.

kd. Cei de loc giudețului său.

ke. Țara să cade să și socotească și să și priiască și să acopere de asuprele pe omenii pământului său.

ks. Cela ce și va incuia usa casei sale pentru să nu intre cel asuprit să scape den mâna asupritoriului să să certe după cum va fi voe giudețului.

kz. Când să va prileji de va fi un eucon micșor și slab și va veni asupra lui vre un barbat mare și mai tare la toate puterile decât acela, atunce este volnic să să bată cel mai mic și mai slab cu mai mare arme decât cum sămt aceluia ce vine asupra lui, iară de să va afla că acela ce vine asupra lui și începe el svada iaste mai micșor de cât dăns și mai slab atunce n'are putere cel mai mare și mai

tare să scotă mai mare armă să să bată cu cela-l-alt sau și tocma, pentru ce de să va prileji să scotă mai mare și să va țâmpla de'l va ucide pre acest micșor și slab să va certa macar de are fi și început războiul cel micșor și slab.

ku. Când să va prileji unui om de'l vor birui bătându'sa la război sau și intr'alt chip și gonindu'l vrajmașul lui de va prileji acest vrajmaș a lui să cază jos la pământ și de'l va vatama acolo gios la pământ fiind căzut să va certa de la giudeț după vatamarea cel va fi făcut.

of. Cela ce va ucide pre cela ce alergă după dăns să'i facă morțe când fugea, cumu s'are zice bătându-să au dat să lovească și n'au nimerit bine ce i-au căutat numai a da dos și au început a fugi iară cela-l-alt l-au agiuns și l-au omorât, acesta să va certa după voia giudețului, însă să socotească giudețul dară de va fi fugând pentru să și mai dobândască agiutoriu și să să întorcă să'l omorâ, atncea de'l va omorâ acesta ce'l gonește nu să va certa, sau și intr'alt chip când să va prileji cela ce fuge să fie om de gios și cela ce'l gonește să fie boiarin atunce pote să ucigă boiarinul pre cel mai unic ce fuge, fără de nice o certare.

l. Când să va acolisi un om de altul, ne fiindu'i cela nice cu o delă, așa numai intr'o pismă va vrea să'l ucigă, cela încă nu să va da ce să va sprijini cum va pute, bătându'sa ei amândoi va cunoște cela asuprit că'l va ucide asupritoriul, văzând el că nu este puțință să și mântuiască vieța intr'alt chip, și'l va ucide, atunce trebuie să arate la giudeț cu mărturie cum acel ucis au început întâi svada și cum nu i-au fost vinovat ce de mare nevoe l-au ucis pentru să scape de morțe că intr'alt chip nu era vreme să potă scapa de acel vrajmaș fără numai cu morțe, atunce de să va afla cum acele mărturii ce arală acest lucru sămt omeni de gios și prosti să nu să creză ce să să certe ucigătoriu, iară de vor fi mărturie omeni buni și vestiți de credință să să creză și să nu să certe.

*Pentru ranele cele de morțe și pentru cele
ce nu vor fi de morțe cum să vor cu-
za noște. gla. gi.*

a. Ranele unele sămt de morțe carele și de nevoe sămt îndemnătoare spre morțe, mai vrătos aceste rane ce să ating de inimă sau de criterii capului; altele iarăși sămt mai de parte ce aceste, nu sămt de morțe ce să vindecă mai pre lesne, cumu'sa la stinghi și la pulpile picioarelor așijdere și la mână, aceste încă de sămt vre unele și cu grijă pentru lăcomie și poștele cele rele când va face cum nu să cade cela ce va fi rănit, care lucru macar că sămt și de nu îndemnarea spre cum-

pene de mörte iară tot trebue cu socotință, alegând de să vor prileji ranele să fie la piept sau la grumazi și alte ca aceste.

v. Cēla ce va rāni pre altul și'i va face rană de mörte și de i să va prileji mörte dēntr'acea rānitură, atunce vor vedea toți cum au murit de acea rană, și'l vor certa pre acesta ca și pre un ucigătoriu, măcar de-are muri după aceia cât de tārziu după câte-va zile, sau de nu va fi mārș nice la vraciu: să să vrāciuiască, sau macar de va fi dat și pre vraciu rāu să'l fie smintit, sau de să va fi și smintit cel rānit singur cu multe lucruri fără de ispravă, mārș și bāturi și altele asemenea a-cestora, ucigătoriu tot să va certa ca un vinovat.

g. Cēla ce va rāni pre altul și'i va face rană nu de mörte, și după aceia pentru destule neputințe i să va tāmpla mörte, atunce nu va putea crēde giudețul cum să'l fie mörtea dēntr'acea rană, pentru că acesta nu să cade să să cērte ca un ucigătoriu, ce după cum va fi voea giudețului, pentru că acesta au murit au pentru vina vraciului au pentru nesocotința lui ce să zice pentru lācomia lui și pentru poștele trupului cu ne îngāduinta sa, și mai vārtoș cānd va muri curānd preste puține zile după ce l-au rānit.

d. Cēla ce-au rānit pre altul cu rană ca aceia să vie lucrul să stea la cumpānă de mörte, acea să chiamă cā au murit de acea rană și să va certa ucigătoriu cu mörte, macar de s'are gāsi gresala și acelu rānit pentru hrana lui cea fără de cumpāt, ce să zice mārș și bāturi, sau și pentru nemeșterșugul vraciului.

e. Cēla ce va rāni pre altul cu rană ca aceia să nu să cunōscă ce fel de rană iaste, și de i să va tāmpla mörte de acea rană nu să va chiama să fie mort de rană, ales cānd nu să va fi pāzit nice va fi chemat vraciu să'l vază sau de-are fi și chemat nu va fi ascultat cumu'l va fi invātāt sau de să va fi smintit singur cu nesotința lui slobozinduse la bucate și bāturi, acestea tōte să cade să le arate cēla ce l-au rānit cu mārșurie ca aceia cum au făcut tōte acēste greșle ce sārnt mai sus scrise, și atunce nu să va certa așa cumplit cā un ucigătoriu; iară de nu va arata unele ca acestea, cum am zis și mai sus, certasă-va cu mörte ca un ucigătoriu.

Cānd se va certa cēla ce au rānit pre altul za și cānd nu să va certa. gla. di.

a. Cānd să va afla cā cel rānit n'au vrut să chame vraciu, sau de-are fi și chemat și nu l-au chemat la vrēme ce s'au intārziat preste câte-va zile, atunce sminteala morții va fi despre cel rānit.

v. De să va gāsi cā cel rānit nu ascultā cumu'l invātā vraciu și de să va prileji să

mōră de acea rană, pricina morții și iaste el singur iară nu rana.

g. De să va fi cel rānit impreunat cu muiare trupēste, pricina morții nu'l den rană, ce iaste pentru nesocotința lui.

d. De va fi cel rānit mārșat niscare bucate grēle și va fi bāt niscare bātura carea cum-va, sau de va fi inblat în sōre sau în vāt la rāceală, atunce nu i'i mörtea de rană.

e. Cānd cel rānit va să să tāmāduiască cu descāntece și cu farmec, atunce el singur iaste vinovat morții și, alegând de va fi rană de cele de mörte și vracii să vor fi pārșit zicānd cā nu să va tāmādui, atunce de nevoe de va chemā și farmācătōre sau descāntātōre nu să intēlege să fie ficut așa gresāl mārș pentru să potā șuvāi cēla ce l-au rānit să nu să cērte cu mō te.

s. De va fi mārșurisit cel rānit la mörtea sa cum nu i'i mörtea dea acea rană ce'l iaste pentru nesocotința și nepaza lui, nu vom putea crēde, așjdere nu vom crēde nice cānd va zice cā i'i mörtea de acea rană.

z. Cānd va zice vraciul cā iaste rana de mörte sau nu de mörte il vom crēde, mai vārtoș cānd să va afla cā vraciul iaste dascal cum le zic acestora doștor, atunce să crēde și mai bine de cāt are fi altul mai prost bārșieariu sau descāntōriu.

n. Cānd va zice vraciul cum cutare armā n'au făcut rană de mörte, și mārșuriile vor zice cā rana'l de mörte, mai crēdese-va vraciul decāt mārșuriile.

f. Ori ce va zice vraciul vom crēde pentru rană macar de nu s'are giura sau de-are fi vraciul și jidov sau și de altā lēge, atunce vom crēde imaf mult.

i. Cānd să va prileji să nu fie vracii toți intr'un cuvāt, ce unil să zicā cā rana iaste de mörte iară alții să zicā cā nu iaste de mörte, atuncea vom crēde pre cei mai mulți sau pre ce'i mai bunil sau pre cel destoinicil, iarā nu pre alții.

ai. Iarā cānd vor fi tot unil ca alalt, amāndouă părțile, și la tōt nemeșterșugul să vor tocni intr'o fire și intr'un cumpāt, atunce giudețul va căuta și va socoti mādulariul cel rānit, dece de va fi mādulariu di cele mārș ce obāduesc, ce să zice domnesc, tōte mādulariele, atunce va crēde pre ceia ce zic cā iaste rană de mörte; iarā de va fi mādulariul den cele mai micl, va crēde pre ceia-l-altā parte de vraci ce zic cā rana nu'l de mörte.

Pentru bārșaii ce vor lua doā mueri și pentru muiarile cēla ce cānd le vor lipsi bārșa bații de acasă, să vor mārșita. gla. ei.

Cēla ce va lua doā mueri și să va cununa cu amāndouă, ce să zice cu una intr'un loc cu alta undeva intr'alt loc, și vor fi vie amāndouă, acesta lucru după prāvele celor inpa-

rași bārșani vechi de demult li s'au fost făcānd mörte, iarā în veacul de acmu să certā după voia giudețului, ce să zice sau să bage în ochi sau'l purta prent'rāg cu pialea pre tōte ulitel și să i să iea tōte bucatele să fie domnești pentru cā nu i să mai cuvine să albā bucate de vrēme ce s'au pardul cinstea și iaste de ocarā și de tōtā rușea.

v. Pre une locuri pre unil ca aceștia care iau doā mueri pōrtā'i pre ulițe cu pialea, șezānd calare pre magariu, și i tot bat cu doā furce ce torc muerile; așjdere și pre inper pre cēla ce iau doī barbați le pōrtā cu piale gōle pre magari și le bat cu doā cumānace sau cu doā slițe.

g. Intr'un chip să certā muiarea ce va lua doī barbați ca și barbatul ce iea doā mueri.

d. Cēla ce va avea doā mueri la vrēmea sa cāndu'l intōtā vrāșta acela'l giudecat numai să fie de mörte.

e. Cēla ce să va cununa cu doā mueri și să fie amāndouă vii, face prepus să fie eretic, drept aceia trebue să'l intrebe cē gānd are spre taina cununii care iaste de o tīne beserica și de să va gāsi să fie eretic să va certa cu mörte cumplitā.

s. Cēla ce va lua doī mueri și amāndouă giupānēse, să să cērte după cum va fi voia giudețului, ce voia giudețului atāt să tīnde cātū'l va lua și viața.

z. Nice un vlādicā sau patriarh nu pōte nice intr'un chip să slobozescā pre vre un barbat să și iea doā mueri sau muiarea să și iea doī barbați.

n. Muiarea ce să va cununa cu un bārșat carele va avea și altā muiare vie, de va putea arata la giudeț cu bune și credincioșe mārșuri ca acele cum n'au știut cā are muiare, nu să va certa, iarā de nu vor arata cu mārșuri să vor certa amāndoi.

f. Cānd să va afla cum n'au știut muiarea cā are barbatul și altā muiare și după aceia să va arata și muiarea cea dentāi, atunce de va putea arata la giudeț cum-va n'au știut cum el are și altā muiare, atunce pōte să și iea zestrele ce'i va fi dat și altā tot ce'l va fi dārui, și de'l va fi dārui și el ceva pōte să nu'l dea lui nemie dēntu ce va fi fost a lui, iarā de să va afla cum mārșuriile ei nu sārnt deplin, vrē adevārata, atunce cu darurile ce i-au fost dat barbatul va piarde și zestrele sale și așa vor fi tōte domnești și pre dānsa o vor certa impreună cu barbatul.

i. Cānd va lua muiarea al doile barbat socotinā cum cel dentāi iaste mort, de va putea arata inaintea giudețului cu mārșuri ca acele destoinice de-a să crederea cum iau adevērit cu nejdeje să fie mort, nu să va certa, iarā de nu vor fi mārșuriile omeni de credință și va cunōște giudețul cā inblā fără ispravă, atunce să va certa muiarea.

ai. Tōte prāvele inpārātești dau voe muiarei să și iea al doile barbat cānd va rămānea de barbat o samā de vrēme după cum s'au tocmit, cumu's'ate zice dacă să va afla cum i-au robit barbatul, atunce să'l așteapte cānc ai numārāndu'l den cā vrēme l-au robit, iarā de i să va fi dus barbatul la oște, ce să zice să fie slujitoru, să'l așteapte patru ai cum au fost ai cel vechi de demult, iarā acmu intr'aceștia vēc sorie să așteapte zece ai.

vi. Cēla ce au fost singur titoru marele inpārāt Iustinian dā invātātura cum să'n albā voe nice putere să să mai mārșite după al doile bārșat de-are aștepta cāt ai de mulți dacă nu va putea ales lucru să intēlegā de barbatul și viu'l ai mort, numai cānd va intēlege forțe cu adevērat atunce'l sloboadă.

gi. Mörtea bārșatului să aratā pre vēste cānd să aude viu'l au mort, iarā cānd să va auđi cā iaste loc nu departe nu agiunge cu atātā să zicā neștine cum au auđit, ce să zicā cum l-au vātut cu ochii mort, atunce să crēzā.

di. Cānd să va afla numai un martur să zicā cum au vātut pre bārșatul cutāria mort, agiunge atātā să arate cum acesta iaste mort și atunce cu acēstā mārșurie pōte muiarea să să mārșite să și iea și al doile barbat.

ei. Pōte muiarea să trimiță în dēdins un om acolo unde i-au fost barbatul să intrebe de viu, de mort, și cum va spune acesta giudețul va crēde și va da voe muiaril să să mārșite să și iea alt barbat, însă trebue să socotescā giudețul de va fi acel trimis om ca cēla să fie destoinic de a'l putea crederea.

Cāndu'și va piarde zestrele muiarea ce va fi ficut precurvie și cānd nu le va piarde. gla. si.

n. Nu și va piarde numai zestrele, muiarea ceia ce va fi ficut precurvie, ce încă și va piarde și darurile cāe i-au fost dārui barbatul și acele tōte le va lua inapo.

v. Muiarea ce va face precurvie și de va vrea să șuvāescā să zicā cum bārșatul ei n'au făcut datoriea deplin ce-au fost să facā, cum face barbat cu femeia sa, sau de va zice c'au fost nāsilnic de o au fost bātānd fără de rānd, sau va zice cum au făcut de gārācie, sau cā nu o hrānește, nu'l va folosi nicl una de aceste ce și va piarde zestrele tōte și le va lua barbatul dacă o va lasa.

g. Cānd să va afla să nu fie cununați muiarea cu barbatul, ce vor lāci așa fără lēge și vor putea să să desparțā fie cānd, și de o va prinde barbatul făcānd precurvie și ea va vrea să șuvāescā să zicā cum au curvit iarā n'au făcut precurvie fiind fără lēge și necununați cu bārșatul, iarā cu aceste cu tōte giudețul va giudeca să și piarzā muiarea tōte zestrele ce va fi avānd.

d. Nu va putea barbatul după ce să va împărți de muiare, pentru căce au fost necununați, să o arate cum au fost făcând precurvie la vremea când au fost făcând împreună pentru să iea zestrele, ce dacă i-au fost voe să iea zestrele au fost să arate la giudeț cum i-au fost făcând muiarea curvie mainte di ce s'au despărțit până a nu isprăvi giudețul împărțirea lor.

e. Muiarea ce și va pierde zestrele nu va putea să și cêră de la barbat macar ceva să i dea de hrană, pentru căce au făcut precurvie.

s. Feciorul ceia ce va face precurvie, dacă și va pierde zestrele, iaste datoriu să hrănească pre imăsa când să va părăsi de curvie și va șede cu cinste, iară de nu va petrece cu cinste, nice feciorul nu iaste datoriu să o hrănească.

z. Când va face barbatul precurvie atunce il va despărți muiarea și și va lua toate zestrele câte vor fi a ei, așidere și ce i va fi dăruit barbatul și toate ce i va fi făcut hațne și alte lucruri.

n. Încă de nu va fi făcut barbatul nice precurvie, ce va fi numai curvit cu o muiare slohodă, așa cum are fi curvă, atunce muiarea va dohândi tot ce i va fi dăruit barbatul și toate hațnele ce i va fi făcut și ale sale tot ce va fi având.

f. Încă și când și va rade barbatul de muiare și, de va trage și va săruta înaintea ei fieș ce mueri slujnice sau alte mueri proște, atunce încă va dohândi muiarea tot cum scrie și mai sus, și încă de va vrea pôte să se și despărță de dâns.

i. Când va pără barbatul pre muiare la giudeț că face precurvie cu scopos ca acele ca să i iea zestrele și altă tot ce va avea, pôte și ea să l părăscă pre dâns cum face precurvie, și atunce nu și va pierde zestrele, iară macar de are putea să și arate muiarea lucrul barbatului dară ce folos că să vor certa amândoi într'un chip de precurvar.

ai. Muiarea văduă cum să va împreuna cu vre un barbat trupete piardeșe va zestrele toate și le vor lua pristavii pre care i-au lasat barbatul să fie socotitor casei și, și aceasta va fi mainte de ce să va înplea anul de când du i va muri barbatul, iară după ce i va trece anul de are face și precurvie nu și va pierde zestrele ce și va pierde numai darurile și hațnile toate cătu i va fi făcut barbatul, și aceste unelte și bucate ce vor fi nu să vor da pristavilor barbatului ce să vor lua toate și să vor da pre sêma domniei.

vi. Barbatul ce va fi ramas de muiare și și de va curvi cu fie ce muiare piarde și va toate darurile ce va fi avut de la femeie și ce i-au fost dat până au fost vie și ce i va fi lăsat și după moarte.

gi. Ispravnicii muerii ce i moarte când vor

vrea să cêră și să ia zestrele ei inapoi de la barbat, acesti bărbați de are putea să arate cum muiarea lui când au fost vie au fost făcând precurvie, atunce acesta are ținea toate zestrele ei.

di. Când să va scula o muiare văduă, și și va cêre zestrele de la ispravnicii barbatului ei celui mort, iară ispravnicii vor arata cum face precurvie pentru să i ție zestrele, nice trebuie să cerceteze giudețul de să va afla să să fie jeliut barbatul de acest lucru când va fi fost muiarea încă vie atunce le va primi mărturiile cum să fie fost așa, iară de nu să va fi jeliut barbatul nice dănoară pre muiarea sa, necum într'alt chip ce nice scărba n'au avut împreună, atunce ori câte mărturi vor zice că au fost muiarea rea nice unul să nu creză giudețul nice să o giudece muiarea rea, nice să și piarză zestrele.

ei. De vreme ce va fi știind barbatul că i curvește muiarea cu altii, și i va fi și zis și s'au și jeliut de multe ori, iară cu aceste cu toate au tăcut n'au avut ce mai face nice au vrut să o părăscă la giudeț ce o au ținut în casă ca pre o femeie și și s'au culecat cu dânsi, atunce nu mai pôte nice în viață necum după moarte să o părăscă la giudeț cum au făcut precurvie, nice pôte să i oprească zestrele, nice altă nemică.

si. Când va erta barbatul precurviea muerii și ce va fi făcut, cu tocmala ca aceia de o va mai oblici că face acest lucru să o spun giudețului, și atunce să și piarză și zestrele.

zi. De vreme ce va și barbatul cu adevărat cum muiarea lui face precurvie și el rabdă și o ține în casă și face, atunce însămnază lucrul cum o iartă au de voe au de nevoie, acesta mai vrătos pôte să să chieme codăș și hotru muiare sale, alegând când nu va și adevărat lucrul ce și va prepune numai așa.

ni. De va giurui barbatul cu giurământ muerii sale cum de o va prinde făcând precurvie nu o va duce la giudeț ce numai ce i va lua zestrele și o va lasa, iară muiarea de va face acel lucru atunce această tocmală să stea adevărată, că nu i va lua zestrele, ce o va da pre mâna giudețului de o va certa ca pre o precurvă iară, zestrele să nu i iea.

fi. Când nu va și barbatul că i face muiarea precurvie, drept aceia nu face nice o iscușenie asupra ei, atunce nu să chiamă că o iartă pentru precurviea ce face.

k. De vreme ce barbatul va erta precurviea muiării sale de vre o nevoie sau de vre o silă, atunce nu să chiamă cum să fie ertată.

ka. Când va pără barbatul pre muiare la giudeț cum iaste precurvă zicând cum el singur i-au fost hotru, atunce i va lua zestrele, iară de nu va spune cum au hotritu-o el, și muiarea va arata cum au fost el hotru, atunce nu i va putea lua zestrele, iară de nu va căuta

giudețul de zestre ce numai să certe pri cel vinovat atuncă i va certa pe amândoi ca pârșe niște vinovați.

ky. De va fi viu tatăl muiării ce va face precurvie carele i-au dat zestrele și carele va să moșnenescă zestrele ei după moartea muiării atunce barbatul nu va putea lua zestrele și să păgubescă pre tatăl muiării.

kg. Când să va afla neștine un străin să înzestreze pre vre o muiare pentru sufletul său și să o mărite cu tocmală ca aceasta cum de va muri muiarea să vie zestrele iară și la mâna lui, atunce de va face aceasta precurvie barbatul ei nu va putea lua zestrele.

kil. Tote aceste chipuri ce scriu pentru paguba zestrelor să înțelege să fie cum am zis când nu va avea muiarea cuconi, pentru că dacă va avea muiarea cuconi a cuconilor vor fi zestrele ei iară nu altuia nemăru, ce să zice de vor fi cuconi cu acest barbat ce au luat zestrele, sau de va avea și alți cuconi cu alt barbat mai de tătăi, tot ceia vor lua ce va fi.

ke. Cêla ce să va cununa cu o muiare rea depurarea rușinată și curvă, după aceia de va face această muiare și precurvie, atunce nu va putea barbatul să i iea zestrele.

ks. Nu și va pierde muiarea zestrele sale de vreme ce nu vor arata la vedere curviea ei deplin să vază toți, că giudețul are putere să socotescă forte de vor fi mărturiile întregi și adevărate și forte bune.

kz. Barbatul ce și va pără muiarea la giudeț cum au făcut precurvie pentru să i iea zestrele, trebuie să vâdescă forte la aratare precurviea ei, ce să zice atăta să o arate adevărat, cum iaste întru toți credința ca aceia cum lumina soarelui face zua, iară de nu o va arata așa de adevărat nu va lua nemică de tr'acele zestre, macar muiarea de să va și certa ceva pentru nește prepusurii ore carele ce va giudețul să vază de la dânsa, cu aceste cu toate de vreme ce nu să va arata un lucru ales pentru această precurvie, barbatul nu va lua nemică den zestrele muerii și.

Pentru care vine să despărț casarii ce să zice barbatul de femeie și. gla. zi.

a. Casarii să vor împărți dă fâmeile sale pentru precurvi, și cum iaste dat barbatului să și lase muiarea când o va găsi făcând precurvie așa iaste dat muiării să și lase barbatul când va curvi cu altă muiare măritată sau fată sau și altă muiare fie ce feal va fi.

v. Când și va goni barbatul muiarea den casă, sau de nu o va hrăni, sau alte ca acestea i va face pentru carele ea va face precurvie, atunce barbatul ei nu va putea să să despărță să o lase, mai vrătos muiarea pentru aceste vine ce zisem pôte să cêră voe să să despărță.

g. De va fi dat neștine voe muerii sale să

face precurvie, nu va mai putea acela barbat să să despărță de dânsa pentru precurvie ce au făcut, mai vrătos muiarea pôte să să despărță de dâns pentru care lucru să chiamă codos și hotru muiare sale, acesta să înțelege de va fi fost cu voia muiării sau de i va fi fost silă.

di. Carele știe cum muiarea lui face precurvie și are avea putere să o smintescă, și să o smintescă, acesta, ca și cum are da el singur putere și voe muiării sale să facă acel lucru precurvie și iaste ca și când o ar hotru el singur.

de. Când va face neștine pace cu muiarea sa după ce o va fi prins făcând precurvie, nu va putea după aceia să mai părăscă pețea a cêta curvie să o despărță.

s. Cine și va goni muiarea den casa sa pentru ce va fi făcut precurvie să cade să o hrănescă până când va arata precurviea ei la giudeț și să să isprăvească împărțea lor, iară de să va afla cum muiarea cu voia ei de va fi eșit până denafară de pörta casei sale neșind gonită de barbatul ei, atunce nu va fi dator barbatul să o hrănescă.

z. De va fugi muiarea de la barbat pentru căce va fi având așa la vedere mueri curve de le va fi ținind, atunce are putere totă chețuiala ce va fi de hrana ei să cêră de la barbat și tot venitul ce va fi stringându-se den zestrele ei.

n. Precurviea de are fi de față, de are fi pre ascuns, pentru care va goni barbatul pre muiare și den casă sau și muiarea de va fugi singură de bună voea ei, pre aceștia depurarea pravila i smintește și nu i lasă să să împreune iară și să locuiască într'un loc, și mai vrătos când va fi muiarea denafară de casa barbatului său și va naște prunc acolo, iară de nu se va putea descoperi acea precurvie până la op zile, sau barbatul sau muiarea pentru barbat, atunce să indeamă a lăcu într'un loc și a face pace.

f. Când să va duce muiarea de la barbat și pentru că barbatul ei ține la vedere curve in casa sa sau și denafară de casa sa, și după aceia singură muiarea va vrea să locuiască cu barbatului și de vreme ce să va fi giuruit și el să lase curvele, atunce pravila dă voe să facă cum va vrea muiarea.

Cum și în ce chip eșă precurviea unuia să ce putea tocmă și a celuia-l-alt precurvie, pentru dōră nu s'are desza. gla. ni.

a. Când se cêrcă neștine cu beserica pentru să să împărță de femeia și pentru c'au făcut muiarea lui precurvie, atunce de va arata muiarea cum și barbatul au făcut acest lucru precurvie, atunce beserica nu i va împărți

v. Când va vrea barbatul să să despărță

de muierea lui pentru precurviea ce va fi făcut, de va arata și muierea cum și bărbatul au făcut sodomie, atunci nu să vor despărți; iară trebuie să arate muierea cum au făcut sodomie deplin cumu'i să fie, pentru că de nu va arata sodomie desăvârșit, cum au fost păcatul, nu să vor putea despărți.

g. De vreme ce are neștine gând să să despărță de muiere și pentru precurvie ce-au făcut, și muierea va arata cum bărbatul ei are vr'o ereasă, atunci beserica nu'l va despărți, ce pociindu-să amândoi să va socoti greșala unuia să fie drept altuia ce să zice să fie una drept alta.

d. Aceste greșale ce am zis, carele înpart barbatu de femeie iaste precurviea, sodomiea, ereticia carele trebuie să să arate la giudeț într'eg și la vedere, pentru că de nu să vor arata să vază toți atunci ce și când nu s'are fi făcut nice cum și cum nu și s'are fi dus pre la giudeț, și aceasla stă asupra giudețului să să isprăvescă de vor fi măturile bune sau de nu vor fi.

Când și în ce chip să desparte bărbatul de muiere pentru sodomie. gla. fi.

a. Pote muierea să cęe voe de la beserică să să despărță de barbat cându'l va învata diavolul meștersugul lui cel spurcat și urât tuturor ce să zice să nu să împreune cu femea și cumu'i firea ce prespre fire, pentru că atunci beserica'l înparte până în puțină vreme până doră s'are pocăi barbatul de acest pacat spurcat, ce să zice sodomia.

v. Iară de să va afla cum acel barbat ce face sodomie nu face numai cu singură muierea lui ce și cu alta, străină sau și cu alt obraz atunci muierea va cere voe de la beserică numai să să despărță.

g. De să va afla cum barbatul nu să împreună cu muierea și deplin cumu'i să fie ce să varsă pe dinafară, ce să zice pentru cōpse, să să despărță.

d. Înparte-să femeia de barbat și barbatul de femeie nu numai când face barbatul sodomie cu muierea sa, sau și cu altă muiere, sau cu copil sau muierea lui, de va face sodomie, cu alt barbat, ce încă și muierea lui de să va împreuna trupește cu altă muiere cum să zice una cu alta, și să varsă una la alta, ce să zice aruncă sămânța, pentru că acesta iaste ca și sodomia și atunci de va vrea barbatul o va înpartă.

e. Înparte-să muierea de barbat când va face muierea cinie sau mescare meștersuguri să să pōtă freca să să varse sămânța, să să pōtă slămpara de pōtă, ce să zice cu cinie de lemn sau de her, sau de steclă, sau de pânză sau fie ce altă, să fie lucrul ales de ace treabă, pentru că cumu'i aceasta iaste tocmai ca și sodomia.

s. Nu să va înpartă barbatul de femeie, sau femeia de barbat, când vor face varsare de sămânță singuri cu mână sa.

z. Înpartirea casașilor când să va face pentru aceste vini ce scrie mai sus, să înfălege să fie până la o vreme iară nu de totului tot.

Când să va despărți bărbatul de muiere și sau muierea de bărbat pentru ereșe. gla. k.

a. Pentru ereșele barbatului pote muierea să nu și despărță barbatul numai cu beserică, ce și ea singură fără de voea nimăru'i pote să să despărță de dăns și mai vrătos de o va fi el ispitit, sau de o va fi silit să o întorcă despre credința ei cea bună a pravoslaviei spre ereșele lui.

v. Nu să pōtă socoti den doo lucruri, unul 6re carele va fi mai rău: ereșele au precurvia, de vreme ce un obraz ce are voe de la beserică să să despărță pentru că cela-l-alt obraz au făcut precurvie acum nu pote obrazul cela ce au făcut precurvie să zică celuia-l-alt soția lui cum iaste eretic și să vor măsura una cu alta ce să zice ereșele cu precurvia și să vor tocni să fie una pentru alta și să nu să despărță, pentru căce de vreme ce obrazul cel cu ereșe de nu să va poci de tot și cu totul și să părăsescă ereșele nu să vor erta ce să vor despărți și drept ereșe și drept precurvie.

g. Cela ce și va despărți muierea pentru căce iaste eretică, nu pote să oprēcă zestrele, cum are voe să le oprēcă când o va găsi precurvă.

d. Când să va tãmpla barbat cu femeie să fie amândoi eretici, și unul de dănsi să va întorče spre pravoslavie și spre dreptă credință creștină și cela-l-alt obraz să rămăe tot eretic, atunci obrazul cel creștin pote să să împreune cu alt obraz creștin și nunta cea de nțăi să să deslege, iară de vreme ce să va întorče spre credință un obraz și dup'acea curând să va întorče și cela-l-alt, atunci nunta acestora nu să va deslega iară va rămănea de vor fi tot împreună cum au fost.

e. Iară când va fi dup'acea țãrzie vreme să va întorče și cela obraz al doilea spre creștinatate și și va cere soțul să lăcuiască cu dăns, atunci giudețul trebuie să socotescă acest lucru foarte bine pentru căce pote să fie în multe chipuri.

s. Dentăi pote să prileji să fie și într'acesta chip ce să zice dacă să va întorče barbatul spre credința cea adevărată mai apoi după multă vreme să va întorče și muierea și va găsi bărbatului și însurat, luat muiere creștină, și aceasta ca o muiere ce-au fost de nțăi va vrea să și ia bărbatul, trebuie să socotescă giudețul de să va găsi că s'au cununat bărbatul cu muierea cea creștină mai apoi după se s'au despărțit de muierea cea eretică, a-

tuncea nunta cea de nțăi rămăne dezlegată iară cea a deoa ce-au făcut ca creștina iaste întărită și giudețul nu o va dezlega, iară de să va afla cum barbatul s'au cununat cu creștina înainte de ce s'au fost despărțit de muierea cea eretică cu giudețul beserice'i atunci nunta de nțăi iaste stătătoare iară nunta a doua o va dezlega giudețul și va îndemna pre barbat să și ia muierea cea de nțăi carea s'au întors către credința cea adevărată cum au făcut și el singur.

z. A deoa, de vreme ce obrazul cela ce s'au întors mai apoi va fi barbatul și și va găsi muierea măritată după creștin barbat și acesta ca un barbat ce i-au fost de nțăi o va cere, trebuie să cęrce giudețul cum au făcut și cu cela barbat ce scrie mai sus, iară de să va afla cum să cadă bărbatul să ia pre muierea sa ce-au întors spre credință mai apoi trebuie giudețul să cęrce și foarte mult să cęrce să nu să fie întors barbatul acesta cu înșălăciune ce să zice să nu cumva facă silă muierei să să întorče iară și la ereșele lor sau pentru alte meștersuguri, pentru că atunci nu va da giudețul voe să o ia pentru acesta prepusuri, ce să fie cu barbatul al doile.

u. A treia, de vreme ce acel obraz ce s'au întors, fie cine are fi au barbat au muiere, de să va călugări și mai apoi după cătă va vreme de să va întorče și cela obraz den ereșe spre credința cea bună și va găsi pre cel de nțăi călugărit și va cere ca pre un soț să lăcuiască cu dăns, atunci trebuie să socotescă giudețul acel obraz de să va călugărit după ce să vor fi înpartit cu beserica, ce să zice să fie dat mâna, pentru că atunci nu iaste loc de-a să mai împreune; iară de să va fi călugărit și să nu'i fie despărțit beserica atunci va slobozi giudețul să să deslege călugăria și să să împreune unul cu altul, însu de va vrea și obrazul cel călugărit, iară den va vrea obrazul cel călugărit să lase călugăria giudețul să nu'i facă nice o silă.

f. A patra, obrazul cel călugărit, de va fi stând pre vre o stepenă ca aceia ce sânt dentru destoinicia beserice'i și să albă asupra sa birōtonie sau motive de preuție, atunci nu va mai putea să lēpede călugăria macar de are și vrea, alegând de nu va fi călugăr desăvârșit, ce'i vor fi celit numai moliva rașelor, pentru că atunci nu are nice o smințeală ce de va vrea pote să o lēpede.

Când să va despărți muierea de bărbat pentru vrăjmășiea bărbatului. gla. ka.

a. Muierea pote să cęră voe de la giudețul beserice'i să să despărță de barbatul ei când o va bate fără de sēmă și'i va face rane de armē.

v. Incă pote muierea singură cu voia ei fără de giudeț să să despărță de barbatul său

când o va bate într'acest chip să vie lucrul să stea în cumpănă, cum de n'are fi fugit o are fi ucis de tot, sau când o va bate în vre un chip ca acela să o facă să nu pōtă grăi către giudeț și și spue jaloba pentru să o despărță, iară de nu va fi așa hataea să nu să pōtă despărți numai ia așa sângură cu voea ei.

g. Când va fugi vre o muiere de vrăjmășiea barbatului și pentru frica ce are pentru să nu o omōră de va arata acii și într'acesta dată mare vrăjmășiea barbatului și atunci îi desparte legea, iară dacă nu va arata într'acest cēs răutatea lui atunci nu'l va despărți legea.

d. Cela ce să va arata cu vrăjmășie și cu grōză asupra bănariil sale nu să va numai despărți de dănsa ce încă să va și coria după cum va fi voia giudețului.

e. Muierea de răutatea barbatului va fugi de la dăns și să va duce într'altă casă, iaste dator barbatul să o hrănescă și să'l facă totă odihna ce să zice de nu va avea părinți sau frați și de va fi eșită singură cu voea ei.

s. De va nebuni barbatul, să să înpartă a cea casă, pentru căce iaste cumpănă să nu o cumi-vă vatame sau să o și omōră barbatul pre muiere.

z. Când va fi barbatul învățat depurarea a inbla tot bat și să și bată muierea tot în beție atunci muierea lui cu lege să va înpartă.

u. Nu numai pentru vrăjmășiea și răutatea ce are barbatul asupra muerii și de o ucide să va despărți, ce și pentru cuvinte ce va grăi barbatul sprănjare și o va îngrozi în tot chipul că o va ucide de tot, pentru acesta încă să vor despărți încă mai vrătos de când o are bate și ales când va fi om ca acela să'i fie depurarea dragă svada.

f. De să va afla în mijlocul a barbat și a femeie, ce să zice între căsări, cum să fie vre o vrăjbă ca aceia de mōrte cumu s'are socoti pentru niscare lucruri de prepus și și prepue an de sine carea cumva cu înșălăciune să nu omōră unul pre alt, atunci pravila îi desparte să nu lăcuiască împreună, iară de nu va fi vrăjba de mōrte ce va fi într'alt chip să nu să despărță.

i. De n'are avea barbatul altă nice o vină ce numai acesta vrăjmășiea cându'i jegoc și iuti la mănēe agiunge atăta să să despărță acea casă, pentru căce să zice cel rău cela ce iaste odată rău depurarea va fi tot rău.

ai. Acesta lucru stă pre mâna giudețului să oprēcă pre barbatul cel vrăjmaș ce să pornēste asupra muerii sale pentru să să vęghe să nu cum va să o strice întru ceva macar de are și face muierea pre barbat să să pornēscă asupra ei trebuie să și îngăduiască firel.

vi. Incă să cadă giudețului să giudece vina muiării pentru ce au pornit pre barbat cu mănēe asupra ei și atunci cumu'i va părea giu-

dețului sau să-l tocmască, de să va prinde bărbatul că să va lasa și nu o va vătama, iară de nu să-l împartă.

g. Căla ce nu va lasa pre muiare și să dormă într'un pat cu dăns, să chiamă că de vrăjmășie nu o lasă că iaste mănios pre dănsă.

di. Celuia ce nu-i plac bucatele ce-l face muiarea sau cămășile și alte ca aceste, să chiamă că are vrăjmășie spre dănsă.

ei. Căla ce și va бага muiarea in hiară sau o va include undeva ca într'o temniță, să chiamă că are vrăjmășie spre dănsă.

si. De să va înțelege cum vre un chip dentru casari, au bărbatul au muiarea, va să hilenescă pre soțu-său cu otravă sau cu altă ceva armă sau farmeci, acea casă să să împartă cu știrea și voia giudețului.

zi. Bărbatul cu fâmea să despart nu numai când să va afla cum un obraz va să hilenescă pre alt ce încă și când pun pre altul să facă acest hiclesug.

ni. Când să va lasa bărbatul mai mic și să va prinde cu chizeșie cum nu și va face muiarii nice o răutate și încă și zapis, atunce giudețul să-l o dea pre mână, însă când nu va fi vre un prepus la mijlocul lor că macar ce s'au el lasat mai mic iară nu va putea rabda de să nu-l facă vre o nevoe, ales de va fi vrajba pre mare, pentru căce atunce cu totă ace plecare și de va avea ce chizeșie pravila nu o dă.

fi. Împărțea acestor casari să înțelege până la o samă de vreme până să va mai lasa și să va mai domoli firea bărbatului cea sireapă și vrăjmășă.

k. Macar că și desparte pravila pre căsași pentru frica ce are muiarea despre bărbat să nu-l facă vre o răutate, iară să cade să o socotescă giudețul această frică de va fi cu cale pentru să-l despartă sau de nu va fi, de vreme ce o frică cum are fi un lucru de nemică nu va putea să despartă casași.

Cum și în ce chip pôte să se arate vrăjmășiea bărbatului și ce de lucru. gla. kv.

a. Trebuie să fie mărturiile ce vor vrea să arate vrăjmășiea bărbatului să fie destoinic de-a să credeze, să nu fie rudă, sau omenii muerii, nice să fie de răs și de batgiocură omenii de carii, să nu-l bage nime nici într'o samă.

v. Vrăjmășiea arată vecinii omului sau vestea cum sau dacă-l grăesc omenii.

g. Boacetele muerii și țipetele ce să aud den casă nu vor putea arata vrăjmășiea bărbatului, nice ochii ei de vor fi vineți și sau obrazul de va fi înflat nu pot aceste să arate vrăjmășiea bărbatului, marturii trebuiesc la lucru ca acesta pentru să cunoască tot adevărul.

d. Mai mult crede giudețul mărturiile carii arată vrăjmășiea bărbatului de cât toți ceia ce grăesc înprotivă de zic că nu-l așar, ce să zice cum nu-l bărbatul cu vrăjmășie spre muiare, de vreme ce la toate giudețele mai adevărate sănt mărturiile carele zic că iaste așa de cât ceia ce zic că nu-l așa, ce să zice ceia ce adevăreză mai de credință sănt de cât ceia ce tăgăduesc.

Cum și când pôte bărbatul să și bată muiarea și în ce chip. gla. gk.

a. Pôte să îndrepteze și să cearte bărbatul pre muiare și pre lucru adevărat și pre direptate iară nu cu înșălăciune și fără de cale, și încă să o bată și când va fi cu vină după deala ce va fi făcut și atunce cu măsură să nu o prea treacă, cu blândetă iară nu cu vrăjmășie fără vină și fără ispravă.

v. Doaă lucruri ore cari sprijinesc pre bărbat să nu să certe, când și va bate muiarea, când o va fi băut pre vina ei, a dooa când o va bate puțintel, pentru că de o va bate fără vină sau când o va bate cu vrăjmășie să va certa și mai vrătos când va fi vîna micșoră, iară de va fi vina mare, ce să zice de o va afla în vre un lucru de precurvie sau de o va găsi făcând vre un viclesug spre mörtea lui atunce macar cu ce vrăjmășie o va bate nu să va certa întru nemică de la județ.

g. Muiarea ce o bate bărbatul cu vrăjmășie și mult fără de măsură pôte să și ceară la giudeț să să despartă, iară să cade să fie despărțela cu lege, să fie bataea așa de mare și într'acesta chip cât să stea lucrul in cumpănă de va fi vie de nu să va despărți de dăns pentru că de va fi bataia micșoră nu să vor despărți.

d. Căla ce va fi vrăjmaș și cumplit spre muiarea lui băntând-o fără de vină sau o va bate cu vrăjmășie pentru puținta vină să va certa într'acesta chip să piarză a treia parte den darurile ce-l va fi dăruit muiarea, iară de nu-l va fi dat daruri să va certa să dea muerii sale a patra parte de cătu-l va fi zăstrec, a ceasta iaste când nu vor mai trece zăstrele de trei sute de galbeni iară de vor fi zăstrele mai mult atunce-l va da numai 100 de galbeni și zăstrele fie cât știe.

e. Muiarea pôte să să despartă de bărbatul său singură cu puterea ei când o va bate des și fără de vină, și dacă să vor despărți să cade să o hrănescă bărbatul și să o înbrace cum să cade.

s. Fără de măsură și cum nu să cade și cu vrăjmășie să chiamă bătaia când să face cu toiagul, și mai vrătos când să va svărăma lemnul sau să facă cu acesta rașe să margă sânge sau când o va lovi cu lemnul in obraz sau in cap atunce depurarea să va certa bărbatul pentru vrăjmășiea lui.

z. Bărbatul pôte să și bată muiarea cu măsură pentru vina ei macar de are avea și zapis să nu o hală.

n. Nu să chiamă bărbatul vrăjmaș muerii sale de o va bate numai o dată, iare de o va bate depurarea și mai de multe ori fără de vină atunce să zice că iaste cu vrăjmășie asupra ei.

f. Deși va bate neștine muiarea cu pumnul sau cu palma, nu să chiamă că iaste cu vrăjmășie asupra ei de o are bate cât de mult și de des.

l. Bărbatul pôte să și pue muiarea in hiară sau să o închiză cum are fi in temniță numai pentru doaa vine, de ce iaste când o va afla făcând precurvie, iară a dooa când o va găsi că face hiclesug, să-l omoră, iară dirept alle vine nu va putea nici să o închiză nici să o bage in here.

Când va trebui să fie chizăș dirept bărbat omenii de credință și încă să facă și zapis muerii lui cum și nu o ratămă într'u. gla. kd.

a. Când să va teme muiarea de vre o răutate să nu facă bărbatul fiind el om jestic și mănios, atunce pôte să ceră de la giudeț să-l facă bărbatul zapis cu chizeșie ca aceia să nu o vatăme într'u ceva și mai vrătos de să va fi singură dat vinovată pentru vre un lucru ceva, ce să zice de va fi făcut precurvie.

v. Împărțisă va muiarea de bărbat numai pentru vrăjmășiea lui cema vrătos pentru vrăjmășiea părinților și a rudelor bărbatului când să vor cumpăni să-l facă nevoe și să o vatăme într'u ceva.

g. Nu agiunge nice pôte să fie lucru de credință tocmala și giurământul ce au făcut bărbatul să fie cu adevărat cum nu și va vatăma muiarea într'u ceva, iară trebuie încă să și pue niște chizăș pentru să nu-l facă vre o răutate.

d. Când nu va putea găsi bărbatul chizăș să și pue pentru să nu și vatăme muiarea a ceasta lucru stă in puterea giudețului să socotescă să vază cum li e vrajba și să legiuească, puteva agiunge să fie numai cu acel giurământ ce au făcut bărbatul, de nu va putea să știe să-l despartă sau să i-o dea iară și.

e. Când să va împărți muiarea de bărbat și pentru frica vrăjmășiei lui, cade să giudețului să întărească acest lucru nu numai cu zapis sau cu chizăș ce încă trebuie să o pue la un loc ca acela cu credință, să șază acolo cu cheltuiala bărbatului până să va alége ce cum va fi.

s. Dacă va da bărbatul credință ca aceia cu giurământ și cu zapis și cu chizăș să nu și vatăme muiarea într'u ceva, pentru căce au prins-o făcând precurvie, iară muiarea dacă va veni acasă și iară și va face altă curvie atunce bărbatul pôte să-l facă totă răutatea și

să n'albă nice o certare de la giudeț și nu să sminteste nemică pentru căle tocmele cu legătură ce s'au făcut.

zi. Nu va putea muiarea să cee de la bărbat chizeșie sau altă pentru fie ce lucru să nu o vatăme, ce trebuie să fie vina mare și frica ei așiderea să albă pentru ce să teme, atunce să cee credință și acest lucru stă pre sama giudețului să giudece acel lucru și a cea vină de care să teme muiarea pôte să fie de chizeșie au ba.

n. Macar de și are pune bărbatul și chizăș să nu și vatăme muiarea, pentru acea tot pôte să o bată cu măsură când și va fi vinovată și să o îndrepteze pre voia lui și de la giudeț să n'albă nice o certare.

f. Dator iaste giudețul să silescă pre muiare și să o îndemne să lăcuească cu bărbatul când va cunoște că bărbatul iaste gata să dea chizeșie cum să nu o vatăme, numai să socotească să nu fie bărbatul forte vrăjmaș și să nu fie având un de sine rațiune să și fie urăți până la mörte, pentru că atunce giudețul nu a îndemna să-l împreune că acela stă lucrul in cumpănă să nu o cum va o möră, macar de are da și chizăș, iară de va vrea muiarea să șază cu dăns să o lasă giudețul după cum va fi voia ei.

Pentru căte featur de lucru pôte bărbatul să și gonească muiarea den casă cu puterea sa fără de lege și fără știrca giudețului. gla. ke.

a. Pentru precurvie ce face muiarea, pôte bărbatul să o scotă și să o gonească den casă singur cu puterea sa și mai vrătos când va fi curviea de față și aratăta, iară de va fi precurviea pre ascuns și trebuie arătare, atunce nu pôte să o gonească den casă și fără de voia giudețului.

v. Macar de are și fi un martur destoinic și credincios să adevereze precurviea muiarii, iară tot nu pôte cu puterea sa acesta singur să o gonească.

g. Nu va putea muiarea cu voia ei să să despartă de bărbat și și să iasă den casă pentru precurviea bărbatului ce va fi făcut și, mai vrătos când va fi lucrul pre ascuns și trebuie să o arate neștine, iară de va fi lucrul de față atunce pôte numai singură cu voia ei să să despartă de barbat.

d. Căla ce și va goni muiarea den casă fără de vină, acela să va certa după voia giudețului, și-l va da toate zăstrele și ce va fi dohănda zăstrelor.

e. Datoriu iaste bărbatul să hrănească pre muiare dacă o va goni den casă, iară de să va afla într'aceia vreme ce lipsesă den casa bărbatului să facă precurvie atunce bărbatul nu-l va mai da nemică.

s. De să va despărți muiarea de bărbat cu

voia ei și bărbatul va arata cum s'au despărțit fără nice o vină, atunci nu iaste datoriu bărbatul să o hrănescă deinafară de casa lui, iară de să va fi despărțit pentru vre o vină a bărbatului atunce bărbatul va plăti totă cheltueala ce va fi făcut pe hrana ei fiind deinafară de casă.

z. Când va răspunde legea, să fie muiarea la închisore în temniță atăta vreme, atunce bărbatul nu iaste datoriu să o hrănescă, de vreme ce iaste la închisore pentru vina ei ce să zice iaste eretică dece să certă cumu'i să cade, până să va întorce.

n. Pote bărbatul să să despărță de muiare și muiarea așidere de bărbat cu voia lor și fără știrea giudețului când un obraz va face indemnare și celuia-l-alt să gresască.

f. Când va da bărbatul banii în camătă și încă mai vrătos când va pré asupri cu camăta, atunce muiarea lui nicum să nu aibă voe să să despărță de dăns, ce încă iaste datore intru tot să să întorcă și să lipsască de la dăns până când să va întorce de acest fel de gresală.

i. De va face muiarea niscare farmece, carele să vor afla intru tot lucrul să fie de vătămă, atunce bărbatul iaste datoriu să să înpartă de dănsă singur cu voia lui, și fără știrea giudețului.

ai. Muiarea ce să va duce de la bărbatu'și cu voia ei fără știrea bărbatului, poatea să roge pre giudeț să indemne pre bărbat să o iea iarăși în casă și iară de nu va vrea să o iea atunce iaste datoriu să o hrănească câtă vreme va lipsi den casa lui.

vi. Muiarea când nu să va pleca, nice va asculta de beserică cându'i va zice să margă după bărbatu'și carele o cere și o chiamă să vie acasă și și să lăcuiască împreună de vreme ce-au fugit fără ispravă sau de-au fost și cu vre o vină bărbatul s'au întors despre acea gresală, atunce bărbatul are putere să margă cu giudețul cel mirenesc să o iea și fără de voia ei, ce să zice cu deasila.

gi. De va lua bărbatul pre muiare, numai cu voia sa, ce să zice să o apuce fără de veste cu arme sau și fără de arme și acesta iaste muiarea lui care au fost împreunat cu dănsa să fie un trup. și s'au despărțit de dănsă fără vină s'au și cu vină ce-au fost meșoră, atunce nu să va certa nemică, iară de va fi femea numai logodită și încă nu să vor fi împreunați, și el o va răpi și să va împreuna cu dănsă, atunce să va certa ore-ce puțin lucru cât va fi voia giudețului.

di. Înparte-să muiarea de bărbat cu voia ei și fără știrea giudețului când va fi bărbatul ei eretic, și pentru ce va meșterugui să afe vreme să o potă omorâ sau să'i facă altă răutate sau căce nu o ține cum să cade sau nu

o ocrămește bine, ce să zice nu'i dă bucate să'i fie de agiuns sau nu'i face haine.

Când iaste muiarea datore să inble după za. Bărbat ori incotroo va merge. gla. ks.

a. Când va fugi bărbatul dentr'un oraș sau sat pentru vre o gresală mare ce va fi făcut acolo și să teme să nu'l prinză giudețul să'i facă certare, atunce muiarea iaste datore să n argă după dăns ori unde va merge, și deare fi și vinovat tot să cade să meargă după dăns să să afe la nevoia lui.

v. Bărbatul încă iaste datoriu să margă după muiare când va fugi de frica giudețului, pentru vre o gresală ce va fi făcut, pre di-reptate, iară de va fi vinovat intr'alt chip să vie lucrul să să certe pre vina ei atunce să nu margă după dănsă că nu iaste bărbatul datoriu pentru vina muiaref cum iaste muiarea datore pentru vina bărbatului deapurare să inble după dăns ori undeși are merge.

g. Muiarea iaste datore să inble după bărbat încă nu numai când va fi vinovat ce și nevinovat sau și pentru binele lui când va auzi că i să trece undeva meșterugul mai bine, sau pentru greutățile și dăjtele ce sânt intr'acel loc, să va duce aiori să'i fie mai binisor că acolo nu pote terpi, sau și drept alt lucru; iară numai când va cunoște că merge să facă vre o răutate, ce să zice lurtușag, tâlușag și alte ca acestea, acolea nu iaste datore să margă.

d. Când nu va vrea muiarea să inble după bărbat, ce va umbla cu șuvele una altă va găsi să să potă mântui zicând că nu iaste obicieiul să inble muiarile după bărbatu', nu i să vor prinde aceste șuvele ce numai cei caută să margă după bărbat.

e. Nu iaste datore muiarea să margă după bărbat când va vrea să margă bărbatul să lăcuiască intr'alt sat și aceasta pentru ce pentru că va cunoște ore ce nescare semne rele ca acelea cum barbatul va să o hienlescă să'i facă vre o răutate sau mărăgând pre cale să va teme să nu o inece undeva, drept cea nu va merge.

s. Când să va tocni un om cu o femeie și să va logodi și'l va zice să'l aștepte până intr'un an și atunce să să cunune și cu dănsă după acea să va prileji până la acea vreme să porcează să iasă dentr'acel loc, atunce cea femeie ce să zice logodnica, nu va fi datore să inble după logodnic.

z. Când va fi bărbatul om rău sprânțar, și va inbla den loc în loc, și den sat în sat, și nice la un lucru nu va fi om de stavăr și mai vrătos când va veni lucrul pentru răutățile lui să'l gonescă și să'l scoță dentr'acel loc, atunce nu va fi muiarea datore să inble după dăns, cumu s'are zice de să va afla că a-

cest om s'au făcut om rău dacă au luat și s'au cunurat cu această femeie, iară de să va afla cum au fost om rău de cânduș au fost, atunce muiarea iaste datore să inble după bărbat ori unde va merge pentru ce să chimă că l-au știut cum iaste.

n. Când să va tocni un om cu muiarea sa, dentr'la logodinta lor cum să nu aibă voe bărbatul să și scoță muiarea de la locul și de la nașterea ei și după aceia să va prileji de va veni lucrul numai să iasă dentr'acel loc, ce să zice de să va holnăvi și nu va putea să să tămăduască intr'acel loc, sau de va avea vrajbă cu omenii cei mai de frunte ce vor lăcu acolo, sau cu mai marii lui sau cându'l va scote giudețul și'l va goni den sat, atunce muiarea să cade să inble după bărbat, iară să nu potă șuvăi cu alte tocmelē ce vor fi avut.

Pentru certarea hotrului cum și în ce chip. za. să cade să fie. gla. kz.

a. De vreme ce gresala hotrului, iaste mai rea de cât gresala precurviei și să certă pre multe locuri cu multe felii și de certări după cum va fi obiceiul a fie ce loc.

v. O samă de pravile scriu să să tae capul hotrului, ales când va umbla hotrind de față del vor vedea toți, și nu o dată ce depurarea.

g. Alte pravile zic să gonescă pre hotru și să'l scoță dentr'acel oraș sau sat unde va fi făcând hotrie, alte zic să și'l scoță de tot de pre locul și eparhia acelu giudeț ce vor fi ascultători.

d. Alte pravile zic să'l certe după cum va fi voia giudețului ce să zice să'l bage în ocnă sau să'l porțe pre ulițe și să'l bată cu piălea.

e. Deinafară de aceste certări ce să dau hotrului, încă depurarea să mai adăugă doo lucruri legiuite de ispravă; dece una iaste când rămâne fără de cinste, ce să zice de ocară și de rușinea ceștii lumii și deciea n'are nice o credință nice intr'un loc, a doo ori câte tocmelē va face cu cineva pentru fie ce lucru ce are fi de oobândă lui nu sânt nice unele drept nemică ce la giudeț tôte sânt stricate și fără de ispravă ca unuf om de ocară ce nu'i ține nime în samă cuvântul ce grăiaște ce iaste tot de rușine unde merge.

s. Cēla ce va găsi pre muiarea lui făcând precurvie și'l va răbda și va lăcu iarăși cu dănsa macar că să chiamă hotru iară acest felu de hotrie nu să va certa cu de acest fealiu de certare ce am zis, că i'i destul și'i a-giunge cât rămăne cu rușinea în obraz.

z. Hotrul vre unei mueri cu bărbat sau a vre unei mueri de cinste, cătu'l vor prinde intr'acel loc să'l porțe pre ulițe și să'l bată cu piălea prin tot trăgul, iară adoară să'i facă iarăși așa și să'i tae și nasul.

Carēle să chiamă hotru și când să va za. certa. gla. kn.

a. Hotru să chiamă cela ce are muiari în casa lui de le ține pentru dobândă lui, carele și dau trupurile de le spurcă barbatii cei răi și fără omenie pentru puțină perzătoare de suflet dobândă.

v. Nu numai cel ce are muiari șlobode în casa lui să chiamă hotru, ce încă și cela ce și dă robele și slujnicile de să dezmiardă bărbatu' pentru dobândă.

g. Cela ce și va da roba să să dezmiarde neștine cu dănsa pentru dobândă, acesta și piarde puterea ce are asupra roabei și răuăne roba șlobodă și mai vrătos giudețul să'i săi guiască să o marite, iară de nu o va marita cum mai curund să'l certe ca pre stăpân cu oca.

d. Cēla ce și va da fata la vre o dascăliță muiare pentru să o învețe carte sau și alt meșterșug ceva și încă'i va da și plăță să o învețe și'i va da și hrană ce'i va trebui, și, acosta cu învățăturile ei cele rele o va indemnă și va tocni pre vre un bărbat de o va răpi fără știrea părinților, atunce giudețul să'i facă lege cum să cade și să certe pre dascăliță să'i verse plumb topit în gură să'i pogoră pre grumazi la inimă pentru că pre aceste mādulare au eșit de la inima ei tôte indemnătorele fetef de au scărbit inima părinților.

e. Hotru să chiamă nu numai cela ce îndemă muiarile spre sburdăciune și spre poftă rea ce încă și cela ce le amăgește cu alte meșterșuguri de le îndemăna spre curvie, cumu s'are zice inblă neguțitorind pre casele muiarilor dece le dă tot mai estin de cumu'i prețu și altele și dăruiaște până apucă de le află firea și deciea le scote den minte de le supune subț cipe'i voea, acesta face tot pentru dobândă lui.

ș. Hotru să chiamă și cela ce indeamnă și amăgește pre vre un cucon de'l spurcă cineva și face sodomie dând mazăd vre unuf cetaș a lui sau vre unuf slujnic, și atunce de să va putea oblici cum s'au pângărit copilul cu adevărat, hotrului numai să'i tae capul, iară de să va tāmpla să nu'l fie spurcat de tot, pre hotru să'l isgonească și să'l scoță de tot den totă eparhia giudețului aceluia.

z. Hotru de față să chiamă, cela ce și dă voe muerii să curvescă pentru să iea el câte ori ce dobândă ce va fi.

n. Aceste trei semne agiung hotrului celui de față, dece dentr'la iaste una când indemăna cu cuvântul și cu lucrul pre muiarea lui să precurvească, iară adoă să o amăgească până va pleca singură cu sine de să va da spre dezmerdăciunea bărbatilor, a treia când va lua acesta ceva plăță pentru acesta gresală.

f. De va fi o fată fecioră și de să va în-

demna spre poftă rea pentru cuvintele și îndemnăturile hotrului să va împreuna cu vre un bărbat, macar de-are și lipsi el într'acela ceas, iară tot pentru cuvintele și îndemnăturile lui să va certa, pentru căce agiunge cum cu îndemnăturile și tocmelele lui cele rele s'au făcut răutatea.

i. Ceia ce va face pre vre o fecioră să greșască trupeste cu vre un bărbat și aceasta nu cu cuvinte dulci ce cu deasila și fără voia ei, acesta nu să va certa ca un hotru ce ca un răpitor cum vom spune mai gios.

ai. Cea ce va primi în casa lui pre vre un hotru, sau de'l va lasa să șază cu chirie să hotrească muiari în casa lui, acesta și va piarde casa și a fi domnească și'l vor certa și cu glôbă după cum va fi voia giudețului.

vi. Cea ce va svătuți sau va agiuta hotrului să hotrească acesta să va certa tocma ca și hotrul.

gi. Cea ce va fi cucon micșor sau fetișoră și de vor hotri cu'va nu vor putea rămâne fără de certare nice acestă; numai ce să vor certa mai puțin de cum are fi mari.

di. Nu să va certa ca un hotru cea ce va hotri numai odată muiare streină fiind den ruda lui sau altă muiare slobodă, iară să va certa de va hotri pre vre o muiare slobodă de trei sau patru ori sau de va hotri muiare cu barbat, întâia dată să va certa după cum va fi voia giudețului, iară a doo oră i se va taia capul, iară de'și va hotri muiarea sau fata așjider dentăia dată i să va tăia capul.

ei. Nu să va certa ca un hotru cea ce va hotri muiare străină sau fără bărbat și de nu va lua plată, iară de va hotri muiare cu barbat să va certa și acesta, și încă să va certa mai rău cându'și va hotri singur pre muiarea sa.

Cea ce'și va zăloji casa sa pentru să să facă acolo precurvie și mestecare de sânge și alte feliuri de curvie și de lucruri serăvane cum să cade, acesta să să certe în za. *tote fealurile.* **gla. kz.**

a. Ori cine'și va zăloji casa pentru să să facă acolo curvie și alte tôte fialurile de lucruri rele cum nu să cade, acela să chiamă hotru și să va certa ca un hotru și ca un precurvariu și ca unul de ceia ce fac sânge amestecat, ce să zice ceia ce'și curvăsc cu rudele și cu cuscriile și cu cumătrele sau finele lor, acesta să chiamă sânge amestecat, acesta ver va fi barbat ver muiare cu mörte să să certe.

v. C-la ce'și va zăloji casa, pentru să să facă acolo sânge amestecat sau sodomie ce să zice curvie cu copii, pre acesta să'l omöră ori cu ce mörte va fi mai cumplită.

g. În casa celuia ce să vor face svaturi rele spre curvii și spre alte serănavii ca acestea; sau și într'alt loc unde să vor face păcate, a-

cela să va certa ca un hotru, iară de nu să vor face păcatele deplin ce numai voröve atunce nu să va certa ca un hotru ce va lua altă certare mai micșoră.

d. Cea ce va nămi casă în chirie pentru să facă acolo răutăți și curvii, ca un hotru să să certe.

e. Acestea certări să vor da nu numai celora ce vor zăloji și vor nămi case pentru să să facă acolo curvii și alte pacate trupesti, ce și alte locuri de odihnă ce vor fi ori pre la vii ori pre la priseci ori prin pomete ori alte primbări asemenea acestora.

Pentru părinții ceia ceș vor hotri fetele sale za. *cele trupesti.* **gla. l.**

a. Hotria ce să face cu voe părinților iaste mai rea și lucru plin de rușine și de mai mare ocară de cât ceia ce să face între străini, drept aceia ori care tată ce'și va hotri fata, sa de'tăi și va piarde puterea cea părințească ce au avut spre fie-sa și să albă strănsore de la giudeț cum mai degrabă să'i dea tôte zestrele ce i se vor veni de la tata-său și să să despară de dăns într'acesta chip cum nu'și iare mai fi fost nice odănăoră fată, a doo tôte bucatele câte va avea să i tôte să fie domnești, până când va fi acesta viu, dacă va muri atunce vor fi acelora ce vor rămănea moșneani de va fi având, a treia să'l bage în ocna în tötă viața lui acolo să chinuască.

v. Pravilele ceste mai noo dau învățatură, tatălui celuia ce'și va hotri fata ca să i să tae capul, așjider să pată această certare și frații aceia ce'și vor hotri surorile sau și pre alte rude a sale ce vor pogori den sângele lor, care certare să cade să să tae în samă la un pacat mare ca acesta după cum să ține și la pravila rămnênilor până în zua de astăzi, macar că la une locuri îi ceartă cu cătgera în tötă viața lor sau într'atâta af și'i purta pre magari cu pieile bătându'i pre tôte ulitele, iară certarea lor cea adevărată iaste mörtea.

g. Maica ceia ce'și va vinde fata pre bani pentru să curvească neșine cu dănsa, să i să tae nasul, iară de să va afla că n'au făcut tocmeală să ia bani ce numai ce să va fi plecat după voia fetei'și atunce să va certa după voia giudețului, iară de va fi căzut maica la o greșală mare ca aceia pentru vre o nevoie mare ca aceia sau pentru vre o sărăcie, nu să va certa așa cumplit, de vreme ce să va milostivi și giudețul văzând sărăciea și nevoea ei.

d. Părinții ce'și vor hotri fii lor, macar de le-are fi și copii și de are fi și văduo, nu le va folosi aceasta ce tot să vor certa cu mörte.

e. Nu vor putea să scape părinții să nu să certe când vor zice c'au făcut hotria de nevoie pentru destulă sărăcie, iară depurarea să vor certa; după aceia trebuie să forte cerce-

leze giudețul și să socotească de va fi fost aceea sărăcie a părinților carea să nu să fi putut într'alt chip öcrâmi cu alta ceva meșlerșug fără de cu hotria feciorilor săi, și aceasta va fi așa, sau să va mai milostivi giudețul de'l va mai ușura sau mai rău să va întărâta de cumplitu'i va certa.

s. Acesta feal de certare să înțelge când vor lua părinții bani pentru să dea feciorilor, iară de nu vor lua bani, nu să înțelge această certare, ce pöte fi că să vor certa într'alt chip după cum va fi voia giudețului.

Pentru bărbații ce vor hotri muiarile lor. **gla. la.**

a. Ori care barbat va hotri pre muiarea sa, să i să facă mörte, macar câte o dată că pravila pre unii ca acestea hotri îi scöte den tötă eparhia giudețului, și altă dată îi pörtă pre tôte ulitele trăgului cu piacea pre magari și să fie cu fața spre eöda măgarului și muiarea lui să tragă măgarul de dălogul căpestrului cu manule sale și'ntr'acest chip să'l bată purtându'i pre tot trăgul, alte date iară și fi certa cu cătgera în tötă viața lor.

v. În voia și puterea giudețului stă acest lucru să sămășluască certarea moșii, ce să cade să dea celuia ce'și va hotri muiarea sa și mai vrătos când va arata giudețului vre o vină ca aceea a bărbatului, dentru carea se va fi îndemnat să cază într'această greșală mare a hotriet.

g. Cea ce'și va hotri muiarea pentru să ia bani, să va certa cumplit forte, iară de o va hotri pentru să nu ia bani să va certa cu adevărat și atunce iară nu așa cumplit cum are fi luat bani.

d. Cea ce știe că'i curvăște muiarea și el tot o ține în casă și să face a nu și nemică și o lasă de face precurvie atunce să chiamă cum o are hotri el singur și să va certa ca un hotru.

e. Cea ce să face cum să culcă cu muiare'și și apoi lasă ömeni străini de se culcă cu dănsa, să va certa după voia giudețului.

s. Cea ce va ținia în casă pre cea ce curvăște cu muiarea lui, ca și un hotru muiarei sale să va certa.

z. Cea ce'și va lua muiare pre ceia ce o au certat pentru precurvie această să chiamă cu adevărat hotru, ce să zice fără de cinsle și răsmat, iară nu să va certa.

n. Cea ce va ține în casă și de nevoie pre muiarea ce va fi făcând precurvie pentru căce să ține de rudele ei sau pentru ce'l vor face cu deasila să o ție, atunce nu să chiamă această aș întracela feal, nice pöte nime să'i zică hotru pentru că o ține de nevoie.

f. Nu să chiamă hotru cea ce'și ține în casă pre muiarea sa care face precurvie când nu o știe cu adevărat că curvăște, ce numai ce

are așa öre ce prepus cum să fie arătându'i sémnele că face acest lucru.

i. Numai răbdarea ce are barbatul, ce să zice când face muiarea lui precurvie și el răbdă nu zice nemică, acestal face de să chiamă hotru, cumu-s'are zice când va avea această răbdare pentru căce'i vine dobândă, iară de nu'l va fi venind nice o dobândă și o va și că curvăște, și o ține așa în casă, să să certe după voia giudețului.

Pentru răpitul și ce certare să cade să să za. *dea răpitorilor.* **gla. lv.**

a. Răpitoriu să chiamă, ceia ce vor apuca de vor răpi muiarea cuiva cea de cinsle de și vor rade de dănsa, sau vre o fată fecioră sau văduă sau călugăriță, sau vre un copil, când vor lua pe fie care cu deasila și o vor duce de'ntr'acel loc unde le va fi voia de să vor mesteca trupeste.

v. Certarea răpitorilor iaste numai mörtea.

g. Cea ce va răpi pre vre o muiare nu să va certa numai cu mörte ce încă va piarde și bucatele, că le va da giudețul muiarii, ce'i răpite de va fi muiarea mireană, iară de va fi călugăriță, dai-va giudețul putere să să hrănească cu venitul ce va fi dentru acele bucate în tötă viața ei și după mörtea ei le va da giudețul tôte acele bucate la mânăștie de la carea au răpitu.

d. Nu să va numai omöră răpitorul, nice și va piarde numai bucatele, ce și ceia ce l-au svătuți să răpească, s'au-i-au dat ajutor să răpescă, și acestia să vor omöră și și vor piarde și bucatele; iară de'l vor fi numai svătuți iară nu'l vor fi dat agiutoriu la vremea răpitolui atunce'i vor numai omöră iară bucatele nu'și vor piarde.

e. Bucatele răpitorului tôte; să vor da muiarii ceea ce s'au răpit, macar c'au fost numai cum are fi nguțată nunta între dăns.

s. Părinții, frații, rudele, și pănii ispravnicii muerni; tötii aceștea pot să'i ucigă de tot pre răpitori, și să nu albă nice unul nice o certare, și încă nu numai pe răpitori ce și pre soțiele lor, și pre ceia ce le vor fi într'agiutoriu, însă numai când i vor găsi făcând acel lucru, ce să zice când vor răpi, iară nu altă dată.

z. Cea ce va răpi copil pentru sburdăciunea trupului, să pată ca și ceia ce scrie mai sus, cind'l va ucide să fie ucis, nice o certare să nu albă.

n. Nu va scapa răpitorul ca să nu să certe zicând c'au răpit muiarea pentru să să cunune cu dănsa, ce tot să va certa.

f. Nunta ce si va face după ce s'au răpit, nu'l bună de nemică, ce ia te un lucru așa cum nu șere fi fost după cum dau învățatură pravilele împărătesci, pentru că pravila bes-

ricei iartă acest feal de nunte când nu vor avea și altă sminteală fără de răpitor.

i. Cela ce va apuca, ce să zice va răpi pre vre o muiare ce va fi giuruță altul bărbat, nicum ca să să potă cumuna cu dânsa, iară încă nice cu alta, nice cu una nu pôte să să mai cumune acesta răpitoriu.

ai. Când va răpi neștine vre o fêmee și iarăși o va lasa de să va întorce la părinți și la casași, și atunci de să va însura și să să cumune cu dânsa, această nuntă va fi bună, nu să va certa ca un răpitoriu, iară de o va fi răpit și să va fi și cununat. acia nuntă nu e bună de nemică că să va certa ca un răpitor.

vi. Certarea răpitorilor nu numai spre cela ce răpește fată fecioră, ce încă și spre cela ce răpește muiare cu bărbat sau și împărțită de bărbat, sau văduo, sau rōbă, sau fată de suflet, veri hogată, ver sāracă, veri cinstiță, veri fără de cinate, tot într'un chip și cu o certare să vor certa.

gi. Ori-care rob, sau nămit, sau slugoiu de va răpi vre o fêmee, nu să va certa numai cu mōrtea, ce'l vor și arde în foc.

di. Nu numai răpitoriu să va certa ce încă și cine l'a svătuț și ceia ce vor fi agiutat și ceia ce vor fi postluț la cea trēhă la răpit să vor certa toți într'un chip ca și răpitoriu.

ei. Ori cine va ascunde răpitoriu în casa sa când va răpi muiare, ca un răpitor să va certa, și acesta iară numai nu și va piarde bucatele.

si. Ori care muiare va răpi pre vre un bărbat pentru desmerdăciunea ei ca un răpitor să va certa și acesta de vreme ce nu iaste la giudeț alta nemică fără tot o certare celuia ce răpește fie bărbat fie fêmee.

zi. Muiarea ce va răpi pre altă muiare pentru sburdăciunea trupului, ca un răpitor să va certa.

ni. Cela ce va răpi copil, ca un răpitor să va certa.

fi. Cela ce va răpi pre vre un copil, nu pentru desmerdăciunea trupului ce să'l ducă cu sine în vre o cale sau la oște, să să certe după cum va fi voia giudețului.

k. Ori cine va răpi cucōnă tineră, carea nu va fi încă de vrăstă de bărbat, și de'i va strica fecioria să să certe cu cumplită mōrte, ce să zice mai rău de cât pre răpitori, macar că zic o samă de dascal cum de va fi feciora mică și sāracă atunci răpitoriu să să certe cu ocna și tōte bucatele lui să să dea fecioriei acel stricate.

ka. Cela ce va strica fecioria vre unii cucōne tinere ce nu va fi încă de vrăstă, macar că nu o au răpit de'ntr'un loc într'alt, iară tot ca pre un răpitoriu să'l certe.

kv. Cela ce va răpi vre o muiare și după-

cea o va mărița după alt bărbat, cu une că aceste nu va putea șuvăi acestă, ce tot să va certa ca un răpitoriu.

kg. Răpitoriu, iaste dator să înzestreze pe muiarea ce-au răpit după puterea lui și după puterea și destoinicia muiarei, așidere și giudețul să cade să îndemne să o înzestreze după destoinicia amânduror.

kd. Ori care răpitoriu nu va priimi legea cumn'la giudeca giudețul, ce va alerga la alt giudeț mai mare nedejduind de altă ispravă mai bună, iară acia ispravă a dooa nu are nice o tărie.

ke. Mai mare iaste rapitura când va fi cu soții multe și cu multe fealuri de arme și pentru că să răpește fată de mare boiarin, și atunci giudețul va certa mai mult de cum are fi răpitura mai mică.

ks. Răpitoriu să ceartă fie în ce loc unde'l vor prinde, cumu s'are zice un om va răpi vre o muiare de cinstă den trăg den lași și o va lua de o va duce la Cămenița în țēră leșască, după acia de să va prileji să'l prinza aice sub biruința Iașilor să va certa de la domnul den Moldova, iară de să va prinde sub biruința Cămeniței să va certa de la biruitorul locului aceluia, și nice Domnul den Moldova nu iaste datoriu să'l trimiță acolo, de va fi Leah răpitoriu, la Domnul de țara leșască, nice biruitorul acelu loc spre Domnul de Moldova dacă va fi moldovan, numai ce să cade să adevereze giudețul cu mărturi omenii de credință cum iaste răpitoriu și atunci să va certa și nu'l va mai trimete aiori, iară de vor scrie cărți Domnii unul la alt și să'i ceară ca pre niște omeni de loc, atunci iaste datoriu Domnul acela supt care biruire s'au prins răpitoriu să'l trimiță pre dâns către celalalt.

kz. Tōte greșelele până în 5 ai să săvârșesc, cumu s'are zice ori în ce feal greșală de va greși neștine, și de nu'l va pără nime la giudeț până în 5 ai, nu mai pôte nime decia să'l părăscă den e. (5) ai înainte, iară numai răpitoriu nu să pôte svârși în 5 ai, ce după 10 ai, și mai mult, pôte fie cine pre răpitoriu să'l părăscă și așa să să certe ca un răpitor.

kn. Răpitoriu de să va ascunde în beserică pentru să nu'l pōtă lua giudețul, și den beserică l' va prinde și l' va scōte de'l va certa cumu'i să cade.

kf. Răpitura cea adevărată să cade să aibă aceste dooa sēmne: întâi să ridice muiarea de'ntr'un loc să o ducă într'alt loc, a dooa să'l facă silă spre cinstea ei, iară de va lipsi una den aceste dooa lucruri, atunci nu iaste răpitura deplin.

l. Cela ce și va răpi muiarea den casa părinților ei și să o ducă la casași, după ce să va fi culcal cu dânsă nu să va certa.

la. Cela ce va răpi pre muiare și mainte

dece să va culca cu dânsă, și aceasta i-au fost gândul să să facă călugăriță macar că o au și măritat părinții, iară acesta să va certa ca un răpitoriu, iară de să va fi răpit cu voia ei vrind pentru să lăcuiască cu bărbat, atunci nu să va certa, numai de o va fi răpit fără de voia ei și cându'i va fi făcut silă atunci pentru sila ce au făcut să va certa după voia giudețului.

lv. Nu va putea șuvăi răpitoriu zicând că iaste mic de zile, nu i vremea încă de însurat, ce tot să va certa și așa, iară mai puțin.

lg. Nunta ce să va face între obrazul cel răpitoriu și acel răpite, șuvăiaște răpitoriu și se scapă să nu să omōră, iară numai ce și piarde bucatele și le va lua muiarea să fie a le ei, iară sveatnicii și agiutătorii răpitoriuului nu să vor putea mântui așa, ce să vor certa după cum va fi voia giudețului, și aceasta să zice pentru ceia ce vor fi agiutat la răpit, iară nu pentru ceia ce-au agiostat după ce s'au răpit, ce să zice ceia ce'i vor fi primit în casele sale și'i vor fi ocrotit pre răpitori.

ld. Răpitoriu depurarea să va certa ver fie cu voia muiarei ver nu, fie de-are fi cu voia muiarei pōte fi că nu s'are certa răpitoriu cu mōrte, iară dacă nu va vrea muiarea și să va fi răpit cu sila atunci să va certa cu mōrte.

le. Răpitoriu de să va prileji să răpască călugăriță și pentru să scape de certarea vieții lui va să arate cum au fost cu voia ei de s'au răpit, nu'l va folosi nemică voia ei, ce numai ce să va certa cu mōrte.

ls. Când va mărturisi muiarea singură, de va zice cum s'au răpit cu voia ei pentru să scape răpitoriu de certarea mōrței, atunci să cade să cerceteze bine giudețul să nu fie toc-mala părinților răpitoriuului sau a rudelor lui, cu dare și cu multe meșterșuguri vor fi plecat muiarea să zică acest cuvânt cum iaste cu voia ei, dece să socotească tot lucrul pre mănuntul, de să va afla cum sămt aceste meșterșuguri răpitoriuului numai ce și va piarde viața, iară de să va afla cum muiarea grăește de la sine ne îndemnată de nime atunci răpitoriu să va certa după voia giudețului.

lz. De să va afla cum să fie dat vre un răpitor ban mulți muiarii mainte de ce-au răpitu-o pentru să o plece să fie cu voia ei și să mărturisescă cum s'au răpit cu voia ei, atunci trebuie să socotescă giudețul denafară de ceia ce i-au dat să nu'l fie giurut și alții pentru căce de'i va fi giurut și alții piardeși va viața, iară de nu'l va fi giurut altă nemică atunci să va certa după voia giudețului.

ln. De vor vrea părinți fetei și de vor îndemna pre răpitoriu să le răpească fata, și fata nu va vrea, atunci să va certa răpitoriu cu mōrte.

lf. Când să vor iubi amândoi, răpitoriu cu fata cea răpită, și neputând într'alt chip să să împreune, pentru dragostea ce au la mijlocul lor să vor svătuși să să răpască atunci cum zic o samă de dascalii nu să va certa răpitoriu de vreme ce iaste un lucru cum are fi turbat de dragoste, iară alții și mai mulți și mai credincioși dascalii zic cum să să certe cu certare ușoră după cum va fi voia giudețului.

lm. Când vor răpi pre o muiare, și răpitoriu vor fi cu svatul și cu știrea ei, iară nu va vrea să'i facă silă spre cinstea ei, iarăși răpitoriu o va silă și să va culca cu dânsa fără voia ei, atunci pentru răpitoriu să va omōră, iară pentru ce i-au făcut silă să va tăia capul.

ln. Când va arata răpitoriu cum nicum să nu fie tocmit cu fêmeia când au răpitu-o ce încă vor fi și cununat împreună, atunci nu vor lua nice o certare.

mv. Muiarea macar de are și vrea, sau și cu svatul și cu știrea ei s'are răpi, și să și strice și fecioria, ce aceste cu tōte muiarea nu să va certa nice cum, numai, răpitoriu să certă după voia giudețului.

ng. Trebuie răpitoriu să arate giudețului cu mărturi aceia omeni de credință sau și cu gura muerii cum muiarea au vrut cu voia ei să să răpească și atunci să va izbăvi răpitoriu de mōrte, pentru căce de nu va pune tot lucrul să fie de față să cunoscă toți înaintea giudețului alta nu va fi ce numai ce și va piarde viața.

ml. Când va avea răpitoriu mărturi mulți cum au răpit pre muiare cu voia ei, iară muiarea are mărturie cum au răpit-o cu sila atunci giudețul crede mai mult pre mărturi muerii de-are fi numai doi de cât pre cei mulți mărturi ai bărbatului.

me. Iară de nu vor avea mărturi, nice o parte nice alta, atunci să arate răpitoriu sēmne că acelea, cu tărie ca să să pōtă crede cum s'au făcut răpitura cu voia ei, iară sēmnele ce vor să arate sămt acestea: întâi cum muiarea iubea forțe pre răpitoriu, a doo cum au trimis de l'au chemat să marga să o găsască, a treia cum la vremea răpitoriuului n'au strigat să'i vie cine va agiutoriu, a patra cum o au găsit cu haine frumoasă înbrăcată fiind gata, și atunci dacă va avea aceste sēmne nu să va certa cu mōrte macar de-are și zice ca cu gura ei cum au răpit-o cu sila iară de nu va avea mărturi muiarea sau sēmne să arate acesta lucru nu o va putea crede giudețul.

ms. Când va mărturisi muiarea singură cu gura sa cum mainte de ce s'au rapit au fost făcută nuntă în desine, atunci de va face această mărturie, găsindu-să de puterea sa sau sub ascultarea părinților săi, o va crede giudețul, iară de va fi în casă și supt puterea bărbatului, atunci nu o va crede.

Oare ce certare să va da celuia ce răpêște
za. *muiarea curvâ.* gla. 1g.

a. Nu să va certa ca un răpitoriu dela ce
va răpi pre vre o muiaie curvâ ce să va certa
după voia giudețului.

v. Pravilele ce dau certare până la mörte
celora ce răpesc muierî cu desila, înțelegând
cum să fie muiarea de cinstre, sau să fie slo-
bodă sau măritată sau fată feciöră.

g. Răpitorul pentru să fugă de certarea
vieții lui va arata la giudeț cum această mu-
iare mainte de răpit au curvit cu altul și iaste
curvâ, atunce giudețul trebuie să caute, de va
fi fost acea curvie la aratare nu să va certa
răpitorul, iară de va fi pre ascuns și vecinil
vor zice că iaste muiaie bună atunce răpito-
rul își va piarde viața.

d. Ceta ce va răpi muiaie curvâ cu voia ei,
nu să va certa nice cum,

c. Ceta ce va răpi vre o muiaie de cinstre
socotind cu asuprelă cum să fie curvâ, acela
nu'și va piarde viața ce să va certa după voia
giudețului.

s. Ceta ce va răpi muiaie curvâ carea mai
apoi să va fi întors den petrecerea ei cea rea,
și să va fi cununat cu vre un bărbat cu lege,
atunce va cerceta giudețul de să va afla că a-
cea curvâ, dacă s'au cununat s'au petrecut
viața cu cinstre, va omorâ pre răpitoriu, iară
de va fi curvind și după ce s'au cununat, iară
și atunce nu'și va piarde viața ce să va
certa după voia giudețului.

z. Curva să cunoște pre locul ce lăcuiaște
și pre haïne ce pörta pocaitu-s'au de curvie
au ha, dece-orî cine va răpi curvâ pocailă
certase-va cu mörte.

n. Când zicem că ceta ce va răpi curva nu
să va certa, aceasta să înțelge numai cum nu
și va piarde viața, iară într'alt chip tot să va
certa după voia giudețului.

f. Ori cine va răpi muiaie curvâ și o va
ține în casă cu silă, vor numara 10 zile de
când au luat-o și o ține în casă și, dece de
nu va da la domnie 200 de taleri bătuți, i să
va tăia o mână.

i. Ceta ce va răpi muiaie curvâ și de va fi
și cu alte soții cătră sine, încă 10 omeni în-
trarmați, i să va taea capul, sau cum învață
și alți dascalî să să certe cum va fi voia giu-
dețului, macar că această voe a giudețului să
tinde cum am și mai zis pre multe locuri
până la mörte și mai vrătos când să va răpi
fără frica lui Dumnezeu și fără rușine de ô-
meni.

ai. Ceta ce va răpi pre vre o muiaie de
cinstre și să o pörte den loc în loc iară să nu
să înpreune cu dânsa trupêste, atunce să cade
să caute giudețul și să iea sama binioși și de
va afla cu adevêrat cum pentru căce s'au căit
ce-au făcut pentru aceia nu s'au înpreunat cu

dânsă, nu să va certa cu mörte ce după voia
giudețului, iară de să va afla că nu s'au în-
preunat pentru altă smintelă ce-au avut, a-
tunce să va certa cu mörte.

vi. Ceta ce va mörge în vre o casă pen-
tru să răpască pre vre o muiaie, iară nu o au
răpit, trebuie să cerceteze giudețul dece de nu
o va fi răpit iarăș dentru sine pentru căce să
va fi căit ce va să facă, și va fi fugit decolea,
nu să va certa acesta cu mörte, iară de să va
afla că nu au răpit pentru că nu o au găsit a-
colea, sau când vor fi alergat omeni mulți
dece nu o vor fi lasat, sau și pentru altă
sminteală, atunce va certa giudețul pre a-
cesta cu mörte ca și când o are fi răpit.

gi. Ceta ce să cărcă să răpască călugăriță
macar de nu o are nice răpi acesta toluși va
piarde viața ca și când o are răpi, și de l' va
zice macar un cuvânt: ești den mănăstire și
eu te voi lua să'mi fi muiaie și înă voi cu-
nuna cu tine, și numai pentru atăta își va
piarde viața.

di. Töte pravilele înpreună învață de töte
greșelele cum ceta ce nu va face încă de töt
greșala și deplin acela nu va lua certare de-
plină ce numai ce să va certa mai puțin după
voia giudețului, așa într'acesta chip iaste și
greșala răpitorului, ce să zice când să va face
răpitura la muiaie de cinstre sau fată sau mu-
iaie cu bărbat sau vădoö și de nu să va face
greșala de tot de ispravă la acest feal de fe-
mei atunce răpitorul nu să va certa cu mörte
iară mai puțin, după voia giudețului, iară de
să va răpi călugăriță atunce nemică nu'și va
folosi, cum zice pravila altor tuturor, să nu
să omorâ, iară numai de să va ispti să ră-
pască călugăriță și de nu o are nice răpi, tot
să va certa cu mörte ca și cum o are fi răpit
cu adevêrat.

Oare ce certare să va da celuia ce va răpi
za. *muiaie călugăriță.* gla. 1d.

a. Ceta ce va răpi călugăriță de la mănă-
stire, nu să va numai omori, ce încă și buca-
tele lui töte se vor da la mănăstire de la că-
rea au răpitu-o.

v. Călugărița ce să va răpi de la mănă-
stire o vor pune de va locui la altă mănă-
stire și acoloa să o socotească förte cu pază
mare.

g. Ceta ce va răpi vre o muiaie călugăriță,
sau alt obraz ce va fi giuruit lui Dumnezeu și
va fi șezând în Iontru în mănăstire, și de o
va răpi cu voia ei și el nu să va afla să o fie
indemnat sau svätuit sau să'și fie dăruit ceva
să o smomască sau să'și fie giuruit nescare
lucruri sau hanî, nice una de acestea macar
să nu fie făcut, tot să va certa cu mörte și
nice un lucru nu pöte ca să'și agiute să nu'și
piarză viața.

d. Ceta ce va apuca vre o muiaie mireancă

de la mănăstire, și acesta să va certa cu
mörte.

e. Pravila împărătescă iaste tuturor cum
or-cine va face pace cu obrazul cel asuprit
la fie ce greșală atunce ceta ce-au asuprit nu
să va certa așa cumplit, iară la această gre-
șală a răpitorului această pravilă nu să ține în
semă, pentru căce obrazul cel asuprit iaste
Dumnezeu carele dentăi să asuprește cu ră-
pitul miresei lui călugăriței, dece cu Dumne-
zeu cine iaste destoimic să facă pace, drept
aceia nice un lucru nu pöte agiuta răpitorului
călugăriței să nu'și piarză viața.

Pravilă pentru ceta ce fac curvie cu călugărițe

Acest feal de greșale să chiamă elinêste
za. *Yerosilia.* gla. 1e.

a. Ierosilia iaste de multe fealuri. Töte
fealurile de greșele cu câte să atinge omul de
beserică töte acele să chiamă ierosilii; iară
aicia la tocmala acestil pravile aceste iero-
sillie să înțelge într'acesta chip: un mirean
sau fie și dilac, ce să zice omi den cinul be-
hericei sau fie și preuțit, de să va pileji să să
înpreune trupêste cu vre o călugăriță care
iaste deapururea sunt închisörea mănăstirei
sau și denafară de mănăstire, sau când să va
înpreuna trupêste cu vre o muiaie mireancă
în beserică, sau să să înpreune cu vre o mu-
iaie ce să va fi giuruit încă cu giurământ să
fie călugăriță.

v. Tot omul ce va face Ierosilie cu cum-
plită mörte să va certa.

g. Ceta ce va face acest lucru, ierosilie,
face o dată trei pacate mari de ceta de mörte:
intăi sânge amestecat, adooa face präcurvie,
atreia face furtușag, drept aceia de vreme ce
tot creștinul s'au pilejit de are pre călugă-
riță adevêrată soră sufletească dece cine o
va rușina ver cu voia ver fără voia ei acela
rușinează cu adevêrat pre soru-sa, dece iată
că să chiamă c'au făcut sânge amestecat, și
iarăș călugărița să chiamă mireasa lui Dum-
nezeu, carele iaste cununată cu Dumnezeu,
dece cine să înpreună cu dânsa să înpreună
cu muiaie cu bărbat, dece iată că face prä-
curvie, aice sămt doö pacate mari de mörte,
atreia călugăriță să chiamă și iaste vas de
beserică, dece cine o va streina den beserică
și o va spurca iată că face ierosilie. Ierosilios
să chiamă mai chiar fur de beserică, dece a-
cesta să chiamă c'au furat acel vas de beser-
ică, dece iată cu un pacat face trei pacate
de cele mari de mörte cum scrie mai sus, di-
rept aceia acestuia alta n'au ce'și face ce pöte
fi că'și vor omori numai cu o mörte.

d. Ceta ce să va înpreuna trupêste cu că-
lugăriță altă certare nu pöte să'și mai dea fără
numai o mörte, și să i să ia tot ce va avea

să să dea mănăstirii, de unde iaste călugărița.

e. Ori care călugăriță, de va vrea ea sin-
gură cu voia ei să să înpreune cu vre un bărbat
trupêste, să o ducă la altă mănăstire să o
inchiză acolo și förte să fie în pază tare, cân-
dai cu canon cu post cu rugă să va putea ceva
folosi și va fi și celorlă lalte învătura bună ca
să albă frică să să teamă, iară altă certare tru-
pească nu va avea pentru vine ca acestea, in-
tăi pentru căce ea nu iaste niceatăta vino-
vată cum iaste vinovat bărbatul de vreme ce
aceia șede la mănăstire și nu să duce să cerce
pre nime cumu'și bărbatul de mörge de o smo-
mêste și o prilestește, a doö puține călugărițe
să fac de bună voia lor, mai multe să fac cu
deasila și cu amăginturi, sau mai multê și de
nevoe, drept aceia giudețul să fie cu mila
spre dânse.

s. Ceta ce să va însura deși va lua muia-
rea călugăriței aceia nuntă nu e destul, că
iaste de răs și de hatjocură și urală tuturor,
ce încă să cêrță și cu mörte.

z. Feciörii ce să vor naște den călugăriță,
aceia sămt copii, nu vor moșneni nemică
dentru averea mănê-sa.

n. Ceta ce să va înpreuna cu muiaie ce
incă nu va fi călugăriță ce numai ce va fi pur-
tând haïnele, atăta să va certa ca și când are
fi călugăriță de ispravă.

f. Ceta ce să va înpreuna cu slujnicele că-
lugăriților carele sămt den afară de mănă-
stire, nu să va certa ca ceta ce să înpreună
cu călugăriță, ce să va certa după voia giu-
dețului ca un curvariu.

l. Nu vor putea pärințil nice rudele călu-
găriței ca să facă pace cu ceta ce să va fi
înpreunat trupêste cu călugărița lor, și de are
face și pace, vinovatul nu'și va folosi nemică
cu această pace, ce să va certa cu mörte.

ai. Ceta ce va săruta călugăriță, să va
certa după cum va vrea giudețul iară nu
cu mörte.

Pentru ceta ce fac silă feciörelor, de le strică
fecioria, öre ce feliu de certare vor
za. *avea.* gla. 1s.

a. Ceta ce va face silă vre unei feciöre și'și
va strica fecioria, de va fi bogat să'și piarză
giumătate den tölä avuția lui cât va avea, iară
de va fi sărac să'și bată și să'și gonască den lo-
cul lui.

v. Ceta ce va face silă a muiaie văduö,
să va certa cu hanî după destoinicia ace-
lui obraz.

g. Ceta ce va face silă vre unei feciöre
ce i-o vor fi dat pärințil să o hrănească sau
la mörte o vor fi lasat pre mâna lui să o gri-
jască și să o socotească di ce'și vor fi trea-
bele, acestași va piarde tot ce va avea și să'și
scöță să'și gonească și den locul lui.

d. Robul sau nămitul sau sluga de va face

silă fetei stăpănu-său să'l arză în foc de viu, iară de va fi fost cu voia fetei să'y facă moarte și ei.

e. Cea ce va face silă vre unei fete sau vre unui mueri văduo, și de va fi cu arme și cu soții să i să facă moarte, iară de va fi fost fără arme atunce să să certe după cum va socoti giudețul.

s. Oare când nu să va certa cu moarte cea ce va face silă vre unuia atunce când nu o va muta den casa ei, sau den casa părinților ei într'alt loc.

z. Ori-cine va face silă a fecioră micșoră încă să nu fie de vi. (12) ai, să va certa mai rău de când are fi fost fată mare de vrastă.

n. Ceia ce fac silă celor mici, și încă nu de vrastă feciore, o samă de pravile pre cei ho-gași și gonea și fi scoala den tot locul lor, iară pre cei mai mici și trimita la ocnă până când era voia giudețului.

f. Un fiul de pravile zic să să certe după voia giudețului, altele zic să'y trimită la ocnă, alte zic să li să facă moarte.

i. Iară câte pravile împărătești ce sânt mai noo carele să țin în samă acmu în totă lumea caută și cerceteză, dece de va fi fost acea silă a feciorei forte cu o nevoe mare că aceia atunc să va omoră vinovatul, iară de va fi fost cu desmerdăciune și sburdăciuni și cu dări și cu giuruițe și fără nice de o nevoe atunce să va certa vinovatul după cum va fi voia giudețului.

ai. Muiarea ce i să va face silă cu voia ei, unii zic să să certe, alții zic să nu să, iară alte pravile împărătești zic de va fi muiarea văduo să va certa după voia giudețului, iară de va fi fată nu să va certa nice cum.

vi. Cea ce va sili fată sau pre vre o muiare fie ce fiul va fi, să va giudeca cu giudețul besericeș, ce să zice să ofurisește și i să dă canon, și să giudec și de giudețul cel mirenesc, ce să zice să certă cu moarte sau și într'alt chip cumu'l voia giudețului.

gi. Cea ce va fi om den clirosul besericeș și de va sili vre o muiare sau vro o fată, să'l nevoiască episcopul să inzeșteze fata, iară de va fi mirean, să'l nevoiască giudețul aceluși loc să o inzeșteze.

li. Cea ce va face silă muiarei celuia ce'y va fi lasat ceva drept suflet la moarte lui, să va certa după voia giudețului și să va piarde acel lucru ce'l-au fost dat.

ei. Cuconii ce vor naște den muiarea ce i să va fi făcut silă nu vor moșneni nemică dentru averea mănese.

si. Cea ce să va fi certat odată sau de doo ori după cum va fi fost voia giudețului și el nu să va fi pocăit, ce iară va fi făcut silă și albia, atunce să va certa cu moarte.

zi. Cea ce au făcut silă, iaste om den clirosul besericeș, să va certă după voia giude-

țului și une date să va globi cu bani alte date să leapadă de tot den meserereși iară une ori să oprêste de beserica, iară cu aceste cu tôte să cade tot să inzeșteze fata; alăta voie vgeată au acești omeni den clirosul besericeș cât nu să bat la giudeț nice să pörta pre ulițe când fac vre o greșală, pentru să nu facă rușine cinului besericeș.

ni. Cea ce va face silă muiarei văduo, de va fi om den cliros să va închide într'o mănăstire, sau într'o temniță, de va ședeă până când va fi voia giudețului.

fi. Cea ce va sili vre o fată și după aceia cu voia ei o va lua de o va ținea în casa de'y va fi ca o curvă, nu să va certa nice cum de pravilele cele împărătești ce numai de la beserica.

k. Muiarea ce i să va face silă și după aceia de să va face curvă să va putea să și ceră zestrele de la cea ce i-au făcut silă.

ka. Ori-care muiare, după ce o va sili cineva să va invața de să va împreuna de multe ori cu acela, aceia nu să chiamă fără de cinste nice rușină pentru căce agiunge că au fost dentăi muiare de cinste, iară sila ce i-au făcut dentăia dată biruiaște și și prisosește, drept aceia pöte să vie la giudeț să și cee zestrele.

ky. Pentru ce va certa giudețul pre cineva pentru ce va fi făcut silă vre unui mueri trebuie întâi să cerceteze bine de va fi fost muiarea de cinste, pentru căce că de va fi fost de ocară și muiare rea curvă, nu să va certa nemică cea ce i-au făcut silă.

kg. Cea ce va face silă vre unei feate pentru să o ia să'y fie muiare, de va sărgui să să cunune cu dănsa nu să va certa nemică.

kl. Certareace să dă în vacul decmu celuia ce va face silă vre unei muiari, iaste după voia giudețului și giudețul cum va vrea așa'y va certa.

Când iaste datoriu cea ce va face silă vre unei fete să o inzeșteze și când o va lua să'y fie muiare. gla. lv.

a. Cea ce va face silă vre unei fete, de o va inzeștri și să va cununa cu dănsa să'y fie femée nu să va certa nemică, iară de nu va vrea să o ia muiare giudețul cel mirenesc va certă după voia lui și'l va sili să o inzeșteze, iară giudețul besericeș il va aforisi până când să va pocăi și să va face canonul.

v. De nu vor vrea părinții featei să o dea după cea ce i-au făcut silă, nu va putea giudețul să'y facă cu sila să o dea, ce numai ce'l va sili să o inzeșteze acel vinovat.

g. Zestrele ce să cade să dea dela ce a făcut silă fetei ce'i asuprito trebuie să fie după destoinicia fetei și după averea silnicului, și aceia stă pre giudeț să răspundă, ce să zice numărul și cât va fi zestre, mult au puțin.

d. Cea ce va face silă vre unei fete, și el va fi sarac și nu va putea da zestrele cum să cade, atunce să'l pörte prin trăg cu pialea și să'l bată pre tôte ulițele, decia să'l scoță să-l gonescă den totă eparhia aceluși giudeț.

e. De va fi neștine căsariu, și va face silă vre unei fete dece nu pöte să o ia să'y fie muiare, atunce giudețul să'l silescă să o inzeșteze și să'l certe cumu'y va fi voia.

s. De să va prileji să să inparță nunta ce s'au făcut cu fată ce i-au făcut silă, atunce zestrele ce i-au fost dat când i-au făcut silă nu să vor mai întörce la dăns ce le va lua fata și după viața ei încă și ceia ce vor moșneni averea ei.

z. Când va dărui fata zestrele sale celuia ce i-au făcut silă să chiamă atunce că i le-au dărui, iară trebuie giudețul să socotească și să cerceteze forte bine să nu cum-va fi făcând acest lucru de vre o frică să și dăruiască fata zestrele sau cu altă înșălăciune a cuiva, pentru că atunce nu va folosi darul acela, ce să va nevoi să o inzeșteze.

n. Când vor fi părinții fetei vii, nice într'o samă de chip nu va putea fata să'y dăruiască zestrele celuia ce i-au făcut silă.

f. Când va stă lucrul în cumpănă, cum de și va dărui fata zestrele va să să facă să fie curvă, atunce giudețul sileste pre vinovat să o inzeșteze și să o și mărite cum mai desrăg.

i. Când să va face silă fetei cu voia ei, ce să zice când va vrea și ea și va pöfi să să împreune cu bărbat, atunce giudețul pentru să răspundă pe dreptate pentru rândul zestrelor, trebuie să cerceteze cum au fost aceia: voe a fetei, pentru căce cândă'i să va fi îndemnat fata după multe lincote și giuruițe ce'y va fi giuruit și încă'y va fi și dărui până o va fi pornit spre împreunare, atunce silitorul să nevoiască numai să o inzeșteze, iară de va fi mäs fata singură la bărbat de'l va fi cercat până'l va fi găsit, nechemată de nime, atunce vinovatul nu o va inzeștra, și iară și de va fi priimit fata fără atâtea cuvinte numai că ce'y va fi zis odată, atunce giudețul cel mirenesc nu va îndemna pre cea ce i-au făcut silă să o inzeșteze, iară giudețul besericeș de nu o va inzeștra il va aforisi.

ai. Zestrele să cade să le dea silitorul fetei la vremea când să va mărita, iară să nu'y dea mainte.

În ce chip se va putea arata cum să să fie făcut silă vre cărei feate. gla. ln.

a. Cu glasul și cu tipetele ce va striga cându'y va face silă bărbatului cine va fi carele să auză vecinii și ceia ce vor trece pre drum și să mărturisescă atunce să va arata cumu'y s'au făcut silă fetei.

v. Arata-să cum s'au stricat fecioria fetei,

și pre sânge ce să va arata, pre mânele ei, și pre camașa fetei.

g. Când va vrea să arate fata cum au fost fecioră curată la vremea când s'au împreunat cu bărbatul va giura cum au fost fecioră întreagă și o vom crede și aceasta când vor mărturisi și vecinii cum au avut veste de fecioră curată și va putea petrecut viața cu cinste, iară de va fi avut veste rea și vecinii nu o vor fi ținnd nice într'o cinste atunce nu'y vom crede nice gurământul.

d. Vestele când să va auzi, că cutăria l'au stricat fecioria cutarele, nu iaste această aratare la giudeț cum acesta să'y fie stricat fecioria: cu adevărat, iară face prepus mare forte.

e. Mărturiile den casa fetei nu vor putea arata cum s'au făcut silă fetei, ce vor da numai prepus.

s. Când va mărturisi moșa, cum iaste fată întrégă, o vom crede și aceasta când va fi muiare ca aceia de cinste moșa, și de o va fi văzut că iaste fată și o va fi socotit bine cum iaste întrégă și o au pipăit cu mână și încă de-are fi mai fost cu moșa doo muiari destoinice desă crederea și învățate bine la acest meșterșug.

Pentru sodomie ori ce fêt va fi și câte featuri de sodomie sânt și ce feal de certare za. gla. If.

a. De vrême ce zisem pentru ceia ce fac silă fetelor celor feciore și muiarilor văduo, și alte, să și stăm tot pre această cale, și să spunem și pentru ceia ce vor face silă a cuconi brudii ce'y vor spurca, care pacat să chiamă presprefire; acest lucru presprefire să face în trei chipuri: dentăi când să împreună neștine trupêste cu maica-sa ce l-au născut, sau fata'si, sau cu soru-sa, deci acesta pacat să chiamă sânge amestecat; al doile când să împreună neștine presprefire cu vre un dobitoic fie ce fiul va fi; a treia când să împreună neștine cu fie ce obraz parte hărbătescă, care lucru mai pre scurt să chiamă Sodomie, pentru care lucru vrem să arătăm cuvânt răspuns într'acel chip.

v. Sodomleanii nu să certă numai cu moarte ce și după moarte trupurile lor le bagă în foc de le ard.

g. Oamenii cei vechi de demult și elinii pre acestiea i-au fost certând cu o muncă mare pre caril făcea această grozăvie, ce să zice sodomie, și după aceia i-au fost omorând.

d. Acesta fiul, sodomleanii, să chiamă și sânt fără de cinste și mainte încă până a'i ocări înaintea giudețului.

e. Sodomleanii, mainte încă până nu'y vor rușina înaintea giudețului, nu sânt volnici cu avușea sa la moarte lor să o dea cu'i vor vrea, iară de va lasa neștine cuiva averea sa la

mórté, și de are face și zăpis și dupacea să va arata lucrul cum au fost sodomlean, stricase-vor acele tocméle și să vor sparge acele zăpise cum nu și s'are fi făcut și averea lui tótă va fi domnescă.

s. Ceta ce va face silă vre unui copil, póte acesta să'l ucigă de tot și nu va avea nice o certare de la giudeț.

z. După pravila împărătescă, nu va putea nime să fie ispravnic vre-unui sodomlean nice la un lucru, nice la giudeț nu va îndrăzni să grăiască pentru sodomlean, aceasta să înțelege când va fi greșala lui aratăta înaintea giudețului, pentru căce că de n'are fi aratăta greșala fie cine are putea grăi pentru dăns să'l isprăvească ce va trebui la giudeț.

n. De să va afla neștine den clirosul besericeii să fie sodomlian să va sărăci de tóte după cum scrie pravila besericeii de tot binele ce va fi având de la beserică să va scapa și'l vor opri și de la beserică și'l vor duce de'l vor închide într-o mănăstire departe și mai vrătos cât vor lepada de tot și cu totul de cinstea sa și atunci să va da pre mâna giudețului celui mirenesc să'l certe cu mórté ce să zice să'l tae capul, și aceasta să va face când să va afla c'au făcut sodomie numai odată și deplin, pentru căce că de nu va fi făcut desvărșit ce va fi făcut numai varsare pe denafară prentre cóspe, atunci nu i să va tăia capul, ce să va certa înfr'alt chip pre după cum va fi voia giudețului.

f. Ceta ce să chiamă că face sodomie acela și certarea, dară nu să chiamă că face sodomie numai ceta ce să înpreună trupéste cu parte bərbătească, ce să zice cu copil, ce și ceta ce să va înpreuna cu muiare presprefire.

i. Ceta ce să va înpreuna cu singură muiarea sa într'alt chip, iară nu cumu'i obiceiul muiarilor, răspunsu lui iaste de ispravă să'l facă mórté și nu'l va folosi dère cât șu-văi, de vreme ce iaste mai grea această greșală când să înpreună omul presprefire cu fămeia sa de cât cu streină.

ai. Sodomlean să chiamă încă și ceta ce cu mâna sa face varsare, iară de'l va vedea cine-va și'l va prinde, nu să va certa cu mórté iară cum va fi voia giudețului.

vi. Ori care muiare va mesterșugui de va merge la altă muiare ca un bărbat, cu cinii ca acela cum am scris și mai sus, și frecândușe iale acolo de va arunca sămânța una la alaltă, ce să zice de vor face acel lucru desvărșit să să stămpere de poftă, atunci pre amândoo să le omoră, iară de nu vor face lucrul deplin să vor certa mai ușor după voia giudețului.

gi. De să vor afla frecândușe doo mueri una pre alta, însă fără nice de o cinie, până când să vor slobozi amândoo, să vor certa și acestea după voia giudețului.

di. Care muiare va face in-loc de bărbat cu vre un copil, să'l facă mórté ca unci sodomlence, alți dascăli zic să să certe după voia giudețului.

ei. Nu va putea giudețul nice într'un chip să mai micșureze certarea ce să dă la sodomie, ce deapurarea le va taia capetele și'l va arde în foc, numai să socotescă giudețul când va fi lucrul desvărșit, ce să zice în lontru, atunci să'l piarză, iară când va fi denafară să'l certe după voia lui cum scrie și mai sus.

si. Ori care sodomlean va face sodomie cu copil sau și alt obraz parte bərbătească să'l facă mórté și să'l arză în foc.

zi. Ceta ce să va înpreuna cu vre o muiare prespre fire dormind în somn, și încă i va fi muiarea rudă den sângele lui, și ea dacă să va deștepta va striga, acesta să să certe ca un răpitoriu, ce să zice să i să tae capul.

ni. Sodomiea nu naște rod, drept aceea nu să sminteste să să facă nuntă de rodul sodomleanului.

fi. Greșala sodomiei să giudecă de la doo giudețe, giudețul besericeii ce îl aforișește, giudețul cel mirenesc face'l mórté și după mórté trupul lui îl arde în foc.

k. Ceta ce va săruta copil cu răvne, să să certe după voia giudețului.

ka. Greșala sodomiei să arată cu semne și cu înțelesuri.

kv. Arată-să încă și cu mărturiu carii vor zice cum au văzut pe sodomlean apucatu-să de copil și vrea să'l întorcă cu fata în gios cu desila și ei au auzit rugucindusă ș'au alergat de l-au scos și alte ca aceste.

kg. Țipetele și strigarea copilului iaste de față sâmn cum i-au făcut silă.

kl. Când va dormi neștine într'un pat cu copil tânăr face prepus mare cum iaste ade-vărat sodomlean.

ke. Când va fi cămeșa copilului cu sânge iaste de față sâmn de sodomie.

ks. Să prinză neștine copil cu desila să'l sărute face prepus cum iaste acela sodomlean, alegând când va fi copil mai gios de 10 ai.

kz. Agiută foarte mult la aratarea sodomiei vestea celui vinovat ce'l vor zice că iaste sodomlean.

kn. Moșa și vraciul pot să mărturisască de vreme ce vor fi văzut copilul și de vor cunoște făcut-au sodomie au ba.

kl. Cuvântul copilului nu va arata la giudeț greșala sodomiei iară face mare prepus cum să fie vinovat.

l. Certarea sodomiei póte giudețul să o mai micșureze când să va face între cuonii micșori ce nu vor fi încă de vârstă.

la. Când va păți copilul această pacoste, sodomiea, de i să va fi făcut silă nu să va certa.

Pentru ceta ce vor face curvie cu dobitoc. *toce ce certare li să va da.* gla. m.

a. Bărbatul ce să va înpreuna cu dobitoc parte femeiască, sau muiare ce să va înpreuna cu dobitoc parte bərbătească; întâi li se tae capetele și după aceea să ard în foc cu acel dobitoc înpreună cu carele să va fi înpreunat.

Pentru sânge amestecat ce feli iaste și ce fel de certare li să va da celor ce vor face și când să vor certa ceta ce vor fi vinovați. gla. ma.

a. Sânge amestecat iaste un pacat și o greșală mai rea și mai cumplită de cât précurvia, și să chiamă sânge amestecat când să va înpreuna neștine cu o muiare ca aceea cu care nu să vor putea înpreuna cu nuntă după pravila besericeii.

v. Amestecarea de sânge să face în doo chipuri: chipul dentăi iaste cu nunta când să va cununa neștine cu vre o muiare carea nu i o au dat pravila, iară a doo iaste fără de nuntă, ce să zice să înpreună cu dănsă încă înainte de cununie.

g. Certarea sângelui mestecat ce să face fără nuntă iaste ca și précurvia, macar că și zic alți dascăli cum ceta ce face sânge amestecat să să certa cu mórté, alții zic iară și să să certe după voia giudețului, iară cei mai mulți și cei mai mari și mai credincioși dascăli zic de să va face sânge amestecat între obraze ce vor sui și vor pogori până într-o doo stepenă, atunci certarea lor iaste mórté, iară de să va face sânge amestecat într-o obraze ce sămt mai sus de a-doo stepenă sau cu obraze ce stau de o parte, certarea iaste după voia giudețului; cumu s'are zice, mestecătoriu cel de sânge s'au înpreunat trupéste cu maica-sa sau cu în mamalcă-sa, ce sămt obraze de să sue în sus spre stepena de sus și a doo sau cu fata sa sau cu fata fetei sale ce sămt și aceste obraze carele pogoră în gios spre stepena totă și a doo, atunci să va omoră, iară de să va înpreuna trupéste cu fata mătușe-sa ce iaste obraz ce stă de o parte, ce să zice alătura, să va certa după voia giudețului.

d. Când nu va fi singur sângele amestecat ce va fi înpreunat și cu précurvie sau cu silă, răspunsu'l acestuia numai să'l omoră, cumu s'are zice ore cine să va înpreuna trupéste cu fata sa cea măritată sau și nemăritată și acesta o prinde cu desila ce să zice i face silă și să înpreună cu dănsă, acesta n'are nice o nedejde de mai firea viu.

o. Muiarea ce să va înpreuna trupéste cu vre o rudă a ei de va fi de cele ce să suie sau de cele ce pogoră, obraze până a doo stepenă să va omoră, iară de va fi de obrazele ce sămt de laturi să va certa după voia giudețului.

s. Mai cu milă să va certa muiarea de cât

bărbatul la pacatul sângelui amestecat, de vreme ce iaste mai prôtă și mai lesne spre cădere de cât bărbatul.

z. Ceta ce va face mestecare de sânge cu vre o rudă a muiarii sale, să va certa cu giudețul și decia nu va mai putea să să culce cu muiarea lui.

n. Sânge amestecat să chiamă nu numai când să va înpreună cu vre o rudă a sa carea pogoră den sângele lui sau den sângele muiarei lui, iară încă să va înpreuna cu vre o rudă a sa ce'l va fi den svântul botez.

f. Deslegă-să nunta ce să va face între ruda sa cea den sv. botez, și vor lua ore ce puțină certare de vreme ce va crede giudețul cum nu s'au știut.

i. Ceta ce să va însura și va lua muiare văduo și va avea o fată cu bărbatul dentăi, de să va cumva înpreuna trupéste cu fata muiarii, sale, face sânge amestecat și să va certa cu mórté.

ai. Feciorul de să va înpreuna cu curva fătăne-său, sau cu mașteha-sa, face sânge amestecat și să va certa cu mórté, macar că zic unii că să va certa după cum va fi voia giudețului.

vi. Tatăl ce să va înpreuna trupéste cu muiarea feciorului său să va certa cu o certare mare, însă numai nu i să va face mórté.

gi. Fratele de să va înpreuna cu soru-sa, fără nice de o nedejde să va omoră.

ii. Ceta ce să va înpreuna trupéste cu fata frăține-său, sau a surori-sa, sa cu mătușe-sa, sau cu muiarea frăține-său, sau cu sora muiarii tot sânge amestecat face și să va certa după cum va fi voia giudețului.

ei. Când să vor înpreuna trupéste cu vre o muiare tatăl cu feciorul atunci să face mestecare de sânge și să vor certa amândoi cu mórté.

si. Denafară de aceste certări ce să ceartă mestecătorul de sânge încă aforișește și beserica.

Pentru mestecarea de sânge ce să face cu nuntă. gla. mv.

a. Mestecătorul ce face mestecare de sânge cu nuntă nu să va certa cu mórté, ce numai după cum va fi voia giudețului, ce să zice de va fi boiarin numai ce'l vor gonii și'l vor scóte de tot den locul lui și den tótă eparhia ce va fi subt mâna acelu giudeț, iară de va fi om de gios, întâi să'l bată, decia să'l izgonească și précesta și aceasta va să fie când nu vor ști că și sămt rudă și să vor înpreuna cu nuntă, iară de să va afla cum s'au știut că sămt rudă ș'au făcut o nuntă să să certe mai mult și mai cumplit, de cum are fi făcut această greșală fără nuntă, ce să zice curvie, de vreme ce n'au bagat în sémă taina nunței ce să face pentru beserica.

v. Avuția amânduror obrazele ce vor face mestecare de sânge să fie totă domnescă, iară de vor fi având cuconul cu altă muiare sau muiarea cu alt bărbat denăi încă mainte de ce să vor fi înpreunați atunci a verei lor să va da acelor cuconul iară nu va fi pre sēma domniei.

g. Când să va face mestecarea de sânge iară de nuntă, mestecătorul cel de sânge nu 'și va piardă a verei ce numai ce să va certa.

d. Mestecătorul de sânge nu va putea la mōrtea lui să 'și dea a verei lui ori cul va vrea, macar și cu zapis, că nu va fi lucrul stăfătoriu, că de să va arată după mōrte cum să fie fost mestecătorul de sânge să vor strica acele tocmele tōte și avuția lui tōtă să va lua pre sēma domniei.

e. Darurile ce să vor dăruu unul pre alt, la nuntă mestecătorilor de sânge, nu vor fi întru nemică ce să vor lua și acestea domnești.

s. Iară feciorii ce să vor naște den mestecătorii cel de sânge nu vor putea înșeni a verei părinților săi, nice vor putea nice într'un chip să să facă să fie cum are fi den părinții cununați, și aceasta va fi când să vor fi născuți feciorii la vreama ceia când va fi mestecarea de sânge la aratare de vor vedea toți și să vor și și mestecătorii cel de sânge și vor cunoște și singur greșala, iară de să vor fi născuți cuconii la vreama încă până a nu să cunoște mestecătorii de sânge cum fac această greșală atunci feciorii aceia sânt cum are fi den părinții cununați și vor moșneni tot ce vor fi având părinții.

z. Nuntele ce să vor face dentru sânge amestecat, ce să zice den cuscrii sau den seminiță ce vor pogoră dentru sânge sau den cumătrii ce vor fi den svântul hotez, acestea nunte să vor despărți cum am și mai zis și nu vor putea acele obraze dup'acia să să mai căsătorească nice cu alte obraze străine

n. Tinerii, și ceia ce vor fi încă micl de vrăstă, de să va preliși să să însore și să 'și ia vre o rudă, să nu să cēte cu mōrte iară după voia giudețului și cu multă milă, însă aceasta va fi când să vor face marī să să despărți și să nu mai facă acest lucru mestecare de sânge pentru căce de vor sta tot într'acēsiă înșelăciune să vor certa deplin ca și ceia lăți după voia giudețului și fără nice de o milă.

f. De vor apuca să nu să facă nuntă ce va să fie cu sânge amestecat nu să vor certa, cumu s'are zice de vor fi numai logodiți sau într'alt chip legați cu cuvântul și făcuți tocmeala, aceștia să nu să cēte.

i. Nu va putea fie ce fial de mestecătorii de sânge să șuvăiască înaintea giudețului cum n'au știut mestecarea de sânge, alegând de va fi lăran de cel neînțelegătorii.

ai. Necunoștința pravilei celui mestecător de sânge nu dă să albă certare mare, însă nu

cețuia ce nu va cunoște nice un fial de pravile ce numai cețuia ce nu va cunoște pravila ceia ce nu o cunoșc toți, cumu s'are zice un om la mōrtea sa de va lasa învățatură cu scrisore ca să marga fata lui să lăcuiască în casa cutărui om care lucru acela să o hrănescă și să 'și fie tōte bucatele până când va veni vreama de va fi de vrăstă de măritat, drept'acēia iaste pravila cum să nu pōtă nice acesta nice feciorul lui să o ia și muiare pre ceia ce o au hrănit și o au crescut, acmu aceștia de nu vor fi știut această pravilă și vor fi făcut acēsiă greșală aice pōte șuvăi vinovatul să nu să cēte, iară de va fi lucrul într'alt chip să știe și să cōnoșcă toți atunci nu va putea șuvăi vinovatul și să zică cum n'au știut.

vi. Neștiința mestecătorului de sânge sprijinește pre vinovat de certarea cea mare, iară nu de tōte certările, și mai vrătos sprijinește obrazul ceia carele iaste credincios spre giudeț cum să nu fie știut și să va certa celălalt obraz ce să sōcōtește cum să fie știut, iară de vor fi știut amândou obrazele sminteala lor și ei tot s'au înpreunat, atunci amândou obrazele să vor certa după voia giudețului.

gi. Seminița ce să face după darul svântului hotez, de vream ce iaste o rudă care nu să pōte cunoște de tōte ōrile drept aceia dacă să face amestecare de sânge întru, aceste fealuri de obraze giudețul crede cum n'au știut, și nu să cērtă nice cum, macar că și zice o sēmă de dascal cum să cade să să cērtă deapurarea, cât șere fi de micșorā certarea, ce să zice cu hant sau și cu altă.

di. Cea ce va face nuntă cu sminteală de sânge amestecat cu neștiință, în vream ce 'și va cunoște sminteala, îndată să să despărți, nu să va certa nice cum.

ei. Iară de să va fi făcut mestecarea de sânge fără de nuntă, nu vor putea să șuvăiască să zică cum n'au știut, ce să vor certa.

si. Muiarea pōte șuvăi că n'au știut sminteala nuntel sale și nu să va certa nice cum, însă când va fi sminteala ei sminteală de pravilă, iară când va fi sminteala ei de prespre fire atunci să va certa și ea.

zi. Cea ce va și sminteala semenții și nu va baga în sēmă, ce tot va face el nuntă cu mestecare de sânge, de să va căi după aceia și de să va înpărți de aceia nuntă, nu 'i va folosi nemică acea pocăință ce să va certa după voia giudețului.

ni. Cea va lua asupra sa giurământ cum n'au știut cum iaste nuntă cu sminteală, să 'l credem, și cându 'l vom putea crede cu adevărat când va avea vre un semn ca să arate cu adevărat cum n'au știut, însă nu avem alt mai bun semn de când vom vedea nuntă de față cu mare pohvală în svânta beserică, pentru ce că atunci arată cum n'au știut și credem atunci și giurământul lui și nu să va

certa, iară de 'și va fi făcut nuntă pre ascuns în casa lui, atunci iaste sāmnu cum au știut de sminteala lui și nice giurământul nu 'i vom crede, ce să va certa după voia giudețului cu mōrte după greșala lui și după cum va fi și mestecarea cea de sânge după cum și mai sus am dat cuvântul de învățatură.

fi. Svrășitul pravilelor împărătești pentru tōte păcatele și greșelele cele trupēști și pentru tōte certările lor.

Pravila împărătească

pentru certarea celora ce suduiesc, când li să ză. va dă și când nu li să va dă. gl. mg.

a. Cea ce va sudui pre un om când nu va fi de față, să va certa într'acela chip ca și când are fi suduitul de față.

v. Cea ce va sudui și va ocără pre cel mort, să să cēte iară nu așa tare cum are fi când au fost viu.

g. Cea ce 'și va rade de altul arătând multeste, acela să va certa ca și cându 'l are fi suduit și ocără cu cuvântul.

d. Cea ce trimite pre altul să îndemne pre neștine să suduiască și să ocărăscă pre cineva sau să 'l pornească asupra cui va de să 'l suduiască, deapurarea și acesta să va certa ca și un suduitor.

e. Încă să va certa ca un suduitor și ceia ce să va învăța a trece deapurarea pre lângă casa vre unei muiari de cinste și va trece de multe ori tot cântând, acēsiă de 'l pare neșcul lucru micșor iară acesta să cērtă și cu globă și cu alte certări trupēști.

s. Cea ce va sudui pre ceia ce l-au suduit, să să cēte ca un suduitor, iară puțintel, mai ușor de cât ceia ce au suduit întâi.

z. Cea ce va grăi omului cuvinte bune, șirle va grăi cu hiclesug de 'l va batjocuri, ce să zice va grăi îndărăpt, acesta să va certa ca un suduitor.

n. Cea ce va grăi cătră altul cuvinte sprânțare cu meșterșug spre alt obraz ca să nu să priceapă că 'și rade, cumu s'are zice când va zice cui va că eu nu sânt fur sau când va zice mult im' parē rāu unde 'șeu făcut atăta rușine ca unui fur, și alte ca aceste, să să cēte ca un suduitor.

f. Când va grăi neștine către altul cuvinte de sudalmă și lui nu i-are fi fost gândul să 'l suduiască, ce să zice în chip de glumă, să să cēte ca un suduitor pentru că deapurarea crede giudețul ca și gluma iaste cu pizmă, și când glumește 'și face rās de 'l suduiască pentru să nu să priceapă că 'l suduiască, alegând când va fi șirle omului și învățatura pre fie ce cuvânt tot să suduiască, sau când va fi neștine țaran prost.

i. Când va giura ceia ce au suduit cum nu l-au suduit în dēdins pre neștine, atunci giu-

dețul va socoti de va fi acel om deprins cu acele cuvinte de le grăiasște deapurarea și nu suduiască pre nime, va crede giudețul giurământul lui, iară de vor fi cuvinte de sudalmă atunci nu 'i va crede giurământul ce 'l va certa ca pre un suduitor și nu va socoti giurământul lui.

ai. De va zice neștine altuia tu-ai barbă mare, iaste cuvânt ce să prinde și drept sudalmă și nu drept sudalmă, pentru că aceștia cuvinte să chiamă ca nește isvode, și giudețul mă bine crede cum să fie fără de sudalmă, drept aceia nu să va certa atunci aceia ce au zis acele cuvinte.

vi. Când nu va fi fost mai deimul vrajbă între ceia ce au suduit și între cel suduit, atunci cuvintele să spun mai spre gând bun de cât rāu.

gi. Când va sudui neștine pre altul, glumind amândoi, nu să va certa ca un suduitor.

di. Cea ce va face niscare mascăriciuni de să răză cetașii lui ca un suduitor să va certa.

ei. Giudețul ce va sudui sau va bate pre ceia ce va zice: că nu 'l place giudețul lui cum l-au giudecat și să va giudecă la alt giudecătoriu ce va fi mai mare de cât dāns, acela să să cēte ca un suduitor.

si. De va fi neștine vre un om ca acela să albă vre o meserșere și de va zice cui va vre un cuvânt de sudalmă pentru să tocmească pre ceia ce să sfădesc înaintea lui, acesta nu să va certa ca un suduitor.

zi. Dascalul ce 'și va bate ucenicul nu să va certa ca un suduitor cându 'l va bate cu măsură și spre învățatură și stă acest lucru după voia giudețului să giudece bătăia ucenicului de va fi fost cu măsură și spre învățatură sau de nu va fi fost, pentru că de nu va fi cu măsură să va certa ca un suduitor.

ni. De să va preliși neștine vre un filosof, sau vre un numărator de stēle, când va căuta în obrazul cui va, și de 'l va zice fur, nu să va certa ca un suduitor, pentru căce de i-au zis fur nu i-au zis pentru să 'l suduiască ce pentru că l-au cunoscut cu meșterșugul său cum iaste fur.

fi. Nu va putea feciorul nice nepotul până a 8-a stepenă ca să ceară giudeț ca să cēte pre tată-său sau pre moșu-său, și alte obraze ca acestea, pentru ce l-au suduit sau l-au bătut, de vream ce giudețul crede cum tatăl și moșul și alții ca aceștia i-au suduit și i-au bătut spre învățatură iară nu spre răutate.

k. Aceștia să înțelege când va fi bătăia și vatamarea cu măsură pentru căce de vor trece de măsură atunci aceia ce l-au bătut sau l-au vatamat să va certa trupēște, și stă acesta în voia giudețului să leguiască de va fi cu măsură, sau de nu va fi vătămatură.

ka. Feciorul cel va vatama tată-său pre-

şpresamă, macar de are fi şi spre învăţătură, iară de va vrea pôte să facă pre tată-său şi fără de voia lui să' l dea ce' l va fi partea şi să se usească de dăns.

kv. Tatăl pôte să îndemne pre giudeţ să cêrte pre fiu-său cel va fi suduit macar de are fi sudalma cât de micşoră.

kg. Domnul, fără de certare şifără de cuvinte de sudalmă, pôte să îndirepțieze pre robul său spre învăţătură.

kd. Priatelul şi ruda de va sudui pre priatel sau pre rudă, nu să chiamă că l-au suduit cu gând rău cumu l-are sudui vre un străin.

ke. Cella ce va fi sudui pre cine-va de răpitul mâniei sau den sminteala limbef, să nu să cêrte ca un suduitor, iară să cade intr'acel ceas ce au suduit să' şî tocmască lucrul şi să să lase mai mic căindu-se ce-au făcut şi pocinţa sa fie de faţă şi să' şî ceară ertăciune la vedere, pentru căce de va lipsi vre una dentraceste certase-va ca un suduitor.

ks. Cella ce va sudui pre neştine şi cel suduit va primi sudalma şi va zice: eu am vrut de m'au suduit, atunce ceta ce au suduit nu să va certa, şi acestia să înjâlge când va rămănea sudalma asupra obrazului celui suduit, iară de va trece sudalma şi la-alt obraz, atunce acela al treilea obraz pôte să vie să părăscă la giudeţ şi să' l rescumpere giudeţul, cumu s'are zice va sudui neştine pre vre un copil şi sudalma nu rămănea asupra copilului ce trece la tată-său, atunce macar că şi primşte sudalma, iară tată-său pôte să vie la giudeţ şi să' şî ceară rescumparare.

kz. Aşjidere de va sudui neştine muiarea cuiva, sudalma va trece spre bărbatul ei, şi de va sudui neştine pre vre o slugă sudalma trece la stăpănu-său.

ku. Cella ce va sudui pre omul cel domnesc să chiamă cum au suduit pre domn, şi dère şi erta cel suduit, iară fiind om domnesc domnul nu' l va erta ce' l va certa.

kf. Când va sudui neştine pre altul mult şi el va tăcea şi va primi sudalma, de vrême ce va fi sudalma mare şi va fi şi cu lucru făcută, şi cel suduit va fi şi vaţamat la trup dentrace sudalmă, atunce giudeţul va certa pre ceta ce au suduit macar dère şi primi cel suduit sudalma, pentru ce că giudeţul crede cum cel suduit de frică zice că primşte sudalma iară nu cu adevărat.

l. Cella ce va trimite pre alt cine-va să suduiască pre altul şi el nu' l va sudui, nu să va certa ca un suduitor.

la. Cella ce va zice cuiva eu sănt mai de cînste de cât tine şi mai boiarin, atunce acela să suduiască şi să va certa ca un suduitor, iară de' l va zice cînstit sănt şi eu ca şi line şi boiarin ca şi tine atunce nu să va certa ca un suduitor de vrême ce nu ia nemică den cînstea lui sau den boiarin lui şi pentraceia nu

să va certa ca un suduitor, iară de vrême ce acesta ce va grăi acest cuvânt iaste mai mic de cât acela ce aude acesta cuvânt atunce să va certa ca un suduitor, macar că acestia tôte stau după voia giudeţului să giudece de vor fi aceste cuvinte de sudalmă sau de nu vor fi.

lv. Un om ce are fi în totă vârsta şi va sudui pre cine-va cu multe sudalmi şi în multe fealuri acesta tot cu un giudeţ să va giudeca şi cu o certare să va certa pentru tôte, iară ceta ce va sudui pre altul în multe vrême şi de multe ori şi cu multe fealuri de sudalme acela să va certa cu multe certări.

Pentru sudalme când să vor chema mic şi za. când să vor chema mari. gla. md.

a. De vrême ce am zis şi mai sus cum sudalmele să cêrtă după voia giudeţului, trebue acmu să spunem că voia giudeţului la lucruri ca acestia, ce să zice la sudalmi, în ce chip să cade să fie, dece tôte sudalma să giudecă în doo chipuri, sau mare sau mică despre aceste lucruri ce stau prengrejur, ce să zice pentru vina dentru carea s'au scornit şi sau făcut sudalma spre obrazul celui suduit, ce fel va fi, mare au mică, sau şi locul în care s'au făcut sudalma, sau în ce vrême şi alte ca acestea, dece dentracestea lucruri să ia isvod, de să cunoşte carea' l sudalma mare şi mică, iară giudeţul pôte după voia lui să cêrte pre ceta ce suduiască.

v. Sudalmă şi ocară mare iaste, când să face şi cu lucrul intracesta chip, când va tăia neştine barba altuia, sudalmă mare iaste când va fi neştine dărui cuiva vre un dar denaintea a mult' omeni şi încă' l va fi făcut şi zapis să fie a lui să' l tie, nemărui să nu' l dea, încă să chiamă sudalmă mare şi ocară pentru caria şi piarde feciorul moşea părinţilor săi.

g. Cuvântul cel de sudalmă mai rău întărită pre om, de cât cândul-al bate cu un toiag.

d. Cella ce să va atinge de trupul cuiva cu mânie de' l va înpinge sau il va stränge, să chiamă că l-au suduit sudalmă mare.

e. Cându' şî va sparge neştine hañele de mânie şi va sudui pre altul, atunce să chiamă că face acela sudalmă mare.

s. Mai mare iaste sudalma când suduesc mulţi de cât când are sudui numa' unul.

z. Mai mare sudalma să chiamă când va sudui neştine pre altul în vre un loc ca acela de cînste, unde vor fi mult' omeni strănşi, cumu' l în mijlocul trăgului sau la vre-o nedee sau în curtea domnescă sau la vr'un paznic.

n. Sudalma ce să face în trăg, iaste mai mare de cât aceia ce s'are face la sat.

f. Mai mare iaste sudalma, când suduiască neştine pre altul înaintea a omeni' mulţi de cât când l-are sudui să fie numa' ei sănguri:

i. Cella ce va sului pre neştine înaintea giudeţului intr'acel ceas să va certa.

ai. Cella ce va sudui pre om de beserică, popă sau diacon, face mare sudalmă.

vi. Cella ce suduiască pre boiarinul ce are boerie, acesta să socotêste în locul giudeţului atunce face mare sudalmă.

gi. Cella ce suduiască pre omul cel domnesc face mare sudalmă.

di. Când va sudui neştine pre vre o muiare şi cu acé sudalmă în micşurează cînstea acei fêmei, acesta face sudalmă mare.

ei. Sudalma ce să va face în beserică iaste forte mare.

si. De va da neştine cuiva o palmă prepre obraz nu să chiamă sudalmă mare, iară de va fi în vre un loc mare ca acela cum am zis mai sus, atunce iaste mare, cum au fost odată un boiarin carele fu scoş şi gonit den locul lui doo luni pentru ce au dat o palmă în beserică unui rob a giudeţului acelu loc, pentru căce i-au zis au nu ne vezi, iară de să va prileji vre un om de gios să dea palmă vre unui boiarin atunce va face sudalmă mare.

zi. Cella ce va lovi pre altul cu pumnul sau cu toiag sau cu fune sau cu vargă sau cu alte ca acestea, şi de nu să va înfla sau de nu va face vânătae sau sânge, nu să chiamă sudalmă mare, alegând de să face spre vre un obraz ca acela mare, sau de' l va lovit în beserică la vrêmea svintel liturghii, sau de să va prileji în curtea domnească, pentru că atunce să va chema sudalmă mare.

ni. Cella ce va merge la casa altuia de' l va sudui acela face sudalmă mare.

Când va putea scapa de certare ceta ce suduiască ce nu să cêrte arătând cum cuvintele ce au zis de l-au suduit sănt za. adevărate. gla. me.

a. Cella ce va sudui pre altul, zicându' l cuvinte tôte adevărate pre cale, după cum va fi făcut acesta va şvăi cum va putea şi va scapa de certarea sudalmii.

v. Cella ce va zice vre unui mueri curvă carea cu adevărat mainie va fi fost curvă iară după aceea să va fi înţeleptit şi va fi atunce muiarea de cînste, nu să va certa.

g. Cella ce va zice cuiva că' l afurisit sau copil neştind că cel afurisit l-au ertat şi l-au făcut cu adevărat fecior după lege, nu să va certa ca un suduitor.

d. De va zice neştine cuiva hain carele mai de mult cu adevărat va fi fost hain, ce' l va fi ertat domnu-său şi' l va fi primit iară' şî în cînstea dentăi, atunce acela de' l va fi zis hain pentru ceta ce-au fost întâia vreamă, ce să zice de' l va fi zis tu ai fost hain, nu să va certa ca un suduitor, iară de' l va zice dentracesta an, cumu' s'are zice tu eşti hain, atunce să va certa.

e. Când va sudui neştine pre altul şi' l va ocărî, de va putea arata cum cuvintele cêrte ce i-au zis de ocară sănt adevărate pentru carele pôte să ia şi certare ceta ce l-au suduit nu să va certa, cumu s'are zice de va zice neştine cuiva cum iaste fur sau precurvari sau şi alte ca acestea şi le va arata cum sănt adevărate, atunce suduitorul nu să va certa ce să va certa cel suduit, iară de va zice neştine altuia frenşite sau gârbove sau alte, acela dère şi arata acest lucru să fie cu adevărat, iară tot să va certa ceta ce va fi ocărât ca un suduitor, pentru că nu să pot certa nice dănăoră stricaşii şi betegii şi alii ca aceia.

s. Când va sudui neştine pre altul pre di-reptate şi pentru căce i să cade să' l suduiască ca pre un vinovat, atunce nu să va certa, iară de' l va sudui fără de vînă atunce ca un suduitor să va certa macar dère fi şi cum zice suduitorul cu adevărat, iară pentru firea şi mintea lui ce rea tot să să cêrte.

z. Cella ce va arta la giudeţ cum cutare martur ce mărturiseste înprotiva lui nu iaste om de credinş şi' l va sudui pre martur înaintea giudeţului zicând cum mărturia lui nu iaste bună de vrême ce el iaste precurvari şi iaste mincinos şi om cumu' l mai rău, dece de va arata aceste cuvinte cum sănt adevărate nu să va certa ca un suduitor, iară de nu va arata să va certa ca un suduitor, ce face sudalmă mare.

u. Cella ce va da vre un artic la mâna domniei şi va scrie acolea hulă şi ocară în protiva cuiva, de vor fi acele cuvinte adevărate şi de faţă nu să va certa, iară de nu vor fi adevărate să va certa ca un suduitor ce face sudalmă mare.

Oare când va putea să vie să să plângă la giudeţ neştine şi să părăscă sudalmă, ce va fi suduit neştine pre altul. gla. ms. za.

a. Sudalma ce va sudui neştine pre cucon mic să chiamă c'au suduit pre tată-său, drept aceia pôte tată-său să vie la giudeţ să să plângă pre dăns macar de nu l-are mâna fiu-său ce numa' pentru să să cêrte ceta ce va fi suduit pre fiu-său.

v. Aceasta să înjâlge când cuconul cel suduit încă nu va fi osăbit de tată-său, iară de' l va fi fecior de suflet sau de' l va fi copil atunce nu va putea să margă la giudeţ să' şî plângă sudalma feciorului său.

g. Feciorul nu va putea nice dănăoră să părăscă la giudeţ pre ceta ce au suduit pre tată-său.

d. Când va sudui neştine pre fecior nu va trece sudalma până la tată-său când nu va şti ceta ce suduiască cum iaste tată-său viu.

e. Sudalma robului iaste sudalma stăpănu-său, drept aceia pôte stăpănu robului despre chipul lui să facă păra la giudeţ pentru

sudalma robului său macar dère fi cât de micşorâ sudalmă, şi aceasta să înţelege cându'l va sudui în pizma stăpănu-său pentru să'î facă lui ruşine, iară de'l va fi suduit pre rob pentru vina lui şi nu să va atinge nemică de stăpân, atunce nu să va certa nice unil nice altul.

s. După voia giudeţului stă acest lucru să leguiască acea sudalmă a robului ôre atinge-să de stăpănu-său au nu să atinge.

z. Bărbatul despre partea lui pôte să părăscă la giudeţ pre cale ce va fi suduit pre mu-jarea lui, aşjidere şi socrul pentru sudalma nurorii sale şi ginerile pentru sudalma logodnicel sale, şi încă pentru sudalma unei fete logodite pôte să părăscă la giudeţ tatăl ei şi logodnicul ei şi încă şi socru-său de vrème ce sudalma ei, ce să zice fetei, trèce şi până la acei alaltî la toţi şi pôte fi carele de aceşti ômenî ai fetei tot câte unul să margă să părăscă la giudeţ şi să cërte pre suduitoriu, şi aceasta sc înţelege când va fi ştiind suduitorul pre aceşia toţi şi cum iaste logodită.

n. Muiarea nu va putea să vie la giudeţ să părăscă pre cela ce va fi suduit pre bărbatul ei, de vrème ce sudalma bărbatului nu să chiamă sudalmă şi spre muiarea lui.

f. Cela ce va sudui pre ispravnicul cuiva nu să chiamă cum au suduit pre acela ce iaste ispravnic ce pre stăpănu-său, alegând când va sudui pre ispravnic de va fi el de faţă sau de'l va sudui la vrème ceia când să va apuca de să fie ispravnic, sau de'l va sudui în pizmă pentru să facă ruşine stăpănu-său.

i. Cela ce va sudui pre uenic înaintea dascalu-său, să chiamă că suduiaşte pre dascalu-său, drept aceia dascalul despre partea sa pôte veni să părăscă la giudeţ să'î facă răscumpărare pentru sudalma lui ce va fi luat pentru uenicul său.

ai. Cela ce ş'î va sudui pre o rudă ş'î suduiaşte pre tôte rudele sale că'î vor fi dentr'acel rod şi fie carele dentr'acel rod pôte să vie să părăscă la giudeţ pentru să să cërte trupêşte suduitorul şi nime dentr'acel rod nu va putea să rôge pre giudeţ pentru certarea suduitorului să să cërte cu banî. numai el singur suduitorul pôte să facă aceasta să rôge să să plătescă cu banî.

vi. Acela ce va sudui pre om den clirosul besericei suduiaşte pre vlădică şi pre beserică, şi vlădicul pôte să iarte greşala lui ce-au făcut suduind pre episcop şi pre cliros, iară greşala ce-au făcut suduind beserica nu'l va putea erta, ce să va certa ca un suduitoriu.

gi. Acela ce va sudui pre călugăr suduiaşte pre egumenul şi pre mânăstire şi pôte egumenul şi cu mânăstirea să părăscă la giudeţ, alegând de va fi călugărul dus pentru învăţătura cărţei cu voia egumenului, pentru că atunce cine'l va sudui nu suduiaşte pre egumen nice pre mânăstire.

di. Pôte călugărul să iarte pre cela ce l'au suduit pre dans, iară nu pôte să iarte pre cela ce au suduit pre egumenul şi pre mânăstirea lui.

Când să va chema sudalmă de va zice neştine altuia minţi, şi când nu să va ză.
chema. gla. miz.

a. Cela ce va sudui pre cine-va pentru căcel va fi suduit el întâi nu să va certa, însă când va fi sudalma celuia dentăi mincinosă şi nu va putea să arate iară sudalma celu al doile iaste adevărată iară dère fi sudalma celu întâi adevărată şi celu al doilea mincinosă atunci acel al doilea să va certa şi nu va putea suvâi să zică că m'au suduit el întâi de-cia l'am suduit şi eu.

v. Cela ce va sudui pre cine-va târziu după cel va fi suduit el nu va putea şuvâi că l'au suduit pentru ce l'au suduit cela lalt întâi ce să va certa.

g. Cine va sudui pre cine-va zicându'l că bârfeaste, acest cuvânt ce i-au zis că bârfeaste de să va afla că iaste adevărat cum i-au zis, acesta nu să va certa ca un suduitoriu, iară de'l va fi zis într' un deşert acest cuvânt şi să va afla că iaste el vinovat, atunce acesta ce-au zis celuia că bârfeaste să va certa ca un suduitoriu.

đ. Cela ce va zice altuia să mă erţi că minţi, să va certa şi nu va putea scapa cu acest cuvânt căce va fi zis să mă erţi.

e. Când sa vor prici doi ômenî şi va zice unul altuia niscare cuvinte rele asupra lui cum să fie făcut niscare răutăţi şi cela'l va zice de faţă că bârfeşte, de nu vor fi adevărate cuvintele cele de ocără ce i-au zis nu să va certa cela ce i-au zis că bârfeaste, iară de vor fi adevărate atunce ca un suduitor să va certa.

s. Cela ce va zice altuia că bârfeaste ş'î va da şi o palmă, macar dère fi zis şi minciunî cel lovit iară cela ce l'au suduit să va certa pentru ce l'au lovit.

z. Când va zice neştine altuia că bârfeaste şi el va fi grăind drept, atunce cela ce i-au zis că bârfeaste iaste dator între toţi ômenîi să zică că au bârfit el singur iară nu cela ce i-au zis el că bârfeaste.

i. Cela ce va zice celuia ce'l va sudui că bârfeaste târziu după sudalmă bârfeşte, acela să va certa ca un suduitoriu.

Pentru ertarea sudalmă cum şi în ce chip ză.
să va face. gla. mn.

n. Sudalma să iartă une orî cu cuvântul, iară de multe orî să iartă şi cu tăcutul.

v. Sudalma să chiamă ertată când să toc-măsc amândoi părţile şi să inpacă şi dau mâna unî cu altî şi încă de multe orî fac în-tăritură şi cu jurământ.

g. Încă să iartă sudalma şi cu banî, iară

cela ce iartă pre cela ce l'au suduit pentru căce li da banî acela iaste de ocără şi de tôte ruşinea.

d. Cu tăcerea să chiamă că să iartă sudalma când cel suduit va face nişte sêmne ôre carele într' un care lucru va putea cunoşte cum dentru adâncul inimî lui arată cum să albă priesug spre cela ce l'au suduit maçar de n'are nice arata cu cuvântul, iară sêmnele ertăciunei sânt acestia: când va sudui neştine pre altul şi el să va face a nu'l auzi şi după ceia cât de târziu nu ş'î va mai aduce aminte că l'au suduit şi mai vrătos când vor avea sâmbra, înpreună sau de vor mërge amândoi pre o cale sau de vor mânca sau vor bea înpreună sau de vor zice bine-ai unil altuia sau de să vor desfata şi vor glumi unul cu altul.

e. Când să va prileji cel suduit şi cu cela ce l'au suduit să dea mâna amândoi şi să să sârute unul pre altul cumu'l la paşti când fac *Hristos văscruse*, aceasta nu să va chema că s'au inpacat, alegând de vor face acesta într'altă vrème.

s. Ertată să va chema sudalma când va auzi cel suduit cuvinte bune şi de cinste den-gura celuia ce l'au suduit.

z. Când va sudui neştine pre altul şi de să va atinge de trupul lui, cumu s'are zice să'î înpingă sau să'î ţie şi să'î suduiaască, atunce nu să va putea erta cu aceste cuvinte ce scriu mai sus ce trebuie cându'l va erta să'î iarte cu cuvântul şi denaintea a multî ômenî.

ii. Cela ce va erta sudalma celuia ce l'au suduit au cu cuvântul au cu tăcerea, acesta cu adevărat să ştie că nu va mai putea să părăscă la giudeţ să'î facă rescumpărare pentru sudalmă ce l'au suduit, ce'l va face giudeţul cumu'l să cade ş'î va certa ca pre un vinovat cumu'l va veni giudeţul după pravilă, cum dă învăţătura.

i. Siamnele ce scriu mai sus arată cum cel suduit au ertat pre cela ce l'au suduit mainte până a nu' intra acele cuvinte în urechile giudeţului, iară de'l va erta după ce va fi înţeles giudeţul, atunce nu să chiamă ertată acea sudalma.

i. Cela ce va erta la bôla lui sudalma ce'l va fi suduit neştine acela de să va scula den boala lui nu va putea să părăscă la giudeţ pre cela ce l'au suduit, să'î rescumpere de-pre dans.

Pentru ceia ce clevelesc şi suduesc pre domnul ţării, sau pre ômenî beserice.
ză. gla. mf.

a. Cela ce va grăi rău de domnul locului celuia ş'î va sudui cu mânie şi cu tot dânsul într'acesta chip cât dère putea, i-are face tôte răutătea, pre unil ca acela să cade să'î cërte de vrème ce face lucru ca acela în-

profiva legei şi pravilei, şi nu să va certa numai cela ce grăiaşte rău de domn de faţă de'l aud toţi, ce încă şi cela ce va grăi cât de puţin şi micşor cuyânt ce va fi de ruşine şi de hulă aşupra domniei şi acesta să va certa, de vrème ce să afla un lucru mare la tôte pravilele acesta ce va grăi cât de puţin cuvânt rău înprotriva domniei locului celuia unde locuia iaste dère fi orî ce fial de om ver fiermirean veri călugăr ver fie ce om den clirosul beserice.

v. Cela ce va sudui pre vlădică sau pre duhovnicu sau să cade să să cërte.

g. Sudalma ce va sudui neştine pre vlădică, de să va atinge şi de beserică cu vre o hulă sau altă ceva lucru cu ruşine, atunce sângur mitropolitul, ce să zice vlădicul, să cade să'î cërte pre suduitoriu şi să'î aforisescă, iară de va fi suduit numai pre vlădică atunce vinovatul să va pără la giudeţul cel mirenesc şi acolo să va certa.

đ. Orî care dascal făcând vre o învăţătura în svânta beserică între tot norodul, de va sudui sau va ocără pre vre un vlădică zicându'l şi pre nume şi arătându'l de faţă şi ocărăle lui şi lucrurile ce va fi făcut acesta, să va certa încă dère spuné şi într'alt chip cu cuvinte acoperite, ce să zice cu tălcuri ca acelea pentru să nu înţeleagă toţi iară numai ce'l învăţăi aceia să'î cunoască şi pre vlădică şi lucrurile lui, şi atunce iară ş'î să va certa.

e. Cela ce va huli pre patriarhul de faţă sau şi în taină nu să va numai aforis sau să va goni den svânta beserică şi va rămănea şi fără de cinste ce încă şi ca un eretic să va cerceta.

s. Cela ce va sudui pre domnul ţării, de va fi nebun sau lipsit de minte sau bat de băutură sau de altă nebulie nu să va certa însă să cade să să arate lucrul şi să să cunoască pre cuvinte ce va fi suduit sau ce fél de obraz va fi fost sau ce fél de nebulie va fi având sau de beţie, iară de va fi într'alt chip să va certa forte cumplit.

z. Certarea celuia ce suduiaşte pre domnul ţării sau pre vlădică sau pre duhovinc ce iaste ispravnicul lui iaste după voia giudeţului.

n. Nu pôte fie ce giudeţ să cërte cum va fi voia lui şi cumu'l va parea lui pre cela ce va sudui pre domnul ţării, ce să cade să scrie carte să'î dea ştire domnului cum şi în ce chip l'au suduit şi cumu'l va da respuns şi învăţătura așa într'acesta chip să'î cërte şi să'î pedepsiască.

Pentru ceia ce suduesc şi ocărăsc pre ne-ză. ştine cu scrisôrea. gla. n.

a. Ca capetele ce scriem mai sus, zis-am cum sudalma să face şi cu scrisôre, care sudalmă cu scrisôre să face așa când va scrie neştine şi va pune şi nescare cuvinte de ocără şi de sudalmă înprotriva cuiva scriindu'l

și numele lui și multe cuvinte rele și sudălmii asupra lui; aceste ocări cu scrisoarea se fac în multe fealuri, une ori scriu hărtii cu sudalme și cu ocări asupra cuiva și le aruncă pre ulițe sau în mijlocul trăgului unde sămți mai multă omenii pentru să cetească mulți și să înțelegă ocările lui, alții scriu și lipesc hărtii pre ziduri, sau pre părăți pre unde trec omeni, alții cu meștersug nu scriu numele o-mului ce scriu nescare semne ca acelea ce nu le au, de toți înțeleg și cunosc pentru cine grăiaște și pre cine ocărăște.

v. Cēla ce va face polojeții ca acelea cu ocări și cu sudălmii asupra altuia, acelaia ca să i să taie capul, după cum zic mulți dascalii, acesta să înțelegă și să face când acele scrisori și a-cele polojeții cu sudălmii și cu ocări vor fi toc-mite cu viclesug ca acela asupra cuiva, ca să i să facă mōrte aceluși om, iară de nu vor fi așa cumplite ce vor fi mai ioșore așa ca'n chip de glume, atunce cela ce va fi făcut acel fel de scrisori să va certa după cum va fi voia giudețului, ce să zice cum va fi și omul acesta ce au făcut une ca acelea și cum va fi și cel suduit și ocărat, vor socoti de ce au 'l vor goni și 'l vor scōte den-moșiea lui și 'l vor lua tōte bucatele domnești, sau 'l vor trimite la ocnă sau va rămânea fără de cinstre care lu cru iaste mai rău de tōte că nu 'l crede. nime ce grăiaște nice să crede nicăieri mărturia lui nice iaste volnic să dea al său cu l va vrea nice să facă zapis cuiva nice să moșnenească ocina cuiva și alte ca acestea, sau iarăși pre unul ca acela să 'l pōrte pre ulițe prin tot tră-gul sau să pață altă pedeapsă după cum va fi voia giudețului având giudețul deapurerea putere la lucrure ca aciastea să cērte și cu mōrte.

g. Cēla ce va trimite, pre altul să facă scrisori cu sudălmii și cu ocări ca acelea asu-pra cuiva, sau de va svătuți pre altul ca să facă acest lucru, să să cērte tocmaț ca și cela ce are fi făcū el singur.

h. Cēla ce va face scrisori cu ocări și cu sudălmii asupra cuiva vrând să șuvăiască să zică cum l-au îndemnat cutarele, și acela i-au dat svat de-au făcut acest lucru, iară el den-tro sine n'are fi făcut, nemică nu 'l va folosi acestuia ce să vor certa amândoi cu un fial de certare.

e. Cēla ce va găsi vre o scrisōre cu su-dălmii sau cu ocări asupra cuiva și de nu o va sparge sau să o arză ce o va arata pria-tenilor săi sau cuiș'și va găsi, acesta să va certa ca o va fi făcut, alegând de o va fi făcut vre un om de cinstre și va fi scrisă cu dăscălie mare de ce o va ținea și să va mira de acele cuvinte tocmite cu filosofie, iară nice acest lucru nu iaste ertat să 'l facă de vrēme ce iaste scris acolo cuvinte rēle ca-rele nu trebuiesc să să arate între omeni.

s. Cēla ce va scrie virșuri sau va scōte cāntece intru ocara cuiva acesta să va certa ca și cela ce va scrie sudalme și ocări cum scrie mai sus împreună și cu cela ce le va cānta acelea cāntece sau alte ca aciastea, toți cu o certare să vor certa.

z. Cēla ce va unge ferestrele sau ușa cuiva cu scără sau cu fie ce grozăvie făcându'si rās de casa aceluși, să să cērte ca și cea laltă.

n. Cēla ce va spānzura la ușa cuiva nis-care cōrne sau altă ceva străv inpuțit să să cērte ca și cea ce scrie mai sus.

f. Cēla ce va lipi scrisōrea cea cu ocări la ușa sau la ferēstra vre unuși om de cinstre sau de o va lipi la curtea domnească sau la hē-sērică acela mai mult să va certa de cāt ceia cē scrie mai sus.

i. Cēla ce va zugrăvi chipuri de omeni cu rușine și cu ocări asupra lor, și mai vrātos când le va pune la vre un loc să vază mulți, să să cērte ca și cea laltă.

ai. Cēla ce va face răspuns scrisorilor ce-au fost scrisă la dāns cu sudalme și cu ocări a-supra lui și macar de n'are adāugi alte cu-vinte ce numai dēre scrie cum cāte au scris sămți tōte minciuni, nu 'l vor folosi aceste să pōtă scapa de certare ce să va certa ca și cela ce scrie carte cu ocări și sudalme.

vi. Cēla ce va vādi lă giudeț pre cela ce scrie carte cu ocări asupra cuiva, acela va lua dar de la giudeț și 'l va giudeca giudețul cum să cade și după cum va fi felul omului cel suduit sau în ce loc il va fi suduit, sau în ce vrēme.

Pricina întâi

pentru care să îndeamnă giudețul de mai
za. micșurează certarea. gla. na.

a. Acum să spunem pricina pentru carele să îndeamnă giudețul de mai micșurează certarea celui vinovat, și întâia pricina iaste înșelăciune, viclesugul pentru căce greșala ce să face cu înșelăciune și cu viclesug iaste fōrte mare, iară greșala ce să face fără de înșelăciune nu să chiamă nice cum greșală și numai ce să ceartă așa puțin lucru numai drept legea.

v. După chipurile celoră ce vor greși ce-feal vor fi va cunōște giudețul, și va crede de va fi greșit cu înșelăciune sau de nu va fi, pentru căce cela ce au greșit de va fi vre un țaran gros și prost sau vre un cucon mic de vrāstă sau vre o muiare atunce nu să va chema să fie greșit cu înșelăciune sau cu vre-un viclesug.

Care greșiale să chiamă fără de înșelăciune.

g. Când face neștine vre o greșală, și pen-ttru acea greșală nu dobândēște nice o cinstre,

sau când va face de vre o frică sau de vre o zburdăciune alunce vom crede că au greșit fără înșelăciune, și mai vrātos când va pā-gubi sau va pață altă nevoie pentru acea greșală.

d. Cine va face vre un lucru de față de vor vedea toți erge lucru nu va da pravila să să facă ce 'l va sminti, nu să chiamă să fie fă-cuț greșală cu înșelăciune.

e. Cēla ce va face greșală cu învățatura mai marelui său nu să chiamă să fie făcut greșală cu înșelăciune.

s. Cēla ce va greși priatenului său cel bun nu să chiamă să fie făcut greșală cu înșelăciune.

z. Cēla ce face greșală de nevoie îndem-nându 'l meserērea care are pre mână lui, nu să chiamă c'au greșit cu înșelăciune.

Care greșială să chiamă cu înșelăciune.

n. Cēla ce 'l învațat a face răufății, acesta tōte greșialele ce face sămți cu înșelăciune.

f. Cēla ce face lucruri presrefire și dena-fară de obiceiēle creștinești să chiamă că face greșale cu înșelăciune.

i. Cēla ce va fi ispravnic vre unuși cucon micșor de 'l va ținea bucatele pre urmă și după mōrtea părinților și de va lăcomi să ia ceva dentr'acele bucate fără de blagoslovenie și fără di ce să vor da la vre o treabă pentru nevoia aceluși cucon, să chiamă că face greșală cu înșelăciune.

ai. Cēla ce nu face la boeria lui după toc-mēlie și naravurile ce-au fost mai de mult aceluși boerii, ce face alte obiceiē după voia sa, acela să chiamă că greșeste cu înșelăciune.

vi. Cēla ce face silă cuiva să facă vre un lucru fără voia lui acela să chiamă că face greșală cu înșelăciune.

gi. Cēla ce are putia face vre o greșală de față și la vedere, iară el face acea greșală pre ascuns să nu 'l vază nime, acesta face greșală cu înșelăciune, alegând de va avea cuvânt a grāi să zică c'au făcut pentru cutare lucru.

di. Pre ascuns să chiamă și să face vre un lucru care lucru nu 'l spun celuia ce 'l s'ar că-dea să 'l știe.

ei. Cēla ce va vatama fōrte rău pre cineva sau de 'l va face altă nevoie mare, să chiamă să fie făcut acel lucru cu înșelăciune și nu va putea să șuvăiască să zică cum nu l-au va-tamat cu înșelăciune.

si. Cēla ce va asculta și va face vre o greșală pre cuvântul altuia, acesta nu să chiamă că greșeste cu înșelăciune, alegând de va fi fost acela ce i-au zis vre o muiare.

Pentru a doa pricină

ce micșurează giudețul certarea celui vi-
za. novat. gla. nv.

a. A doo pricină caria îndeamnă pre giu-deț să mai micșureaze certarea celui vinovat

iaste mânia, și să va da de vrēme ce și pra-vila dă învățatură cum greșala ce să va face cu mânia să să cērte mai ușor.

v. Direptatea și jaloba vinovatului pōte să 'l sprijinească la nevoia lui când va greși, cumu s'are zice fatāl cându'si va găsi fata curvud sau bărbatul cându'si va găsi muiarea făcând preacurvie cu altul pentru dreptate jale și de-la inimă durere de va omorā pre-curvariui și pre curvā intr'acel ceas, putea-vor șuvāi să să cērte mai puțin.

g. Cēla ce să va mânia fiind îndemnat de-cuvintele altuia sau de lucrul lui, și acesta in-tr'aceia mânia de 'l va vatama intru ceva, mai puțin să va certa ori cu ce vatamare l-are vatama decum l-are vatama când nu 'l are fi întărāt cu mânia asupra lui.

d. Cēla ce va strica pacea ce au fost făcut cu vrāmașul său pentru mânia și scārbă ce s'au scārbit pre dāns, de să va afla că s'au māniēt și s'au scārbit pre dreptate parte să va certa mai puțin, iară de să va afla că s'au scārbit pentru un lucru puțin atunce să va certa deplin.

e. Ori ce lucru ce să face cu mânia și cu scārbă nu 'l bun de nemică, că atāta iaste cum nu s'are fi fost, alegând, numai când să va face mi-lostenie, că milostenia rămāne în veș neclā-tită macar de s'are face și cu scārbă, iară de va fi fost mânia așa de mare cāt să scōtā pre om și den minte, atunce nice milostenia nu iaste drept nemică ca și cum nu și s'are fi făcut.

s. De are giurui neștine ore ce giuruiță să facă, ce să zice să nu să însore sau să dā-ruiască cuiva vre un lucru sau să să postea-scă sau și altă fie ce giuruiță dēre face, de vrēme ce giuruița va fi fost cu mânia nu iaste dator cela ce-au giuruit să ferească a-cest lucru macar de-are giurui și cu giurā-mānt.

z. De s'are despărți neștine de fēmeia sa intru mânia și intru scārbă, sau de să va le-pada de fecioru'si și 'l va scōte den tōte ocine-le lui, sau de s'are face călugār, sau de s'are vinde casă sau viea sau satul și mai pre-curt dēre face ce va face în mânia, nice cum să nu să prinză în samă, cum nu șere fi fost nemica.

n. Aforisenia ce să face cu mânia numai acēia să prinde în samă și iaste fōrte rea și cumplită, așjidere și alte ori fie ce blāstām.

f. Care giudeț de va fi mānios și va giu-deca pre cineva și de va isprāvi în vre un chip acea giudecată, nu să cade să fie desā-vārșit până nu vor trēce 30 zile.

i. Cēla ce va fi biruit de mânia și de va face vre o greșală intr'aceia mânia, iară după ce să va dezmānia va zice că ce-am făcut de-am și greșit bine-am făcut, sau și alt cuvânt asemenea acestuia, nepărăndu 'l nice un rău cāce au greșit, acesta să va certa pentru acea

greșală și nu va putea șuvăi să zică c'au fost mânios.

ai. Căla ce va zice că de mânie au făcut vre o greșală, nu'l va crede giudețul, ce trebuie să arate acest lucru cu mărturie ômenit de credință.

Pentru a treia pricină

ce șuvăiaște cel vinovat să sã cërte mai puțin de cumu'i să cade după greșala ce za. vã fi ficut. gla. na.

a. A treia pricină, ce îndeamnă, pre giudeț să mai micșureze certarea celui vinovat iaste vrăsta, pentru căce pre bătrân și pre cuconiț cel au de vrăslă pre acestia mai puținul ceartă pravila, iară drept aceia pentru să să înțeleagă bine firea și tocmeala pravilei trebuie să spunem bine pre amănuntul înălțimea și pogorărea vrăstei omenești cum să cade pentru să înțelegem și pravila mai bine, ce să zice care vrăstă să chiamă cucon și care tânăr în măsură de vrăstă și carele iaste mic și carele bătrân.

v. Cucon să chiamă până al șeptelea an de vrăstă tânăr în măsură de vrăstă să chiamă parte bărbătească de la 10 ai și jumătate până la *di* (14) ai, iară partea femească de la *f* (9) ai și jumătate până la *vi* (12) ai.

g. Aceasta să înțelege când răutatea tinerilor nu va trece pre vrăsta lor, pentru că de vor fi tinerii foarte răi până mainte de *i* (10) ai și giumatate, atunce să vor socoti mai sus de *ke* (25) de ai; cum au fost ôare când un cucon, cum scrie sft. Grigorie dvoeslov, cum pentru dese și multe și înfricoșate blăstămii și hule ce făcea când era numai de *e* (5) ai, îl apucară diavolul den mânuile părinților lui și periră cu dâns; sau ca și alt cucon ce era de *e* (5) ai și giomatate, dece pentru blăstămile și ôcările ce făcea părinților să supărase toți cetașenii Rămului și s'au sculat cu toții de l-au ucis.

d. Mic să chiamă până în *ke* (25) de ai, și decolea înainte să chiamă mare, să pôtă face tot lucrul.

e. Bătrân să chiamă den *u* (50) de ai până în *o* (70) de ai.

s. Bătrânii când fac o greșală pentru caria învață pravila să să cërte trupește, acesta să cërta mai puțin de cât cel tânăr, așisdere și la tôte greșelele să ceartă mai puțin, alegând de va fi greșala ce va face bătrânul dentru greșelele ce să cërta cu mörte, ce să zice cumu'i uciderea, pentru căce că atunce veri bătrân veri tânăr i să va tăia capul fără nice de o socotință cumu'i va fi vrăsta.

z. Mai puțin să vor certa cei bătrâni nu pentru altă ce pentru ce li să înpuținéză sângele și puteria simțirilor și li să înpuținéză

și mintea, iară de vrême ce va fi el cu toate bătrânețele și cu barba albă și de va fi bărbat și hun și întreg la simțiri și la minte, atunce de va greși să va cërta ca și un tânăr.

n. La greșialele ce să cërta cu bani, să cërta tocma și cel bătrân ca și cel tânăr.

f. Macar că cei brătrâni la ô samă de greșiale să cërta mai puțin, iară drept aceia tot nu poate fi ca să nu să cërte ôri cât de puțin.

Certarea celor tineri.

i. Ceia ce sămă mai mic de *ke* (25) de ai, mai puțin să vor certa la tôte, greșelele.

ai. Cuconiț de tot și cu totul să iartă ori ce greșele are greși.

Certarea cuconilor.

vi. Cariți nu vor fi de măsura vârstei, aceia de vor și greși, mai puțin să vor certa, macar că sămă ei destolnici să'l amăgească pre toți cu lucrurile lor.

gi. Cei fără de vrăstă mai puțin să vor certa la tôte păcatele celé trupești, și aciasta să înțelege când le lipsêște puțină vrême să vite la măsura vrăstei, ce să zice să le vite mintea în cap, că de le va lipsi vrême multă până a veni la măsura vrăstei atunce nu să vor certa nice cum; cum au fost ôare unde un cucon carele mainte până a să implia *f* (9) ai îngrose pre manca cel' aplecă; și de aceea nu iaste a să mișera, că mulți cuconi s'au aflat de micșori atăta de tari la fire că au putut lucra ca și cei mari bărbați cum mărturisêște de acest lucru și svântul Ieronim, scriind într'o istorie cătră un preot de l-au chemat Vitalie, cum au fost Solomon de unsprăzece ai când au născut pre filo-său pre Rovoam, și pentru Ahav zice cum și acesta de *vi* (12) ai au fost când au născut pre filo-său Ezechia; iară drept aceia aciastă pravilă iaste deplin și adevărată, cum cei mai mic și fără de vrăstă să ceartă mai puțin la tôte păcatele trupești și de să vor împreuna cu iudocă, sau cu alt copil parte hărbălêscă, sau cu vre o rudă, caria să chiamă mestecare de sânge.

di. Încă și la greșelele celé mari, ce să zice la ucidere, mai puțin să ceartă ceia ce nu sămă încă de măsura vrăstei.

ei. Cei fără de vrăstă de vor face bani răi calpuzani, nu să vor certa cu toate certările după cum învață pravila, iară numai după voia giudețului, însă nu cu mörte.

si. La ucidere ce fac cuconiț un desine giucând, iau o certare foarte micșoră, cum au fost acei doi cuconi cariți giucându și cu giucările sale s'au măniiat unul ple altul și l-au lovit cu cuțitașul cel de condée și l-au gioghiat de l-au omorât, și pentru certaria l-au izgonit dentru'acel sat, unde au fost făcut mörte, cu învătura că aceia să nu să mai întorcă

la acel loc până nu va face pace cu părinții cuconului celui ucis.

zi. Cei nu de vrăstă și la furtușag mai puțin să vor certa, dere fura și den lontru den beserică.

ni. De va fi neștine nu de vrăstă, și de va face vre o greșală, și pentru căce va fi mic de vrăstă să va certa puținel, iară el de vrême ce nu va fi de vrăstă va face iară și aceia greșală, atunce să va certa mai mult decât ceia denăl, iară tot nu cu moarte, macar dere și certa pravila pentru aceia greșală cu mörte.

fi. Ori care fără de vrăstă va face vre o greșală și de nu'l vor pără la giodeț până să va face mai mare, atunce giodețul nu'l va certa după vrăsta ce va fi având atunce, ce după vrăsta ce va fi avut atunce când au făcut greșală.

k. Dere vrea de n'are vrea giodețul, iaste datoric să micșurêze certaria celui mic când va greși, să o micșurêze după voia lui, pentru căce că toate giodețele feresc acest lucru, ce să zice micșuraria certării.

Cum să micșurêze certaria celui ce nu'i de vrăstă.

ka. De vrême ce cel fără de vrăstă ce face greșală va fi de optsprezece ai mărăgând, atunce să'l bage în hiară și în temniță până în câțava samă de vrême, iară de va fi de *di* (14) ai și greșala ce va face să ceartă ca și pre bărbați ce'l mare, ce să zice cu moarte, cumu'i întâi furtușagul sau sodomia, atuncel va bate pre tot trăgul și'l va închide în temnița cu obêde în picioare; iară de va fi mai sus de *di* (14) ai, și nu va. agiunge până la *ke* (25), și greșala ce va face iaste de cap, atunce iară și să va bate pre trăg și'l vor trimite la ocnă.

kv. Cel nu de vrăstă de să va găsi că iaste eretic, sau de s'are prileji să ucigă pre tată-său sau pre înmăsa, atunce nu va pûtia scăpa cu vrăsta, ce să va certa ca și un mare, cum au fost tânărul cela ce otrăvi pre tată-său de vrême ce nu era încă nice de *hi* ai și i tăiară capul în celatea Rămului.

Pentru a patra pricină

ce micșurează giudețul certarea celui vinovat. gla. nd.

a. A patra pricină ce îndeamnă pre giudeț să micșurêze certarea celui vinovat de cumu'i să cade, iaste beția, de vrême ce dă învătura pravila de zice cum tötă greșala dere fi cum are fi de mare și de să va face la vrême de beție nu să va certa deplin după cum spune pravila iară numai după voia giudețului.

v. Omul bat dere greși tocma și sprê chipul domnului țărâi iară și tot să va certa mai puțin.

g. Omul cel bat dere sudui, dere huli, dere face și giurământ mincinos și dere strica și pacea ce va fi făcut cu vrăjmașul său, deapurarea șuvăiaște și scapă și să ceartă tot mai puțin dnpă voia giudețului și mai vrătos vinul ce va fi băut vâzindu'l împede și frumos la față și môle și dulcê la gustare dere fi și înțelept neștine tot să amăgêste părăndul că nu să va înbata.

d. Când să va înbata neștine cu înșelăciune, mai vrătos când va meștersugu cine va să'l înbete, atunce ori ce va greși nu numai va șuvăi pentru să scape ce nu și să va certa nice cât de puțin.

e. Mai puțin să va certa omul cel bat, când va fi pre omorât de beție de cât când are fi numai în vrême, că atunce să chiamă că nuști nemică ce face, iară când să va cunoște că nu'l prea bat, și de va greși, să va certa mai mult iară tot nu cum are fi treaz.

s. Batul ce va face vre o greșală, și și va cunoște lucrul că de tôte ori când să înbată iaste reu la beție și să svădească și să bate cu toți, acela să să cërte deplin ca și cum are fi greșit în trezie și după cum spun pravilele și după greșala ce va face, pentru căce să cade cine și cunoște firea că iaste zlobiv la beție sau să nu și bea vin nice cum sau să bea puțin să nu să înbete.

z. Căla ce să va înbata în dedins ca să pôtă șuvăi la greșala ce va greși pentru să să cërte mai puțin, acela nice dănăoră nu va scăpa ci să va certa deplin.

n. Căluia ce'l va părea bine după beție căce au făcut vre o greșală înbătându-se iară și și laudându-se zicând bine am făcut de am făcut așa, acesta nu sa va certa puțin ce tocma și deplin după cum va fi scriind pravila.

f. Căla ce va zice giudețului că am fost bat când am făcut această greșală, giudețul nu'l va crede; drept aceia trebuie să arate cu mărturii care mărturii să mărturisească cum l-au văzut bând într'acea zi și cum au fost borând și au fost făcând tôte nebuniile beții și alte sêmene ce de om bat.

Pentru a cincea pricină

za. ce micșurează giudețul certarea. gla. ne.

a. A cincea pricină pentru care să îndeamnă giudețul a mai micșura certarea celui vinovat iaste aceasta, când nu'l omul cu tötă mintea ce să zice eșit den fire'i nebul, de vrême ce învață și pravila omul ce va fi denafară de minte macar ce greșală are face nu să va certa.

v. Nebunul și cel denafară de minte de să va înțelepti când va nu să va certa pentru greșalele ce au făcut la nebunicia lui.

g. Căla ce'l când și când nebul iară nu în.

tote zilele, cumu s'are zice patru luni iaste nebul și cinc, șase luni iaste înțelept, acesta feal de va face vre o greșală în vremea nebuliei lui nu să va certa, iară de va greși la vremea ce iaste înțelept atunce să va certa tocmai după cum scrie pravila ca și fie-cine, iară de va fi lucrul împărechiat ore nebul au fost au ha când au făcut ace greșală, atunce stă în mîntea giudețului să cunoscă de pre lucrurile ce vor fi fost prenegiurul acei greșele.

d. Cēla ce va fi cuminte și va face vre o greșală și pentraceia greșală să va pără la giudeț gi giudecându'l și grăind mărturiile iară el într'acel ceas va nebuni, atunce giudețul îl va certa cu banî sau cu dobitoc; iară de va nebuni el dacă va isprăvi giudețul pără și va vrea să'l dea și vre o certare pre trup, atunce de vreme ce pre nebul nu'l pot certa trupēste va schimba certarea lui pre banî, și aceea să va face când nu va mai fi nice o nedējde d-a să malînșeleptirea cel nebul, iară de va fi nedējde să să înșleptescă atunce giudețul îl va pune la pază până să va înșlepti să'l cēte. Nebunul de are ucide și pre tată-său nu să va certa nice cum.

Sēmnele nebulului.

e. Cēla ce să va face și să va arata cum iaste nebul pentru să scape de certare, iară el nu iaste cu adevărat nebul, acela să va certa deplin după pravilă, iară pentru să'l cunoscă giudețul au dōră să face au cu adevărat iaste nebul trebuie să'l întrebe giudețul multe întrebări și în multe fealuri și cu multe meștersuguri și să întrebe și pre vracî caril forte lesne vor cunōste de va fi nebul cu adevărat.

s. Cēla ce va sfătui pre cel nebul să facă vre o greșală sau să'l agiute, cumu s'are zice să'l dea sabiea golă și arătându'l pre cine va să'l ucigă, nu va putea șuvăi acesta pentru ce au fost el nebul și au făcut greșala pentru să nu să cēte după pravilă cēla cel va fi svătuit.

z. Cel nebul macar că nu să va certa la nebuliele lui de va face vre o greșală iară tot nu să cade să'l slobozască de tot să inble pre drunul slobod, ce să albă pază, să fie pre lāngă omenî săl până să va înșlepti.

A șēsea pricină

ce micșurează giudețul certarea celui
za. vinovat. gla. ns.

a. A șēsea pricină carea indeamnă pre gi-deț să mal micșureze certarea celui vinovat de cum învață pravila, iaste obicēiul locului după care obicēiu cine va greși nu să va certa nice cum, cum dau învățătură toți das-cali tocminduse toți într'un cuvānt.

v. Când va fi un lucru cu cale să să cēte carele l va face, iară acel lucru de vreme ce va fi obicēiul locului să să facă, atunce acela cel va face nu să va certa nice cum.

g. Giudețul giudecă cāte o dată și în po-triva pravilei pentru acest obicēiu a locului și de multe ori face cumu'l voia lui.

d. Lucrurile ce să fac după cum iaste obicēiul locului macar dēre și fi inprotriva fitei și a pravilei, iară drept aceia toți nu va cēta giudețul pre cēia ce fac acel obicēiu; macar, cā aicia'l cērtă besērica; iară *lavoroe prisētoie* va certa D-zău cu muncă de vac, pre cāi vor fare inprotriva D-zăeștilor pravile lucrure fără lege.

Pentru a șēptea pricină

za. ce micșurează certarea. gla. nz.

a. A șēptea pricină ce în micșurează certarea celui vinovat iaste multime de omeni unde să pornesc cu toți să facă vre o răutate, atunce giudețul nu pōte să alegă cine au făcut răutatea, dupăceia nu pōte pre toți să'l cēte pentru unul și pentru ce cā acește soți multe să fac în doo fiaturi, drept aceia trebuie să șim cum une date sām̄t inpreunați mulți și fac toți o greșelă și iară și alta dată sām̄t mulți inpreunați intruna și numai unul dentrānșil face o greșală, într'aceia nime nice dentru soșiele lui n'au înșele nice l-au văzut nice giudețul pōte să'l cunoscă, și într'această faptă sām̄t doo pravile; întâia pravilă iaste acēta :

v. Când sām̄t nește omeni mulți strānși la un loc și fac vre o greșală, drept acēstă greșală să indeamnă giudețul să mal micșureze certarea după cum scrie pravila, și mal vrātos greșala ce vor fi făcut acei mulți să cērtă după pravilă cu mōrte atunce așjidere să indeamnă giudețul să mal micșureze certarea pentru să nu omōră pre mulți drept o greșală.

g. Când să va prileji în mijlocul a mulți de vor fi unil dentrānșil mal capete, cumu s'are zice ispravnici, atunce la unil ca aceia nu va micșura giudețul certarea acei greșale pentru cei mulți pentru căce că fie la ce greșală cēia ce sām̄t capete după pravile să ceartă deapurare deplin, numai ce inmicșurează certarea celor ce sām̄t toți într'un chip de vinovați și nice unul dentrānșil nu iaste mare sau mic.

d. A doo pravilă zice, când să va tāmpla dentre niște omeni mulți să greșască unul dentrānșil, și atunce nice aceia nice giudețul pōte să știe carele au făcut greșală atunce pre toți să l slobozască de totā certarea trupească și să vor certa numai cu banî, cumu s'are zice de pre o ferestră a unei case unde au fost strānși niște omeni mulți s'au aruncat o piatră s'au

ucis pre un om ce-au fost trecānd pre ulișă și aceștia ce sām̄t in casă nu știu cine să fi aruncat acea piatră, cum nu pōte să fie într'alt chip ce unul dentrānșil au aruncat piatră și el nu va spune, atunce toți să fie slobozi și numai cu banî să să cēte.

e. Când vor fi într'o casă niște omeni mulți lăcūitori și să va găsi între dānșil unul ucis și vor arata sēmnele cum să'l fie ucis unul dentrānșil iară nu mulți de vreme ce să va afla cā are numai o rană iară nu mal multe, iară nu să ști carele dentru dānși să fie făcut acēstă ucidere, atunce vor fi toți slobozi de certarea uciderel, numai ce să vor certa după voia giudețului și nu să va certa nice unul cu mōrte, așjidere dēre avea cāt de multe rane cel ucis macar dēre fi atātea de multe precāl omeni vor fi într'aceia casă și să nu știe nime cine să i le fie făcut acelu ucis, atunce toți vor fi slobozi de mōrte numai ce să vor certa după voia giudețului.

s. Când să va prileji să albă price niște omeni și vor sări toți cu armele asupra unuia și'l vor omōră cu multe rane, iară să nu fie nice aice lucrul de față ore cine l-au rānit și cine nu l-au, atunce toți să vor certa după voia giudețului; iară de să va cunōste caril l-au rānit și caril nu l-au, atunce ucigătoril să vor omōră iară cēia laș ce le-au fost agiutoriu să vor certa după voia giudețului, iară de nu'l vor fi agiutat ce numai fiind acole de față vor fi sărit și ei cu arme atunce aceștia nu să vor certa.

z. Niște omeni mulți vor ucide pre vre unul cu rane de mōrte carele una dentrānse singurā putea să'l omōră, iară să nu să pōtă adevăra la giudeț carele l-au omōrāt, atunce pentru căce sām̄t mulți nu să va omōră nice unul iară să vor certa după voia giudețului.

n. Când vor ucide mulți pre unul cu rane de mōrte, care lucru una dentr'acele nu l'are fi putut omōră ce tōte împreună l-au omōrāt, și giudețul nu știe carele'l va fi făcut rana cea de mōrte, numai ce să adevērește lucrul cum l-au ucis toți inpreună, atunce pentru mulțimea să vor certa toți după voia giudețului.

f. Cel ucis de mulți de va avea și rane multe și dentr'aceste unele sām̄t de mōrte altele nu sām̄t de mōrte iară să nu pōtă giudețul să adevēreze cine i-au făcut rana cea de mōrte și cine i-au făcut cele-lalte ce nu's de mōrte, atunce pentru mulțimea toți să vor certa după voia giudețului, iară de va cunōste giudețul pre cēia ce au făcut ranele cele de mōrte, fi va certa ca pre niște ucigători, iară cēia ce n'au făcut rane de mōrte va certa'l giudețul după cumu'l va fi voia lui.

l. Mal marele ce va fi cap între multe soși giude va fi făcut rană de mōrte celui ucis și cēia l-alti soșiele să'l fie vatamat cu rane nu

de mōrte, atunce cel mal mare să va certa ca un ucigătoriu cu mōrte iară cēia-l-alti după voia giudețului și după rane ce vor fi făcut fie carele, însă și atunce să cade să forte cerceze giudețul pre mānuntul in ce parte de trup au rānit fie și carele de dānși, pentru căce macar de n'are fi făcut toți rane de mōrte alegānd fără de cel mal mare, iară drept a cēia mal mult să va certa cēla ce va fi lōvit in piept de cāt cēla ce va fi lōvit într'un dēget, și mal mult să va certa cēla ce au făcut rană de i-au scos sufletul de cāt cēia-l-alti, dece ori cāi vor fi făcuți rane de mōrte toți să vor omōră, iară cel l-alti să să cēte după voia giudețului.

al. Când să va ucide neștine de mulți și giudețul nu va și carele dentr'acel mulți l-au ucis, atunce toți să vor certa cu banî sau'l vor scōte den mōșie sau la ocnă.

vi. Pōte giudețul să muncescă pre cēla sau pre cēia ce vor avea niscare sēmne ca acelea cum să fie ucis aceia pre cel mort, macar dēre fi smomit și pre alții pre mulți intr'această ucidere, așjidere de va arunca neștine vre o piatră den vre o casă unde vor fi omeni mulți și va ucide pre cine va, nu'l va munci pre toți giudețul nice'l va putea să'l muncescă pentru să știe carele iaste dentru toți cēla ce au aruncat piatra, iară de va fi care cum va dentru acești mulți de să vor găsi vre unil caril să albă niscare sēmne cum aceștia să fi aruncat piatra, acela sau aceștia numai ce va munci giudețul să spue cum va fi cu adevărat.

Pentru a opta pricină

za. ce micșurează giudețul certarea. gla. nn.

a. A opta pricină carea indeamnă giudețul să inmicșureze certarea celui vinovat la greșala ce au făcut, iaste ascultarea carea va face neștine pre Domnul țărăi sau pre stāpānul carele'l va sluji, și cum zice *cartea cea veche la vtoril zakon, zi (17)* capete, cēla ce nu să va pleca, ce să zice ce nu va asculta de giudețul ce-au ales D-zeu, cu mōrte voiū să mōră, macar cā acest cuvānt a scripturei cel vechi zice așa, iară să înșelēge pentru învățătura giudețului celuea ce giudecă pre lege și pre d-zeeștile pravile și pre pravilele celea ce sām̄t după fire, pentru căce carele nu să va pleca sub țāria învățăturei legei și giudețului nu să va certa cu mōrte pre dreptate și după pravilă.

v. Cadesă să asculte și să să plăce boiari-nului și mal marelui nārodului încă când va da învățătură spre lucrurile care le vor fi mār-turisite de pravilele cele împārāteși sau de obicēiele locului sau de singurā firea omenească, care lucru să înșelēge când va inbla neștine pre aceia ascultare puțină vātāmare

va face spre de'apropiele său, iară de vreme ce cu această ascultare ce va face neștine spre mai marele său, ce să zice spre domnu-său, înblând de toate pre voea lui, va greși și va vatama foarte mult pre de aproapele fieși cui, atunce nu să cade ascultătorul să ferească această ascultare.

g. Căla ce va ucide pre cineva fiind trimis de boiarinul săborului, ce să zice de cel mai mare a gloatelor, pôte șuvăi să nu să certe după cum scrie pravila, care lucrul să înțelege într'acesta chip cându' va trimite cel mai mare, îl va îngrozi de'î va zice că de nu va omorâ el pre acela giudețul va omorâ pre dâns, și mai vrătos mai marele gloatelor va fi deprins a omorâ pre unii ce aceia ce nu' vor asculta, iară de vreme ce nu' va îngrozi mai marele glotelor și să nu' zică așa că de nu' va omorâ va muri el în locul lui și încă când nu va fi învațat a omorâ pre ceia ce nu' ascultă, atunce cea ce va face ucidera nu va putea șuvăi să zică că l-au mânt mai marele său, ce să va certa după cum scrie pravila.

d. Rugămintea domnilor iaste ca și cum are îngrozi pre neștine.

e. Ori care muiare de frică și de silă ce' va face domnul să va pleca și va face pre voia lui, aceia nu să va certa nice cum.

s. Un giudecătoriu de la un trăg, ce să zice un diragătoriu, nu iaste dator să asculte pre domnul țării să muncească sau să spânzure pre neștine cunoscând el că nu' vinovat și iaste lucrul cu asupreală aceia muncă sau aceia mörte, ce mai bine' iaste lui să'și lase scaunul cel de giudeț ce ține, de cât să plece învățătura domnu-său cea cu asupreală, iară de nu să îndurâ să facă părăsire scaunului său trebuie să scrie să dea știre domnu-său de aceia tocmeală ce i-au poruncit cum iaste lucru cu napaste și să socotească să mai cerceteze și după acesta să aștepte răspuns, iară giudețul de va responde și al doilea rând și de va zice de nu ver'asculta în ști' sau să face cumuț dau învățatură să numai cerci alt lucru sau altă vină, sau de va zice și într'acest chip cetiam scrisorea ce ne ai trimes și am înțeles de tot iară drept aceia să faci cum ț'am dat învățatură într'alt chip să nu fie, atunc de va asculta de învățatura mai marelui său va putea șuvăi și nu să va certa după pravile pentru greșala ce va fi făcut pentru ascultare.

z. Când va zice giudețul cutare lucru l-am făcut pentru că mi-au dat învățatură domnu meu carele iaste mai mare pre o țară nu' vom crede acest cuvânt, numai trebuie să arate acea învățatură a celui domn, au cu marturii au cu scrisore de mâna D-lui țării.

n. Un giudeț ce va isprăvi și va svrăși legea altui giudeț alții eparhiu, nu să va certa

nice iaste dator acesta să cerceteze tocmeală aceia diréptă' au cu asupreală, alegând de să va pune în protivă cel vinovat de va zice cum această lege nu' bună de nemica de vreme ce s'au făcut de un giudeț străin și cum nu i'au căzut să legiuască el greșala ca această, cumu s'are zice starostea de Cameniță n'au putut prinde pre un vinovat la mânule lui, au făcut lege să fie izgonit din toate cetățile câte sânt sub oblastea Kraiului Leșesc și așa au isprăvit cum de va încăpea în mânule vre unui scaun crăesc ca să albă atăia capul și așa au dat știre pre la toate cetățile țării Leșesci, iară vinovatul s'au prilejit de s'au prins la mâna starostei de Liov, dece având starostea la mâna lui ispraya celuia staroste de Cameniță cum ori unde' vor prinde să' tae capul acmu pôte într'aceia ceas fără nice de o certare ce pre giudețul celuia să' tae capul, iară de va fi giudețul acestuia strămb-acesta ce i-au tăiat capul nu să va certa nice cum, alegând când va zice vinovatul acelu staroste de Liov- ce treabă are starostea de Cameniță cu mine sau ce puternicu' i asupra mea să'mi tae capul, de vreme ce eu nu sânt leah ce sânt frânc și omul cela ce l-am ucis iaste den țara frânciască, și l-am ucis la Franța, dece ce treabă are starostea de Cameniță cu greșalele ce să fac în țera frânciască, dece atunce acelu staroste îl va ținea la închisore și va scrie la craiul Leșesc ce vor putea alege pentru acest lucru și după cum va veni răspuns de acolo așa va ocrâmi.

f. Patriarhul de va scrie la vre un poslușnic al său și de'î va zice să facă cutare lucru, iară de nu ver face de greu te aforisesc, și acest lucru ce' zici să facă iaste cu napaste și cu asupreală, atunce acest poslușnic nu iaste datoriu să' asculte pre Patriarhul nice aforisirea lui iară să cade să' dea știre cu scrisore cum iaste napaste și să face asupreală pre învățatura ce i au dat și dupaceia să aștepte răspuns.

i. Giudețul cel mirenesc să cade să isprăvească și să svrășască o lege ce va fi legiuit giudețul beserice de'î va parea că au legiuit drept, însă pôte și acesta giudeț mirenesc să cerceteze tocmeală cu marturii să pôte cunoște legea ce-au legiuit pôte fi de să' facă fărășit ce să zice certare au cu mörte, au într'alt chip, alegând numai de va fi tocmeală pentru erese, pentru că atunce giudețul cel mirenesc nu mai cercetează nemica ce atunce și ori ce fal de eretic îl vor da de la giudețul beserice îl va omorâ fără de nemică altă îngăduința și fără nice de o întrebare cum au fost tocmeală.

ai. Oamenii cei domnești, ce să zice armași și armași și alți ca dânsi, când vor munci când vor spânzura sau vor tăia capul cuiva-

șuvăi ce vor face cu învățatura domnului fără să dăre fi învățatura domnului la aratare să vază toți că iaste cu asupreală și cu mare napaste; aceștia nice dânsora nu să vor certa nice cum nice drept un lucru.

ii. Plugarii și alți lucrători de vor ara în pământ străin sau de vor culege în vie cu învățatura cuiva când le va fi zis că iaste a lui nu să vor certa nice cum, alegând atunce când vor să lucrătorii că nu iaste acelaia ce i-au pus să lucrere acolo acelu pământ sau alt ce va fi sau alegând când i'are pune să seacere în câmp fiind crud sau să străngă alte poame într'acesta chip, sau când le-are zice să mute vre un hotar den locul său, sau unde' vor pune să lucrere și'î vor socoti omeni cu arme, sau când le vor zice să lucrere noștea, ce să zice să țure, pentru căce că atunce deapurierea să vor certa și nu vor putea șuvăi.

iii. Feciorul ce va face vre o greșală pre învățatura tătâne-său sau a mănese, sau murea pre învățatura bărbatului său, sau robul pre învățatura domnu-său, nu să vor certa nice cum de va fi greșala micșorâ, iară de va fi greșala mare atunce să vor certa, însă nu deplin cum scrie pravila, ce după voia giudețului.

Pentru a noa pricină

za. *ce înmicsurează giudețul certarea celui vinovat.* gla. nf.

a. A noa pricină, pentru carea să îndeamnă giudețul să mai micșureze certarea celui vinovat de cum ceartă pravilele, iaste nepuțință și slăbiciunea firei, pentru care mai puțin să vor certa muiarile de cât barbații la greșele ce vor face.

b. Muiarea să va certa mai puțin de cât barbatul când în casa ei să vor face bani răi calpuzani, sau când va cumpara ceva vre un lucru estin pentru să'î vază mai scump, sau când va sparge carte domnească și încă și de să va mesteca în tocmeală ereticilor, sau la giurământ minciunos, iară când va greși la lucruri ce să fac înprotiva D-zeeștei pravile și la pravilei firei omenești atunce nu să va certa muiarea mai puțin ce tocma ca și barbatul.

c. Taranul cel gros pôte șuvăi să nu să certe ales când va fi mărturie cuiva și de va grai cuvinte fără de ispravă și fără cale de să va cunoște lucrul-că grăiaște de prostimia lui iară de va grai de învățatura lui cea rea atunce să va certa tocmai ca și alalți, asidere și la alte la toate greșele ce va face țaranul cel gros de va face de grosimea lui mai puțin să va certa iară de va face den răutătatea țaranului cel rău atunce să va certa tocmai ca și alalți și acesta iaste în puterea giudețului să' giudece de va fi de grosimea

lui sau de nu va fi, alegând de va fi greșala spre D-zeeșca pravilă sau spre pravila cea de fire, căce că atunce grosimea lui nemică nu' va folosi nice va șuvăi să scape de certare.

Pentru a zecăa pricină

za. *ce înmicsurează certarea.* gla. x.

a. A zecăa pricină care îndeamnă pre giudeț să mai micșureze certarea vinovatului iaste somnul, de vreme ce mulți s'au găsit de au făcut multe și minunate lucruri în somn și dacă să deștepta nu ținea minte nemica ce au făcut, cum au fost o dată unul de-au fost dormind la beserica lui st. Venedict la țara frânciască și au fost eșit den beserica adormit de au umblat două mile de loc și acela au găsit pre un copil și l-au ucis de au murit ne având nice un lucru cu dâns nice l-au știut nice l-au cunoscut și iară și așa adormit s'au întors și s'au dus de-au intrat în beserica iară demineată n'au știut nemica eșit-au afară au nu au eșit; altă dată iarăși au fost într'un oraș ce s'au chemat Pizan unul de aceia carele de multe ori eșia noștea den casa și cu arme și încungiura trăgul tot cântând și eără și dormind să întorcea de vine acasă și nu să mai deștepta, și de multe ori prietenii lui dacă' găsea înblând pre drum îl deștepta și'î întorcea deșteptat la casa lui den carea eșia dormind; sau cum au fost o muiare carea să scula noștea de și frământa pânea și o punea de o învălea și o găta de tot numai să o bage în cuptor și eără și adormită să ducea de să culca în patu și și dimineata nu știea cine i-au tocmiț așa pânea și așa deapurierea' parea că'î fac aceasta vecinele ei drept să rădă cu dânsa; și alți mulți s'au aflat ca aceștia, dece pentru aceia s'au făcut aciaste pravile.

y. Acest-fel de omeni dormind în somn de vor bate sau vor răni sau vor ucide pre cineva nu să vor certa după pravilă, ce după voia giudețului, de vreme ce și somnul să asemănă cu mörtea, iară denafară de aceasta să cade să albă giudețul milă la greșelele ce sânt den fire.

g. Un om cu fâmeia sa dormind într'un așternut vor înpresura și pruncul între sine și'î vor omorâ, acesta lucru nu să va chema c'au făcut el den mintea lor cea rea, ce le-au fost greșala, de vreme ce și giudețul deapurierea crede cum părinții mai bine și socotesc feciorii de cât singurii pre sine, sau maica nu să va chema să și pôte uita pre fiu-său fiindu' den manunteale ei, drept aceia nu să vor certa după pravilă ca niște ucigători, iară pentru nesocotința lor să vor certa după voia giudețului.

d. Căla ce va greși dormind să va certa

după pravilă, însă când să va face că dorme iară el cu adevărat va fi deșteptat.

e. Căla ce va greși dormind și dacă să va deștepta nu să va căi ce au făcut, ce încă va zice bine am făcut de am făcut așa în somn, acesta să va certa după pravilă și nu va putea să șuvăiască.

f. Când va dormi neștine, și de va merge să facă vre o răutate sau de va vatama pre cineva, pôte celalalt să l'ucigă pentru să scape denaintea lui cu viață și nu să va certa, care lucru să înțelege când nu va putea într'alt chip să scape den mâinile lui ce numai ce l'caută să l'ucigă.

Pentru a un-spră-zécea pricină

za. ce va micșura giudețul certarea. gla. xa.

a. A un spră-zécea pricină ce mai înmicșurează giudețul certarea celui vinovat, iaste dragostea, de vrème ce dragostea să asemănă cu bețiea așjiderea și cu nebulnicia și mai vrătos iaste și mai rea chinuire de cât acélea de cât tôte, drept aceia s'au făcut această pravilă.

y. Căla ce face vre o greșală fiind îndemnat de dragoste, mai puțin să va certa de cum spune pravila.

g. Căla ce va fi biruit de dragoste și de va tămpina vre o fată mărgând pre drum și o va sărută nu să va certa nice cum, cum au făcut un muncitor de la Athina ce l-au chemat o Pisisstratos, carele au zis muerii și cându l'indemna să nu fie într'alt chip ce să omorâ pre cela ce au sărutat pre o fată fecioră a lor mărgând pre drum, zicându l' acest cuvânt, cum de vrème ce pre ceia ce ne iubesc și ne sărută tu zici să l'omorâm, dară încă ce învățătură ver da să facem celora ce ne vor ură și ne vor fi cu vrăjmășie.

d. Ori care muiare pentru multă dragoste ce va avea cătră ibovnicul ei va primi în casa ei furtașagul ce va fi el furat, mai puțin să va certa de cum iaste scris la pravilă.

e. Dragostea șuvăiaște précurvia și răpitul fiatei și alte greșele ca acestea, ce să zice când are pune scări la ferestri să să sue să între la ibovnică și, și alte ca acéstea.

Pentru a doa-spră-zécea pricină

za. ce înmicșurează giudețul certarea. gla. xv.

a. A doa-spră-zécea pricină ce îndeamnă pre giudeț să înmicșureze certarea celui vinovat de cum scriu pravilele, iaste ruda cea aleasă, ce să zice Boerica, de vrème ce nice cel de rudă bună nice boiarii nice feciorii lor să vor certa cu caterga sau cu ocna, ce pentru acésta să vor goni den moșiea sa câtă-va

vrème iară nu să nice spânzură în furci ca alaltii făcători răi, nice să întâpă, ce drept acéstea drept tôte li. să tae capetele, nice pre uliță pren trăg nu să pôrtă, unii ca aceștia.

y. Când ceartă giudețul sau pravila pre cineva cu bani, tocma să ceartă Boiarinul ca și cel sărac.

g. Certarea cea trupască ce dă pravila pentru greșale dère fi cât de micșorâ aceia certare dacă să va da vre unul boiarin să chiamă prea mare de cât când s'are da fie cui de cel mai mic, și iară și vine lucrul unul drept alt cât are fi de mică certarea ce va fi cu bani la vre un om de cești mai mic și proști la acéstea iaste mai mare de cât s'are da la un boiarin, drept aceia pravila schimbă certarea cea trupască cu bani, când iaste vre un boiarin și l'ceartă cu certare de bani, iară de iaste vre un om de gios și micșor și sarac să va certa cu certare trupască.

d. La greșale ca acélea ce sânt la pravilă mai mari să dau boiarilor de cât saracilor și mai mult să vor certa, boiarii de cât cel mai mic și mai saraci, cum s'are zice de să va afla vre un boiarin hiclean unu domn și hain fără și de s'are arata într'acesta chip și unul de cel mai mic, mai mult s'are certa cel mai mare boiarin de cât cel mai mic și omul mai de gios, așjidere și omul cel mai de gios de l'vor prinde la război viu fi vor tăia capul iar de vor prinde vre un boiarin fi vor spânzura.

e. Greșalele ce fac rușine boiarii boiarilor mai mult să ceartă boiarii de cât cel mai mic și omeni mai de gios, cum s'are zice la greșala hotriei să va certa mai mult boiarinul de cât cel mai micșor.

f. La greșalele ce învață pravila furci, cumu l'hainea și viclesugul când hiclenește pre domnu-său, să va spânzura și boiarinul ca și cel mai prost, iară furcile boiarinului să fac mai înalte de cât celui mai mic.

z. Când va mărturisă neștine minciuni sau va fi eretic și când nu va asculta de domnu-său și la lucrul ce l'vor sudui pre inparatul sau pre domnul locului, într'un chip să vor certa și boiarii și cel mai proști.

h. Căla ce va face o greșală nădăjduind că nu să va certa pentru căe iaste boiarin, și de va fi scos cuvânt să fie înțelea cineva cum să fie zis acest cuvânt și cum să fie făcut acéastă greșală cu acésta gând, atunce boiarinul să va certa de tocma cu cel mai saraci.

i. Când să va cădea unu boiarin, pentru greșala ce-au făcut să l'trimiță la ocna sau să l'bată pren trăg sau altă certare să pată, iară giudețul ca pre un boiarin va certa l'cu bani, aceasta să face odată sau de doo ori iară a treia oră de l'vor mai prinde pre boiarin făcând iarăși acea greșală atunce să va certa tocma ca și cel mic și om mai prost.

i. La certările celea ce dă pravila după voia giudețului la acelea pôte giudețul să mai împuțineze certarea boiarinului, iară la celea certări ce de față învață legea și pravila certarea cum va fi, nu pôte giudețul să certe mai puțin pre boiarin de cât pre cel mai mic și mai de gios om.

ai. Pentru précurvie tocma să ceartă boiarinul ca și cel mai mic.

Pentru a trei-spre-zécea pricină

za. ce micșuresză giudețul certarea gla. xg.

a. Giudețul, să îndeamnă să mai micșureze certarea celui vinovat pentru iscusirea și desolnicia lui, cumu s'are zice de vrème ce neștine va și vre un meștersug ca acela frumos și scump și atât să l'știe de bine cât să nu să afle altul asemenea lui, atunce acesta de va face vre o greșală, mai puțin să va certa; cum au fost odată un sinețariu bun carele pentru ucideră ce făcuse nu l-au omorât, ce l-au isgonit den locul lui și den moșiea lui, și ea l'și la vrème de ôstel-au adus, acésta să face când să va arata meștersugul lui de față de vor vedea toți carele va fi tuturor de treabă și greșala lui trebuie să nu fie haină cumva moșia sa sau să fie fost tâlhar de drum pentru căe atunce nice un meștersug nu l'va folosi.

y. Când va fi făcut neștine un bine mare locului aceluia unde locuiaște care bine să să pomenească deapururea, după aceia de să va prileji să facă vre o greșală, atunce giudețul pentru acel bine ce să pomenește va certa l'mai puțin de cum să cade, alegând când va fi acel bine ce au făcut locului lucru puțin iară greșala lui va fi mare atunce acel bine ce-au făcut nu l'va fi drept nemică.

g. Binele ce va face neștine locului și moșiei lui, au el, au moșii lui, fi va folosi ca să să certe mai puțin sau să nu și să certe nice cum la greșala ce va fi făcut, și aceasta pôte fi când va fi trecut vrème multă de când va fi făcut acel bine până când au făcut greșala, pentru căe de să va face acel bine în vrème ce să va face și greșala atunce acel bine nu l'va folosi nemica ca și când nu s'are fi fost dère fi cât de mare, ce să chiamă că va mai micșura ore ce, cumu s'are zice fură ore cine de la un boiarin un secriăș cu bani și găsește acolo în lăuntru niște cărți hiclene carele scrie la niște vrășmași să vie cu ôste să ia acel loc, și dacă le-au găsit le-au aratat domnului acelu loc, și s'au păzit de-au ocrămit cum au știut acel lucru, acesta cu adevărat mare bine au făcut acelu loc, iară nu l-au făcut cu svat bun și cu gând bun cum să cade să facă binele, ce i-au venit acésta bine mare den furtașagul lui și drept aceia ca un fur să va certa, iară mai mari acelu loc vor

face milostenie feciorilor lui și pre dâns încă l'vor certa mai ioșor ore, ce puțin lucru pentru acel bine ce i s'au nemerit.

Pentru a patra-spre-zécea pricină

za. ce micșurează giudețul certarea gla. xd.

a. Schimbându și neștine firea și viața cea rea ce-au fost având și plecându-se către D-zeu, îndeamnă pre giudeț de l'mai micșurează certarea de cum spune pravila pentru greșala ce-au făcut, drept aceia s'au făcut acéastă pravilă.

y. Jidovul de va face o greșală și după aceia va veni spre credință creștinească și să va boteza sau nu să va certa nice cum sau să va certa mai puțin pentru aceia greșală de cum învață pravila, și acest lucru stă cu totul în voia giudețului să l'certe sau să nu l'certe ver mult ver puțin.

g. Jidovul ce s'au botezat de va fi luat ceva și cât de puțin certare pentru greșala ce au greșit încă maine de botez, atunce giudețul nice într'un chip nu va putea să l'certe cum spune pravila.

d. Jidovul dacă să va boteza dère fi făcut câte păcate și scrănăvii, pentru darul hotezului tôte să vor curăți și va rămănea cum are fi născut adoo oră, atunce pôte să fie și preot fără nice de o sminteală.

e. Toate aceastea vor fi când să va face și creștinul călugăr.

Pentru a cincia-spre-zécea pricină

za. ce micșurează certarea gla. xe.

a. Giudețul să îndemnă a mai micșura certarea celui vinovat de cum spune pravila când cel vinovat iaste surd sau mut, de vrème ce unul de acéștia iaste ca și un prunc micșor și ca unul de cel fără minte nebul.

y. Surdul și mutul cându l'va fi mintea întreagă și deplin și va pătia cu măhăitul să arate fiește căruia fire și, și vreară, atunce să va certa tocma ca și alaltii; ați dascalii zic cum mutul să să certe mai puțin pentru căe mărturia ce face mutul cu măhăitul pôte să fie și cu greșală; alegând acest mut și surd de va și scrie și să citească pentru căe că atunce giudețul il va întreba cu scrisore și el va răspunde iară cu scrisore, și atunce pôte să l'și muncească pentru să spue și să l'certe după pravilă.

Pentru a șesia-spre-zécea pricină

za. ce înmicșurează certarea gla. xs.

a. Când va păra tatăl pre fiu-său cel trupesc la giudeț pentru vre o greșală ce va fi făcut, atunce i să va face milă giudețului și

va micșuna certarea ce i s'are cădea după greșala lui cum scrie pravila.

v. Feciorul ce are fi fugit și i s'are fi făcut legea după vina lui, unde'l vor găsi acolea să'l facă morțe, iară tată-seu de'l va prinde și să'l dea giudețului; giudețul va mai micșura certarea lui, ce să zice nu'l va omorâ ce'l va certa într'alt chip.

g. De' va fi feciorul fugit pentru căce va fi greșit înprotiva împărăției sau a domniei și au făcut pagubă ca aceia țării, pre acesta de'l va prinde tată-său și de'l va trimete la giudeț atunce mai puțin să va certa de la giudeț de cât de l-are prinde omul domnesc.

d. De vrème ce șere prinde neștine feciorul și l'are duce de l'are da pre mâna giudețului, nu căce doră iaste om bun, ce pentru căce să teme să nu'l cumva prinza omenii cel domnești; atunce încă să va certa mai puțin de cum să cade și de cum învață pravilele pentru acea greșală.

e. Acela ce și va da feciorul lui pre mâna giudețului ca pre un vinovat; dere fi tată-său și jidov tot mai puțin să va certa.

s. Așjidere și feciorul de va da pre tată-său la giudeț ca pre un vinovat ca să să certe după greșală, atunce mai puțin să va certa.

z. Iama de și va da feciorul sau fata la giudeț ca pre niște vinovați, mai puțin va certa giudețul, iară nu'l va slobozi de tot.

n. Aceastea toate ce-am zis pentru darea tată-lui pre fecior și feciorul pre tată-său iaste adevărată și neclătită după pravilele împărătești și după cum scriu toți dascalii tocmindu-se toți într'un cuvânt fără nice de o price și carele au fost și mai prost și mai mic nemica nu s'au pus în protiva acestora nice unele de câte am zis, iară drept aceia această dare de tată pre fecior sau fecior pre tată nu s'au prilejit nice dănăoră să fie acest lucru să dea tată pre fecior și fecior pre tată până la vrème unu dascal mare și tocmitoriu de pravile, numele lui era Farinascu carele au strâns toate pravilele cele împărătești și încă să ispiți și să nevoi cu învățatură ca aceia să cunoscă care pravile și obicei să socotesc la oblastiele creștinești în totă lumea, acest dascal au fost după Hristos afen (1589) de ai și până într'această vrème nu s'au prilejit nice dănăoră vină și faptă ca acesta să să leguiască la giudeț, ce să zice tatăl să și dea feciorul ca pre un vinovat la giudeț, numai la Polonia sub oblastiea Papiei de Răm ce-au dat așa un tată pre feciorul și, care fecior au fost izgonit den moșiea lui pentru căce era greșit împărăției, iară aicia nu să ținu în samă pravila cea de milostivire pentru să certe mai puțin pre fecior pentru ce l-au dat tată-său, ce cumplit după pravile l'au certat, pentru căce greșala era sudalmă pre împărăție, și giudețele la greșele ca aceste nu deschid pra-

vila cea de milostivire ce numai pravila: cea de certare cumplită pentru căce să nu cumva ceară milă nice tatăl nice feciorul de la giudețe, ce cum au fost numai o dată s'au prilejit acest fel de giudețe.

Pentru ceia ce hiclenesc și calcă cinul cel ingeresc ce să zice călugăresc, ce să zice pentru ceia ce și leapădă călugăria. gla. xz.

a. Hiclean, și vrăjmaș cinului călugăresc să chiamă cela ce s'au făcut călugăr și nu de tot, ce numai ce-ău fost înbrăcat hainele și după aceia va lepada rasele și să va face iară și mirean.

v. Cela ce va eși den mănăstire fără de voia și știrea egumenului și de să va fi înbrăcat în alte haine mirenești și și va fi ascuns potcapocul și chemelavha și alfe ca aceste, acesta să chiamă hiclean și hain cinului și obrazului călugăresc.

g. Călugărițele ce vor eși din mănăstire, și vor înbla prin lume fără știrea vlădicului, locului aceluea, și acesteia sunt ca și călugări.

d. Cela ce și leapădă haine călugărești vrând să șuvăiască să zică că înbla pentru învățatură ca un hiclean să să aforisiască.

e. Popa și diaconul de să vor însura după ce le vor muri femeile sănt ca și ceia ce leapădă călugăria și fac prepus cum să fie eretic, drept aceia trebuie să să cerceteze, depe de va fi crezând cum are putere preutul sau diaconul să să însore atunce ca pre un eretic să'l certe, iară de nu va avea acesta gând să va pedepsi numai ca și ceia ce leapădă călugăria, și iară și de și va lepada muiarea și va pleca iară și la beserica să'l leguiască cu blândete și cu milă, care lucru de nu va face de bună voia lui atunce și cu sila și fără de voia lui va să'l facă beserica și'l vor бага în temniță sau l' vor include într'o mănăstire de va șede întru totă viața lui.

s. Călugărul de nu și va purta mântiea imchelie și sau când va merge la feredeu sau și într'alt loc ascuns, nu să va certa nice să va chema ca cela ce leapădă hainele călugărești.

z. Cela ce va scote den mănăstire pre vre unu di cica ce cearcă să să facă călugăr, a celuia capul să i să tae.

n. Cela ce va îndemna pre altul să lepede rasele, capul să i să tae.

f. Cadesă în totă vrème să primască beserica pre cela ce va lepada călugăria, iară cu adevărat nice dănăoră nu va putea fi egumen, alegându'l va blagoslovi Patriarhul.

i. Călugărul sau popa sau diaconul de să va îmbraca cu haine mirenești când va merge pe un drum, nu să chiamă că au lepădat călugăria, nice să va certa.

al. Călugărul ce va eși den mănăstire și va iaci la țară pentru să și hrănească părinții să să chiamă că să leapădă de călugărie când nu va putea hrăni într'alt chip și când va fi cu voia mai marelui mănăstirei.

vi. Cela ce și va lasa cinul său și să va apuca de alt cin mai cu nevoe și mai cu grea petrecere nu să va chema că hiclenește mănăstirea și beserica, cumu s'are zice când să va face călugărul schimnic sau săhastru în pustii.

Pentru certarea celor ce să leapădă de cinul ingeresc, ce să zice ce și leapădă călugăria, și ce certare li să va da. gla. xii.

ai. Cela ce va hicleni cinul și obrazul călugăresc, ce să zice va lepada călugăria, de nu va fi având asupra lui cetite molitve de călugărie nu să va aforisi, iară de va fi purtând hainele, ce să zice rasele cu molitve, atunce să'l aforisescă și de va sta un an într'acea aforisenje și nu să va întorce cătră mănăstire atunce face prepus să fie eretic, drept aceia să să cerceteze și să'l muncescă și să'l certe ca pre un eretic și rămâne și fără cinste și cela ce'l va strica ceva nu'l va putea pără la giudeț nice i să prinde mărturiea unde grăiaste, ce iară și să aforiseste și de va sta cu pizmă într'acea aforisenie să'l dea la giudețul cel mirenesc să'l certe.

y. Când să va pocăi cela ce va fi lepădat călugăria și de'l va primi vlădicul sau egumenul lui de va fi avut cinste de la beserica, ce să zice preoție, nu va putea să să mai apuce de cinstea ceau avut doră numai cu voia și cu blagoslovenia Patriarhului.

g. Totă averea celuia ce au lepădat călugăria va rămâne la mănăstirea de la care au fugit când s'au lepădat călugăria.

Pravile împărătești

pentru ceia ce îndeamnă și agiută cuiva sau'l sădătesc spre rău, sau când va trimite pre altul să facă vre o răutate. gla. xi.

a. Ce folos are ave neștine când svătuiaște pre alt cine va, sau'l agiută, sau'l trimite să facă vre o răutate.

v. Când va îndemna neștine pre altul și'l înlărată del mănje sau'l dascălește de'l învață să facă vre o răutate, acela să chiamă svătuitor răutății.

g. Agiută neștine cuiva să facă greșală când da bani sau omeni sau cai, sau arme, sau scări să fie de suit, sau alte lucruri de aceea treabă pentru să facă greșală cum au socotit, și mai vrătos agiută când merge el singur cu capul său de'i soție și singur cu sine să facă greșala împreună cu celalalt.

d. Multe fealuri de svaturi sănt și la agiutorii așjidere, de vrème ce svatul să face nu-

mai cu cuvântul iară agiutorul să face și cu lucrul, drept aceia nu să vor certa într'un chip svătuitorul cu agiutătorul.

e. Alta iaste să svătuiască neștine să să facă greșală și alta iaste să trimiță să facă, pentru căce cela ce svătuiaște socotește folosul celuia ce'l svătuiește, iară cela ce trimite să facă greșală socotește numai folosul său iară nu a celuia ce'l trimite, drept aceia giudețul nu să cade să socotească cuvintele când să va face vre o greșală, pentru căce cum grăiaste cu cuvântul cela ce svătuiaște, așa grăiaste cu cuvântul și cela ce trimete, iară să cade să cerceteze la carele au rămas folosul și dobânda ce-au venit de pre acea greșală pentru să pōa înțelege carele iaste adevărat și mai întâi vinovat.

s. Încă mai iaste un lucru între svătuitorii și între trimițătorii, pentru ce cela ce trimete nu rămâne dator celuia ce l-au svătuuit, iară cela ce trimite pre altul să facă greșală rămâne dator lui, ce să zice celuia ce'l trimite.

z. Mai mare lucru iaste să trimiți pre cineva să facă greșală de cât să'l svătuiești să facă.

n. Pri cela ce'l vor cleveti c'au trimis pre altul să facă o greșală iară el de va arata cum nu l-au trimis iară numai ce l-au svătuuit să facă acest lucru, să fie slobod de păra ce l-au clevetit întâi și de certare.

f. Cela ce va zice cuiva vre unu priatel să ucigă pre vre unu ce le va fi amândurora vrăjmaș, atunce să cade să socotească și să cerceteze giudețul acest cuvânt ce-au zis, svat au fost au învățatură au cuvânt de ascultare să facă cumu'l va zice și fără de voia lui ce să zice să'l ucigă, carele să cunoste într'aceasta chip de să va afla această ce s'au îndemnat a merge spre ucidere cum n'au făcut nice dănăoră ucidere și nice atunce nu are fi făcut, de nu l-are fi îndemnat acela, atunce să chiamă că i-au dat învățatură ce să zice i-au zis pasă să ucizi pre cutare om, el s'au dus și l-au ucis pre cuvântul acelu om, iară de să va afla cum această l-au vrut ucide și fără de zisa și îndemnarea aceluia, atunce acel cuvânt au fost numai de l-au svătuuit, iară de va fi izvod cum de nu l-au vrut zice acela sau l-au vrut ucide sau ba, atunce giudețul crede că l-are fi ucis macar de nu l-are fi zis nemica.

i. Al doilea sămn pentru să cunoscă giudețul pre cela ce l-au trimis să ucigă pre celalalt ore svătuuit l-au, au zisu l-au să margă sa'l ucigă și fără voia lui, care semn iaste această pentru să cerceteze giudețul și să cunoscă pre cel ucis căruia au fost mai mare vrăjmaș, pentru căce de va fi fost ucigătoriu lui atunce acea îndemnare au fost numai svat, iară de va fi fost cel ucis mai mare vrăj-

maș ce-luia ce l-au svățuit de cât ce-luia ce l-au ucis atunce ace îndemmare au fost învățătură, cum am zis mai sus, ce să zice ascultă cum zic și fă cum te învăț, păsă de'l ucide fără voia ta, eu voi da samă, aciasta să chiamă învățătură și pre acesta învățătură au mârș de l-au ucis.

ni. Când nu va putea giudețul să cunoscă într'alt chip mai cu adevărat acé îndemmare svățuire au fost învățătură, atunce, va munci pre svățuitorul să spue cu adevărat și să zică svățuitorul-l-au au învățat-l-au să facă acea greșală.

*Ce certare vor lua ceia ce svățuiesc spre rău
za. să facă cineva. gla. o.*

a. Cēla ce va svățui pre altul să facă vre o greșală, să va certa cu acēia certare cum să va certa și cēla ce va face greșală.

r. Cine va îndemna sau va învăța sau va svățui pre altul să facă vre un lucru rău și vr'o greșală, să va certa ca și cel vinovat ce va face greșală.

g. Cēla ce va arata cuiva folosul și do-bānda ce va avea dacă va face vre o greșală, și de'l va asculta acēia și va face greșala a-cesta ce l-au svățuit, să chiamă svățuitoriu spre rāutate și să va certa cum am zis.

d. Cēla ce va lāuda vre un lucru rău și cu greșală și neștine auzind să va rāni la inimă și nu să va lāsa până nu'l va face acēl lucru acesta să chiamă svățuitor rău și să va certa cum scrie și mai sus.

e. Când va vorovi neștine către altul și va spune cum va să facă o rāutate și cēla îl va respunde de'l va zice, bine va fi așa să fac și să nu zābāvești ce să faci acest lucru, a-cēla'l svățuiește spre rău, să să cērte ca și a-cēla ce va face acea greșală.

s. Când va zice neștine altuia ce va vrea să ucigă pe cineva, de ver vrea să'l ucizl, u-cide'l, acesta nu să chiamă svățuitor rău nice să va certa de vrēme ce nu i-au zis ucide'l ce i-au zis de ver vrea să'l ucizl ucide'l, iată că nu'l îndemnă ce'l lasă în voia sa.

z. Ceia ce vor fi într'un gând cu acēia ce vor face o greșală să să cērte toți cu o certare și ceia ce n'au făcut ce pentru căce au fost într'una toți, și acēastă va fi când va fi și greșala mare, cumu s'are zice când are hi-cleni domnia, sau locul unde lācuiaște, sau alt lucru ca acēsta, iară de va fi lucru mai puțin greșala nu să va certa cēla ce nu face ca cēla ce face greșală.

n. Cēla ce va da niscare lucrul de carele vor trebui ce-luia ce va să facă vre o greșală să va certa tocmal ca și cēla ce au făcut greșală, ver mică, ver mare.

f. Cēla ce va svățui să să facă vre o greșală nu va lua numai acēia certare ce să va da vinovatului, ce încă va plăti și păgubēle-

tōte ce va păgubi și va iarde cēla ce-au pățit rău și acēasta va fi când acele pagube să vor face tot pentru acēia greșală ce s'au făcut cu svățul lui.

i. Cēla ce va svățui pre altul sau'l va îndemna să fure, să va certa ca un fur, însă cu adevărat când n'are fi furat furul fără de svățul și îndemnarea lui; iară de să va afla cum acēl fur au fost învățat și de altă dată să fure atunce cēla ce'l va fi svățuit nu să va certa.

ai. Cēla ce va svățui să să facă furtușag să fie dator acēl lucru ce s'au furat să'l dea sau să'l plătescă stăpānului a cui au fost mar-car de nu l'are fi furat el ce numai pentru căce au svățuit să să facă acēl furtușag; aice să cade giudețului să socotească de'l va fi svățuit acēl svățuitor ce să zice să fure numai o sută de talerl iară el va fura două sute, și dacă va fi așa atunce svățuitorul nu va plăti mai mult de acēia sută de talerl stăpānului a cui vor fi fost banii pe câtă samă să va afla că l-au svățuit.

vi. Când va svățui neștine pre altul să facă vre o greșală și el nu va face atuncea curund, ce să va lasa de va trece vrēme multă până va veni vrēme de va face acēl lucru, tot într'un chip să vor certa svățuitorul cu furul.

gi. Cuvintele cēle de svat mai mult să tla-cuesc spre bine de cât spre rău și acēasta, să va face și să va crede când între svățuitor și între păgubaș nu va fi fost nice o vrājba mai denainte vrēme, pentru căce că de vor fi avut mai de mult ande sine vrājba atunc cuvintele cēle de svat mai mult să vor socoti spre rău de cât spre bine.

di. Cēla ce va svățui să să facă vre o greșală și greșala să nu să facă atunce svățuitorul nu să va certa, și acēasta va fi când greșala va fi micșorā; iară de va fi greșala mare, cumu s'are zice de hiclesug și de vatamare spre țarā sau spre domnie, atunce svățuitorul să va certa tocmal ca și când s'are fi făcut acēl lucru desāvărșit și să va certa ca și cēla ce are fi făcut acea greșală.

ei. Cēla ce va svățui să să facă vre o greșală și când să va căi ce-au făcut și și va in-torțe svățul într'alt chip, nu să va certa însă, nu va putea fi numai cu atāta ce trebuiaște să'l svățuiească alt svat inprovincia celui dentāf și nice atāta nu ajunge ce trebeu să adevē-reze acēl svățuitor cum nu va face acēl om pre svățul lui cum l-au fost svățuit întâi, iară de nu va putea să'l facă să să pārască decel svat ce l-au svățuit întâi să cade să mār-turisască de față să auză mult viclesugul ce au vrut să facă, și încă nu va fi destul nice de l'are zice ferēște-te de cutare lucru să nu'l faca că ver pățit rău, dup'acēia trebeu să arate și omul celuia ce va să'l facă rău și să'l pă-gubască și să'l spue anume și omul și numele lui să să pāzescă de dāns, de ce dacă va face.

acēste tōte ce am zis mai sus nu să va certa svățuitorul macar dēre și face cēla-l-alt greșala care l-au fost svățuit; iară de va lipsi vre una de acēstea ce am zis și să va face și greșala, atun-ce să va certa ca și cēla ce va face greșală.

si. Cēla ce va da învățătură și va zice neș-cuț să facă cutare greșală, și dup'acēl, va zice să nu facă, iară el tot va face, acēsta să să cērte numai el singur, iară cēla ce l-au fost trimis întâi să nu să cērte și la acēsta lucru nu mai trebuesc alle certări.

zi. Cēla ce va svățui pre altul să să in-vrājbască cu cineva și acēla să va îndemna dentru sine și va mērgē să'l ucigă, atunce svățuitorul nu să va certa ca un ucigătoriu, ce să va certa după cum va fi voia giudețului.

ni. Cēla ce va svățui pre neștine să ucigă pre Constantin, iară el va ucide pre Iōn, atunce svățuitorul nu să va certa ca un ucigător.

fi. Cēla ce va svățui pre altul să facă vre o greșală și el va face greșala după cum l-au învățat și de s'are prileji să'l iarte giudețul să nu'l cērte pentru acēia greșală, atunce nice svățuitorul nu să va certa.

k. Cēla ce va svățui pre altul să ucigă pre neștine, iară el nu'l va numai ucide ce încă dentāf va munci ce să zice fi va tăia nasul sau i va scōte ochil sau într'alt chip il va sluti, dup'acēia va și omorā, atunce svățuitorul nu să va certa într'un chip cu vi-novatul de vrēme ce vinovatul să cade să să cērte cu o mōrte cumplinită iară svățuitorul nu-mai ce'l vor tăia capul.

*Siamente cu carile să cunoște vinovatul de
cu și greșit după svatul și agiutorul
za. ce'i va fi dat svățuitorul. gla. oa.*

a. Intāi sāmni iaste cum vinovatul au vrut face acēa greșală și fără de svatul ce i-au dat, când va fi îngrozindu'l pre cēla ce l-au vātā-mat încă mainte de ce-au făcut greșala.

v. Al doile sāmni cum nu iaste făcută greșala cu svatul nemārul ce singur vinovatul va fi făcut den voia lui ales când va fi fost mainte de svat să fie avut amāndoi vrājba ucigătorul și cu cel ucis.

g. Al treile sāmni iaste cum l'are fi ucis și fără de svatul nescuț când va fi gātānd arme mainte de svățuit.

d. Al patrulē sāmni iaste când mainte de svat va zice către cineva eu voi să ucig pre cutarele și nu pōte fi într'alt chip.

e. Al cincile sāmni iaste când va face greșala tārziu, trecānd multă vrēme după ce l-au fost svățuit, pentru că atunce arātă cum l-au făcut el greșala iară nu pre îndemnarea svățuitorului ce den singurā voea lui.

*Ce certare vor lua ceia ce agiutoresc pre
altul să facă greșală. gla. ov.*

a. Cēla ce va da altuia arme, sau ca, sau

banii, pentru să margă să ucigă pre altul, sau de va da scārī sau funt pentru să facă vr'un furtușag, să va certa ca un ucigător și că un fur pentru că să chiamă soție cu dānsi.

y. Și acēsta va fi, când va da acēstea agiutorul, știind cum le trebuesc să facă lucru rău, pentru căce că de va da acēle lucruri pentru alte tocmēle bune și acēla le va trebui spre alte lucruri rēle atunce svățuitorul nu să va certa ca cel vinovat, ce mai de multe ori crede giudețul cum acēlea cini s'au dat pentru alte trēbe iară nu să facă lucruri ca acēle rēle.

g. Și acēsta să face depūrearea, la tōte tocmēlele.

d. Cēla ce și va zāloji casa sa la om ucigător pentru să să pue aleș acolo să pāzască pre vrājmașul său când va trece să iasā ina-inte'l să'l ucigă, acēsta să va certa ca și un ucigător.

e. Cēla ce va petrece pri cēla ce va mērgē să ucigă pre cineva sau să facă altā rāutate, și'l va petrece pentru să nu'l invāluiască cineva mērgānd pre cale, să să cērte ca și cel vinovat, însă când să va afla de față la acēl loc unde să va face acēa greșală sau când va fi mārș în dēdins drept acēsta lucru, pentru căce că de'l va petrece ca un priatel și mār-gānd să va prileji într'aceia greșală nu să va certa, sau de l'are petrece pentru să facă acēa greșală și când să va fi făcut nu să va fi prilejit acēlea de față așjdere nu să va certa că giudețul mai crede cum să nu'l fie petrecut pentru acēa greșală iară mai pre scurt pentru prietesugul de nu vor fi și alte șēme ca acē-lea să facă pre giudeț să crezā cum pentru greșală l'au petrecut.

s. Cēla ce va arata casa sau lācuia cuiva unde să va fi ascuns vrājmașul cuiva pentru să'l ucigă, sau va strājui când va veni vrājmașul lui să'l ucigă, acesta să să cērte tocmal ca și cel vinovat și acēsta va fi când ucigătorul n'are fi ucis de nu ia-re fi arāt acēsta casa sau de n'are fi strājuit, pentru căce că de vrēme ce și fără de aciasta are fi făcut acēsta greșala, cēla ce i-au arāt casa sau va fi strājuit nu să va certa ca acēl ucigător, ce mai puțin după voia giudețului.

z. Cēla ce va ține pre neștine cu cuvinte și'l va zābāvi pentru să vie mai curānd vrājmașul lui să'l ucigă, să să cērte ca și ucigătorul, sau cându'l va zābāvi cu cuvinte sau cu alte meșterșuguri până'l va curvi altul cu muiarea să va certa ca și un prēcuvāriu, in-tr'acēsta chip și la alte greșale, și acēsta să va face când să va aflā că l-au zābāvit cu cuvintele lui îndēdins, pentru că de'l va fi zābāvit cu cuvinte fără nice de o înșelāciune și să va prileji atunce de va nimeri vrājmașul asupra lui și'l va ucide atunce acēla nu să va certa nice cum.

n. Cēla ce va pāzi hainele celuia ce sǎ va duce sǎ ucigǎ pānǎ va veni, acela sǎ sǎ cērtē ca și ucigǎtorul.

f. Cēla ce va duce niscare cǎrți vre unu om fiind trimis de altul pentru sǎ facǎ vre o rǎutate, și de va și ȃi acesta ce pōrtǎ cǎrțile de acest lucru ce vor sǎ facǎ sǎ va certa cǎ și cēl vinovat.

i. Atunce sǎ va certa cēla ce va agiuta la vre o greșalǎ cu acēstǎ certare ȃe sǎ va certa și vinovatul cǎnd agiutorul ce va da iaste pricina acei greșēle, pentru cǎ de s'are fi putut face acea greșalǎ și fǎrǎ de agiutorul acelaia, atunce agiutorul nu s'ar certa cu certarea vinovatului, ce nu mai puțin și pricina ce va da de va fi lucru mare și cap, pentru cǎ de va fi mai micșorǎ sǎ va certa mai puțin, iarǎ de va da pricinǎ mare ca aceia fǎrǎ de care n'are fi putut sǎ sǎ facǎ acea greșalǎ atunce sǎ va certa tocma ca și cel vinovat.

ai. Nu iaste dator neștine sǎ sminteascǎ sǎ nu sǎ facǎ greșalǎ, nice sǎ spue celuia ce vor sǎ i facǎ nevoe, nice sǎ sǎ puē în svadǎ pentru cēla ce vor sǎ i facǎ pagubǎ, macar dēre putea sǎ sminteascǎ sǎ nu sǎ facǎ acea greșalǎ numai cu un glas, ce sǎ zice numai dēre striga și încǎ cǎnd are sminti sǎ nu sǎ facǎ are fi și de binele lui și de nu o va sminti nu sǎ va certa.

vi. Stǎpānul și tatǎl și domnul și vlǎdicul sǎmt dator i în tot chipul sǎ nevoiascǎ sǎ sminteascǎ fie ce greșalǎ sǎ nu sǎ cumva facǎ cǎnd vor înțelēge cǎ vor sǎ facǎ vre unil de cel mai mic, cumu i feciorul, sau sluga, sau cǎlugǎrul, așidere iarǎ și cǎlugǎrul și sluga și feciorul și nǎmitul sǎmt dator i cǎnd vor înțelēge cǎ va sǎ sǎ facǎ vre o greșalǎ și vre o rǎutate asupra vlǎdicului sau domnului sau asupra tatǎlului sau a stǎpānului sǎ spue sǎ sǎ sminteascǎ sǎ nu sǎ facǎ, sau sǎ i sminteascǎ și el singur i, ori în ce chip vor putea, sǎ nevoiascǎ pentru sǎ nu facǎ fieș cine dupǎ voia sa, și cǎnd va și vr'unul de aceștiea ce am zis mai sus cǎ va sǎ sǎ facǎ vre o greșalǎ și de nu va spune sǎ va certa dupǎ voia giudețului.

Care certare vor lua ceiu ce sǎ vor gǎsi acōlea de fațt unde sǎ va fi făcūnd vre o svadǎ fiind cu arme și sǎ va tǎmpla de sǎ va face za. gla. og.

a. De sǎ va afla neștine de fațt unde sǎ va face ucidere mai vrǎtos fiind cu arme trebuie sǎ cerceteze giudețul au dorǎ pentru venirea acestuia sǎ va fi blǎnzit și sǎ va fi spǎriat cel ucis și sǎ va fi lasat de l vor fi ucis; de sǎ aflǎ acest lucru sǎ fie cu adevǎrat, sǎ va certa tocma ca și cēla ce va fi făcūt ucideresa și mai vrǎtos cǎndu l va fi știut mai de mult cum iaste ucigǎtoriu și mai mult pentr'aceia sǎ va fi ingrozit dacǎ l va fi vǎzut acōle de fațt iarǎ

de sǎ va fi numai tǎmplat acōlea și nu va fi știut nemicǎ cum va sǎ sǎ facǎ ucidere și cǎce au venit el acōlea nemicǎ n'au făcūt, atunce nu sǎ va certa.

v. Cēla ce va gǎsi la un loc de fațt cu arme unde sǎ va tǎmpla ucidere sǎ va certa ca și ucigǎtorul, sau de va fi mǎrs cu ucigǎtorul dupǎ ucidere de l va fi fost soție pānǎ la locașul lui, macar de n'are fi făcūt alǎ nemicǎ, cǎce au fost acōle de fațt.

g. Cēla ce va svǎțui pre ucigǎtor sǎ nu facǎ ucidere, iarǎ cǎnd sǎ va afla acōle de fațt unde sǎ va face ucideresa nu va nevoi dice va putea sǎ i d'apǎrǎ sǎ nu sǎ facǎ ucidere, a-cēla sǎ sǎ cērtē tocma ca și cēla ce va fi făcūt ucideresa.

Sēmnele cu carile sǎ cūnoște cel cu arme ȃe s'au prilejit acōle la svadǎ ore în dǎdins au venit acōlea au tǎmplatu-s'au fǎrǎ za. gla. od.

a. De sǎ va afla neștine acōlea de fațt cu arme unde sǎ va face ucidere, și giudețul nu va putea așā lesne sǎ cūnoșcǎ în dǎdins au venit au tǎmplatu-s'au de s'au nemerit acōlea, atunce sǎ cade sǎ fie îngǎduitor și cu mila și sǎ crezǎ cǎ s'au gǎsit acōlea de fațt neștind nemicǎ cǎ sǎ va face ucidere, drept aceia nice cum nu sǎ va certa acesta.

v. De sǎ va afla la giudeț mai mult de doo sēmne sǎ sǎ arate cum acesta ce s'au gǎsit acōlea la ucidere au fost venit în dǎdins sǎ agiute de va trebui, atunce l va certa ca pre un fur; iarǎ de nu sǎ va gǎsi sēmne nice cum, sǎ l slobozeascǎ; iarǎ de vor fi nǎmai doo sēmne, sǎ l muncescǎ sǎ spue cu adevǎrat; iarǎ de va fi numai un sēmǎ atunce sǎ i dea giurmǎnt sǎ mǎrturisescǎ cum va și cǎ iaste mai cu adevǎrat.

g. Un om cu arme cǎnd are putea face sǎ lipsescǎ de la acel loc unde s'are face ucideresa și el nu va sǎ lipsescǎ atunce face sēmǎ cum s'au gǎsit acōlea de fațt în dǎdins; sǎ sǎ cērtē ca un ucigǎtor.

d. Cǎnd va fi neștine cu arme și va face sǎmǎ cum s'au tǎmplat la acea ucidere iarǎ n'au venit în dǎdins, și încǎ la acea vrēme va arata cǎm lipsescǎ de la acel loc, tot sǎ va certa de sǎ va afla cǎ acea ucidere s'au făcūt puțin tel mai apōi dice au lipsit el și încǎ cǎnd sǎ va fi bucurat pentru cǎce sǎ va fi făcūt acea ucidere.

e. Ucigǎtoriu de va fi om strǎin carele nu va fi cūnoșcut nice dǎnǎorǎ pre acēl om cu arme ce s'au gǎsit acōlea de fațt la acea ucidere, atunce nu sǎ va certa.

s. Cēla ce sǎ va prileji la vre o ucidere și va fi cu arme și va nevoi sǎ i inpartǎ și sǎ i facǎ sǎ sǎ inpace și dacǎ nu va putea, nu sǎ va certa nice cum.

z. Cǎnd sǎ va afla neștine la vre o ucidere

fǎrǎ arme, iarǎ armele va fi dat la altul sǎ i le ție; pentru sǎ pōtǎ șuvǎi sǎ zicǎ c'au fost fǎrǎ arme, atunce trebuie sǎ cerceteze giudețul de sǎ va afla cum cēla ce au ȃnut armele au știut tot apōpe de dǎns cǎ de l vor trebui sǎ fie indemǎnǎ a le apuca, atunce l vor certa ca pre un ucigǎtor; iarǎ de sǎ va afla cum cēla ce au ȃnut armele au știut departe, va șuvei și nu sǎ va certa.

n. Cǎnd sǎ va prileji neștine cu arme sǎ nimereascǎ la un loc dupǎ cē sǎ va fi inceput svada și mai vrǎtos cǎnd va veni dupǎ cē sǎ va fi făcūt ucideresa și dupǎ cē sǎ vor fi rǎnit și el nu va fi nemicǎ rǎnit la acea ucidere sau sǎ fie zervit ceva, atunce nu va ave nice o certare, sau iarǎ și de va fi venit mai apōi și va fi ceva mestecat și va fi zervit acōle la acea ucidere, nu sǎ va certa ca un ucigǎtor, ce atǎta sǎ va certa pre cǎtǎ zǎrvǎ și greșalǎ va fi făcūt, dupǎ voia giudețului.

Certarea ce vor lua ceiu ce vor agiuta vinovata. gla. oe.

ii. Cēla ce va petrece pri cel vinovat dupǎ ce va face greșalǎ pentru sǎ și pōtǎ amistui, capul, sǎ va certa dupǎ voia giudețului, însă nu ca cel vinovat; iarǎ de l va petrece pentru sǎ nu l prinzǎ omenil cel domneșt i caril vor fi trimiși în dǎdins sǎ l prinzǎ, atunce sǎ va certa cu mōrte.

vr. Muiarea ce și va agiuta hǎrbatului ce va fi vinovat dupǎ ce va fi făcūt greșalǎ pentru sǎ nu l omōrǎ, nǎ sǎ va certa nice într'un chip.

g. Cēla ce va petrece pre cēla vinovat dupǎ ce va face greșalǎ și de l va petrece puțin lucru pānǎ i va arata calea și va fi fǎrǎ arme, nu sǎ va certa nice cum.

d. Cēla ce va petrece pre ucigǎtor dupǎ ce va face ucideresa, neștindu l cǎ iaste ucigǎtor nice cum au ucis, atunce într'aceia datǎ, nu sǎ va certa nice cum.

ce. Cēla ce va petrece pre vr'un vinovat dupǎ ce va face vre o rǎutate, sǎ va certa ca și cel vinovat, macar cǎ zic o samǎ de dascal cum sǎ nu sǎ cērtē ce numai dupǎ voia giudețului, iarǎ de l va fi petrecut mai tǎrziu prespre cǎte va zile atunce nu sǎ va certa.

s. Cēla ce va și pre neștine c'au făcūt vre o rǎutate și dupǎ ce au făcūt acea rǎutate i-au nǎmit calul sǎu sau i va fi dat sǎ fugǎ sǎ scapē de certare, sǎ sǎ cērtē dupǎ voia giudețului.

z. Cēla ce va ascunde furul sau fie ce vinovat dupǎ ce va fi făcūt vre o rǎutate pentru sǎ nu l prinzǎ pǎgubașit sau omenil cel domneșt i, sau de l va da cale sǎ fugǎ, sǎ sǎ cērtē dupǎ voia giudețului, macar cǎ zic unil sǎ sǎ cērtē ca și vinovatul.

n. Cēla ce va ascunde trupul omului celui

ucis sǎ nu sǎ ivascǎ, sǎ sǎ cērtē ca și ucigǎtorul.

f. Cēla ce va prileji sǎu va ascunde lucru de furat; de sǎ va gǎsi cum au știut cǎ iaste furtușag sǎ va certa dupǎ voia giudețului, iarǎ de nu va fi știut nu sǎ va certa; iarǎ de va fi lucrul inpǎrechiat, știut au n'au știut, atunce crede giudețul sǎ nu fie știut.

i. Cēla ce va lǎuda pri cel vinovat și de va zice bine au făcūt de au făcūt aceasta, dǎm invǎțaturǎ de va fi greșala ȃe au făcūt greșale de cēle mari ȃe sǎmt de cap sǎ va certa mai mult de cǎt cel vinovat, și aceasta sǎ va face cǎnd va fi lǎdat pri cel vinovat mainte di ce va fi făcūt greșala, pentru cǎce de l va fi lǎdat dupǎ ce au făcūt greșala sǎ va certa tocma ca și cel vinovat, iarǎ de nu va fi greșala ce au făcūt din cēle mari și de l va lǎuda mainte de ce va fi făcūt greșala nu va lua mai multǎ certare ce ca și cel vinovat.

ai. Cēla ce sǎ va giurui celui vinovat dupǎ ce va face greșala sǎ i agiute la ceva și de l va da ceva agiutor sǎ va certa tocma ca și cel vinovat.

vi. Cēla ce va petrece pri cel vinovat pentru sǎ pōtǎ scǎpa sau sǎ l pōtǎ ascunde undeva sau sǎ i facǎ cale sǎ fugǎ sau sǎ i ntr'alt chip cumva sǎ l agiutoreascǎ face prepus cum și el iaste soție cu dǎns la greșala ce au făcūt cel vinovat, drept aceia sǎ l muncescǎ sǎ spue cu dreptul. — Alegǎnd de nu va fi agiutat atunce într'acel ceas ce au făcūt rǎutate ce mai tǎrziu prespre cǎte va zile, sau alegǎnd sǎ sǎ arate depre alte sēmne cum acesta va fi știut ori ce de acē greșalǎ, sau alegǎnd de va fi fost rudǎ vinovatului cēla ce i-au agiutat, drept acēia sǎ chiamǎ cǎ i-au agiutat pentru cǎ i-au fost omul lui iarǎ nu i-au fost soție la greșalǎ.

Certarea ce vor lua ceiu ce primesc în casele za. gla. os.

a. Cēla ce va prileji în casa lui fur sau tǎlharu cu lucrure de furtușog, sǎ va certa ca și furul; iarǎ de va prileji numai pre om sau furtușagul numai așā singur, sǎ va certa dupǎ voia giudețului.

v. Cēla ce va prileji în casa sa tǎlhar de drūm, ca pre un tǎlhar sǎ l cērtē, cu mōrte.

g. Tot omul iaste dator dacǎ va prinde tǎlharul sǎ l dea pre nǎna giudețului și de va și neștine pre vre un tǎlhar undeva și de nu l va spune giudețului și pre acela, sau de va lua de la dǎns ceva banl sau alte lucruri și de l va slobozi cǎndu l va ținea legat acela sǎ sǎ cērtē ca un tǎlhar.

d. Cēla ce va prileji în casa lui tǎlhar sǎ va certa nu numai cǎndu l va prileji în casa și cǎ de l va și ascunde sau l va petrece și i va fi soție sǎ nu l invǎluiascǎ cineva, atunce sǎ va certa ca și tǎlharul; iarǎ de l va

fi numai ascuns, atunce nu să va certa ca un tâlhariu, ce după voia giudețului.

e. Cēla ce va primi lucru de furtușag, ce să zice numai furtușagul, de va primi de multe ori pentru căce va fi legat prierșeg cu giurământ cu furul, acela furul să fure iară cēla-l-alt să ascunză în casa sa, atunce ca pre un fur să'l spânzure, fie cine are fi fie bărbat fie miare.

s. Cēla ce va primi bani sau alte lucruri de furat de la vre un om slujitor sau și'ntr'al chip ce va fi având pre mână sa bani domnești sau alte lucruri, pre acesta l vor certa ca și pre un fur.

z. Cēla ce va primi furtușag în casa lui și de nu va ști, să nu să cērte.

n. Atunce să va certa ca un fur cel ce va primi lucru de furat în casa sa când va lua ceva pentru să ascunză sau să dobândească ceva den trâne.

Ce certare va lua cēla ce dă putere și învătatură cuiva să murgă să facă vre o răutate cuiva. glă. 0%.

a. Când dă neștine putere altuia să murgă să facă vre o greșală, acesta lucru să face în multe chipuri pentru căce să face și cu cuvinte de învățatură, cumu s'are zice învăță într'acesta chip: pasă să ucizi pre cutare om sau să bați pre cutarele, încă să face acest lucru și cu cuvinte de rugăminte, cumu s'are zice: rogu-te să scoți pre cutarele den cutare meserere, sau alte ca aceste.

v. Cēla ce va zice cuiva: de-ași avea cineva să ucigă pre cutarele forte i-ași mulțemi, sau de va zice: de-ași putea face în vre un chip să găsească cineva vre un om sau și doi să ucigă pre cutarele le-ași plăti forte bine și încă i-ași și dăru, acesta dă putere și trimite pre acel om să facă acea ucidere, drept aceia ca un ucigător să va certa.

g. Cēla ce va zice cătră slugă și sau nămit ce va fi: rușine și ocară și răutate ca. aceasta ce mi-au făcut cutare om nu trebuie să lăsăm să nu ne răscumpărăm, acela ș'au dat putere slugie și cu aceste cuvinte pentru că va merge sluga și să va nevoi de va face acea greșală, drept aceia să va certa pentru acea greșală ce'l va fi făcut sluga și ca și când are fi făcut el sângur.

d. Cēla ce'l va fi dat neștine o palmă prespre obraz sau un pumn, și de va zice cătră cineva: cutarele. m'au suduit și m'au bătut tot prespre obraz și mi-au făcut atăta rușine, dece te rog să mi răscumperi depre dăns, sau și alte cuvinte ca aceste de'l va zice pentru să'l pōtă îndemna să'l răscumpere, și acela să va scula și'l va ucide, atunce cēla ce l-au îndemnat și l-au trimis nu să va certa ca un ucigătoriu, pentru căce că drept o palmă și drept un pumn ce va da neștine altuia nu să

cade să să cērte sau să să răscumpere cu ucidere, alta acesta l-au rugat și i-au zis să'l facă răscumpărare drept palmă și drept pumn iară nu ucidere, și atunce numai singur cēla ce va fi făcut uciderea să va certa ca un ucigătoriu.

e. Când nu să vor putea alēge cuvintele să să știe putere i-au dat când l-au trimis, au învățatură, cum s'aru zice acea putere și a ceea învățatură spre bine l-au fost învățat au spre rău, atunce scrie să să mai crează cum să fie fost mai mult spre bine de căl spre rău.

s. Cēla ce va zice cătră cineva: de-veri să ucizi pe cutarele ucide'l, atunce nu să chiamă că l-au trimis el să'l ucigă, pentru căce asupra lui au lasat puterea să facă cumu'l va fi voia.

z. Cēla ce va zice cuiva: pasă de întrebă pre Andrei de va vrea să'i zică să mergi să ucizi pre lōn, și dacā va vrea el ucide'l, atunce cēla ce l-au trimis și Andrei și ucigătoriu toți într'un chip să vor certa ca niște ucigători.

n. Cēla ce și va zice slugi: să nu te văz inaintea ochilor mei până nu voi auzi că ai făcut ceva vre un lucru ca acela pentru să mi pōi răscumpăra răutatea și rușinea ce ne-au făcut cutarele, și atunce de va merge sluga și'l va ucide trebuie să cērce giudețul ore cē fel de răutate i-au făcut și cui au făcut, slugi au giupănu-său, pentru să să știe căruia dentru acei doi, sau de va fi fost vre o răutate mare ca aceia să fie lucrul în cumpănă de mōrte, pentru că de va fi fost într'al chip lucru de nemică, cum să va: certa sluga c'au ucis așa să va certa și cēla ce l-au trimis, dece de va fi făcut răutatea stăpănu și va fi lucrul puțin și de va fi și omul de gios și micșor, atunce iaste sămn cum i-au fost gândul stăpănu și să'l ucigă când ș'au trimis sluga, drept aceia într'un chip să va certa sluga ce-au ucis ca și stăpănu ce l-au trimis; iară de va fi făcut acea răutate slugi, atunce arată sēnnele cum stăpănu-său când au trimis pe slugă n'au avut gând că'l va ucide, ce ș'au gândit că numai ce'l va sudui sau i va face altă nevoie în protivă ce le va fi făcut și acela, drept aceia nu să va certa stăpănu cu mōrte ca sluga ce va fi făcut uciderea, ce să va certa după voia giudețului.

f. Stăpănu ce va da putere slugi și să ucigă pre cineva și nu'l va auzi neme cându'l va învăța pentru că'l va șopti la urēche, și el să va duce și va ucide pre vrăjmașul stăpănu-său, nice trebuie să cerceteze acela giudeț întâl când i-au dat acē putere, să murgă să ucigă n'au auzit nime, a doō cel ucis de'l va fi fost stăpănu-său cu vrăjmașie de mōrte, a treia de va fi străjuit sluga și va fi ucis omul într'acesta dată cum și i-au zis stăpănu-său, pentru căce că atunce va crede giudețul cum

stăpănu au dat putere slugi și să'l ucigă și va certa pre stăpănu slugi ca și pre un ucigătoriu; iară de va lipsi vre una den aceste ce zisem mai sus, atunce crede giudețul cum să nu'l fie dat stăpănu putere într'acest chip cum ca să'l ucigă, și nu'l va certa ca pre un ucigătoriu ce numai după cum va fi voia giudețului, și acesta să va face când ya da stăpănu putere slugi și pre ascuns, ce să zice și va șopti la urēche, iară de'l va fi dat acēsta putere unul ispravnic al său pentru să umble să părăscă la giudeț pre acel vrăjmaș a lui și să nevoiască să'l omōră, atunce să ințelēge lucrul că i-au dat putere să umble să'l facă răscumpărare pentru răutatea ce'l va fi făcut după cum va alēge giudețul, iară de să va grăbi și și va răscumpăra el signur, fără de giudeț, ce să zice și va ucide singur cu mână sa, să va certa atunce ca și un ucigătoriu.

i. Cēla ce va zice slugi sale: ia'i un toiag și să nu mai vii la această casă până nu'mi vei face răscumpărare pentru rușinea ce mi-au făcut cutarele, sau și cu alle cuvinte de'l va grăi să'l pōtă îndemna spre răscumpărare, și încă mai vrătos cându'l va zice de multe ori să și ia toiagul, atunce sluga de va merge și'l va ucide pre acela, nu să va certa stăpănu slugi ce l-au trimis ca un ucigătoriu ce numai după voia giudețului de vreme ce'l va fi zis numai să și ia toiagul aice arată sămn cum să'l fie zis să'l bată iară să nu'l ucigă.

ai. Feciorul sau sluga sau ruda sau priatenul va ucide pri cēla ce va fi făcut vre o răutate tatălui, sau stăpănu și, sau rufel, sau priatenului, nu să va chema să fie făcut acea ucidere cu puterea tatălui sau a stăpănu și sau a rufel sau priatenului, drept aceia tatăl, stăpănu, ruda, priatenul, acestora s'au făcut răutatea și sudalma, dece nu să vor certa ucigătoriu, și acesta va fi când feciorul slugă ruda priatenul vor fi omeni buni și vor avea veste de omeni buni și încă când vor fi făcuți răscumpărarea atunce și curând după ce le vor fi făcut acea vătămăre, ce cum va fi neavând vreme să să svătuiască cu cei scândăliți și vătămăți, ce să zice cu cei suduiți, pentru căce feciorul sluga stăpănu, ruda priatenul vor fi omeni răi și vor avea veste de răi și de vor fi făcut uciderea târziu prespre bate-vale zile după svadā, atunce iaste sămn cum cei suduiți, au știut de tocmală uciderii și n'au nevoit să nu să facă, drept aceia să va certa tatăl stăpănu ruda priatenul carii ș'au suduit ca și feciorul și sluga și ruda și priatenul ce au făcut uciderea, și aceasta va fi să nu să cērte ucigătoriu cel suduiți, cumu s'are zice tatăl cându'l vor fi suduit svădindu-se den cuvinte andesine iară nu pentru vreun lucru ce au avut să ia sau să dea u-

nul altuia, pentru căce de va sudui, neștine pre tatăl cui va pentru niscare lucruri și feciorul să va scula de'l va ucide pri cēla ce au suduit pre tată-sēu pentru să dobândească acele lucruri tată-sēu și uciderea s'au făcut pentru folosul tătăne-său atunce iaste sămn cum să fie știut și tată-sēu, drept aceia și tatăl și feciorul ca niște ucigătoriu să vor certa, aceste lōte, să ințelēge și pentru slugă spre stăpănu și pentru rudă spre rudă și pentru priatel pentru priatel; încă de va afla că feciorul la uciderea celuia ce au suduit pre tată-sēu va fi făcut cheltuală, iaste sămn cum și tatăl și alții au știut de acea ucidere și drept aceia ca niște ucigătoriu să vor certa, încă să va certa tatăl ca un ucigător când va fi început el a sudui întâl pre cēla ce l-au suduit sau l-au într'al chip vătămăți și feciorul lui l-au ucis de-au murit pre suduitoriu, iară de nu va fi tatăl început svada ce singur suduitorul, atunce să va certa numai feciorul, așijdere vor fi și cei lași; când va ucide feciorul pre cēla ce va fi suduit pre tată-sēu și de'l va părăra rău tătăne-său iaste sămn cum n'au fost cu voia lui uciderea, iară de să va bucura tatăl pentru căce au ucis feciorul lui pri cēla ce l-au suduit atunce iaste sămn cum să fie fost cu știrea lui și ca niște ucigătoriu amândoi să vor certa.

vi. Când va fi lucrul împărechiat, ore știut-au și fost-au cu voia lui au n'au fost, ce să zice tatăl, stăpănu, ruda, priatenul cum va să ucigă pre suduitor feciorul, sluga, ruda, priatenul, atunce giudețul de va avea niște sēnne ore carele cum să fie știut, iară sēnnele vor fi mici, să'l muncească să spue cu dreptul, iară de nu vor fi sēnne nice cum atunce agiunge de să'l pue numai să giure.

gi. Dator iaste tatăl, stăpănu, ruda, priatenul să nevoiască în tot chipul să sminteaască să nu să pōtă face ucidere de la fecior de la slugă de la rudă și de la priatel, iară de nu vor putea face nice într'un chip să sminteaască să nu să facă ucidere atunce de să va face nu să vor certa ca ucigătoriu ce după cum va fi voia giudețului.

di. Sluga giudețului de va bate pri cēla ce va zice lēgea ce legiuaste acest giudeț nu'mi place, drept aceia voui să murg la alt giudeț, iaste sămn cum să'l fie bătut cu voia giudețului.

ci. Cēla ce va trimite pre altul să facă vre o greșală și acela va merge și va face, amândoi să vor certa după certarea acei greșale.

și. Accia carii vor trimite să facă vre o greșală la vre un loc și de vor fi într'acel loc omeni mulți și acel trimiș iară și vor fi mulți, atunce de va fi greșala mare, atunce fără nice de un fiial de șuvele toți căli vor fi să vor certa de la giudeț după cum va fi greșala drept greșală de cēle mari cu mōrte, iară de

nu vor face greșală di cèle mari atunce va cerceta giudețul carile dentr'aceia va fi mai cap și carile va fi început întâi greșala și cēla ce va fi trimis întâi să să facă greșală și pre aceia va' certa' cu mōrte, iară pre ceia lalt'i vor certa după voia giudețului.

zi. Cēla ce va zice acolo unde vor fi strânși niște omen'i mulți : de-ași putea găsi pre' cineva să'mi ucigă pre cutarele sau să facă cutare greșală dai-a'și atăta ban'i, și ore cărele dentr'acel' omen'i are mēge și are face acea greșală, atunce amāndoi să vor certa după cum va fi greșala, de vrēme ce să chiamă că l-au trimis.

ni. Cēla ce va trimite pre alt om să facă vre o greșală nu să va certa mai mult de cât l-au învățat să facă ori ce fel de greșală când l-au trimis, iară acel trimes de va face mai mult de cum i-au fost învățatura, acela singur să va certa drept cel mai mult ce au făcut.

fi. Cēla ce va trimite pre neștine să facă cuiva răutate și dup'aceia iarăși să facă în vre un chip să zică să nu facă, și acela tot săși facă pre cuvântul dentăi, atuncea să va certa el singur iară nu cēla ce l-au trimis.

k. Celuia ce'l vor da învățatură să facă vre o greșală și va primi să facă și dup'aceia să zică celuia ce l-au trimis nu vor face acea greșală ce m'al învățat să fac, și dup'aceia iarăși să mērgă să o facă, atuncea acela singur să va certa după cum va fi munca acei greșale și cēla ce l-au trimis nice cum nu să va certa.

ka. Cēla ce va trimete cumu s'are zice pre lōn să ucigă pre Petre, iară Petre va ucide pre lōn, atuncea cēla ce l-au trimis nu să va certa ca un ucigător, numai după voia giudețului.

kv. Cēla ce va trimite pre Consta să ucigă pre lōn și el nu va ucide pre lōn ce va ucide pre Pavel, atuncea cēla ce l-au trimis nu să va certa.

kg. Cel trimis când va face aratare cum nu'l vinovat la greșala ce l-au clevetit, și de va fi acea mărturie să arate numai singur pre dāns, atuncea acela ce l-au trimes să facă greșală nu va fi slobod de acea greșală ce l-au clevetit cu mărturiile ce arată celuia lalt, iară de va da răspuns cel clevetit pentru amāndoi, atuncea vor fi amāndoi slobozi.

kd. De va slobozi giudețul pri cel vinovat ce-au făcut greșală, nu să va chema drept aceasta slobod și cēla ce'l au trimes să facă greșală, așijdere de va slobozi pre cēla ce l-au trimes nu să va chema slobod și cēla ce au făcut greșală.

ke. Carile va putea face vre o greșală, de carile iartă și slobozesc pravilele, cumu s'are zice săși ucigă fata când va face precurvie, iară el să trimiță pre altul strein să o ucigă,

atuncea nice unul nice ultul nu să vor certa pentru uciderea ce s'au făcut.

kš. Cēla ce va trimite pre altul să facă precurvie nu să va certa ca un precurvariul ci așa mai preiușoră certare i să va da.

kz. Ori care cucon ce va fi încă nu de vrea stă ce să va găsi tot sub ascultarea părinților de va trimite vre unul să fie mărturie minciunosă, atuncea pentru căce iaste încă nu de vrăștă tânăru nu să va putea certa certare deplin cum să cade la mărturie minciunosă ce numai și acesta cum va vrea giudețul, de vrēme ce n'iaște puțința cel trimis să ia mai multă certare de cât cēla ce'l va fi trimis.

Ce certare să da colora ce mulțămesc vinocēza. tulu' după ce face greșală. gla. ou.

a. Cēla ce va mulțemi nescul după ce va face vre o greșală atăta iaste vinovat ca și cēla ce va trimete de va face greșala, drept aceea ca și cel vinovat să va certa macar că n'are avea acesta ce mulțămesc nice un folos nice o dobândă de la acea greșală ce s'au făcut.

v. Mălțămire să chiamă dacă face greșala cel vinovat când i-ar dāru' neștine vre un dar ceva ban'i sau alt lucru sau cu cuvinte de mulțămire să'i mulțămescă sau să'i giuruiscă ceva sau să să cucerească lui, sau de i-ar parea bine de acea greșală.

g. Cēla ce va primi sau va ascunde pre cēla ce face greșală iaste sām cumu'i mulțamește pentru căce au făcut acea răutate și așa iaste ca și când l'are fi trimis să o facă, să va certa ca și vinovatul.

d. Cēla ce va tăcea și nu va zice nimica celui ce'l va spune cum au făcut cutare răutate, atuncea iaste sām cumu'i mulțămesc, și să va certa ca un vinovat.

e. Cēla ce va da învățatura cuivă să facă vre o greșală și dup'aceia iarăși fi va zice să nu facă și acela va face greșala și dacă o va face cēla ce l-au fost învățat fi va mulțami, să chiamă cum l'are trimete și să va certa tocma ca și cel vinovat.

s. Cēla ce să va prinde chezăș dinaintea giudețului pentru cel vinovat, nu să chiamă cumu'i mulțamește.

z. Cēla ce va zice de vrēme ce n'are fi făcut cutarele cutare greșală eu a'și fi făcut-o că așa mi-au fost gândul, să chiamă că'i mulțamește.

n. Cēla ce să va bucura de precurvia ce va face altul nu să va certa ca un precurvariul de va fi făcut precurvie pentru sburdăciunea și pofta lui, iară de să va fi indemnăt de pizmă pentru să facă rușine și ocară bărbatului muiarei atuncea, și acela ce să va bucura face sām cum mulțamește precurvariului, și atăta iaste ca și când l-are fi trimis el să

facă precurvie, drept aceia ca și precurvariul să va certa.

f. Giudețul de nu va amu putea cunōscce cu sēmne în ce chip au făcut neștine precurvie de sburdăciune au numai pentru să facă rușine bărbatului acel muiari, atuncea crede giudețul c'au făcut de sburdăciune.

i. Cēla ce va trimite să bată pre altul să va certa ca un vinovat, alegând de'l va bate în beserică sau în mijlocul trăgului, pentru că atuncea să va certa numai el singur.

ai. Cel ce va trimite să bată pre cineva, iară acela nu'l va mai bate ci'l va ucide de tot, și când cel trimis va bate și'l va ucide de tot și va fi de față și cēla ce l-au trimis atuncea să vor certa amāndoi ucigător'i, iară de nu va fi de față cându'l va ucide cel trimis atuncea numai ucigătorul să va certa ca un ucigător iară cēla ce l-au trimis să va certa după voia giudețului.

vi. Cēla ce va trimite pre cineva să ucidă pre altul și el numai ce'l va bate sau 'l va răni, atuncea amāndoi să vor certa după certare bătăi sau a rānitului, iară nu mai mult.

gi. Cēla ce va învăța pre neștine să facă

o greșală și mai apoi să vor împăca sau 's va fi vre o rudă cu vrăjmașul, atuncea cel trimis de va face greșala să va certa el singur pentru căci cēla ce l-au trimis să chiamă că și-au luat învățatura înapoi pentru rudenia ce și vor fi cu vrăjmașul său.

di. Cēla ce va zice pasă de ucide pre lōn și prespre un cescuț să'i zică pasă de bate pre lōn, atuncea de'l va ucide pre lōn amāndoi ca niște ucigător'i să vor certa.

ei. Cēla ce da învățatură cuiva să facă vre o greșală și va trēce vrēme multă și după aceea o va face, atuncea amāndoi să vor certa într'un chip ucigător'i macar cătă vrēme are fi trecut.

si. Deapurezza să va certa acela ce învăța pre altul să facă vre o greșală macar de ar și zică după aceea să nu o facă, iar de vrēme ce i va fi zis să nu facă cutare greșală și el de o va face atuncea acela ce l-au trimis să va certa mai puțin după voia giudețului, iar de nu'l va fi zis să nu o facă atuncea să vor certa amāndoi după certarea acelei greșale ori ce greșală va fi.

Slava savrăseteli-bu, davsemn ipozacēla Iconețu.
V-LEA zrud, ML. D. (1646.)

TABLA DE MATERII

PRAVILEI LUI VASILE LUPU

Pravile împărătești alese din svitocul împăratului Iustinian, pentru multe fea-
luri de giudețe cu tot răspunsul lor, rânduite pe *cap.* de începători.

	Pagina
<i>Pravile pentru plugari și pentru alți lucrători de pământ. Pricina a</i>	5
Plugariul să nu tace cu plugul den hotarul altuia pentru să-ș mai lățească pământul său	
Pentru plugariul ce va intra în hotarul altuia.	
Cela ce va ara pământul altuia neîntrebat.	
Plugarii ce să vor tocni de-ș vor schimba pământurile.	
Plugariul ce să va amăgi la schimbatul pământului.	
Plugarii ce-ș vor schimba pământurile dintre oameni.	
Plugariul ce va avea pără cu altul pentru sămănătura și va merge de va săcera fără știrea giudețului.	
Pentru ceia ce vor face lazuri pre loc strein.	
Când să vor tocni nește lucrători să lucreze împreună la fie ce lucru, de vor vrea pot să strice acea tocmală.	
Doo sate ce vor avea price pentru hotar.	
Ceia ce vor sămăna în parte într'o arătură.	
Cela ce va lua vie în rupt să o lucreze, dupăcea să va căi și să va părăsi.	
Cine va curăți de spini pământ strein.	
Pentru vecinul ce va fugi den sat și-l vor rămănea ocinele.	
Ceia ce să va hrăni pre ocinele celui fugit.	
Ceia ce vor lua ocine pentru datorii.	
Ceia ce va găsi în cale dobitoac vătămă.	
Tărâmul ce va fugi den sat să nu-l primască necăiorii.	
Ceia ce va lua de la altul hou să-ș are.	
Ceia ce va lua dobitoacul altuia fără știrea stăpânului și să va duce cu dăns în cale.	
<i>Pentru ceia ce vor împărți voola ce vor și sămănat în parte</i>	7
Plugariul ce va sămăna în pământ strein.	
Partea celui ce samăna pre locul altuia.	
<i>Pentru ceia ce sământă în parte, cum li să cade să împartă.</i>	7
Cela ce va lua pământ strein în parte și nu va lucra bine cum să cade.	
Cela ce va lucra vie streină pentru să împartă roada.	
Plugariul ce va lua pământ strein să-l lucreze și apoi să va părăsi și nu-l va lucra.	
Plugariul ce va lua pământ de să-l are de la vre un om ce va fi dus în cale și apoi nu-l va ara.	
<i>Pentru furtușaguri ce vor face lucrătorii. Pricina a dooa</i>	7
Cela ce va fura sapă sau hărleț de la viiar.	
Cine va fura clopot de la vre un dobitoac.	
Viarul ce va fura roadă den via ce lucrează sau grădinarul de va fura legumi sau poame.	
Păstorul ce va muige oile sau vacile furis fără de știrea stăpânului.	
Cela ce va fura miriștea altuia, ce să zice spicele.	
Cela ce va fura cal sau bou.	
Cela ce va fura bou den cireadă.	
Cela ce va fura snop sau va freca spice.	
Ceia ce vor intra în vie să mănânce iară să nu fure.	
Ceia ce vor fura plug sau her de plug sau giug.	
Ceia ce vor fura carul altuia.	
Când vor fi într'un sat niște furi mulți.	
Cela ce va înbla furând noaptea bături pren trăg.	
<i>Pravilă pentru tot fealul de păstori. Pricina a treca.</i>	8
Când va nemeri vită de la plug în cireadă.	
Văcariul ce va lua dobitoac să-l pască și-l va piarde.	
Dobitoacul cu păstoriu, de va face vre o ispuse.	
Văcariul ce va lua bou de la plugariu să-l pască într'acea zi și de-l va piarde.	
Văcariul ce va lua bou demăneată de la plugariu și va fi sănătos iară sara să va afla bolnav.	
Pentru văcariul ce va giura strămb și va fi vinovat.	

Pagina

Văcariul ce va arunca cu toiagul și va vătămă vre o vită sau și într'alt chip.	
<i>Pentru paguba ce vor face dobitoace în țarină sau în vit. Pricina a patra.</i>	8
Când va afla neștine dobitoac în via sau în țarină.	
Dobitoacul a fâta de va paște pre locul altuia.	
Când va găsi neștine vre un dobitoac făcând pagubă.	
Când va afla neștine mascuri sau dulău stricând niscare bucate.	
Dobitoacul ce va intra în vie sau în pomete și va căden în vre o grôpă sau de să va împăra.	
Dobitoacul ce va vrea să sară prespre gard și să va împăra.	
Ceia ce va ucide dobitoacul ce-l va fi făcut pagubă.	
Când vor găsi dobitoac în vie făcând pagubă.	
<i>Pentru pagubele ce să vor face în țarină. Pricina a cincea</i>	9
Ceia ce va seceră și-ș va căra snopii, și de-acea va băga dobitoac în țarină și vor fi pământurile altor nestrânse.	
Ceia ce-ș va băga dobitoacul în vie și vor fi neculése.	
Ceia ce vor avea mirte sau vedre sau alte măsurii hielene.	
<i>Pentru uciderea dobitoacelor. Pricina a șecea.</i>	9
Când va dărăma neștine în pădure și va cădea pădure de va ucide vre un dobitoac.	
Dărământ neștine un copaciu va scăpa săcurea și va ucide vre un dobitoac.	
Aducându-ș neștine vitele den câmp să va lua cu dăuse și vre un dobitoac străin.	
Ceia ce întinde curse sau iaturii la vre un pomăt, și de să va prileji să să prinza dobitoac dumănesnic.	
<i>Pentru luptarea a dobitoace și pentru vătămarea lor</i>	9
Pentru luptarea a doo dobitoace și pentru tămplarea lor.	
Când să vor lupta doo dobitoace și va vătămă una pre alta.	
Când va veni un dobitoac asupra altuia, și cela nu-l va da cale.	
Când să vor svădi doi dulăi și stăpânii nu-l vor despărți și va vătămă unul pre alt.	
De va avea neștine dulău simet și va birui pre tot.	
De va ucide neștine dulău păstoresc.	
Ceia ce va omori dulău de farmă.	
Ceia ce va strica dobitoacul altuia.	
<i>Pravilă pentru pomi. Pricina a șeptea.</i>	10
Ceia ce va socoli un pom și-l va crește în loc strein.	
De va sta pomul în marginea viei.	
Când să vor prici neștine pentru niscare tufe de vie.	
Ceia ce va tăia vie roditoare sau și pusorii.	
Cine va tăia pomi dumănesnici.	
Pomul ce va fi bătrân sau uscat.	
Ceia ce învață pre altul să margă să tae pom.	
<i>Pravilă pentru avșuri și de vite fârlurile de pojar. Pricina a opta.</i>	10
Când va lăsa neștine pojar în pomătul său.	
Ceia ce va slobozi pojar în pădure streină.	
Ceia ce va arde gardul viei.	
Ceia ce vor aprinde casa omului.	
Ceia ce vor pune foc la grajd sau la alt loc unde va sta fân, pae și alte ca acestea.	
<i>Pravilă pentru nămit. Pricina a nooa.</i>	10
Nămitul ce va strica dobitoacul cui va să plătescă stăpănu-său.	
Nămitul ce va înbla noștea furând.	
Nămitul cui va de va fura de multe ori și va scote turma sau cirăda și vor peri niscare vite.	
Ceia ce va da dobitoac la păstoriu fără știrea stăpânului.	
Păstorul când va lua de va paște dobitoac: oi, sau vaci, sau iape, cu știrea stăpânului.	
<i>Pentru ceia ce vor zidi sau vor răsădi pre locul altuia. Pricina a zéca</i>	10
Un om ce-ș va face casă sau altă ceva pre locul altuia.	
Ceia ce va zidi sau va răsădi pre loc strein.	
Ceia ce răsădește pomi pre pământul altuia.	
Ceia ce răsădește casa altuia fără de voea giudețului.	
De să va chellui neștine să facă fie-ce namăștii pre loc strein.	
<i>Pravilă (pravilă) pentru mori. Pricina unsprăzecea (ai)</i>	11
De va face neștine mără pre locul a mult.	
Cându-ș face neștine mără după ce să vor împărți răsăzii ce sămt cu dăns în sat.	
Când va îneca apa morii niscare pământuri.	
Are putere cela ce-l să vor strica pământurile cându-să va direpta apa morii pretrânse să opréscă mără să nu înble.	
<i>Pravile împărătești pentru alți feal de furtușaguri. Pricina a doo-spre-zéca (vi)</i>	11
Voroavă pentru rândul furtușagului.	
Cum să cade giudețelor să dea mare certare furilor.	
Furtușagurile sămt de multe feluri.	
Un feal de furtușag iaste mare iară altul mic.	
Cade-să să știm că doo certării să dan furului.	
Pentru omul ce-l vor fura bucatele.	
Păgubașul să va ceare la giudeț să ceare casa nescui.	
<i>Pentru furii ce în drumurile fără arme. Pricina trei-spre-zéca (gi)</i>	12
Pentru ceia ce vor păzi drumurile fără arme numai pentru furtușag.	
Ceia ce să va face a vâna pre lingă drum pentru să apuce ceva cu furtușag.	
Furul ce va sparge zidit, sau use, sau secrii.	
Ceia ce să va ascunde la vre un loc pentru să fure.	
Ceia ce va fura haina de la ferădeu.	
Ceia ce va fura lucru puțin.	
Ceia ce va fura den casa stăpănu-său.	
Ceia ce va fura den beserica lucru svințit.	
Ceia ce va fura găini, găște și de alte paseri.	

Cela ce va fura furtașag mare întâea dată.
 Cela ce va dezbrăca omeni pe drum noptea.
 Cela ce va face trei furtașaguri.
 Pentru tâlhariul de drum.
 Când vor fi nește soții (tovarăși) multe, de vor tâlhui.
 Pentru vânzătorul de omeni.
 Vânzătorul de omeni după moarte ce-i vor face încă să dea prețul ce-au luat.
 Cela ce va fura dobitoc den pădure sau den câmp.
 Cela ce va fura dobitoc ce va găsi slobod lângă un drum.
 Pentru cela ce trage apa și o scote den matcă.
 Cela ce strică adăpătorile de pro drumuri.
 Când va străgii neștine de va întorce furtașagul.
 Tiganul sau țiganca de-i vor prinde furând.
 Când va cere neștine vre un lucru și-l va tăgădui.
 Când va trimite neștine pre altul să fure.
 Cela ce va svățui pre neștine să fure.
 Cela ce va da agitoriu furului ori în ce fel.
 Când să va afla într-o rudă numai unul să fi fur.
 Cela ce va găsi ceva pre drum și nu va mărturisi.
 Cine va găsi ceva pre marginea apei.
 Cându's va răsturna neștine carul. În vre o apă mare.
 Cine va apuca ceva de la casa ce arde și de nu-l are fi scăpat, n'are fi ars.
 Când va lua neștine lucru de la casa ce arde, că de nu-l are fi luat are fi ars acolea.
 Pentru cela ce va muta hotarul.
 Cela ce va lua piatra hotarului.
 Cela ce va trimite pre altul de va muta hotarul.
 Cine va lua bani împrumut și nu-l va da.
 Cela ce va cere un dobitoc să meargă la cutare loc și va merge mai departe.
 Cela ce va da altuia să-i ție niscare lucruri și el va înbla cu danse cum are fi a lui.
 Cine va lua bani să-i ție și-i va cheltui.
 Când va primi neștine avuție să o ție și să o scotească și o vor fura.
 Când va cere neștine un lucru de la altul și dacă i-l va da atunci i-l vor fura.
 Cela ce va dice că-i au furat avuție ce au fost pre mâna lui.
 Neguțătorul ce-i vor da bani să-i ție și-i vor număra.
 Ispravnicul cuiva de va lua bani de la niscare datornică a celor săraci.
 Cela ce să va lega de altul dîcînd că iaste datornic.
 Când vor avea niște soții bani împreună.
 Cela ce va cheltui banii besericii.
 Cela ce va fura lucru svințit den loc cinstit.
 Cela ce va fura lucru nesvințit den loc svințit.
 Pentru cela ce-l vor cerea pentru furtașag.
 Oare ce lucru să chiamă svințit.
 Cela ce va fura moaști.
 Cela ce va fura cruce den beserică.
 14 *Pravilă pentru vama cea domnescă. Pricina a putra-sprea-sece (di)*
 Cine va înbla cu amăgitori și nu va plăti vama domnescă.
 Cela ce va zice că n'au știut unde iaste vama.
 Cărășul ce va ocoli vama.
 Vameșul ce va afla negoțul săngur fără stăpân.
 Vameșul ce nu va lua negoțul cel ascuns.
 Vameșul ce nu's va lua vama până în e (5) ani.
 Cine va sări pre vameș cându-i vor cere vamă.
 Vameșul ce va lua mai mult de cumu-i adetul.
 Vameșul ce va cere vamă den niscare lucruri ce nu s'au dat altă dată vamă.
 Vameșul ce va năpăstui pre neguțatori.
 Vameșul ce va fi pricină să nu trecă neguțătorii pre la vre o scală (schelă).
 Cela ce va face vamă noo carea n'au fost.
 Cum nu pôte face nime vamă noo carea n'au fost fără numai săngur împăratul.
 Cela ce va fi scutelnic de nu va plăti vamă.
 15 *Pentru cea ce fură în pîna cutva cu bajocură. Pricina ei.*
 Cela ce's va face răs de altul de-i va fura ceva.
 Cela ce va merge să fure și nu va fura.
 Cela ce va apuca slujnica altuia.
 Când va avea neștine vre un lucru la altul și nu-l va putea scote.
 Cela ce va scote și va lua pietrele de la viea altuia.
 Cela ce va fura de sărăcie.
 Cela ce va fura de la vrășmașul lui.
 Nămitul ce nu's va lua simbria.
 Cine va fura hiară sau pasere sălbatecă.
 Cela ce va fura de la tată-său.
 Muiarea ce va fura de la bărbat.
 Cela ce va svățui pre muiare să fure de la bărbat.
 Muiarea ce va fura de la cela ce curvește cu dănsa.
 Călugărul ce va fura pre egumen.
 Cela ce va fura vre un lucru ce-i va fi giuruit neștine să-i dea și el nu va aștepta.
 Cela ce să va îndatori la altul.
 Cela ce va dice cumu-l-au ertat pârșul.
 Cela ce's va prinde un lucru de furat și-l va lua fără de știrea giudețului.
 Tăranul de's va găsi pământul (pîndu) altul sau casa's și va vrea să ia fără știrea giudețului.
 Un om are un cucon micșor; de ce, până a crește s'au lăsat avuția pre mâna frăține-său să să hrănescă.

Un om ce are lua un lucru a ore-cui și-l are da altuia să să hrănescă, cela cu lucrul nu pôte să-l ia fără de giudeț.
 Cela ce să va apuca de va lucra o vie în pustie și o va înoi, și viea va avea stăpân.
 Când să va svățui cela ce-au înoi via și nu-i vor rămănea feciori.
 Dacă va curăț neștine via și o va tocni, după-acea o va lăsa iarăși de să va pustii.
 Doi omeni de vor avea pară pentru o vie și până a să pară va merge unul și va culge via.
 Cela ce's va lua lucrul de la altul, săngur cu voea sa fără știrea giudețului.
 Doi omeni când să vor gălcevi, vrând să scote unul pre altul dent'un loc.
 Cela ce să va tème că-l vor scote dent'o casă.
 Când va goni neștine pre stăpân de la bucatele lui.
 Tată cu fecior va să scote unul pre altul den ocine și den bucate.
 Vlădicul sau egumenul vor lua unde vor găsi vre un lucru de-a besericii și fără știrea giudețului.
 Egumenul cu săborul sănguri cu voea lor vor lua averea vlădicului după moarte.
 Cela ce va împrumuta cu bani pre neștine sau i va nămi casă, nu va putea să's ia al său fără știrea giudețului.
 De va avea neștine un ispravnic la bucatele sale.
 Când va giudeca un giudecător strămb.
 Oare ce va să zică să dea de doo ori prețul aceluia lucru.
 De va avea neștine la altul ceva vre un lucru și-l va cere și cela nu-l va da.
 Un om de bună voea sa de va lăsa ceva unui sărac.
 Cela ce va avea datorie la cine-va și vor avea tocmală să ia și altă ceva în preț.
 Cela ce va face tocmală cu altul până la o zi.
 Un om de să va tocni cu altul să-i dea un dobitoc.
 Un om ce's va lăsa la moarte averea sa cui va vrea.
 Pri cela ce-l vor lăsa să moșnenescă pre armă.
 Cela ce va fi ispravnic vre unul mort.
 Când va lăsa neștine ceva altuia să să hrănescă.
 De vor lăsa cuiva ce-va drept suflet.
 Cine va apuca mainte de vreme de va lua de aclele bucate ce i s'au dat drept sufletul celui mort.
 Pentru fie ce lucru ce să va da drept suflet.
 18 *Pentru scemele furtașagului. Pricina si.*
 Pentru furtașagul cum iaste cu nevõe arăta.
 Vesteș și fuga tuturor arată furtașagul.
 Unde să face furtașagul trebuie să arate locul, iaste stricat pre unde va fi intrat furul de-au furat.
 Nu să va crede păgubașul pre cât va zice că-i au furat, ce trebuie să-i dea giurământ.
 Să să dea giurământ și celuia de la care s'au furat.
 Încă să dea giurământ și celuia ce mută hotarul.
 Doi vrăjmași scriind unul o carte părănd celuia-lalt cum scrie ceva de rău de dăns va apuca car-tea și o va sparge.
 Pentru jidov cum nu-i să dă giurământ și pentru giurământul ce să dă înproția furului.
 Omul rău face prepus de furtașag; face prepus de furtașag și cela ce va trece pre un loc pre unde nu va fi mai trecut.
 Prepusul să face încă și când vor găsi pre neștine într'acel loc unde s'an făcut furtașagul.
 Carele va fugi într'acea zi den casa ce s'au furat face prepus să fie acela vinovat.
 De să va găsi vre o hamă a cuiva la locul unde s'au furat.
 Omul sărac de va cheltui niscare bani mulți.
 La care casti vor găsi niscare cini de tréba furtașagului.
 Un om ce îmblă amestecându-să acolea fără trébu, ș părănd pre unul si pre altul face prepus să fie el vinovat.
 Când are putea neștine să smintescă furtașagul.
 Acéste prepusuri nu sânt nice de o tréba înproția omului cel bun.
 Face prepus de furtașag și cela ce zice altuia că-i vrăjtoriu.
 Omul ce va fi vestit de rău face prepus, să-l munciască.
 L'acela ce vor găsi lucru de furat.
 Unde vor găsi lucru de furat și va fi om bun.
 Pri cela ce vor munci pentru prepus.
 Cela ce va cumpăra lucru de furat.
 Cela ce va cumpăra lucru prea eftin.
 Celuia ce-i vor dăru lucrul de furat.
 Cine va cumpăra lucru ce nu iaste de meștersugul lui.
 Cine va cumpăra lucru de furat și-l va întorce.
 Cine va cumpăra lucru de furat și va fi lucru den beserică.
 Cela ce va pune zălog lucru de furat.
 Cine va cumpăra vre un lucru de la tâlhariu.
 Cela ce va cumpăra furtașag și va spune tuturor.
 Cela ce's va răscumpara lucrul cel furat cu bani unde-l va găsi.
 Cine va cumpăra lucru de furat și-l va da a onj au fost.
 19 *Al fiul de pravile împărătesei pentru tote feliurile de giudețe, cu răspunsuri; de tot felul de certări tot pre rând arătate fe-ce giavă cu vite inceputurile sale, după greșelele fe-cui cine va cerea desrđy să pôte afla carea în ce frunză să găsește.*
 Pentru cea ce vor sudui pre giudeț sau pre omenii cel domnești. glava. a. 19
 Pentru cea ce vor sudui pre soll. glava. v. 20
 Pentru cea ce vor sudui pre mai marii lor. glava. g. 20
 Pentru cea ce vor face bani răi. glava. d. 21
 Pentru cea ce înbla cu bani răi. gla. z. 21
 Pentru cea ce găsese comoră. gla. s. 22
 Pentru ucidere și câte feluri sânt. gla. z. 23

Pentru certarea ucigaşilor de oameni. <i>gl. n.</i>	23
Pentru cea ce va ucide pre tată-său. <i>gl. f.</i>	25
Pentru cea ce vor face ucideri cu otravă. <i>gl. i.</i>	28
<i>Prepusurile otrăvii cum să vor crede.</i>	28
Pentru cea ce ucig pri cea ce vor să'i ucigă. <i>gl. ai.</i>	29
Pentru cea ce ucig pri cea ce'l găsec furând. <i>gl. vi.</i>	30
Pentru ranele cele de moarte. <i>gl. gi.</i>	32
Când să va certa cea ce-au rănit pre altul. <i>gl. ai.</i>	32
Pentru hârbaţii ce vor lua doo muşri. <i>gl. ei.</i>	33
Cându'ş va piarde zăstrele muşarea ce va fi făcută precurvie şi când nu le va piarde. <i>gl. si.</i>	33
Pentru care vine să despartă căsării bărbat de muşare. <i>gl. si.</i>	35
Pentru precurviea unuia să va tocmi şi a celuia-lalt şi nu să vor despărţi. <i>gl. ni.</i>	35
Cum şi in ce chip să desparte bărbat de muşare pentru sodomii. <i>gl. f.</i>	36
Când să vor despărţi căsării pentru irese de va fi unul eretic. <i>gl. k.</i>	36
Când să va despărţi muşarea de bărbat pentru vrăjmăşia bărbatului. <i>gl. ka.</i>	37
Cum şi in ce chip să va putea arăta vrăjmăşia bărbatului. <i>gl. kv.</i>	38
Când are voe bărbatul să'ş bată muşarea. <i>gl. kg.</i>	38
Oare când trêbue să'ş pue bărbatul chizăş că nu'ş va omori muşare. <i>gl. kd.</i>	39
Pentru câte feluri de lucruri pête bărbatul să'ş gonescă muşarea. <i>gl. ke.</i>	39
Când iaste muşarea datore să imble după bărbat'ş. <i>gl. ks.</i>	40
Pentru certarea hotului. <i>gl. lz.</i>	41
Carele să chiamă hotul şi când să va certa. <i>gl. km.</i>	41
Cela ce'ş va nămi casa pentru să să fa'ă aclea precurvie. <i>gl. kf.</i>	42
Pentru părinţii cea ce'ş vor hotri featele. <i>gl. l.</i>	42
Pentru hârbaţii ce'ş vor hotri muşerile sale. <i>gl. la.</i>	43
Pentru răpitul, ce certare li să va da. <i>gl. lb.</i>	43
Ce certare să va da celuia ce răpêste muşare curvă. <i>gl. ly.</i>	46
Ce certare să va da celuia ce răpêste călugăria. <i>gl. ll.</i>	46
Pentru cea ce fac curvie cu călugăria. <i>gl. lc.</i>	47
Cela ce fac silă feciorilor de le strică fecioria. <i>gl. ls.</i>	47
Când iaste datoriu cela ce face silă fetei să o inzezreze. <i>gl. lz.</i>	48
In ce chip să va putea arăta cum să să fie făcut silă fetei. <i>gl. lu.</i>	49
Pentru sodomie ori ce fel va fi şi câte feluri sămt. <i>gl. lf.</i>	49
Pentru cea ce vor face curvie cu dobitoce. <i>gl. m.</i>	51
Pentru sânge amestecat. ce fel de certare să va da. <i>gl. ma.</i>	51
Pentru mestecare de sânge ce să face cu nuntă. <i>gl. mv.</i>	51
Pentru certarea celora ce suduesc pre altul. <i>gl. my.</i>	54
Pentru sudalme, când să vor cheama mică şi când să vor cheama mari. <i>gl. mu.</i>	54
Când va putea scăpa de certare cea ce suduiaşte. <i>gl. me.</i>	55
Când va putea să vie să să plângă la giudeţ pentru sudalmă. <i>gl. ms.</i>	55
Când să va cheama sudalmă de va zice neşine altuia : minţi. <i>gl. mz.</i>	56
Pentru iartarea sudalmei, cum şi in ce chip să face. <i>gl. mn.</i>	56
Pentru cea ce clevetesc şi suduesc pre Domnul ţării. <i>gl. mf.</i>	57
Pentru cea ce suduesc şi ocărăsc pre neşine cu scrisore. <i>gl. n.</i>	57
Pricina întâi, pentru carea să îndemnă giudeţul de mai micşurază certarea. <i>gl. na.</i>	58
Pentru o samă de greşele ce să chiamă că să fac fără de înşelăciune. <i>gl. td.</i>	58
Oare-care greşele să chiamă cu înşelăciune. <i>gl. td.</i>	59
Pentru a doo pricină, ce micşurază certarea. <i>gl. nv.</i>	59
Pentru a treea pricină ce şuvăşte cel vinovat. <i>gl. ng.</i>	60
Certarea celor tineri. <i>gl. td.</i>	60
Certarea cuconilor. <i>gl. td.</i>	60
Cum să micşurază certarea celora ce sămt încă nu de vrăstă. <i>gl. td.</i>	61
A patra pricină ce micşurază certarea vinovatului. <i>gl. ud.</i>	61
A cincea pricină ce micşurază giudeţul certarea celui vinovat. <i>gl. na.</i>	61
Semnele nebunului, pri ce să va cunoşte. <i>gl. td.</i>	62
A şesca pricină, asemenea celora-lalte. <i>gl. ns.</i>	62
Pricina a şeptea pentru carea se micşurază certarea. <i>gl. ns.</i>	62
A opta pricină ce micşurează certarea după voea giudeţului. <i>gl. na.</i>	63
Pricina a nooa, aşidere tot într'această chip. <i>gl. nf.</i>	63
Pentru a zecoa pricină ce iaste ca şi celealalte. <i>gl. x.</i>	65
A unsprăzecoa pricină pentru micşurarea certării. <i>gl. xa.</i>	65
A dooa-spră-zecoa pricină, aşiderea așa. <i>gl. xv.</i>	66
A treea-spră-zecoa pricină, aşidere așa. <i>gl. xv.</i>	67
A patra-spră-zecoa pricină ce micşurază giudeţul certarea. <i>gl. xd.</i>	67
A cincea-spră-zecoa pricină, tot într'acest chip. <i>gl. ze.</i>	67
A şesca-spră-zecoa pricină, tot într'un chip, pentru micşurarea certării. <i>gl. xs.</i>	67
Pentru cea ce'ş lepăda călugăria şi'ş rād de cinul călugăresc. <i>gl. xa.</i>	68
Pentru certarea celora ce'ş vor lepăda călugăria. <i>gl. xn.</i>	69
Pentru cel ce va svătui sau va trimite pre altul să facă vre o răutate. <i>gl. xf.</i>	69
Ce certare vor lua cea ce svătuiesc pre neşine să facă rău. <i>gl. o.</i>	70
Semnele care arată pri cel greşit cumu'i vinovat. <i>gl. oa.</i>	71
Ce certare vor lua cea ce agiutoresc pre altul spre vre o răutate. <i>gl. ov.</i>	71
Ce certare vor lua cea ce să găsesc la svadă. <i>gl. og.</i>	72
Semnele carele arată pri cel cu arme ce s'au aflat la svadă. <i>gl. od.</i>	72
Certarea ce vor lua cea ce vor agiuta vinovatului. <i>gl. oe.</i>	73
Certarea celora ce sămt gazde de fur şi de tâlhari. <i>gl. oa.</i>	73
Ce certare va lua cea ce dă putere cuiva să facă vre o răutate. <i>gl. oz.</i>	74
Certarea ce să va da celora ce mulţămăso vinovatului. <i>gl. on.</i>	76

Pagina

23
25
28
28
29
30
32
32
33
33
35
35
36
36
37
38
38
39
39
40
41
41
42
42
43
43
46
46
47
47
48
49
49
51
51
51
54
55
55
56
56
57
57
58
58
59
59
60
60
61
61
62
62
63
63
65
65
66
66
67
67
67
67
68
69
69
70
71
71
72
72
73
73
74
76

PRAVILA BISERICESCA

NUMITA CEA MICA

TIPĂRITĂ LA ANUL 1640 ÎN MĂNĂSTIRFA GOVORA

(după ediția din 1884 publicată de Academia Română).

NOTĂ PRELIMINARIA.

În edițiunea de față am căutat mai cu seamă a reproduce, cu cea mai strictă fidelitate posibilă, ortografia, modul de scriere și chiar dispozițiunile tipografice ale edițiunei *princeps*.

De aceea, transcripțiunea noastră s'a făcut ast-fel, în cât să reproducă, separat, cuprinsul nu numai al fiă-cărei pagine în parte, ci încă și al fiă-cărui rând din paginile textului original, fără scăzământ nici adaos.

Ne putându-ne însă nici servi cu litere de dimensiuni enorme, ca vechii editori; (1) nici a perde așa de mult spațiu reproducând pe câte o pagină speciale fiă-care din fețele tipărite ale volumului de la 1640, (2) am grupat, pe fie-care din paginile edițiunei noastre, câte patru din fețele celei primitive, însemnându-le, pe de o parte, cu numerotațiunea pe file (adesă ori eronată), ce există în edițiunea de la Govora, adaogând la acel număr o stea-luță, spre a'l distinge, iară, pe de altă parte, am admis o numerotațiune continuă a noastră, repetită pe colonne, în care figurează, sus, *recto*, iar jos, *verso* al filei. Fiă-care pagină conține doo asemeni colonne, carl sunt tipărite cu litere de diverse mărimi, spre a să păstra, și în proporțiunile tipografice, analogă cu vechiul text tipărit.

Nu ne-am abătut de la această analogie nici

în spațiarea cuvintelor; ast-fel în cât cititoru va găsi, în transcripțiunea noastră, toate acele numeroase legături de câte doo, trei și chiar până la cinci cuvinte într'unul singur, câte se află în edițiunea originală; precum : *deova lăsa*, în loc de : *de o va lăsa* ; *săvănovoiti*, în loc de *să vō nevoiti* ; *pănușva* în loc de *pănuș* și *oa* ; *denuvavrē*, în loc de : *de nu va vrea*.

Ne am abținut asemeni de a însemna cu trăsuri de împreunare silabele acelor cuvinte, care se află neterminate la finele unor rânduri. Lectorul va avea a face însuși acele legături, la noi ca și în textul cel vechiu.

Am supliniit mai adeseă cu caracter *italice* literile care se află omise în unile cuvinte, cu sau fără însemnare de o *titulă* de abreviațiune pe d'asupra, după usul vechiei scrieri cirilice.

Paginile, frasele și cuvintele, care sunt tipărite în limba slavonă, au rămas tot astfel și în textul nostru; dar în anexe, noi dăm traducerea lor pe romănesce.

În fine, căutând a învinge, pe cât ne a stat prin putință, dificultățile transcripțiunei slovelor cirilice și a ortografiei lor, prin litere latine, am fost nevoiți a admite ore-care reguli, din care unele, mărturisim fără șfêlă,

(1) Dimensiunile celor trei specii de litere cirilice întrebuintate sunt cele următoare : Om, 007 (*Text*); Om, 006 (*Titla*); Om, 004 (*Cicero*), înlocuite în transcripțiunea noastră cu corpurile : 14 (*Mitel*), 12 (*Cicero*), și 8 (*Petit*)

(2) Dimensiunile formatului sunt cele următoare : înălțime Om, 153, lățime, Om, 110.

că ni se par și noă a fi cu totul arbitrari. Fără de a cerca să le îndreptăm pe alte rațiuni de cât pe aceia a înlesnirii la transcriere, dăm aci, pur și simplu, pentru usul îngăduitorului lector, tabela sinoptică a echivalențelor admise în transcripțiunea de față :

а = a.	о = o.	м = ă, și ă. (bătrân, tănăr, apostoli).
к = b.	п = p.	н = ū.
к = v.	р = r.	к = é.
г = g. și gh.	с = s.	ш = Ia.
д = d.	т = t.	и = Ie.
е = e.	у = u.	ю = Iu.
ж = j.	ф = f.	ѣ = în, an și i: (înainte, întâiu).
з = z și d.	х = h.	ѡ = Ia.
з = z și d.	ш = o.	ж = ă și é.
и = i.	ш = s.	ѧ = x.
й = i.	щ = sc. și št.	Ѩ = ps.
і = i.	ц = ț și c.	ѩ = th.
к = c, ch și k.	ч = c și ci.	Ѫ = y și v: (Moysi, evanghelie).
л = l.	Ѫ = g și gi: (legiuit).	
м = m.	з = ă și é.	
н = n.		

NB. In ediția noastră nu s'a observat toate regulile arătate în această notă preliminară, scopul nostru fiind de a reproduce textul Pravei cu litere mai mici și fără indicarea paginilor ediției vechi, spre a corespunde sistemului întregii tipării.
I. M. Bujoreanu.

П Р А В И Л А

Ачеста іасте

Дирентъ зторю де лѣце,

Токмелѣк сфинцилор апостоли ток-
мѣте де зъ сѣборѣж, кзтрѣж а-
чѣста ши а прѣккшенѡшиларѣ
пзринци жезцзториларѣ асмѡ.

Типрѣнтсѣсѣ ѣ типар
н прѣлѣдминатѣлди домн

ІО МАТӨСИ

Басаравж Воеводж а тоѣ
тж цѣра Оунгровѣлахѣи :
ѣ мѣнзстѣреѣ ГОВОРѣ.
Взлѣто зрѣмѣ. ѣрж де
ла нащѣрѣ лѣи хсѣ, ахѣм.

P R A V I L A

acesta iaste

direptătorii de lege,

tocmelea sfinților apostoli toc-
mite de 7 săbore cătră a-
cēsta și a prēcuvioșilor
părinți învățătorilor lumii.

Tipăritu-s'au în țipar
i. prēluminatului domn

IO MATHEI

Basarabă Voevodă a toa-
tă țara Ungrovlăchiei :
în mănăstirea Govora.
lētul 7149 iară de
la nașterea lui Christos 1640.

Правилъ иже Прискътаго господара Ю МП-ТОНА Басараба, Ковѣда. иъ савъ нѣмъ прѣсвѣт-наго Архїепископа Феофила, мѣстїю Бѣжїю Ан-трополитъ всѣа земли Оугровлаушїїа, на печатобѣти сїю книгѣ Галемїю Правїла мнѣ ХСЖ-дїшевѣ въ сѣрененноцѣхъ, Мѣстїю Младѣбн-скома Нр҃сменѣ шере жителнаго монастыра Го-вора, храма Оупсїнаго Феофила Кїа. Тѣмже моаю кас, чїстїе сїю книгѣ, оне чїо едетъ по-грѣшїно, адохом крѣпости исправаїте, и насъ всеа трѣдїшїна са каг҃скїте а не канїкїте, по-неже непис аг҃ль, но рѣка грѣшїна ѥ крїена.

PRAVILA CT'X'Y ЯПГ'АЪ.

și a sfinților de al șaptele săbtor, prēogodnicii și de dumnezeu purtătorii părinții nostri, de episcopi, și de preoți, și de călugări, și de omeni mireni, și de toate învățăturile.

Иже Петру și Pavel. apostolii lui Hs. învățăm pre robii lui Hs. de lucrul omenesc, ce iaste a lucra în șase zile: Lună, și marți, și miercuri, și joi, și vineri, și sâmbătă, până amiază zi, sau până în al treilea cias de zi, sau sâmbătă totă zioa să se îndeletnicescă de toate lucrurile cele grele și să șї tocmescă casa și să facă pamele morților lor și să primescă străinicii și să ı ospetize ca să se umple iubovul dumnezeesc ca sâmbătă are dar de zidire și de răpaos să chemă, iară dumineca iaste ăntăiu zi. al dumnezeu, are dar de înviare, dirept acēia învățăm de acēstă di să se ferescă și să se cintescă, iară sâmbătă di în al optul cias să se oprescă de toate lucrurile, de marile și de micile, și la biserecă să scape toți omenii cu muerile's și cu feciorii lor, și într'ansa cu frica lui dumnedeu, și cu luare de aminte să se priveghe rugându-se, tocmă și până duminecă dimineța, iară dacă să va lăsa sfânta letorghie, de cїa să mērgă a casă și să se odihnescă până luni dimineța, și iară de în al doile cias de ęi să începă a lucra.

Втородневїе х'вт.

De praznicul născutului, așjiderea să se fie și să se cintescă, ca și dumineca. Că de acēsta dărui domnul nostru Is. Hs. spăsenie lumei.

Бр'о ѡбавленїе.

De praznicul sfințel arătării lui dumnezeu, cadese tot omul să-l socotescă și așjiderea să-l cintescă, că ntru acēsta ziditorul a toată lumea dărui învoire.

Cu apă și cu duhul sfânt:

Обаворкїенїе.

De prăznuirea blagovēstēniilor, cinstē să se facă. Că iaste mai cinstit de toate praznicele:

De sâmbăta direptului Lazar, începerea învierii, și purtarea închipuirilor, și de minunile lui Hs; ce-s praznicele cinstite. Și așa de pascl, acēstă duminecă luminată. să se prăz-

nuiască, și să se cintescă cum însest sfințele pascl, și iară de vēznenie lui Hs, și de rosali, ce iaste venirea a sfântului duh.

Când pogor pre lume, de luminare și de înțelegere tuturor, și așa toate sfințele praznicele lui Hs. să se cintescă și să se ferescă cum am zis și la prăbrajenie și vēzdavїeāia cinstitei crucei, praznice ale despuitorului.

Acēste praznice ale lui Hs. toate așa, să se ferescă, și să se cintescă, cum am zis de sfânta duminecă, ăntăia ęi de dumnezeire.

Praznicul oуcнїи сѣи, cadese a l cinsti și a l mări, așjiderea ca și praznicele lui Hs. cum și am dat învățătura, așa și acēste praznice ale bogorodїei întâiu blagovēstēniile, și рожаїтїе ѡ, și văvedenia, și uspenie, și sfinții părinților ei, să le facem prăznuire.

(2) De praznicul sfinților Apostoli, Petri și Pavel.

Acēste praznice așjiderea să prăznuiască și să se cintescă, cum am zis de celealalte.

Și iară de cei 12 Apostoli, și de alte praznice ale apostolilor, carele când va fi, cadese să se prăznuiască, însă și acē zi, de dimineța până sara. Și de cinstitul prorocul predlecē și hotezătorul Ioan, de născutul lui și de tăierea capului lui, cadese a le prăznuї de la noaolea cias și demănēta toată zioa.

Întăiu mucenic Stefan, mai marele diacon pomenirea să i-o prăznuim, de dimănēta până sara.

Așa să umplem și pomenirea și cinstirea și prăznuirea sfinților, și ogodnicilor, și învățătorilor a totă lumea părinților, și arhieriei și păstorii de oile cele grătore, să-l prăznuim pre căruia cându-l va fi zioa, de dimănēta până sēra, și nu numai mirēnilor ce și călugărilor de în pustie, a prăznuї și a cinsti.

(3) Sfântul și marele mucenic a lui Hs. Gheorghie, și Dimitrie, Theodor, Pandeileimon, Procopie, și sfinții besrebrăniși. Și sfințele marele măcenite mueri, și căte mucenite marī se vor chema, acēstea toate să se prăznuiască, căruia cându-l va fi zioa, de dimănēta până sara, deci toate zilele acestor praznice să se prăznuiască cum am învățat tot creștinul, și am pus lege.

Și iară grām, că nu zicem să se prăznuiască cu tămpene și cu fluore, și întru cantece mirenesci, și în beți, ce să prăznuiască întru rugăciunt și întru cāntări sufletesci, și întru cuvinte de laudă, și numai căt să se chemē preoții la casele lor, să facă blagoslovenie întru casele lor, tot creștinul, că ore unde nu mērgē preotul, nice blagoslovenie nu să face, de acolea și dumnezeu se delungă, și unde preotul nu cadese, nice rugăciunea face, acolo e măhnicuie și slăbiciune și sunt toate spurcate.

Acēstea vē învățăm preoților și țercovnicii

bisericilor ca înși-vē să umbiați întru învățăturile, ce vē sunt date voao și după acēia să învățați toți omenii, cu dedinsu de pururea nu pentru vre o plată ori carē de argint sau de aur, ce pentru spăsenia sufletelor vōstre.

Iară voi omeni mari și mici, așa vē învățăm ascultați, să vē cucerii arhierieilor și preoților și să l cinstiți și să vē tēmeți fiescare den voi, cine cumu-l va fi putere, și de ce veți avē să l ospētați, că acēia priveghe pentru voi și să rōgă. Preoților învățamu-vē, să nu întrați în biserecă cu vrabă sau cu pizza, nice să vē cutezați a vē atingerea de acēlia, nice să fiți bețivi, nice furi, nice hulitori, unul spre altul, nice gălcevitori, nice cu cuvinte desarte, nice nebuli, că și domnul nostru Is. Hs, fu bătut și ocărat și răbdă dirept noi, ce să fiți blânzi și lini, și plecați, și răbdători de toate, și să umbiați cu frica lui dumnezeu, și să vē nevoiți de slujba vōstră de sfântă, că vē învățăm după tocmēla sfinților apostoli, și numai bărbat unii mueri, ca nu fără de lege să întrați la sfântu, jrătavnic, și să nu fi curvari, sau prēcurvari, sau să-ți dai trupul pre rușine sau la trup de dobitoc; unii ca acēstea să nu se cutēze când va a să apropiia sau a cugeta spre preoție, nice iară ucigași, nice răpitori, nice tâlhari ce să fie curați întru tot, și numai bărbat unii mueri cum am zis și slobod de toate peccatele și curat și nespurcat, și așa să vie spre aciasă înfricoșată și mare slujire; iară de ce să vā aduce pentru blagoslovenia la biserecă nu învățăm să fie acēstea numai ale preotului, ce și slujitorilor biserecilor și tuturor celor ce să ostenesc spre acēst lucru sfânt dumnezeesc; iară să cade în trel părți să se inapartă doao preotului iară a treia parte ostenitorilor și slujitorilor.

De boiarii, și de ceia ce sunt sub puterea și de slujitorii lui, învățămii după învățătura lui dumnezeu.

(4) De ceia ce biruiasc preotul ca să nu biruiască pre dīnsul niminea de în omenii cei proști numai bisereca cea mare, și acēia să biruiască după lege; iară de în omenii cei proști nice boiarii, nice mișei, să nu biruiască pre niminea cu preotul, ca cele neluminate, spre lumină să se rădice nice să ia ceva de în biserecă, măcar s'au făcut și bisereca, numai ce va fi pominoc și cu blagoslovenia biserecii, și acēsta cu lege și cu frică să ia și cu blagoslovenia preoților; iară de să va ispiți să ia ceva fără blagoslovenia preoților den biserecă sau fără lege, unii ca acēia anemica nu se închipuesc, numai furi de biserecă; și agonisire spurcată și necredincioși, deci acēstea sunt furi și răpitori și tâlhari de bisereca lui dumnezeu; și cine va face acēstia

unii ca acēia n'au pocăianie, ce vor moșteni perirea.

Că așa zice domnul nostru Is. Hs. de învățā, să dați ce iaste împērătesc împēratului, iară ce iaste a lui dumnezeu, lui dumnezeu.

Așjiderea să nu aibă putere boiarii a judeca pre preotul, de li să vā tāmpla vre o greșală ore carea cadere ori trupescă ori sufletescă ce țercovnicii biserecii lui să l judece, iară de niscare locure de arătură sau de vie, de li să va tāmpla lor ceva, acēstea de la boiarii să se judece însă cu întrebarea arhierieului.

Că nu se cade episcopului să ș judece patriarhul sēu, sau mitropolitului, sau să l cērce al lui ceva, așjiderea și preotul episcopul lui, nice diaconul ce va să grăiască sau să judece pre popa al lui, ca nu cumva să nu se gri-jască preoția dumnezeiască.

Episcopul să nu poftescă dar de la herotonisie lui, ce să ispitescă pre acela ce va vrea să se preoțescă de năravul lui și să l ispitescă pre dīnsul den tinerēțele lui, și de mintea lui și mai ales de grija cărții, și așa să l aile pre dīnsul întru toate deplin și nevino-vat, și așa să l preoțescă și să l primescă ca trupul lui.

Episcopul de va pomeni să ia dar, de la cela ce va vrē să se preoțescă ori de ce va fi nedestoinic, sau pentru darul va lega pre preotul fără de vină, unii ca acēia să nu se asculte, ce să se întorcă durēria lui spre capul lui, și spre crēscetul lui nedireptatea lui să se pogorā și să fie ca și Simon vrājitorul întru osândire.

(5) Și cine va vrea să se călugherescă într'o mănăstire de ceia ce petrec pre acēle locure, și cu muiarea lui va da ceva dentru avēria lor biserecii, și sufleteste o va da, și iară după acēia li va părea rēu, și vor începe aș căuta al lor ce au dat, ce sau l vor cēre. sau l vor fura ceva dentru unile ca acēlia, iară de vor face cu nesciință, să ia canon și să se pocăiască, nemica unora ca acelora să nu se dā lor, iară de vor sci și nu vor vrea să asculte cumu l vor învăța pre denși, unii ca acēia să se gonescă den mănăstire și den biserecă să se despartă ce să zice de cuminicătură, pentru ce că daturile biserecii iată de acmu nu mai iaste putere nice să mai dea nice să mai ia.

(6) Episcopul sau igumenul, sau fie's carele dentru rândul preoțesc, de va începe a face nedereptate omenilor și răutate, învățăm pre unii ca acēia să se scoată, sau iară de vor căuta direptatea; pentru vre o plată ore carea, să se scoată de în preoție. Popa ce va curvi sau va face prēcurvie să se scoată. Episcopul ce va fi negrijnic de biserecă, și se va măhni de rugăciune; și popii nu-l va învăța de așa, ce și acēlea le va lăsa de negrija duhovnicu sēu, numai ce va lucra cu mănile lui, și va tocmi mirēni, iară de duhovnicu-

lui va începe a nu griji, așa unii ca aceia să se întrebe, pentru ce că grăiasce scriptura, lepădat să fie fieș cine face lucrul lui dumnezeu cu nesocotință, ca fieș ce lucru ce să lucreze cu mâna trupesc, pietori iaste, iară cel sufletesc, lucrul lui dumnezeu iaste, ce de dînsul zisem, că mai vrătos pentru acéstea să cade.

Episcopul la vrémea morții lui să nu aibă putere a împărți nemănu de-al biserecii măcar ce, și și de célia ce au însuș străns pre dirigătoriu lui, nice den célia ce's. altele, numai ce va avea dentr'al lui, den célia ce va fi dat la bisereci, și va da țărcovnichilor, de aciasta învățăm jumătate sa se împartă la pamentea lui, pentru pament arhierescă. Episcopul ce va purta ôste după dînsul, sau va umbra pre nărav de cocon, sau va avea multe cuvinte fără de folos, sau va face précurvie, să se scotă. Că nu să cade episcopului să umble la mărturie sau la chemarea mészlor, iară de va merge când va, el să nu mergă pentru mărturia, nice pentru mészările, nice pentru băuturile, nice pentru beșile, ce pentru învățatura sufletescă. Că se cade episcopului, pre toți omenii marii și micii să'i învețe, cu blăndeșe și cu plecarea, iară nu cu rēutate.

Nu să cade preotului să blagoslovescă pre episcopul, nice diaconul pre popa, nice ceteșul pre diaconul; iară preotul de va eși aciasta la gâlcévă ori pentru dreptatea ori pentru nedreptatea, și la ucidere, să să scotă.

Preotul de să va însura cu a doao muiare, să se delunge de preoție, iară fără oprélă să se priceștuiască.

Popa neguțătoriu sau camataic, ce va vria să ș înmulțescă argintul lui, să se lase de leturghie, pentru ce că iaste împreunat minciunilor și asupriciunii, și mai mare e neguțătoriu de cât curvia. De să va lăsa de unele ca acélia, iară să preoțescă, iară de nu acela să fie scos. Preotul sau diaconul de va cămăntici, ori să se lase de unele ca acestia, sau să se scotă.

Preotul ce va cănta mirenése, sau va juca, ori să se lase de unele ca acélia, ori să se scotă.

Preotul de va cădia în curvie, sau ș va da trupul spre rușine ori cu gadini, ori cu dobitoce, să se lase unii ca aceia de leturghie, iară încă de nu va fi popă, și să va afla întru tôte să nu se cutéze a se apropia la preoție.

Preotul mincinos sau vadic sau clevetnic să se lase de acélia, sau să se scotă.

Preotul de va fi meger a lucra în cetate, și va cerca să se boerescă și va umbra cunușii, și va merge în săbor cu ômenii proști, sau cu boiari alegând fără de o nevoe ôre-carea de'l va fi lui, unii ca aceia, ori să se scotă ori să se lase de unele ca acélia.

Preotul, întru preoția lui, de va orbi sau va șchiopa, sau va veni o bolă drăcescă spre dânsul, să se lase de dumnezeisca leturghie, iară alte motive să le umple.

Așjiderea și cine va avé vre o vină, sau orb de va abia vedea, sau șchiop, sau vre o mână uscată, sau stricat, sau surd, sau fiu de a treiă nuntă sau născut întru amestecăciune de sânge, de unii ca aceștea toți să nu cutéze a se chemarea preoți Ôre ce episcop pentru plata de va pune un popă ca acela, să se scotă amândoi, și acel episcop și acel popă.

Popa acela ce va lucra și va face, ca să se ferescă de cuvinte mueresc, ca să ș socotescă visticariul sufletului nefurată, și să nu se laude de curăția, ca să nu piarză ce are.

Preotului, de i va curvi muiarea lui și el nu va sci, acela să preoțescă, iară să i va spune nescine de dînsă să se lase de preoție, și să cêrce ôre iaste adevăr de dânsă; deci de va vedé cu ochi lui, atunce să o lase, și acela întru răbdare să petrecă și iară să slujască; iară de va lăsa acélia și iară cu altă muiare va cadea, să se lase de liturghie, și să se priceștuiască ne oprit; iară de ș va avé muiarea lui, așjiderea certare să aibă; iară la mórtea lui să se preceștuiască ca și altii preoți, cum să cade preoției; iară de să va tâmpla mai nainte de el să móră preutésa lui, și nu să va atinge de alta, acela fără certare să preoțescă; iară de va fi și vie, și nu va puté însuș să o prinză cu acel bărbat la arătare, să nu slujască nice să o lase, că însuș domnul nostru Is. Hs. grăiasce, că ôre cine ș va lăsa muiarea lui, alegând fără cuvinte de curvie, și să va însura cu altă próface curvie, că iată de toți omenii grăiasce; iară diaconului de i să va tâmpla decia să nu mai întrebe, cum am zis de preotul, așa grăim și de diaconul.

(7) Diaconul de să va spurca în gură, să se scoată, ce iaste aciasta, iară sa sci că iaste mădulariul cel de rușine de jos, iară de ș va pune rușinea în gura muerii, și va fi curere, ce să lălcuiască spurcată în gură, deci eș de acélia nu scriu, decit să sci la arătare, cela ce va face acestia, să ia ispovedire cu dumnezeu și să i se socotescă cu alégere.

Preotul de va curvi, să se scotă; iară muiaria lui de va vré să lase, pentru înșeleptia ei, să nu se spurce cu nusul în voia ei și să fie, ce însă de nu va pohti alt bărbat; iară de va lăsa curvia acel popă, el să petrecă cu muiarea lui; așjiderea și diaconul și ceteșul, de li se vor tâmpla că am scris noi, că muiaria n'are putere cu trupul ei; așjiderea și bărbatul n'are putere cu trupul lui; ce bărbatul el biruiască cu trupul ei, așjiderea și muiarea biruiască pre trupul bărbatului ei, că drept acélia grăiasce dumnezeu, că sunt amândoi un trup, căce au împreunat dumnezeu, omul să

nu despartă; drept acélia împărțire nice într'un chip să nu fie. între bărbat și între muiare, alegând fără de o nevoe mare, și și aciasta cu săborul că fieș ce păcat afară iaste de trup; iară cela ce curvesce în trupul lui grăiasce.

Aciasta lége am pus din învățaturii sfinte, câte am pus să le socotiți pre amăruntul că spre aciasta și tocmiră, și vă aduceți aminte de cuvântul domnului cum am zis, că de veți erta greșalele ômenilor: ertavé-va și voao părintele vostru cel den ceriú, cum ne-au zis noao că ore câte veți lega pre pământ, fi-vor legate și în ceriú; și ôre câte veți dezlega pre pământ fi-vor dezlegate și în ceriú; iară de ceia ce sunt clevetnic și hulitori în ciastă lume, lua-vor județul lui dumnezeu și mânia lui dumnezeu, ca și ceia ce clevetnia înainte pre Moysi.

De părinți și de feciori pravila.

(8) Părinții feciorilor lor într'un chip să le împartă dîntu străsoarea lor, nu unul să'l mai iubescă iară pre altul să'l mai urêscă; că și domnul nostru Is. Hs. și fi și tēnerii i-au rēșădit, cele vēzute și cele nevēzute le-au dat; iară de s'ară și mânia părinții, ce légea nu să mănăie.

Feciorul de va grăi cuvinte réle părinților și cu nedreptate, cu mórte să móră; pentru ce că părinții lui i-au dat lui lumină și viață; iară de va vor întorce de acélia ce au făcut, să i se dea canon de pecăință după ai, ca și tată-séu, și mumă-sa să'l iarte; iară de va lua lemn și va lovi pre tată-séu să i să lae mâna lui; feciorul de va scribi pre mumă-sa, mai bine are fi lui să nu fie născut; iară părinții să ș învețe feciorii întru frica lui dumnezeu, că de ș va iubi parintele feciorul lui, cu dedins să'l mai învețe pre dînsul, ca să nu deprinză, de în tinerete o nebulie ca aciasta feciorii să fie delungăți, și cându'i veri vedé întru crescutul téu, cêrtă'i și'i rōgă, ca de te vor asculta, dumnezeu i va cruța; iară de nu te vor asculta, însuș acela să móră cu ce au făcut. Iară părinților celor sufletesci, și maicelor mai mare cînste să li să facă, și dragoste li să cade de cât părinților celor trupesci, că părinții cel trupesci, blestemul dezrădăcinéză den temelie, iară cei sufletesci sufletul pierdú. Iară învățăm și acestia, nu fără de învățatura lui dumnezeu, ce cu sfétul lui și cu înțelgeria, că veri să'i să se socotescă fieș carele, și să se ferescă să nu se însore către dînsii, până în a patra rudenie; iară de iaste putință, și până în a cincoa siminție sãnu se însore spre veri sêi, că de acése sunt sãnge amestecat. Fãrtatu-téu soru-ta să nu o ia; nice frate-téu pre sora frãtatu-téu să nu să ia, că se grăiesc frãți sufletesci, ce și sunt presfãnta evan-

ghelie, și pre cinstita cruce; așjidria și cumãtrul cumãtrãsa să nu o ia, iară de să va tâmpla spre cumãtrã-sa sau spre feciorii ei spurcăciune, ce să dea dumnezeu să nu se facă, iară de va fi vr'un sfét drăcesc ca acesta, 5 ai, să se cêrte și să se căiască numai cu pâine și cu apă, și decia să nu se cam vază unul cu altul; nice nașu-téu soru-ta fratele, nice nașu frate-téu, sau sora să se ia, că iată iaste sãnge amestecat; o mie de talere se grăiasce tarul pécatorilor.

Să nescine va spurca muiaria tãtãini-séu, ce iaste maștehã-sa să se canonescă 9 ai, să mănãnce sec, iară sãmbãta și dumineca și marți și joi să mănãnce unt de lemn, și să bea vin, numai într'acele zile, și să facă, în tôte zile câte 36 metanii.

Iară de să va întoarce spre sócrã-sa, să canonescă 15 lét, și tôte zile câte 160 de metanii.

Iară spre moașã soacrã-sa, ce să zice spre muma sócrã-sa, să aibă canon, 7 ai, metanii 29.

Iară cine se va chema précurvariú, ce iaste cu sila, den care iaste précurvie ceia ce va strica fata să ôră și lua după acéia; ce întâi umple précurvia, drept acélia să se pocãiască de précurvie și după acélia să se cunune.

Précurvia iaste cine va sili o muiare mãritatã, că iaste neputincoasã, drept acélia o parte învățăm să ia muiarã, iară doao părți barbatul; iară de va fi fost cu voia muerii și a bărbatului într'un chip să li se dea canon.

Précurvia iaste, ce e spre rōba lui și spre cia slobodã, și spre ceia ce va veni dentr'altã parte, sau dentr'o laturii de pãmânt, și se va muta în pãmântul unui boiariú, și să va da cu trupul și cu sufletul, pentru ce că scrie: voi robii cuceritii-vé domnilor voștri cu fricã; deci drept acélia, cela ce stricã fata, să ia canon 6 ai, iară la muiarea mãritatã, 5 ai și metanii în tôte zile 24, iară de cu rōbai, 3 ai, și metanii, 12 în zi.

De sãnge mestecat, ce iaste sãnt (8).

(11) Antãiu amestecarea sãngelui, iaste mai grea, ce se va întorce fiul spre mumã-sa, ce domnul dumnezeu să ferescă să nu fie acélia, că să grãiasce și greșalã mai mare acestia, ce de nevoe iaste aciasta devine smintelã, iară de să va tâmpla cumva a fi, că vrãjmașul nostru diavolul, și delungat de dumnezeu, ne pãrãsit se bate de pururea de perirea ômenilor, nevoiasce să aducã rodul omenesc întru perice; pentru că învățã domnul dumnezeu pre Moysi, să nu ucizi, să nu furi, să nu faci précurvie, să nu minți, cinstescãți tatã-téu și mumã-ta, și de apropéle téu ca însuși tine.

Al doile sãnge amestecat iaste de să va afla talã cu fata lui, drept acélia acése doao amestecăciuni de sãnge să se despartã, și 20

de al să se pocăiască și metanii în toate zilele câte 366. Al treilea sânge amestecat de să va afla frate cu soru sa, 15 al să aibă pocăianie, și metanii câte 300.

Al patrulea sânge amestecat, de să vor amesteca veri premarți, pocăianii 12 al și metanii câte 170, în zi; iară al cincilea al doi veri premarți sau al trei de să vor amesteca; drept aceea să fie pocăiania, al doilea veri, 10 al și metanii câte 150 în zi, al treilea veri, 8 al, și metanii 100 în zi.

Al șasele sânge mestecat, ce am zis mai înainte, fiul cela ce va spurca patul tatănsu, ce se zice maștehă-sa sau soacră-sa sau mătușă-sa.

Al șaptele sânge amestecat, de vor fi doi frați la o muiare, sau doao surori cu un bărbat; iară de va fi cu nesciință acesta să se pocăiască 5 al; iară de să vor sci 6 al, și metanii 60 în zi; iară al optulea, de să va tâmpla lată cu feciorul cu o muiare, sau ginere cu socrul, cu o muiare, 6 al să se pocăiască acește, și metanii 100 în zi.

(12) Deci învățăm pre proști, și pre toți ceia ce știu carte, când va vrea nescine să se ispovedescă la duhovnicu său să scrie greșalele lui întru hârtie, și să o dea duhovnicu-său ca nu cumva cu nesciință să uite și să lase ceva de greșale, și iară învățăm pre duhovnicul, să scrie în hârtie și să l dea nisce învățături ca acela că va vrea să l dea, iară omenii cei proști, să grăiască gură cu gură câte un cuvânt; și așa să l lecuiască pre dinși, și cu cutremur să l cerceteze pre dinși întru toți ai, să le aducă aminte de tocmela ce le-au pus lor, și să l învețe pre dânsii să nu grăiască cuvinte curmezăsite popel sau diacônului, și a toat rândul bisericii.

Muerile le învățăm să se ispovedescă la pragul bisericii, și să fie ușile deschise pentru smintăle; iară învățăm și pre ceia ce s călugeri deplin, și pre ceia ce să ține în curăție, să nu primescă mueri de ispovedanie, numai cela ce va fi ajuns întru bătrânețe și întru minte întregă și cu tocmelă bună, acesta să să grăiască de unele ca acelea, ca să nu aibă cugete de smintelă, că dracul cu muerile face războiu călugerilor și sfinților, când va vré fie-carele să primescă o muiare de ispoved, întâiu să se întărescă pre sine, cu rugăciune și cu rugări, și să cetască aceste.

Исповедание въ Божестве и въ Божестве. Și după aceea să primescă fieșce muiare de ispoved, de va fi preotul bătrân și înțelept, să ară fi și muiaria lui, și aciasta o poate, și de va vré să primescă pre ore cari la dînsul de ispovedanie să primescă 15 omeni sau 20; iară alții să nu mai primescă; iară de va fi preotul tânăr nice într'un chip să nu ceteze a primi nice un suflet cătră ispovedire.

Pentru ce că orb pre alt orb poartă, și amândoi cade în gropă.

Iară să cade duhovnicul celuia ce ia cugetele omenilor, depurarea să se postescă câte 40 de zile preste an, iară în toate zilele în toate nopți să se roge lui dumnezeu de sine și de fiu lui cel sufletesc.

Иоанна мръна fiul marelui Vasilie, ce fu chemat și zis fiul ascultării, de ispovedirea tainelor păcate învățatură.

(13) Că se cade omului celui ce s ispovedescă taina păcatelor lui la om, nu ca omului să se ispovedescă ce că însuși lui dumnezeu să i se mărturisescă; așijderea să cade și duhovnicului, nu ca nescie păcatele streine să primescă păcatele fiului său celui sufletesc, ce să le aibă ca pre păcatele lui, și de va vedé pre dînsul plecat și zdrobot cu inema făcatori și adăositori lui's, și credincios și milostiv, și se va mărturisă cu bună înțelepciune și se va pocăi, acestuia cu socotință și destoinicie să l iușurezi cu învățatura, și iară când veri vedé pre altul și l veri auzi mărturisindu's păcatele multe fără legi, nu să cadé să se mire de acestia, nice să caute spre mulțimea păcatelor, de vor fi și pre spre fire; ce să caute spre dumnezeu, și spre binele și spre îndurarea inemii lui să nădăjduiască și să pue, și cu toate mângăierea și cu blândete, și cu dragoste să aibă către ceia ce se ispovedescă.

Cum se cade a se ispovedirea.

Cade-se să iași cela ce se ispovedescă și să l duci înainte sfântului oltariu legate să l fie mâinile lui, și să vie și să stă să caute jos la pământ, iară de nu va fi biserică, iară acela întru'un loc curat și fără de glăcévă și să încépe a ceti duhovnicul.

Трогос, Нѣрѣмъ ѿ, и ѿ, и прочая Покончана rogăciune. Să s descopere capul cela ce se ispovedescă, iară de va fi muiaré; să nu se descopere la cap, să se arunce jos la pământ, și să zacă și să zică aciasta.

Ispovedescu-mă ție dumnezeu cerului și al pământului, câte sunt ascunsele mele de la inema mé; și după aceea să l rădice duhovnicu-său, și să l pue întru latori de biserecă de va fi și să l întrebe cu toate blândetele și lin, și de va fi puțință încă să i se închine și să l sărute, mai vrătos, de l va vedé că se rușineză, să încépe cu glas blând a întreba și a l grăi, deci cum fu întâiu fiule fecioria ta putredă, cu curvie și cu muiare cu lege, și de să blaznă; cu mâna ta, sau ore cum șaltele ce sunt mai preste fire; iară când va spune unele și altele, iară să l întrebe, cu câte muiari ai căzut mai înainte cu muiari cu lege; iară de va fi văduu i grăiasce lui, de când esci văduu, câte muiari ai cunoscut, și iară, dară

câte au fost de dinse măritate, și câte văduo, și câte călugărițe, și câte au fost de acele călugărițe schimmice și câte neschimmice, pentru ce câte vor fi fost chipul cel mic, județ iaste de dinse ca și de curve, iară câte chipul cel mare, acestea că muerile cele măritate i se vor socoti lui precurvie, și iară de darea trupului pre rușine, ce se zice cela ce se pune supt altul cumu e iară iaste punere supt altul în trei chipuri, ce iaste de chinuiasce de altul silit, iară acesta iaste mai iușor, iară alta iaste ce însuș se pune de bună voce supt altul, și acesta iaste mai grea; iară alta iaste unul cu altul să spurcă întru pohtele lor, și acesta iaste mai grea de cât cele doao; și iară de câte ori ai făcut ce iaste mai pre spre fire odată au de doao ori au de trei ori, și aveai atunci muiare cu lege au ba, de cât ai ai fost atunci au după trei-zeci dară cu dobitoce de câte ori ai făcut, dară să blaznă cu mâna de când ai început a face, și până când, pentru ce că cu mâna sunt doao sau trei, una iaste ce o face omul însuși cu mâna lui, iară alta unul cu altul face, alta iară cu cōpsele lui face și cându l va întreba de acestea de toate duhovnicu său, pre cela ce se ispovedescă atunci, și iară să l ispitescă pre dînsul, și de amestecarea sângelui cum și cât, că nu e o dată sau de doao ori, sau de trei ori, ce multe împărțiri are, cum iaste scris la apostol, și la învățăturile părinților; iară se tâmplă și a-căsta ore căora, cu muerile lor pohtesc de fac pre șazut; și iară să l întrebe de ucidere și de furtisag, și de cleвете, și de minciuni, și după aceea de toate, și să l zică lui duhovnicu său să se arunce pre sine jos, și să zacă el jos la pământ, și să se roage duhovnicu său așa să grăiască.

(40) Dōmne milostive și de la inimă îndurătoriu și iubitoriu la omeni ce cu prorocul tău Nathan ertași pocăianța lui David, și de greșalele lui, ertare l dăruisși lui, și rugăciunea cea de întōrcere a Manasief o primisși însuși tu, acmu robul tău, Irmec, cesta ce să căiasce de greșalele lui primescă, întru tocmela și în dumnezeirea ta ce e iubitor de omeni, greșalele, că tu ești dōmne, cela ce ai zis de șapte-zeci de ori câte de șapte ori, să se iarte celora ce cad întru păcatele fără de legilor, pentru ce că cumu e mărire ta așa e și mila ta; că tu ești dumnezeul nostru, dumnezeul celora ce să întore, acelora ce ne căim de toate nedreptățile nostre ție mărire l trimitem, tatălui și fiului și duhului sfânt.

Decia să lridice pri însul, și să l zică lui să s acopere capul lui decia i se cade să șază cu însul și să l întrebe, ce învățaturi va putea ținea; nu ce va duhovnicu său acela să l dea, nice iară cătel va fi lui bine, ce cu socotință se cade a l învăța pre însul cât va putia ținea; că nu într'un chip cu păcatele i se cade lui

să l dai învățatură, nice iară să socotesci de păcate, și de crescutul lui și cu cât, ce cum am zis, după putere să l întrebă să l dai învățatură, cum dōră și de puținele păcate va putea și mai mult de va face, ca nu numai ertare de păcate să dobândescă de la împăratul Hs., ce și cununii să se încununéze, după nevoianța lui; sau iară, de va fi neputincios, și nevoianță nu va avé, și va lua învățatură după voia lui cum i se va cădea lui, și numai cât va slăbi, și nice una nu va face, întru măhnicune de jale va cădea și le va lăsa toate; că n'am tocmiț cele grele să le iușuram, nice să puneți greolate pre unii ca acela; că jugul lui dumnezeu bun iaste, și țarul lui iușor e. Veniți zice cătră mine cei însărcinați, și eu vè voiu răposa, deci iară iaste ș'altul când face ore ce păcat mare sau mic, și ia învățatură, că întâiu să cade lui drept multe păcate ale lui, în mulți ai robescă, iară altul întru puținé vréme învățatura lui o umple, și multe bunătăți face și adăoge, și iață curat să întōrce dentr'acel greșale, și cu dēdins să tocmeșce pre sine întru pocăianie, pentru frica lui dumnezeu, că să tēme și de mōrte, și curând se curățesc pre sine. Drept acea nu întru ai mulți să se încépe pocăiania, ce după vréria sufletului, cum grăiasce și marele Vasilie; și iară așijderea grăiasce, că nu în vréme delungată să judecăm unii ca aceștea ce se ispovedescă, ce pocăianie după năravul sufletului lui, și noi dăm așijderea putere duhovnicului să primescă acel suflet la dînsul, pentru iubirea de omeni a lu. dumnezeu, să iubescă acel suflet de om, pentru ce și noi învățăm și cu învățatură duhului sfânt scriem aceste; iară de ceia ce iau cu anț am scris de fieș-cară fără de legi rând de învățatură, iară nu iaste prepus nice de una, de se va ruga cela ce se ispovedescă, numai după înțelegera socotinței cum am zis, cum învăță și sfântul Iōn zăroșera cătră Ninevitēni, nu se rugară în zile multe, ce numai în trei zile, iară lăhariul într'o zi, ce ca clipela ochilor, numai un cuvânt răspunse, și l deschise calea raiului; deci acea stea noao au grăitu-se pentru duhovnicul cela ce fără de înțelegere și fără de socotință pun învățaturi grele și toate punerele pravililor: cele dumnezeiesci le țin, și nu înțeleg și nu le socotesc hine cu dreptul, ce fără de omenie și nebune le par.

Iară ce iaste de muiare, cu mult mai bine să întrebă pre aceste, și să iscodescă de cât pre bărbat, că ajung acestea și în mai mari bezaconii, că fac farmece și vrăji și pierd sufletele coconilor la vréme de nascere și încă fiind și în trupul lor și béu ore care erbi celea ce inșeși le știu; drept acela li se cade cu mult a le mai întrebarea căți coconi au ucis fiind încă în trup, dară căți născuți, mai vrătos văduole, și călugărițele, și pentru ce rând

au făcut această, iară altele héu-erbi, ca să nu facă coconi nice dinioră, și această iaste mai rea, că nu știu câți vor se nască, și altele nu mai de un cocon fac acista, și această e mai ușoră, iară altele în toate luni héu-erbi ca nice dinioră să nu facă, și această iaste mai grea de cât toate uciderile; ce acia și până la morțe însuși să aibă, certare și despărțire de biserecă să aibă, de nu se va lăsa de un lucru ca acela, să nu l'ca mai facă.

Că fies ce păcat și fără de lege, câți'l vor face mai înainte de 30 de ai de crescutul lui ore ce păcat va fi, ori amestecarea de sânge mare sau mic, n'are învățatură să facă întru umplerea ailor ce am semnat mai înainte, ce puțin, iară de nu i va fi fost atunce crescutul de trei-zeci de ai, cade-se duhovnicu său să socotască de câți ai se va scrie, și mai puțin, să șu învețe el, mai vartos cum am zis înprotiva puterii fies căruia, alegând fără de ucideré; pentru ce că ucidera, de toate păcatele iaste mai grea; iară cine va face păcat mai înainte de 30 de ai crescutul lui de în cel păcat mare ce iaste amestecare de sânge, să ia învățatură 3 ai, sau 2, înprotiva crescutul lui, cum au fost atunce iară de va fi după 30 de ai fiind, iară să cade să l' întrébi și această, în cătă vréme au lucrat, și de câte ori, iară de nu va fi venit în măsură de 30 de ai, sau au venit și au greșit numai întru firiă păcatelor; iară de n'au venit întru presprefire, fie și acelaia 1 an pocăania sau 2 sau înprotiva crescutului cum va fi.

Deci aceste gresale toate, unuia i să vor tâmpla odată sau de doao ori de va face, iară altul de multe ori, iară alții tocma și până la bătrânețe lucrăză această, iară altul încă fiind el ténér chinuiască, și această e vedere, sau nevedere; deci această toate să cad pre amăruntul a le socoti cu înțelepciune și a le iscodi; și de va fi fost odată den tinerete sau de doao ori numai, să l' fie lui pocăania o jumătate de an sau să umple 1 an iară de nu va fi den cele mici amestecăciuni de sânge sau den cele mari cade-se învățatură mai mari să facă.

Și muiarile să cade să să întrébe, de să va afla fies caria, cu farmece și cu vrăji de va face ucidera, deci una cum de la intrupoșarea, iară altă de la nascerea pierzăciune, se cade de această să se alegă și să se dea lor pocăania de la présprefirea păcatelor, 8 ai sau ziacea.

Iară să cade să întrébi cela ce grășasce, de au și greșit, el au mers de s'au pricestit, mai vrătos încă și fără de în pasci, acesta e păcat mai mare de toate păcatele, de au făcut, și 1 păcat mic ore carele nepărăsit, și va cuteza de să va pricești cu precinstita taină, acesta mai întru mulți ai cu socotință să se despărță de precinstita împreunare.

De mâncare și de béutură fies carele dentru fire, cum o va putea purta, deci spre alăgerea duhovnicului iaste această, certări ori gréle ori ușore să l' învețe, cum va înțelege și va socoti cela ce se ispovedesce, și cum va va fi vréme și sfétul, și cum va avea credință neindoiță, și den ce va avea va da séracilor, și cu socotina duhovnicu său, de această toate i sunt ușore, și să știe și acela de această toate învățăturile să i se facă ușore, și de mâncare și de béutură, și de rugăciune, și de sfânta pricestenie mai vartos de ce li să va tâmpla, cum și de cele învățatură mai denainte se va teme și se va părăsi den păcate sau dentr'ânse și această învățatură ce se va ispovedi să, va opri den gresale. că multă sunt ce decă să ispovedesc, și iată sunt întru pocăanie den scrăbă și den măhnicuie să înțorc și alți iară sunt ce el den nărav réu, și dentru tocmelă rea și hilténă, nice întru postul cel mare nu să pot ținea de păcate, și n'au cum să pricești când va de depurarea păcatele lui, măcar de nu seară afla întru păcate gréle și infricosate, ce ce e după fire numai și și această de va face nepărăsit încă să se ferescă pre sine întru postul mare să nu grășască cu muiare și până la pasci, și așa să vie cu frică mare și cu cutremur, cătră sfântul trup și cătră cinstitul sânge să se împreunăze, ce spre insee duminica sfintelor pasci.

Deci iată și după măhnicuie, și după léne cine grăim a fi, iară nu după ceva bine; de va fi făcut și malachia, ce să zice păcat cu mâna, sau cu alt ce întru postul mare acela nice la pasci să se priceștiiască; iară de va fi căluger ori cum și va cădea într'acesta chip în postul mare, nice acela să nu se priceștiiască până la pasci să ară și și sfânt, până nu va isprăvi pocăania de această, și atunce să se priceștiiască ori cine va fi.

Pre preot și pre arhieru, nu să cade să l' priimescă la ispovedă, de nu l' va vedea bine și chiar duhovnicu său, că are nădejde curată, și îndrăznescă cătră ascultare, ori câte i va zice lui duhovnicu său să facă, ca nu cumva va de avea păcate, ca să l' lose de leturghie; și de l' va învăț duhovnicu său iară el să nu asculte; că nu iaste alt' ce ca să lase pre arhieru, și pre popa de leturghie numai fără de muiarea lui de va cădea în ore care curvie, ori mai înainte ori mai apoi, și altă pocăanie nu are preotul sau arhieru, numai să se lase de sfânta slujbă; iară de se va scula unul ca acela spre sfânta slujbă și iară va cugeta când va, nu iaste lui a sluji nice dinioră întru toate zilele vieții lui, să sară dăruu lui și morții a învia, alegând numai muiarea lui cea cu lege, și alt ore carele de o va fi spurcat. Miercuri și vineri preste tot anul, câți vor veni la ispovedanie, să mănănce post, ce să zice, fierțură cu unt de lemn, așjiderea și

verze; iară carne și hrănză și pêsce să nu șguste și de vin cum va socoti duhovnicul său așa să l' învețe, iară întru alte zile, de toate mâncările să mănănce; iară această grăim de cumuș va pohli spăsenia lui; iară de să va tâmpla un prazdnic *рождество*, ce să zice ori de în prazdnicile lui Iis. ori déle prea curatef *Крещенье*, ori déle sfinților apostoli întru aceea zile, atunce fără certare să mănănce de toate ce se cade, carne și hrănză și pêsce.

Întru postul mare, miercuri și vineri să nu mănănce unt nice să bea vin; iară într'alte zile într'acest post, unt și vin; iară den pasci până la rosali să fie fără certare a toate bucatele ce va vrea, așa și de la *рождество* până în ziua *крещения*, 12 zile iară după pasci, 8 zile iară în joi mare și în sâmbătă mare și în pasci, să se priceștiiască toți, numai să nu va fi într'o pocăință ore carea de un păcat mare.

Iară la *рождество* și la *крещение*, și la prazdnicul sfinților apostoli să guste aghiazma ce iaste o *свещенство* și așa să mănănce de toate fără de certare; alta iară iaste de cela ce nu grijasce de această de nu va vré, de sine să se nevoiască, numai ce va petrece întru creștinătate, și va fi de va mânca de această preste tot anul miercuri și vineri unt și pêsce, iară într'alte zile carne; iară cine va vrea să se nevoiască de spăsenia lui, să mănănce într'acesta, sâmbătă și duminică și joi carne, luni și marți hrănză și pêsce iară miercuri și vineri, să va fi puțină, nice unt nice vin; iară să stea și la rugăciune, depururia la utreni, și când va vrea să mănănce, și pavecernița; iară de nu va fi biserecă iară acela unde se va afla la rugăciune, de trei ori să grăiască această, *Господи Иисусе Христе помилуй нас* sau de 100 ori cât va iubi; iară de va fi slab și nu va putea sta să zică, *Иже убо не имамъ греховъ* unoi *ашъ*, și să zică și așa această de 12 ori și *Господи Иисусе* de 12 ori; iară sâmbătă și duminica metania niminia să nu facă așjiderea și după *рождество* în 12 zile și după pasci în 8 zile, sau și până duminica mare.

Iară bărbații și muerile să fie despărțite de pricestenie, pentru pocănie mare, să nu se priceștiiască până va face învățăturile ce l' vor fi date, iară de vor fi spre morțe, atunce cum va socoti duhovnicul.

(15) Omul ce ș va da trupul pre rușine, în trei chipuri iaste lucrul, unul iaste ce petrece nevoe cu sila de altul, sau pentru sérăcia să ș afle câte ceva, iară altul dentru proivolentia vrerii lui, și această e mai grea; iară alta iaste de se spurcă unul cu altul, și această iaste și mai rea; iară cine va spurca cocon ténér cu această curvie, această iaste cela ce spurcă fata fiind de trei ai ce nu l'au fost el de crescut.

Cetețul de l' va curvi muiarea lui cu altul

décia să nu mai fie popă, iară de o va lăsa și va petrece întru curăție atunce să fie popă.

Iară de va fi neștine ténér și de va păți de altul această curvie, să nu fie preot; iară de se va fi apropiat trupul lui numai de coapsele lui acela să fie preot; iară de va fi întru șezut tocma, nu are a fi popă, pentru ce că de ai fost și cocon mic, iară vasul s'au răsipit, și nu se cade lui să vie la preotie, că s'au spurcat tineretele lui, și crescutul lui cel de întâu.

Iară de va fi căzut întru malachia ce să zice să ș fie făcut săblaznă cu mâna sau cu alt ce, mai înainte până n'au venit el la preotie, că nu știe cât era păcatul, sau va fi demnat de alt om sușlet putred de să va fi învățat de acela; iară de va fi acel om înțelept și blând și cu bună smerenie, să se socotască de dinsul și să fie preot, ce mai înainte să i se dea lui să facă canon, după aceia să fie preot; iară întru preotia lui de va cădea întru acest păcat, ce iaste malachia, ori cu nescire, ori de altul învățat că nu e păcat, unii ca aceia să se pocăiască un an, să socotască învățăturile, și să se oprască cu de preotie, și așa să umple toate învățăturile într'un an, și iară să slujască, iară de va fi de doao ori sau de trei ori acest păcat decia să nu mai fie popă ce să stea în rândul cetețelor, și să petrecă.

Să nescine va fi fost fur și va fi furat mult, să nu vie când va la preotie, așjiderea și preotul de va fi furat ceva, iară de nu va fi fost însă preot, și va fi umbat la furat acesta popă să nu fie, ce mai vrătos să ia învățatură, ca un curvariu și ca o curvă.

De biserecă și de sfânta pricestenie.

(16) Cum s'au zis mai de nainte de păcat ori cum să fie despărțit, ori un an, ori 2 ori 3 ori 4, ori 5, ori 6 ori 7 ori 8, de la opt să se iarte în protiva puterii fies carele, și în protiva vrerii, și a ostenințel cum se va osteni, și cum se va obiidi; iară de mâncare și de béutură care cum va putea, iară se iaste de nescine încă în pocănie, să vie la biserică, și să între și să stea unde va vrea la utreni, și la ciasuri, și la vecernie, când va vrea numai să vie, iară la leturghie când va veni, să stea unde au stătut, până va ajunge preotul la *свещенство* atunce să iasă acela afară de pragul biserecii și să stea până se sfrăși leturghia; iară la *рождество* și la *крещение* și în joi mari și în sâmbăta mare, și la pasci să guste aghiazmă și la ziua lui *св. Петру*, și la Seneit *св. и* și așa într'aceste zile unii ca aceia să mănănce carne; iară călugăru, să mănănce hrănză și pêsce, apoi iară să între întru pocăania lui, iară toate dezlegăturile unora ca a celorla, o săptămână întregă după pasci și altă săptămână întregă după *рождество* și în harții de carne, și ai hrănzei.

(17) Cadese a întreba omul și pre muiare

și pre călugări și pre călugărițe, cine cum va fi, deci de va sci cu câte mueri au curvit, iară de multe înca! nu le va sci numărul, acesta iaste curvarii.

Deci de aceste păcate învățăm pre toți pravila sfinților părinți, intru toate zilele o dată în zi, să mănânce călugărul forte bucate de sec și omenii mireni și aceia să mănânce post, cum și s'au zis fie-și căruia, iară miercuri și vineri și luni până tocma. sara atunce să mănânce post, alegând numai pentru nepuțința slăbiciunii, și pentru prazdnice răcoace, iară de vin cum i se va zice lui după puterea lui.

De posturile cele mari și mici.

(18) Învățăm pre omenii de mir, preste tot postul născutului, și a lui cruce Petru, să nu se mănânce carne nice brânză; așijderea și al precistii cu post iară călugări nice brânză nice oao; iară pre postul cel mare, omenii cel proști, sămbăta și duminica unt și vin; iară cine va fi intru pocaanie mare, cum ș'am zis mai înainte, de iaste mirén să guste atunce sămbăta și duminica : vin și unt de lemn : iară călugării nice atunce, nice vin nice unt.

Iară se cade duhovnicului forte să fie înțelegătorii și răsăduitorii să înțelegă și să socotescă cum va da învățatură și cum post, și cum metania și cum rugăciuni, pentru ce că unii sunt săraci și nepărăsiti lucrăză. Iară alții sunt slugi sau robi supt mai mari, iară alții neguțători de umblă pre drumure, iară alții sunt bătrâni și slabi, iară alții puternici și bogăți, intru tot răpaosul petrec și se odihnescă, drept acéia intru toți de aceștea se cade a cerca căruia cum i e puterea să i se de învățatură; iară alții sunt lenevoși, unii ca aceștea, dacă iau învățatură după lucrul păcatelor, doră cumva se va leni și nice puținel nu va face de învățăturile lui și mai spre mare rēu i va fi lui; și iară se cade cu înțelegere a socoti, dor cumva va fi cu puținle păcate, și va fi nevoitor și curând grăbitorii, și bine iaste după vrerea lui și după nevoință să'i dat lui învățatură mai mari, că se lucreze și mai mult lucru de cât mai păcătoșul, ca mai multă plată să ia de la dumnezeu, și iară cel mult păcătoș și lenevos, cu lēnea lui încă'i puținle învățatură să îple : doră cumva și acela așa să se mântuiască; cătinel pre cătinel, iară să nu piară până în svērsit.

Deci vėzând duhovnicul și cautând spre mulțimea păcatelor său spre zăbava greșalelor, sau spre curvii sau spreucideri, sau mai prespre firea păcatelor, și va vrea împotriva păcatului fără de socotință de va pune învățatură; întâiu acēștea nu sciti pre dumnezeu cum se cade ce el ar vrea intru toți să se mântuiască, adoa or și sufletul lui piarde pen-

tru dinșii; deci cine va să ș curățescă sufletul lui de dumnezeu însuș acela prea iubitorul de omenii dumnezeu și spre îndurarea inemii lui, i se cade să rōge, și spre dinsel să nădăduiască, cela ce pentru noi s'au împelițat și pentru noi păcătoși fu om, fiind dumnezeu bun și îndurătorii la inimă; iară mai înainte de tōte de acēștea se cade duhovnicului, să ș iubescă fi lui cel sufletesc ca trupul lui, mai vartos ceia ce au făcut păcate multe mai pre desupra, să i se închine și să'i sārute și să'i fie cu milă, cu blândēte, pre acela să'l socotescă, și cu ochi blānăz și cu glas cu mângăiare și cu omilenie să vorbescă cătră dinsel și cu dulcēțā, și așa den nāravuri să'l înveș unile ori în biserecă alte ori intru locuri osebi, și să'i pomenesc de mōrte și de plată și de bunătăți și de muncă și de drepti și de păcătoși; și așa și pre tine înainte lui, le chiamă păcătoș și plecat.

Altă rugăciune, și acēșta o zi, pre capul celuia ce se ispovēdēște, apōt dacū se va ispovedi.

Cela ce esci mult milostiv și iubitorii de omenii dumnezeu, ce pentru noi cel plecati, și pentru a noastră spāsenie te împelițai, și tōte păcatele lumii le luași și le purtași, acēlea însuși, și acum cu binele tēu și cu îndurarea inimii tale cea bună, iartă tōte greșalele fratelui meu și fiului meu, cela ce acumu siā înainte la însuși ce să grāiasce lui nedostoinic, și aceluia iartă tōte și în cest vēc, și în cela ce va să fie; cela ce pohtēscē tōte faptele omenesci să se spāsescă, fiind bine cuvântat intru veci amin.

Și atunce mai vartos de cât tōte învățăturile de nīai să i se zică lui și să'i grāiască : scii frate că ai învățatură de la dumnezeu, că de câte ori iară și se vor tāmpla păcate, ori mari ori mici, curând iară cu dragă inemă sa a lergii și să'm spu ori unde voui fi eu.

Iară acēștea învățaturii ni le-au dat cruce Vasilie cel mare, și mai vartos ajutorii că tēe învățaturii ori în ce chip le vom lua să slujim pentru păcatele noastre; iară sămbăta și și duminica, și la prazdnice domnesci metanii să nu se facă, ce mai vartos dentru mari învățaturii noao ale postului, atunce să avem și slăbiciune și răpaos intr'acēle zile, și grāiasce, iată sfântul și marele Vasilie că acēștea tōte le-am scris, ca să dobândiți cu ostēnița rodul pocaaniēi, nu se cade zice să judecăm unii ca aceia, ce să luăm aminte nāravul întōrceri.

Iară dulcēțā de la iubirea cea de omenii a lui dumnezeu și de la duhovnicul, că pre cela ce va lēgā și dezlēgā, ore pre cineva mai vartos pre cela cel vēde plecându-se și omilindu-se, iară pre cine vēde iară fie carele neluând învățăturile, ce cu nebulnia, și cu ne-

grija sufletul lui pierzându's și nice intr'un chip învățăturile nu le ia, ce pohtēscē a sluji dulcēțel pāntecelui său, iară nu lui dumnezeu; dece către acēșta, nice intr'o împreunare nu va fi cu noi, că iaste omul cel neplectat și ne grāiasce curmezii, iară mai vrātos ocarnici, nu pot învăța, nice asculta, ce cela ce mântuiască să mântuiască sufletul său; iară nu vom lua păcate striine spre noi și să ne piardem pentru dinșii, ce ne tēm de județul lui dumnezeu, și de zioa cea infricoșată a județului; ce intr'ēna tōte greșalele noastre înainte ochilor noștri vor fi că va pre noi să ne judece înainte infricoșatului și dreptului, și nefățarnicului județ; și aceluia însuși i se cade slavă și ciaste și închinăciune, tātăuși și fiului și sfântului duh, acmu și purarea și în vēc vēcilor amin.

Învățatură de păcatele pēlorā ce ucig.

(19) Cela ce face ucidere de bună voia lui, și vine către sfānta biserecă, și va să se ispovēdēscă ca să se pocāiască de cēlea ce au făcut, deci invată săborul biserecii, de unul ca acela, 6 ai să stea afară de biserecă, să nu între înlāuntru, și bucatele să'i fie sec, și vērze fiarte fără de sare, și fără unt, și pāine și apă preste săptāmână, iară sămbăta și duminică și la prazdnice domnesci, să pue unt și sare, și vin să bea câte puținel, iară când se vor umplea 6 ai, atunce să între în biserecă, și să stea și tot să petrecă tot în pocanie și intr'alți 6 ai, iară intr'acei ai intru toți. în tōte zile să facă câte o mie de metanii.

Deci acēșta invată săborul sfinței biserecii și oprēscă, iară noi pentru slăbiciunea omului grām, când se vor ispovedi unii ca acēștea duhovnicului, să petrecă intr'acea pocanie 3 ai, ce s'au scris mai înainte, să stea afară de biserecă, și după acēia să între în biserecă; iară intr'alți trei ai, intr'acēias pocanie, și așa să se pricețuiască cu toți.

Uciderea cea de bună voie se chiamă, cela ce va ședea și se va învăța cum va ucide pre ore carele, pentru odēlā ore caria, și iaste mai infricoșat acel păcat; drept acēia ore că'i se vor sfānți, și se vor învăța spre acēșta, deci și acēia au păcat cu dinsel, deci de se vor tāmpla mai vartos a fi episcopi, sau igumeni, sau popi, să se scōlā.

Iară de acēșta uciderea, mult lucru de pēcate iaste a înțelegē.

Uciderea de bună voie iaste aciastă, când e gālciavā de ore care învăluire, și ore cari vor lua ciomage sau lemn, și va lovi pre vecinul de bună voie, și de acea lovitură va muri, și acest păcat iaste mai ușor de cât cel dențāiu; drept acēia de învățăturile scripturii să facă 2 părți, iară a 3 parte să iarte duhovnicu său.

Iară uciderea cea ce nu e de voie iaste, cela ce la joc va arunca ori cu lemn ori cio-

mag sau cu săgētā și va arunca de va lovi pre vecinul lui sau ce se zice cu piară și măcar cu ce și cu ajutor dracului va lovi pre cineva; și de va muri dentr'acēșta, și iaste acēșta tot drăcēscă, iară nu dentru svēțul lui, și o aflare a dracului, pentru ce că tōte jucările le-au făcut dracul; drept acēia să îndrāznescă și intru el jāluința lui să facă, dece pre acēșta'l învățăm să se pocāiască a treia parte dentru uciderea cea de bună voie, ce am scris mai înainte, miercuria, vineria, luna, căte o mie de metanii, și în biserecă de purarea să între, iară aceia să nu între nice anaforā să nu ia, până vor intra în lāuntru biserecii, atunce să ia și anaforā, iară acēșta să între în biserecă, și să ia și anaforā, până ș va umplea învățăturile, și atunce să se pricețuiască, așijderea și aceia, când vor face învățatura tōti, atunce să se pricețuiască.

Omul de ș va ucide muiarea lui de voie și să ia alta, să se pocāiască 15 ai, și să facă tōte cēlea ce am scris mai înainte.

Iară de o va lovi cu lovitură mică și dentru acēșta va muri, că am vėzut de multe ori lovituri cu palma sau trāgându'l ore cum și se tāmpla mōrte; drept acēia învățăm jumătate de uciderea cea de bună voie, să facă pocāința.

Iară de o va afla pre ia făcând curvie, și'i va ucide pre amāndoi, pre acēșta lēgea nu'l judecă, că scrie, deci să dat pre unul ca acēșta satanei, de perire trupului, ca sufletul să se spāsescă cel drag cel vēde cu dinsel, că cumu'l va vrea așa'l va pasce.

Vėzut'am și altă ucidere ce iaste de nāprasnā, când iaste gonit de ore carele și fugând cade și se ucide de mōre zdrobit, deci pre acēșta'l învățăm nice intr'un chip să nu aibă păcat, nice să se chiume aciasta ucidere.

Să nescine va hate pre cineva, și după hātē va fi viu, 3 zile, și după acēia va muri, să se socotescă cela ce l'au hātut cu uciderea de nīai cea de bună voie, a treia parte dentru pocāința aceluia ce am scris acolo, iară de va fi viu 6 zile, și după acēia va muri, să se pocāiască jumătate dentru ai celuia ce au făcut uciderea cea de bună voie.

Să nescine va prinde un fur furând și'l va ucide pre dinsel, ucidere mare se chēmă, pentru ce că cu mână l'au prins, ca să se cērte ș'alții cu certare, iară pentru cea ucizi prisnul, fie măcar și sērac că de fōme furā, înca așa să ș sature trupul lui, iaste lui îndireptare de la diavolul, seminție nebulnēscă, iară tu de te vei protivi nebulnēi lui, și sufletul tēu'i pierzi; drept acēia pocanie de întāiu să facă a ucidērii cea de bună voie, iară fugând acēșta'l va ucide nescine cu o săgētā sau cu o piară sau cu un ciomag sau cu un lemn, acēșta nu si chēmă ucidere de bună voie; iară de va lovi și acela pre ore cine fugând cu ore ce, că va

vré să scape de mörte, să se pocăiască 4 ai și metanii 200 în zi, întru pocăania cea den-tăiū, cum scrie ucidera cea de bună voe.

Iară de va lua numal o lovitură, și de va petrece o zi și va muri, pocăanie 2 ai. Să nescine iaste tâlhariū, și va fi făcut preă răū mult, și ucideri fără de număr, și după acēia de va veni să se pocăiască, cu puținea pocăanie, să fie primit la pricestenie, ca să nu se întorcă iară într'acēia ce au fost, și după acēia cătenel pre cătenel, să ș umple tōtă pocăania.

Iară de va sci nescine un tâlhariū, și va mērgă fără de vină fie caria și'l va prinde de'l va ucide, iară ne făcându'l nimica într'acel cias, pre unii ca acēia'l învățăm să li se rēsipescă casele, și să se gonescă dentr'acēle locure, și dentru avērea lor; că sunt și acēia întrun chip cu n ebunia tâlhariului și ș piarde și' sufletul său.

Preotul de va gusta den trupul dobitoacului ce se zice încă nenăscut, unii ca acēia să nu fie popi.

(20) Muiarea vrăjitoare, sau bārhatul să se pocăiască de se va părăsi, iară de nu să se lase de creștinătate.

Muiarea cēia ce va bea erbi, să ș scură rodul trupului să nu nască cocon, acēia să aibă pocăanie, 5 ai și metanii câte 305 în zi.

Iară va face și bārhatul așa, mai răū iaste, nice bisērica să nu'l primescă prescuria lui, nice prinosul lui, de nu se va pocăi, de se va sfătui și bārhatul ei cu nu să să facă acēsta, și acēla să fie într'acēstă pocăanie.

Muiarea de va pohti alt bārhat și pre bārhatul ei'l va piarde cu farmece, iară de va fi înșălată de ore care om, iară nu o va lua pre dinsă muiare, să aibă acēia pocăanie 5 ai, iară de o va lua pre dinsă muiare, și acēia'l va lua pre dinsul bārhat, fără de legea o vor umplia, să se pocăiască amândoi 15 ai, și de ucidere să ia pocăanie să facă; așjiderea și de cea ucidere de bună voe; iară de ș va da bārhatul ei spre ucidere, cum și dalyda pre sampson, acēia întru tōte zilele vieței ei să aibă canon.

Muiarea ce ș va ucide feciorii la nascere, cu sfētul ore căror vrăji, de bună voia ei, acēia întru tōte zilele vieței ei să aibă pocăanii, și să se căiască.

Muiarea curvā și va bea erbi să nu nască, sau să va nasce'l va sugruma coconul ei, să aibă pocăanie în 9 ai, și metanii câte 160, și ș altele.

Muiarea fermecătoare, sau omul să se pocăiască 3 ai; iară de va fi călugăr, sau călugăriță, să se pocăiască 5 ai.

(21) Să nescine fură biserică, și'l prind furând, să dea mai mult de cât au furat, și să'l bată pre spate 30 de toiage, iară pre talpe 24 că de acmu să nu mai fure.

(22) Cēla ce ia cu sila muiarea, să aibă pocăanie 3 ai, și să dea pārcălabilor ce i se cade; decī că nu iaste zis să se însore cu sila, ce acēsta iaste tālharie și curvie, și tōtă rușinea.

Sfinții apostoli de biserecā.

(23) Ce iaste mai drept de ce iaste a noi și a scula bisericile cēle căzute, sau se să zidescă alta noao, d-rept acēia învățăm: de va fi o biserică veche rēsipită, și va vrea nescine să o noiāscă și să o zidescă, să nu pue altă temelie, ce pre cea temelie ce iaste mai nainte, acēia i se cade neclătită; iară de se va afla după mărturie că fără blagoslovenia bisericii cel mari de pre acēle locuri s'au temeliicit acēa biserică, acēla să vie ceva să zidescă acēa biserecā, și să ia blagoslovenie de la episcopul de pre acēle locure, cum și de acēa biserecā noao atunce să pue temelie noao și să zidescă.

Iară nescine de va vrea să zidescă o biserecā de în temelie, să vie la arhierul de pre acēl loc, și cum se cade să i facă lui cinste; decī să'l întrebe pre dinsul episcopul, în câte zile verī putea lumina biserică cu luminare ca să fie de al daria den destul cu cuvinte de mārīre pre dumnezeū, ori 3 luminii ori 6 ori 8 ori 9 l. cāte vor fi pre putēria lui, și pre amāruntul dēca va sci acēsta după sfātul ctitorului să se scōle episcopul demāneța și să mēsure locul, și înprejurul locului să ingrādēscă cu pānză sau ore ce acoperiș, și să aprinză luminarii în lāuntru înprejurului, ca să înțelēgă cāt loc vor lumina luminările, cāt va putea aprinde ctitorul în tōte zile; și după lumina luminārilor, atāta loc să semneze și așa se înșingă cruce ce iaste stavropig, și să cădēscă arhierul și să facă rugăciune și să începă a zidi cēla ce va să zidescă și să i fie lui de blagoslovenie și de luminare, și de sănătate trupului și sufletului.

Iară fără de acēstă tocmelā, niminā într'alt chip să nu facă, pentru că nu se cade înșuș cu putēria vrerii; lui că mulți fură de perire, ca nisce fără de rând și cu cuvinte curmezășate și nedestoinice; iară însuș episcopul de nu va mērgă la o blagoslovenie ca acēsta, iară el are putēre să trimiță blagoslovenie cu ore cari preotii numai fără întrebarea episcopului și fără de blagoslovenia lui casa nice întru în chip să nu se începă.

Pravilă de cei ce cred întru gadinā și în fieri și au ciasuri unii bune, alții rēle de zile, unii rēle, iară alții bune.

(24) Decī sunt ore cari întru creștin ce țin lucru erezicesc, cānd apune sōrele nu dau nemica dentru casa lor, nice foc, nice vre un vas ore carele, sau vre o trebuință ore caria, socotesc și glasurile cocōșilor, și ale corbilor, și altor glasuri, și ale vulpilor, și întimpinā

de grāesc unile rēle, altele bune, și căutarā sōrelul și a lunei și a stēlelor, și chemarā dobitoacelor, drept acēia, iatā pre amēruntul tocmim și învățăm, cine are acēstia, cu certare de acmu să nu înaf ia aminte unele ca acēstia, pentru ce că înfricoșat județ vor să ia de acēsta.

(25) Cine ș face săblaznā cu mână și acēsta e curvie, să ia canon 3 ai și metanii cāte 24, acēstā malachie iaste în doao chipure, una cu cōpseleș, iară mai rea iaste cea cu mână, de cât cu cōpsele, ce și acēsta rea și hiltēnā și amēndoao, iară iaste și malachie muerescā, ce iale lucrēzā una cu alta și acēsta se cade duhovnicului forțe să întrebe, și să le de lor pocāintā 1 an.

Dirept acēia pentru acēstā săblaznā, învățăm pre cēle mueri cu bună smerenie cēla ce au un bārhat după lege, unile ca acēlta să facă tōtă treba bisericii, și preșcuri și prios, iară să nu se crezā tōte muerile cēla ce nu sunt întru curāție și întru ispovedanie, mārārā că sunt și lēte, cine va călca acēstā învățaturā, anathema să fie, ce să zice lepădat de creștinătate.

Omul ce ș dā trupul pre rușine să aibă certare 5 ai, cu alte pocāinte; iară în multe chipure de cine ș dā trupul pre rușine am scris, întru scripturile den dēret, în мнѣхъ numai cautā premēruntul acēlo.

Iară iaste și alt păcat sodomlenesc cēla ce cu muiarea lui zace și pre șezut curvēsce, ce iaste māt pre spre fire, ce iaste fără de lege mare, și păcat nesātos; ce și dumnezeu de acēsta la sfārșitul rēspunsului rece, mai iusor va fi sodomului, și gomorului la zioa cea înfricoșată; decī drept acēia să aibă pocăanie 3 ai și metanii cāte 100 în zi.

Iară toți cēia ce ș pun rușinea trupului de curvie pre într'alt loc alegānd de pre unde e treba nevoia fieri curviei, acēsta face jērtvā diavolului cu sāmānta lui cu pēcatele ce ș mai pre spre fire, pre unii ca acēstea și învățăm, că nu sunt destoinici să se pricețuiāscă, în 4 ai, și mai mult, nice să cutēze a se apropia cārā sfānta și dumnezeiasca tainā.

(26) Trei nunte nu e datā lege de la dumnezeū, cine va intra în trei nunte, drept acēia cine va veni într'acēsta lucrare fără de lege curvēsce, unii ca acēia să aibă pocăanie 3 ai.

(27) Cine rēsipescă grōpele morților și pre acēl morți i va dezbrāca de haīne și acēstea le va fura, să se pocăiască 5 ai, și metanii în zi cāte 100.

Iară de va sāpa și case, și le va fura, să se pocăiască în trei ai.

(28) Iară de vor avea ore cari vrājmasie întru ei, și nu se vor împacă unul cu altul, ce așa va muri unul de înșii iară altul va rēmānea cēla ce au rēmāș să aibă canon

pānā în trei ai, și așa în patru zeci de zile, să mērgā la grōpa acēlui mort și așa să grāascā: iartā-mē frate, și dumnezeū te iarte.

(29) Decī morților li se cade, să li se facă pomenire și slujire, a treia zi și 9 zi, și a doa zecile, și a patru zecile și a 6 lunā, și anul deplin, așjiderea și în sāmăbta lāsării de carne și în sāmăbta, lāsării de brānză și în sāmăbta rosaliilor cā pentru acēstea să cre-dem ca vor afla dezlegare de pēcatele lor.

(30) Decī învățăm de sugrumat și de mōrtaciunā să nu se guste acēsta, fieș carele den creștin, nice să ia sānge de ce la ce curi junghetului, ce ore cari dentru nebulia lor fac acēsta, cā învățā legea lui dumnezeū cā carne întru sānge suflet să nu mănānce; decī cā a tot dobitoacul sāngele lui iaste sufletul lui.

Așjiderea și cēia ce pun curse pentru vēnatul, și se sugrumā într'āne dobitoacele, altele ori gadini și pre acēlia le iau de le mănāncā, sau de cāini gonite și sugrumate, unii ca acēstia certāmū cu legea lui dumnezeū acēstia să nu se facā, numai cēia ce se va ucide, sau se va sāgeta, sau de arme sau de suliță de mână omului, ce se va vērș sāngele ei, și acēsta să se mănānce toatā, iară ce sunt acēstea fără de lege ce se va mānca ceva de în cēstea oprite, unii ca acēia să aibă pocăanii 150 de zile, și mātanii 12.

Și cine va prinde cu hārātul ori ce, și de napsrānā curund de'l va lua, și de va fi cald întru sāngele lui, atunce să'l junghe și să mănānce tot; iară de se va zāhovi, pānā va rēci, nu se cade să mănānce una ca acēia.

Iară alegānd fără de unile ca acēstia, ce iaste învățat a se mānca tot creștinul și tōte cāte sugrumate, și nejunghețe, cāinilor și gadinilor să se lēpede.

Și cine va mānca corb, sau ciōrā, ciovralecā, sau cuc, sau coroiū, sau veltar, sau priveghetōre, unii ca acēia 1 an să aibă pocăania, și metanii 100 de zile.

Cine va mānca lup, sau vulpe, sau cāine, sau pisicā, sau ariciū, sau pālș, sau nevāstulcā, sau veveriță, și ș'altēle, altele cāte sunt necurate: șarpe, brōscā testōsā, și ș'altēle ca acēlta, sau cal, sau mārariū, sau den cēle sēlbatece, sau den cele dumēstece, cāteș necurate, ce nu zice legea lui dumnezeu, iară de nu va fi pre voia lui, ce de nevoie va mānca să se pocăiască, 1 an și metanii 15.

Iară în puțul, sau în fāntānā cēia ce nu curā apă într'insū, și într'insul va cādea o gadinā ore caria, să se vērșe dentr'acel apă, 3 vēdre, și așa să bia, iară dentr'acel puț, ce de se va afla în zioa de āntāiū acēl dobito-mort, ori gadinā; iară de va fi de 2 zile, sau pānā a treia zi, și după acēta se va scōte, să se vērșe dentr'acel apă, 9 vēdre și așa se bage și aghiazmā și să bea dentr'acel puț

iară, așa să bagă aghiazmo, de'l vor curund de năprasnă curățil pri insul; iară de va pe- trece în zile multe și va putrezi întru insul, să verse dentr'insul, 40 de vedre de apă, și atunce să vie preotul cu preoția lui, și să aprinză 3 luminări înprejurul lui și să cădească și să ciutescă molitvă, și să'l sfințescă pri insul, și atunce să bea dentr'insul; iară apa lui de va cură afară nemica nu ne va-tămă unile ca acelia.

Iară de va cădea în vin sau în unt și de se va curând afla să se scoată și să vie popa să'l osfințescă, iară de se va zăbovi, până va începe a putrezi într'ansul până în două zile, să se mute într'alt vas curat, și să se osfințescă de preotul; iară de va fi până va putrezi, acela nu se cade să'l guste ce să se verse tot pre pământ; iară de se va tēpla ceva den gadine a se prăsi descotine necurate întru grău, să se spēle cu apă bine, și să se osfeștiuască de la preotul și atunce să'l mīcine și să mănānce, iară prescuri dentru acel grău să nu se facă.

Iară ce se va spurca măcară ce de mână ovreilor, ori vin ori unt sau alt ceva dentru acēstia nu se cade creștinul să le guste, ce să vie preotul să le sfințescă, și după acēia să se guste.

Și ore cine va mânca cu Armēni sau cu Pavlikēni, sau cu alți eretici ori carii, sau mai vārtos cine va avea liubov cu dīnșii, acēstia grāiasce lēgia lui dumnezeu, să se lase d'acēstia, și să mērgă cātră biserecă curat; iară de va face acēsta cu scire, să i facă popa molitvă, iară de va și sci și va auzi certări, iară să se osfințescă, și să i se dia lui puținea invățătură de certare; iară de nu va asculta certaria ce va vrea să mănānce cu dīnșii și să bea, unil ca acēia cu creștinii să nu mănānce, ce să se lēpede de dīnsul tot creștinul, ca de unsujitoriu de bozi, și de biserică să nu se priimēscă, iară de va veni cānd va la ispovēdanie, să aibă pocaanie în 3 ai, și întru 2 ai, să nu se priimēscă nemica den casa lui, nice prescuri, nice alt ceva vre un prinos nimica, iară într'al treile an să se priimēscă prescuria lui în biserecă și așa să sfārșiască și al treilea an întru pocaanie.

Să nescine se va înpreuna cu ovreii, și cu dīnșii va chiti într'o credință, și acēsta iară va veni cānd va întru creștinătate, să aibă pocaanie 9 ai, întru locul celor chemați, și după acēia să fie primită prescurea lui în biserecă și după acēia să fie întru pocaanie, și întru al 10 an să se priceștiuască cu sfānta pricestenie.

(32) Cine se va însura într'altă credință fētele și feciorii, unil ca acēia să aibă pocaanie în 5 ai, așjidrea și popii ceia ce i vor cununa, și acēia să aibă pocaanie 3 ai afară de biserecă.

(33) Cine ia mana grāului, sau alt ceva dentr'acēle, acēsta iață scie lucrul dracului ori den vin, ori den pāine ori dentr'alt ce; de se va lāsa de acēstia, să aibă pocaanie 4 ai, metanii cāte o sută.

(34) Să nescine va lua o fată ce va fi logoditā cu dīnsa, și după acēia o va înșela alt ore carele, și o va spurca, și va vrea să o ia și acēla pre dīnsa ce nu i se cade ce de vrea iară cel de'nāiū ce s'au logodit cu dīnsa acēla să o ia.

(35) Popa de va cădea cu o muiare, fără dā a lui numai să se părăsescă de preoție, și să fie în pocaanie.

Popa ce nu'ș va mātura sfānta biserecă și să o curățescă, și nu o va infrumșeta, și nu va socoti în tōte sām̄bete, unil ca acēia să se lase de preoție.

Preotul cu negrija lui ce nu va lua sfānta taina lui dumnezeu, și o va mănca ore ce de cēle necurate, să se despartā în trei ai ce se zice de leturghie.

Popa ce va bea la crācimā, sau va juca, sau cānta mirenēscē, să se gonēscă den popie. Preotul, de va ascunde sfānta lui dumnezeu pentru ore care vinā, în pāmānt, să se despartā de preoție.

Popa de va dā sfānta taina lui dumnezeu cetețului celui destoinic sau omului prost; să o pōrte ei încōce și incolea pentru ore care trēbā, iară nu însuș cu frica lui dumnezeu să o pōrte, unil ca acēia să se pocāiască în 3 ai.

Muiarea preotului de va vrea să se priceștiuască, și nu va fi alt preot să o priceștiuască, iară însuși acēla să'ș priceștiuască muiarea lui, iară de va zice cā nu e destoinic, ce va dā iață cetețului de o va priceștiui; anaihemā să fie un popā ca acēla și înțelepciunea lui.

Popa cēla ce va priceștiui ori ce om, ori mic ori mare, ori timē, ori hētrān, până ce nu va lua scire dīnsul de la duhovnicu sēu, ore destoinic iaste, aū ba, unil ca acēia să se gonēscă de la preoție, ce să zice întru pocaanie 5 ai, iară cu nescire de se va înșela și va greși de va priceștiui, de va fi și coșon mic, cum am zis fără de rēspuns 7 ai să aibă pocaanie.

Episcopul, sau mai mare de episcop ce se zice mitropolit, cel va cleveți alt episcop, ca să'l ia episcopia lui, sau noria altui popā, ce iaste cīnsia lui, sau biserecă'l, sau de va cleveți voinic pre alt voinic, să ia averia lui, ce o aū dobāndit de la domnu sātū, acēstia toți sunt în chipul iudei cēla ce aū vāndut pre domnul Is. unil ca acēia să aibă pocaanie, 10 ai, și metanii 50.

Așjidrea și cēla ce'l va asculta pre dīnșii, și acēla cu acēiaș pocaanie să se pocāiască; iară de va fi odēl rea ore caria de acēstā clevețā, n'are fācā cēla ce'l va pără pri insul.

Popii ceia ce vor avea o vrajbā întru ei, și nu se vor împāca, ce va sluji, așa să se pocāiască, 4 ai, și metanii 100, cum grāiasce și sfāntul Evsevīe, amar de preotul cēla ce are vrajbā pre fie cine, și așa va mērgē de va sluji.

Preotul cēla ce va lāsa un om dentr'al lui ce vine lā biserea lui, și acēl om va avea vrajbā cu vecinul lui sau v'ro gālcēvā, decī acēl pēcāt iaste pre capul acēlui popā, ce de va fi ore ce delā sau gālcēvā înaintea biserecī, să'l intrēbe pre dīnșii preotul înaintea și altor omenī, și să'l învețe pre dīnșii întru dragoste și de îndereptare.

Preot despre preot va învăța de bine, sau pre alt ore carele, iară acēla nu va asculta, nu are acēstā pēcāt ce de nu va asculta însuș să caute.

(36) Să nescine va lua dar ca să facā metanii cāte'l va fi zis duhovnicu sēu, și de nu le va face pre însele la vrēmea cānd i s'au zis lui, acēla să facā lui mai multe.

Preotul să nu mănānce corastrā de la vaca lui, până 1 sēptāmānā.

De va intra cāine în bisericā, sau porc să nu se facā leturghie până a sēptāmānā, iară ceia ce se înpreunează preotului de vānd sfānta ori în ce chip, sau ceia ce cumpārā, să se judece pre acēia ca ceia ce furā bisereca.

(37) Cine se mālhnescē de bunā voia lui de rugāciunē și de cāntare, și va umbla cu un dohtoc, să aibā acēstā pocaanie un an, și metanii, 100 în zi.

(38) Preotul de va intra și va sluji leturghie fără de anthimis, să incline 200 de metanii; iară de va fi acēl popā sērāc și nu va avea pre ce cumpārā, iară episcopul se va scumpi, acēl pēcāt iaste pre episcopul și pre țercovnic.

De se va priceștiui coconul nebotezat, să aibā pocaanie pārințil lui un an, și metanii cāte 50.

(39) Muiarea de va nasce în postul cel mare să postēscā 40 de zile, și să se priceștiuască.

(40) Cine va cădea și se va ucide de bunā voia lui, acēsta să nu se cānte, nice să i se facā lui pamete nice dīniōrā, iară de va cădea de nevoia lui de se va ucide și va muri, acēsta să se cānte, și să'l facā lui pamete.

Iară cine va mērgē la pēcurvie, sau la curvie, sau la furtisag, sau la tālharie, iară într'acēstia ori cum 'l vor ucide și va muri, niminea să nu i cānte, și nice o pamete niminea să nu i facā.

(41) Să nescine va purta pītale de cal sau de magariū, să nu între în bisericā, ce să stea afarā cu muerile.

Ce volnic va eși la războiū, și se va lovi cu alt volnic și'l va birui, și'l va pleca supt dīnsul și acēla va sci cā va să ia mōrte de la dīnsul, și de va zice dāu-mē frate, nu mēucide, iată cā sunt pre voia ta, iară acēsta va fi ne-

miostiv și'l va ucide, să se lēpede de creștinătate, și pocaanie 20 de ai și metanii cāte 1000 în zi; decī pentru cāl' plecāși supt tine și întru voia ta fu, pentru ce ticāloșe'l uciseși, iară de va fi ucisul de limbā pāgānā, acēluia mai puținef at să'i socotēscā lui duhovnicu sēu.

Iară de se vor aduna doi împārāți cu voīnicil lor la războiū, atunce zice scriptura cā pēcātul împērātului spre omenii lui, iară pēcātul omenilor lui spre împērātul; ce ferice de cēla ce se va feri atunce să nu ucigā nice să'l ucigā.

Preotul de i vor mănca feciorii lui prescuri ne cāntate, sau colivā, sau fiesce ce se aduce de omenī la bisericā pentru blagoslovenia; iară acēla de va dā și vor mănca ne cāntat și neblagoslovit, unil ca acēia să aibā pocaanie 3 ai, și metanii cāito 100.

(43) Sfāntul sābor al doile și a tōtū lumea.

Ore cine va veni de în limbā spurcatā și se va boteza, întru credința creștinătății cea dirēptā, și după acēia se cade și preot să fie, unil cu acēlā invățām; iară de va fi episcop, iară de se va afla după botezul lui ori ce pēcāt, de va fi sufletescul apārā de preoție să nu fie preot, ce pre amērcuntul se cade a n'treba de dīnsul, de viața lui ce e după botez, și atunce să'l facā, iară încā și den țāirea lui, ce se cade de creștinătate bine al întreba, dorā cum va după botezul lui cu îndemnarea dracului iară va începe întocmēla lui cea dentr'āi și va piarde și alții cu dīnsul.

(44) Preotul de va trēce dentru conoșcințil lui într'altā țārā, sau într'altā cetate, sau într'un oraș, unil ca acēla să nu'l lase să slujascā, până se va auzi de dīnsul cum aū fost vīlata lui întru omenii lui; și pentru ce rānd iaste nemērnice, și ce aū fācut; sau să aducā carte de la episcopul cēla ce sau preoțil, sau să'l mārțurisescā duhovnicu sēu de dīnsul, de va fi destoinic a sluji, atunce să slujascā.

(45) Invēțām toți creștinii, după sfīntele pascol într'acēa sēptāmānā de duminēcā, iară până duminēcā Thomei, omenii mirēni să mănānce carne, iarā cālugarii brānzā și pēsce; și iară într'altā sēptāmānā, de la rosali până la duminēca mare așjidrea să mănānce; iară de la рождество ўко, până la врозжаніе; și iară de în duminēca de naintea lāsării de carne, ce într'ansā Armenii ceia ce's de trei ori proclēți, spurcat post se postesc, de trei ori blāstemați arțivurii proclēti; și atunce invēțām, tot creștinul așjidrea să mănānce carne, în tōtā sēptāmānā, iară să nu se postēscā cu acēia ce într'un chip gāndesc cu ereticii, ce și miercuri și vineri să să mănānce carne; iară cālugarii brānzā și pēsce, ca și în cēlia lalte sēptēmānt cum am zis, iarā lepēdații hanziaril ce's sunt Armēni, post fac atunce și jērtfīā, într'acēa sēptēmānā în tōtā, unil cāine

ore căruia arțivurii Armenii, drept acția nu se cade noao nice o zi a posti, iară cine nu va asculta această tocmală a sfinților, ce va începe într'alt chip a face, lepădat să fie.

De săptămâna brânzei.

Așjiderea în totă săptămâna brânzei să se mănânce brânză, învață sfântul săhor, iară miercuri și vineri, întru acea săptămână, se cade a cânta liturghie *пржеде ержимка* în 9 cias de zi, după acția să mănânce brânză și oao pentru Ereticul Antonie, și Savelie. ceia ce în această săptămână ce nu mănâncă nimic; drept acția învață sfântul și marele săhor a tote lumea, ca totă acea săptămână toți creștinii cei derepți, fără de totă săcoțința să mănânce brânză și oao încă mai vartos a blăstema pre cei de trei ori lepădați Eretici. întâiu pre Aria, și cu dînsul Nistorii, și Savelie și Theodor, și Theodota, hulitori și bîrfitori și vrămași sfinței troiți și tăctori, Ión al a doile hristosol și Deocină cu Markion, și cu Zosimă, și cu Petrusie, aceștia toți lepădați; iară încă și 65 de împărechituri și a tote mai marilor și învățători și câte Petru, și Pavel de în Samosat și Makedonie și Eytihie ce e într'o credință cu dînsii, iară depreună și Dioscor, și Severian și Pavel, și ucenicul lui Pavlikian celor amarul iaste mai vartos de toți Ereticii Kukuvrikii, cum și Arménii și ș'altor Eretici de aceștia toți sfinții prea ogodnici și purtătorii de dumnezeu părintii noștri, făcură săhor mare dntu totă lumea, întru în cetatea cea mare a lu Constandin și întru cetate despre răsărit; iară întru Nikei, și în Efes, și în Halkidon, iară depreună cu împărații cei creștini bunii, la vremea fieș carele dntu împărații lui.

Iară după acția, și alte săhóri sfinte ce s'au făcut după ai, întru înp olata împăratescă întru cetatea lu Constantin cea mare, întru săhorul cel mare de spre răsărită, iară în Laodikiia, și în Sardiia, și în Gaggréh, și întru Antiohia, și într'alte biserică marii și în cetăți ce e de pururea se întreba de cristenătate cea bună și de îndreptarea credinței cea adevărită, ce o scriseră și ni o dederă noao această tocmală sfântă întărită întru tote împărechiturile, și blastemă îndreptătorii lor, și pre toți căți gândesc într'un chip cunușii și gonesc lu pii, pierzătorii și susfete putrede, de la turma lui Hs. cea grăitoare ce e grăesc bîrfelē și hule se învățară, ce tae și împart sfânta, și fără de începătorea și într'o fire și de viață făcătore troița, iară unii de într'insii ziseră să nu mărturisescă adevăr pre născătoria lui dumnezeu, pre sfânta împăratescă a noastră și de pururea feciōră Maria; iară cătră acēștia și alte multe întorsături, și hulituri spre adevărată și sfântă pravoslavnici credința lui Hs. drept acția și noi ca nesce

adeverii biruitori și ucenicii sfinților apostoli, ce cu dînsii într'un gând cu sfinții și cu părintii mărturisim, de cele adevărite cea ne-au dat noao sfinții apostoli cētia ce le-au învățosat, și le au întărit sfinții și dumnezeescii părinții noștri, și ne-au dat noao așa, a pe-trece întru creștinătatea cēstă derepți și adevărită, și să nu ne atingem de dînsii, nice a'i întreba pre cei de trei ori blăstemați și urăți lui dumnezeu, Eretici; ce a fugi de acia și a ne instrina de dînsii și a'i blăstema pri insii, ca pre nesce ocinaș focului celui netrecut și vițuitorii diavolui și predații dracului și pierzătorii de sufetele putrede.

(46) Cui se va tampa a junghea ceva, și va vrea să se priceștuiască cu sfânta taină să nu se priceștuiască ce să guse aghiazmă.

(47) Nice un preot să nu slujască cu oțet, ce cu vin și cu apă, iară de nu se va afla vin și va fi nevoie, iară acela să aște struguri și să i strecore, și să le cetescă molitva și să i blagosloviască și să facă cumenecătura într'insii; iară de nu se vor afla nice struguri și va fi nevoie mare, ce se nu se lase leturghia, iară acela să slujască leturghie cu oțet și să i pare rē u cu frică.

Preotul de va sluji sfânta leturghie și vor veni de l' vor chema să priceștuiască pre ore carele ce va să mōră dntu ōmeni, să nu iase den leturghie, ce să rabde până va eși den leturghie și după acția să mērgă să l' priceștuiască, iară de l' vor zice lui că mōre cutarele, și va să se cuminece; atunce preotul pentru mare nevoie, să dea cetefului sfântul dar, și să mērgă să l' priceștuiască pre cine va să mōră; iară de va muri acel om necuminecat de negrija preotului, acel păcat iaste pre preotul.

De va muri un om și se va chieama preotul să să ispovedescă lui, iară popa nu va mērgă ce va zice că n'am învățatură de la episcopul să fiu cuiva duhovnic și nu cutez să fac acēsta, și de va muri acel om ne ispovedit, acel păcat iaste spre preotul, pentru că nu socotēse scriptura ce grăiasce, ca să nu întorcē cela ce vine la tine, și intrisēz sufletul lui, nebune preote bine grăesci, că n'al învățatură iară pentru acēstă nevoie și pentru cela ce a lērgă la tine pentru dumnezeu, drept acția să se pocăiască acel preot 3 ai și metanii 100

Preotul descult să nu între în biserică să cante, iară de va intra când va, și va cânta ori sara ori demănēta descult să facă 100 de metanii.

Preotul de va tăia sfântul agneț când va, și va cădea o sferămilură mică, să facă 200 de metanii.

Cine va zăcea cu muiarea lui cea cu lege, acela într'acea zi să nu se apropie cătră sfințele icoane, nice cătră trupul ore căru l' sfânt

nice cătră moștie, măcară sunt și de un sfânt mic, nice să l' sārute nice să l' pupe, ce de parte să stea și să i se închine numai; iară nescine să se va apropia și le va sāruta, sau va intra în sfântul oltar să iasă afară și să facă 100 de metanii.

Iară de se va chieama preotul de ore carele să slujască pre un om mort sērac sau bogat, și nu va mērgă pentru darul, să aibă pocăanie 1 an și metanii 200 în zi.

Preotul de ș va lăsa bisereca lui la fieș ce prazdnic și ōmeni lui, și va merge la altă biserică pentru ore ce dobândă, să aibă unii ca acia canon 2 ai, și metanii câte 100.

Preotul nice diniōră să nu între în leturghie fără de grāmătic, nice fără de cel semnat de preoție, iară de va face acēsta dntu nebunia lui; să se pocăiască în 4 ai, iară de va sluji cu fală sau cu muiare să se pocăiască în 12 ai.

Preotul de se va chieama să facă molitvă la nascerea unii mueri ore căria, să nu între în lăuntru în casă, ce mai nainte să stea la ușa casei și să facă molitvă și după acia să între în lăuntru, și să cādēscă pretutindēna.

Preotul de va sluji leturghie, și după acia va lua a mănca și să va înbēta și de acēsta va bōră, să aibă pocăanie 6 luni și mia de metanii în tote zile.

Iară fără de săturare, și fără de beție, și de vre o bōlă ore carea i va fi lui acēsta, să se canonēscă 40 de zile și metanii cinc sutē.

(48) Muiarea de va zăcea cu doi hārbați, și vor fi frații buși, sau un hārbat cu 2 surori, un om că acela să se pocăiască tocmă până la mōrte și la mōrte să se împreunēze pentru iubirea de ōmeni, ce de se va lăsa de cii de amēndoao muerile, ce se zice de amēndoao surorile, să nūmai aibă dinsele nice una, sau iară muiarea de va lăsa amēndoi frații să nu mai aibă hārbat nice pre unul dînsii, și așa iaste primită acēstă pocăanie ce se vor pocăi; iară de nu, deșartă li e pocăința.

Muiarea de va nasce, să facă 40 de zile, și după acia să se priceștuiască; iară de va veni spre dānsă mōrtea de grabă, până la 40 de zile sau în zioa de ntāiu de nascerea ei, și atunce să se priceștuiască, așjiderea și cocorul botizat să se priceștuiască, de i va lui fi mōrtea până a 8 zile, sau și mai în multe zile, ce muiarea mai nainte să i cetescă molitva după nascerea ei și așa să se priceștuiască așjiderea și cocorul.

Și babele ce slujesc la nascere, învățăm pre acia până a 7 zi să vie la sfânta priceștenie, pentru ce și acēste, slujbă de trōbă slujesc; și ș'alte mueri ce vor fi fără de lucru și fără de slujbă, ce vor veni spre acēsta într'acel cias de nascere, unile ca acia să fie primite în biserică, până a 12 zi, iară altele

până în a 15 zile, imptovivă care cum au slujit; iară de nu se vor chieama pentru o slujbă ore caria să nu mērgă.

De va nasce muiarea în sfințele paști, acētia până a săptămāna să se spēle cu apă și să ia aghiazmă.

(49) Ore ce preot de va boteza pre cine va de trei ori; să se ia de la popie, că ore cine se boteză de trei ori, acēsta zice 3 părinții și 3 fi și 3 duhuri sfinte, ce diniōră să se boteze fie carele. De se va spurca ore cine cu ceva aceluia să i facă preotul molitvă.

(50) De va fi cocorul botizat, și nu i va fi luat părul lui cel de întâiu și așa va muri, să aibă canon părintii lui 1 an.

(51) Cine se va boteza fiind crescutul lui de mulți ai, să stea și să grăiască însuși, *рксхо кх ааһагс к'а* învățatū de altul, și să zică acēsta de trei ori, și să l' ungă cu myr sfânt și cu unt sfânt pretutindēna, iară cu myr pre cap și pre față, și să grăiască dînsul cētia cei de pururea molitva, ce se chiamă botejunea, iară cu apă ce se va boteza cu nusă, să nu o vērse afară, ce în sfântul oltariu într'un unghiū.

Preotul să nu boteze niminia după ce va mănca, iară de va fi vre o nevoie, să nu mōră ore carele nebotezat, și l' vor chieama să l' boteze, de va fi și la miezul nopții, să mērgă și să l' boteze.

Preotul la masă, când se cunună cu a doa nuntă să nu mērgă, ce la biserică de va mērgă să l' blagoslovēscă pre dînsii iară în casa lor să nu mērgă, la acea a doa cununie.

Preotul de nu va sluji leturghie, sau diaconul ce așa se va ospăta și va bōră să se pocăiască 40 de zile, așjiderea și călugărul.

Preotul când va mērgă la bae să se spēle pentru o trōbă ore caria, sau pentru o slăbiciune ore caria, așjiderea și călugărul, acela să nu se ungă cu unt nice într'un chip, iară de l' va unge preotul acela să se părăsescă de a cânta liturghie în 60 de zile; iară de va fi călugăr, să se pocăiască 150 de zile și metanii o mia în tote zile.

Călugărul nu se cade de acmu să mērgă la bae nice într'un chip, fără de o bōlă ore carea mare și de o legătură.

Preotul de va spune basne, sau se va ținea de farmece, sau de vrăji, și le va face vecinului sēu, sau va face de va lua mai cu asupriciune, sau răpiri, acela să se părăsescă de acēstea și să se pocăiască, iară de nu să se lase de leturghie.

Așjiderea și când se va învăța a fura.

Preotul de negrija lui, sau de beție va arde bisereca, sau carte, acela să se părăsescă de slujire 1 an.

Preotul neguțătoriu să se părăsescă de a slugi. Preotul vânătoriu sau la cāini hrăpito, riū, și va umbla cu dînsii, sau va avea armă

ori ce feliu de arme, ce-iale sunt păgănesci, iară nu creștinesci, numai voinicilor când merg la război, unul preot ca acela nu i se cade să preoțescă, așijderea și călugărul de va umbla așa, să se pocăiască, și toți căli sunt întru rândul bisericii.

Preotul, sau diaconul, să nu fie nemănuia, nice săl scoță la preoție, până va fi crescutul lui, de 30 de ai den nascerea lui, că domnul nostru Is. Hs., de 30 de ai s'au hotezat, și atunci au început a învăța, drept acia de nu va umplea 30 de ai de nascerea lui, să nu preoțescă, măcară cât va fi de destoinic.

Să nescine va cădea într'o legătură și într'o hălă, și atunci se va hoteza, unul ca acela să nu fie popă, că nu iaste credința lui de la inima lui, ce de nevoie s'au hotezat, iară de nu va fi nimenea destoinic altul la preoție, acela de nevoie mare să fie preot, de va fi cum se cade viața lui.

Preotul de nu va griji de slujba lui și vor trece ciasurile zilei cu nesocotința lui și a noșii, întru călta ce au tocmii sfinții apostoli de s'au rugat drept noi, și au dat rugăciune lui dumnezeu; nesce preoții ca aceia nu se cade să preoțescă, că mânia pre dumnezeu, și de dînsul departe; că zice dumnezeu, rugăți-vă în tot ciasul și vă priveghéți, și apostolul grăiasce, de toate'l mulțămii, și nepărăsit vă rugați.

Preotul de va sluji și nu se va pricești, de ne înțelegere și nu scie ce face, acela să se certe și să ia învățatură, și să se plăce și săl pare rău de nescința lui, iară de'l vor întreba de aciasta și nu va spune pentru ce lucru face aciasta, iară mai vartos nepărăsit nu va asculta certarea, acela să se părăsască nice dinioră să nu slujască.

Preotul hărfitoriu, sau gâlcevitoriu și după acia va intra în biserică și va sluji, să se pocăiască, 40 de zile, și de se va părăsi de o tocmelă și de un lucru ca acesta, iară să slujască; așijderea și episcopul țerăel de va fi, așa să se întrebe de acesta de arhiepiscop.

Episcopul săl cinstescă pre popii și diaconii, ca nesce slujitorii de dumnezeiasca taină, și den preună cu ingerii, și nu se cade săl aibă pre dînșii întru fără de cînste, și să nu nugujiască de dînșii ca de nesce fi mai mic, că și domnul nostru Is. Hs., ucenicii ca pre nesce soții și ca pre nesce frați iaș avut, și către dînșii grăia, că de acmu nu vă voi mai chema robii ce soți vă voi zice voaco, drept acia episcopul toți preoții săl cinstescă, și toți omenii cel proști, să facă cînste preoților.

(52) Ore cine de în omenii cel proști vor hărți ceva pre preotul, sau cuvinte spurcate, sau hule, acela să aibă pocăanie 6 luni.

Cine blăstema pre preot, și fie procliat și cine mânia pre preotul sau pre arhierul,

vraciul cel sufletesc, de mânia lui dumnezeu vor fi aprinși, că de părinții cel trupesce dezrădăcinază de în temelie blăstemul fecioriloruși, dară cu cât mai vartos părinții cel sufletesc, și lecutorii sufletului, săl va cine va mânia, ce va fi de acesta ce mai amar.

(53) Diaconul preotului să i se plăce, și ca un fiu mai mic di'nsul, să asculte pre preotul, și săl slujască.

Ore ce diacon va grăi spurcat pre preotul și'l va hărți, să se despartă într'un an, iară de'l va erta pre dînsul duhovnicul, popa are putere săl iarte, iară de va lovi pre popa și cu lemn, acela să aibă pocăanie în 2 ai.

Preotul sau diaconul de va cleveți sau va hărți pre episcopul, sau'l va grăi lui curmeziș, unii ca aceia iaș mânia și județul lui dumnezeu, cela ce'l luo Maria ce clevețise pre Moysi, însă unii că aceia să se despartă de totă slujba preoțescă, și să nu mai mănânce cu nusal niminea, că fu profitor lui dumnezeu, iară de se va pleca și săl părăsă de acesta cum de acmu acesta nu va mai face. săl primescă iară la rând ca pre un mădulariu a lui ce au căzut den trup, pentru o slăbiciune ore care drăcescă, ce e înșelăt de statul dracului.

(54) Cine se scrăbescă de nuntă și se înstura, sau muiare a dormi cu hărbatul ei, sau hărbatul a dormi cu muiarea lui, și va grăi cineva că nu's destoinic unii ca aceia împărăția ceriului, anathema să fie unii ca aceia, și cine se scrăbescă să mănânce carne, numai fără de sugrumat, sau mortăcină și sânge, și cine grăiasce de acesta, că cela ce mănâncă carne nu iaste destoinic a sîntel' priceștenii; cine grăiasce ași anathema.

Ore cine va fre o robă ore carea învăta-o înșelătoare, să nu's asculte stăpănu-său, ce se va feri de ascultare și se va posti și va fi creștină bună. anathema un vătătoriu ca acela, iară de se va mărturisi duhovnicu-său un rob ore carele, duhovnicu-său are putere cu socotință săl dea lui pravila călui și va fi puterea.

(55) Și un rob ore al căruia sau o robă, de'l va învăta să fure, pentru o dobândă ore carea unii ca aceia să ia județ, cela ce iaș furi, și ce au furat mai mult să ia de la el de patru ori, iară ce rob va asculta nisce învățaturii ca acestia, săl dea 40 de toiaș; iară de va fi slab, sau e forțe tinăr, săl dea 30 de toiaș.

Ore cineș va învăta o robă ore carea pre întra ascuns, se zacă cu nusa și o va avea muiare și nu va scii hoiariul ei, și după acia l va scii pri inșii, acela să ia pre acel om cu sila hoiariul robei, și săl plăce să l fie rob, și săl împreuneze la arătare, iară de vor face ficiori, și aceia săl fie robii, că gră-

iasce scriptura, sēmănta cia hitlénă, și rodul cel hitlén al lor, iară de i se va face milă hoiariului lor, în voia lui va fi, iară de vor fugi unii ca aceia pentru frica lui dumnezeu, și vor veni la mănăstire, de vor lua tocmelă calugărescă, aceia să fie slobozii dentru tôte, și să nu cuteze niminea dea'l malînșeria cum scrie și apostol Pavel, întru cartea lui pentru Onisim.

(56) Ore ce om de în mirénii va fugi de în biserică, și se va ruga de eluș, că va zice că mai bine iaste să mă rog dimineș, iară nu în biserică, și acesta o va face fără învățatură episcopului, sau a duhovnicului, și cine va umbla așa anathema.

(57) Ore ce preot, sau alt ore carele ce va lua fre un rod să nu fie legiuist, sau'l va da iară de învățatura episcopului, anathema să fie.

(58) Ore cine se va oscărbi de muiare și să se fie în căruție, înpuțită înșurare face, și ceia ce se scrăbesc așa anathema.

Iară cine va face aciasta pentru dumnezeu, și va răvni la petrecerea iugerescă, acesta e anathema.

(59) Ore cine va ocărbi pre cela ce face liubov, și ș chemă vecinul lui sérac, și'l ospetéză pentru dumnezeu, și de va ocărbi cine va pre unii ca acestia, și nu'l va priinși ca pre un creștin deplin, anathema să fie.

(60) Ore cine va spurca muiarea fratelui de duhovnic acesta nemica nu o socotescă, anathema unul ca acesta, că ertare de la dumnezeu nu are, iară de nu va veni la pocăanie să se pocăiască, să grăiască că înșelătura vrăjmașului, fu lui acela, acela să se despartă de priceștenie în 6 ai, și în tôte zile câte 24 de metanii, și se mănânce sec, luni și miercuri, și viniți până în 6 ai, de acia să aibă nouă, și să se priceștiuască.

(61) Cine se va scrăbi de blagoslovenia mesei, și nu va griji ce va zice, că rugăciunea se cade mai nainte de gustarea mesei, unul ca acela să fie anathema.

Că și cândue la chemarea mesei ori cum de se vor aduna, și nu va fi acolo preot să blagoslovescă masa, ce va fi un bēlru înțelept, sau altul ce va scii carte, unii ca aceia întâu să facă rugăciune, și după acia să șază să mănânce.

(62) Muiarea sau hărbatul ce va vrea să jõe și să bată în palme, și se va înbrăca hărbatul în haîne mueresci, sau muiarea întru haîne hărbătesci, și întru un chip drăcesc chipul lui dumnezeu'l vor schimba, și ș va bate joc di'nsul, unuia ca acestuia grăim, să se căiască 3 ai, și metanii în zi, câte 24.

(60) Muiarea de va fugi de hărbatul ei, de va ură împreunarea hărbătescă, ce va vrea să umble, anathema.

Muiarea de nu se va pleca hărbatului ei, și

nu va petrece întru voia lui, cum grăiasce apostolul, că hărbatului iaste capul Hs. iară muerii iaste cap hărbatul ei, iară de nu va asculta acesteia, unile ca acela să fie anathema, și iară grăiasce apostolu, cum iaste cap bisericii Hs. așa iaste și muerii cap hărbatul ei, și cine nu se va pleca acestuia, Dalidei și Elzevelii să fie împreunate, iară de va fi hărbatul ei nebuș, și întors de înminte, și sfetul lui nu va fi de ajuns, iară muiaria lui va fi cu minte și înțeleptă, să nu'l asculte pre dînsul de pururea la tôte cuvintele, ce unile ori să asculte acia muiare de hărbatul ei, alttele ori iară să asculte hărbatul de muiarea lui.

(64) Ore cine nasce feciori și nu'l va socoti, nice'l va hrăni pre dînșii cum se cade, ce va vrea să ș lase tinerii să mērgă să se tunză, anathema acela; și și cela ce'l va iunde pre dînsul.

Cene nu va griji de feciorii lui săl certe, pre ceia ce i-au născut, și frica lui dumnezeu nu'l va învăța pre dînșii, ca să umble pre calea cea adeverită creștinescă ce se vor lăsa și se vor instruina întru tôte căile cele tōrse, în curvie, și în furșig, și în răpire, și în jucări, și în plesnete și întru tôte nedireplățiile, anathema nisce părinții ca acestia, ce nu's cērtă niceș învăța feciorii lor frica lui dumnezeu, că înfricoșat județ vor să ia și focul cel netrecut vor să moștenescă, den preună cu feciorii lor, pre ceia ce'l născură și rău pre dînșii creșcură.

(65) Cineș va învăța feciorii lui cel trupeni după dragostea lor, cuvinte spurcate, și'l va învăța să hărfescă, și nesce cuvinte ca acesteia vor lua de la dînșii, iară nu'l vor învăța pri inșii, ce e de în tinerete să facă cînste părinților, și frate-său celui mare, și surorisa, nesce părinții ca aceia să fie anathema.

Iară părinții ceia ce nu's vor iubi feciorii lor într'un chip și săl certe, ce pre unul va iubi iară pre altul va ură, sau strănsorea lor nu'st o vor împărți feciorilor într'un chip, anathema părinții ca aceia.

De va fi de multe ori unul de în feciori hitlén și rău, săl învețe pre dînsul tată său și muma-sa; iară de nu'l va asculta pre dînșii, însuși aceia cea răutate feciorii să o pōrte, ce să li se împartă tot într'un chip.

Iară fetei lui, învățăm mai mult să i se dea avērea de la părinții, că iaste mai neputinciosă partea muerescă, drept acia mai mult se cade părinților a se griji de fetele lor, și de daruri, și departe și nuântă, care părinții nu vor griji de acestia mare păcat loruș adună.

Fieș-ce părinții li se cade feciorilor săl însore când se va umplea crescutul lor de 15 ai, iară fata de 12; acesta iaste lege adeverită iară să nu cu negrija părinților de vor trece acești

al legiului feciorului, sau fetei, și li se va tâmpla curvie upuia dentr'ânșii, acel păcat iaste pre părinți, iară de nu va fi fata încă de 12 ai, sau feciorul de nu va fi încă de 15, și va curvi unul dinșii, așa, acel păcat iaste pre cela ce'l face, și iau mânia de la dumnezeu.

Ore cine ș lasă părinți bătrâni și slabi, iară nu i cinstesc și să i hrănescă pre dinșii, ce se vor poștrigi călugări fără de învățătura părinților lor, anatema aceștea, și și cela ce'l călugărește; iară de vor avea părinți și alți feciori, destul le iaste de averea lor, și de răpaos, binele iaste de averea lor, și de răpaos, dora va fi de plin robul lui dumnezeu și vor lua și acia plată de la dumnezeu pentru feciorul lor cel bun, pre cela ce l'au născut și l'au crescut, și l'au învățat bine dumnezeiasce.

(66) Muiarea de ș va tunde părul ei, că va cugeta că iaste bine pentru dumnezeu alegând numai de nu va lua chip călugăreș, și va îndrăzni afacerea acesta, anatema să fie că n'au învățat dumnezeu să ș tunză muiarea părul, numai când va veni la petrecerea călugăreșcă; iară de va fi îndemnată așa de niscare drăcii să ș tunză părul ei, să fie oprită de biserică, și de priceștenie un an să se pocăiască.

Muiarea de ș va lasa bărbatul ei, și va lua altul dentr'altă latură de va petrece cu dinșul, să aibă pocaanie în 9 ai, și să facă în toate zile, 36 de metanii, numai pâne să mănânce luni, miercuri, vineri așjiderea și bărbatul ei celuia ce s'au împreunat a dooa ora acesta ș certare să ia; iară de nu va sci bărbatul ce au făcut acea muiare și cu nescire o au luat, aceluia puținea pravilă i să cade lui.

Muiarea de ș va omoră bărbatul ei cu farmecele și va vrea să ia altul, așjiderea de va face și bărbatul, amar de unii ca aceia, de unii ca aceia ce vom mai zice, nu avem ce; că înfricoșat județ și mare pocaanie, unora ca acelora le iaste înainte; tocmă până la mörte, se fie despărții de biserică; așjiderea și ceia ce ș va omoră feciorii ei; ce va lua alt bărbat ore carele.

Muiarea de ș va omoră feciorii ei, pentru rândul păcatelor ce iubesc dracul pentru dragostea unul bărbat, înșelată de mai pre desupra de curvie, ce am aflat, că s'au aflat de multe ori întru ore carii, unia ca aceștia învățătura sfântului săbor, in biserică să nu între și până la mörte; ce la locul cel de chemare ömenilor acolea se stea, despărțită să fie de totă creștinătatea; și când intră ömenii și ei; iară aceia să cază jos la pământ și să strige cu glas mare, ertai-mă greșita ce am făcut păcate, și să ș spuie păcatele ei să le auză toți, că ömenii ceia ce intră și es de în sfânta biserică să se röge de înșă, dora cum va cu rugăciunea ömenilor va lua ertare de la

dumnezeu; iară să se postescă în toate zilele să mănânce post și metanii în toate zilele și nopțile; iară sâmbătă și duminica, să o dezlege pre dinșă duhovnicu său.

Muiarea de va vrea să se ție de bărbatul ei ce se zice de patul lor, sau bărbatul să se ție de cătră patul muerii lui, acelora le trebuiașce amânduora să se tocmescă întru sfetul lor; ca nu unul de dinșii de va vrea să se ție, iară altul nu va putea ținea și vor începe a bërși, de vor umbla cu alții, și acest păcat iaste mare spre amândoi; iară se cade tot creștinului, muerii și bărbatului, 2 paturi să aibă de ascernut lor și de ei ș să se culce duminica și intr'alte zile sfinte; și la praznice domnesc, și în septemăni mari, încal dentr'alte zile nu se vor putea ținea; ce intr'aceste zile alése se cade să se ție; iară nu să se tăvelescă de pururia, ca porcul intru tină; că dentru aceste chinuri ve ținute, se nasce tot sâmanța hitlă și rea și dentr'aceste chinuri, totă fără de frica iaste; nice pomenirea morții nu nmbă la mintea omului.

(67) Și ore cine va vrea să se postescă sâmbăta și duminica anatema un post ca acela.

Cine va vrea să se postescă el să se postescă în postul cel mare ce ș 40 de zile, ce tale s'au tocmii și s'au semnat de însuș împăratul Hs. și se cade să se postescă micii și marii, tinerii și bërâni, că aceste 40 de zile sunt cum au zis părinții. că sunt zecile dentru tot anul ceia ce le aläseră și le tocmiră sfinții apostoli după semnară despuito-riului Hs., și a tot adevărul creștin învățat fu, cu frică mare să se ție aceste 40 de zile fieș care zi, 5 să se mănânce post, iară sâmbăta și duminica, unt și vin, destului iaste fieș-cărul să se postescă de va vrea. luni miercuri și vineri, așa și în postul lui *послатье* și de în zioa lui Filip până înșă la născutul lui Hs. și să postim, luni și miercuri și vineri, iară marți și joi și sâmbăta și duminică, să mănânce pêsce, și să bea vin; așjiderea și postul sfinților apostoli se cade să l'ie, de la duminica mare, până înșă la zioa lui *св. Петру* și Pavel; și ore cine va vrea să postescă și să se ție după adevăr, destului iaste cu aceste posturi, drept acia am îndrăznit de am scris ca nu ca ore carii ce vor să se postescă și ș află privilej și întru tocmetele lor ș pun post, cum fac și ereticii, că nu țin tocmela sfinților apostoli, și a sfinților părinți dumnezeesci, ce când ară fi să se postescă, atunce nu se postesc, și când ară fi să nu se postescă, atunce se postesc, de creștinătatea cea dirăptă și adevărită departe sta și spurcată credința lor cea întorsă în, și sfânta troiță, tatăl și fiul și duhul sfânt, necurat și de ne plin mărturisii și cum și Frâncii și proclății Armëni, și ș alții intr'acel chip, ce ei nu se adaoș că-

tre adevărită pravoslavie, ce ei și întru marele post în septemăna cea de nău mănăncă carne. iară zis ne fu noaș de toate sâmbetele den tot anul, una sâmbăta cea mare să se postescă până den al treilea cias de nöpte, și atunce să se guste puțin pâine și apă sau un pahar de vin; așjiderea și totă acea septemăna mare să se postescă cu frică mare și cu inimă zdrobită că intr'aceia zi despuitoariul domnul nostru Is. Hs., pentru noi s'au răstignit, și s'au îngropat, și nu se cade nice unul creștin să mănânce sau să bea și să se sature, sau să se reselăscă, că Hs. domnul têu și făcătorul nostru tine fu pre cruce, iară tu bêt și mănânc și te veselesci.

(68) Și când se tâmplă a fi miercuri sau vineri praznicul sfântu nascerea botezătorului Iön, atunce să mănăce toți pêsce, și să bea vin, așjiderea de se va tâmpla și prazdicul sfinților apostoli, miercuri sau vineri, așjiderea și praznicul prea sfințel *св. Кр. Іа* iară post iaste și acesta al *св. Іа*, cum și postul lui *послатье* și no, iară în ce zi se va tâmpla a fi praznicul preöbrajeniei *св. Іа*, atunce să mănăce pêsce și să bea vin.

Iară se cade călugerilor, întru toate zilele sfântului post cel mare, într'o zi dinioră să mănânce; iară sâmbăta și duminica de 2 ori unt și vin, iară pêsce să nu mănânce nice dinioră, intr'acel post mare, numai la blagovestenie, și în duminica sălcii, iară ömenii mirëni intr'acel post mare, de patru ori să mănânce pêsce, în duminica pravoslavna și în duminica *св. Тр. Іоанн. Іа*, și în duminica sălcii, și la blagovestenie, iară în toate intr'alte zile ale sfântului marele post, să se ferăscă și acelia cum se cade, să mănânce luni o dată și miercuri și vineri, iară să nescine va vrea de pururea întru acel post, câte o dată să mănânce, cade-se și bine va face alegând sâmbăta și duminica.

Iaste și alta când va vrea nescine să se postescă întru toate zilele anului pentru dumnezeu, fără de numai sâmbăta și duminica, cum fac ore carii de în călugeri; iară alții călugeri se tae și de o mănănce și heutura de la dinșii, și așa petrec pentru nevoința cea mare și bună ce doresc pentru dumnezeu, ce lor mare plată le va fi de la dumnezeu, ce cu plecare și cu serăcie petrec într'un post ca acesta intru dumnezeu.

Iară spunem și credința cea rea și hitlă că o țin mörta fără de aluat ce se zice ca frânci și ș alții decia unii ca aceștea ce nu iaste adevărită slujba lor fără de sânge, și nu iaste cu adevăr întru inchipuirea lor ce mărturisesc, ce mori închipuesc fiul lui dumnezeu că tot ce iaste fără de aluat și fără de sare mort iaste, și acia fac; iară și alte bërtesc mai rele ce grăesc bulesc, că duhul sfânt iaste de la tatăl și de la fiul; și cum seră că-

dea rob grăesc pre duhul sfânt și l' mărturisesc, și ș alte multe ce ș impuțite lui dumnezeu cum și le au; ce ei nu vrură să se plăce sfântului săbor și învățaturile sfinților părinți, ce ei s'au adunat mai apoi în cetatea lui Constantin; cu *св. Іа* și dirăpta împărătesa Theodora, cu feciorul cel creștin bun împăratul Mihail, și cu acei părinți mari după chipul marelui săborului cel de nău la totă lumea, de iară făcură și tocmiră cea credință dirăptă și slăvită, de o întăriră și o tocmiră și goniră și proclătiră pre toți pre ceia ce chitua în desert ereticii, și postul lor și mărturisim; iară noi umblăm pre urma tocmetelor sfinților părinți, și pre învățaturile lor, și mărturisim sfânta și începătoria vieții ce e într'o fire troiță într'un chip mărturisim și slăvim tatăl și fiul și duhul sfânt, tatăl fără de început, și fiul cu fără de încăpere, și duhul sfânt într'o fire, păriutele ne născut și fiul născut, și duhul sfânt ce iaste de la părintele și spre fiul petrece, o putere o împreunare și o închinăciune *св. Тр. Іоанн. Іа*; și așa grăim noi că de la părintele iaste duhul sfânt, și petrece pre fiul; iară cine nu va gândi așa ce intr'alt chip după a lui înțeles și gând deșert va grăi, unii ca accia anatema *св. Іа*.

(69) Călugerii să nu mērgă la mesele ömenilor mirëni, nice la cîntările lor, nice la săborele lor nice când vor face pomenire sfinților; iară când se va tâmpla o nevoie și va veni cine va la mănăstire, și să vor ruga când va să cante la masa lui ore carele den călugeri pentru blagoslovenia, acela de nevoie de va fi și vre un stareț să potă și pre alții folosi, și pre dinșul nevătănat și fără de pacoste să l' socotăscă, acela să mērgă; iară de va fi tinēr cineva den călugeri să nu mērgă la masa mirënilor, pentru ce că așa nimenea nu se pöte pre sine să se ferăscă de pacostea dracului.

De la pravila săborului Antiohici.

(70) Fieș ce popă va face taină cu ovreii și le va zice frate, sau va mănca cu dinșii fiind altă seminție săborul lui dumnezeu unul ca acela anatema.

(71) Fieș cine va mănca cu ereticii sau va bea, sau ș vor face priitensug, și dragoste și împreunare, ce se zice cu Armëni sau alții ca dinșii, unii ca aceia anatema să fie.

(72) Fieș cine intră în sfânta biserică să asculte sfânta scriptură, și uu va vrea să se priceștuiașce cu toți, cu sfânta taina dumnezeiască, unul ca acela să se întrebe, de unde iaste lui acestă învățatură; deci de l' va fi de la duhovnicu său, sau însuși dentru voia lui, sau vee döonne de se va teme de păcate; unii ca aceia să se témă și să se întrebe de popl, ore cum va fi; au dora iad dat lui duhovnicu său învățatură, iară de nu se va pleca

ce va petrece așa într-o minte deșartă, să se despartă, iară de va fi episcop sau popă sau diacon, și acela așijderea să se întrebe și să-l ceară, și la arătare naintea mitropolitului și să-l pue înaintea unii ca aceia, de toate cercările și de toate întrebările.

(73) Ore carele den creștin, ce va face curvie și va curvi cu muiare păgână, unii ca aceia spurcă hotejunea lor; iară mai vărtos de va mânca și de va bea cu dînsă, mare necurăție iaste această, unii ca aceia să se despartă de sfânta biserică, și la locul cel de chemare să stea în 3 ai; și după aceea să intre în biserică, și să stea încă 2 ai, și întru toți într'acei 5 ai să se pocăiască, și de-al 6 an să se pricestuiască cu creștinii cel deplin.

De va avea un om credincios o muiare necredincioasă, și nu va vrea acea muiare să se încredințeze, sau o muiare credincioasă de va avea om necredincios și nu va vrea acel om să se încredințeze, de această n'am ce grăi însă cum am scris de multe ori, că nu se cade creștinului credincios spre cel necredincios să se însore, iară de se va tîmpla așa a fi ore cum, de această grăiasce apostolul Pavel, că se mîntuiesc muiarea necredincioasă de bărbatul credincios și bărbatul necredincios de muiarea credincioasă; drept aceea nu se cade a' despărți pre dînsii, ce depurarea să se pocăiască bărbatul cel credincios de muiarea cea necredincioasă, și să se roge întru toate zilele vieții lui, pînă o va întorce pre dînsa dumnezeu întru credința cea adevărată, așijderea și muiarea credincioasă de bărbatul ei necredincios; iară să mînce și să bea neceleşti numai partea cea credincioasă să vie cătră duhovnicu său, și să ia învățături sfinte de la dînsul; și la biserică ne părăsit să mîrgă, și la rugăciuni și la slujbe cu dragă inimă să îndrăznescă, iară de vor nasce și coconi, să îndrăznescă partea cea credincioasă întru credința lui cea adevărată să-l îndrepteze și să-l învețe pre dînsii de pururea.

Iară de va spurca un om necredincios pre o fată credincioasă creștină, acela să se hoteze și să o ia muiare cu blagoslovenie, iară de nu va vrea aceia să ia totă avéria lui, că s'au stricat de la dînsul, iară acela să se gonască și să se scotă dintru locul lui, ca un spurcat, și pierzătorii de rodul creștinesc, iară acea muiare ce e creștină, să ia avéria aceluia căine necredincios și altui bărbat creștin să se însoțescă.

(74) Curva de se va întorce den calea ei cea rea și iată de acum se va mărturisii, că nu va mai merge într'acea cale spurcată, ce se va smerii și va intra întru curăție, și decia se va curăți pre sine, acel duhovnic puține pocăința să-l dea ce să o pue spre iubitorii de

omeni, ce să se împreuneze cu cel creștin de veri și să fie primită ca și cea curvă de primii Hs.

(75) Episcopul, sau diaconul, sau popa, i se va lua lui preoția să nu slujască, ce în preoție pentru ore care delă, acela iată de și aforisi; sau diacon, sau episcop de la sărul arhierului; și iară după aceea va îndrăznescă, ce să petrecă așa, pentru că pre mijlocul chip de slujbă, ori mic ori mare unii ca aceia să se despartă de biserică, nice când va să chiasce cu rîndul bisereci; așijderea și în cetățile ce le se va tîmpla cu dînsii într'acele slujbă și aceea să se despartă spre poacana.

Și preotul de nu va grijii de episcopul sau diaconul, ce va merge la alt episcop alții cetăți, și va lua blagoslovenie ori în chip, ori să tocmescă vre o biserică ori altă, unii ca aceia să se scotă den preoții, să nu ca mai chieme decia preoții, pentru ce că să bătut jos de biserică lui dumnezeu și fără învățatura arhierului, și au trecut episcopii și au ocărât biserică lui dumnezeu și a cutezat așa de au făcut.

Mitropolitul să șchieme episcopii lui cum va fi ore ce mare și să facă săbor cu dînsii, pretulindinea și după mărturie, cu acei toți episcopi să facă, cum ară sfînți pre episcopi sau cum ară face o îndereptare ore curia a bisereci, sau un lucru domnesc ore care sau să tocmescă vre un cuvânt de ore că va sau de creștinătate, sau de o împărechetură ore caria; așijderea și episcopul numă omenii lui să aibă putere a' învața și preoții să facă întru ținerea lui numai, și să șchiem repteze biserică lui și popii lui; iară de al ore ce lucrul mari, ce vor fi când va, toții unii ca acea să vie la mitropolitul lor, și să spuie între săbor.

Ore ce episcop, sau popă, sau diacon, ore de ce lucru de unii ca aceia ce am scris nainte de va cuteza a veni cătră împăratul, și va spune fără de învățatura mitropolitului și fără de învățatura săborului, și al ca aceia să se despartă de preoție.

Episcopul, sau popa, sau diaconul, de vor fi despărțiți de preoție, la arătare de naintea săborului și de jalea lui și de nebuniile va veni la împăratul să se îndrepteze pre sine și va rîdica pre împăratul și pre boiari pre acesta și șchiem va cânta cu aceștia preoția, unii ca aceștia să se despartă de biserică; pentru ce că nice împreunare nu mai aibă unii ca aceia cu creștinii, nice nădejda în vîcîl celor ce va să fie.

Iară de se va sci pre sine drept, și să va adeveri cu sfîtelui lui că fîră de dreptate să luat de la dînsul preoția, acela și cătră alții să mîrgă să spuie, și așa de se va înderepta pre dînsul după adevăr cu tot săborul și cu aceia ce l-au despărțiți pre dînsul, atunci după lege

după scriptură să facă de dînsul tot cu dreptul și județ după învățatura sfîntului.

Iară de se vor aduna în biserică cea mare episcopii cu mitropolitul și cu ș'alți popii și omenii, să scotă pre ore care episcop den preoție pentru ore care delă, acela iată de și preoția să nu o mai ceară, să va fi și drept, măcar de se va sci pre sine și nevinoș, ce să petrecă așa, pentru că pre mijlocul săborului celui mare fu chemat.

Mitropolitul să nu facă episcop, de nu șchiem strînge toți episcopii lui, și popii și ș'alți omenii ai bisereci, și mărturie mare și întrebare multă ca să sfîntescă ore ce episcop, dentr'o cetate; iară de va fi vreria lui numai cu ore ce carii mici să-l sfîntescă pre dînsul, iară nu cu săborul, un episcop ca acela să nu fie primit întru episcopie să ară fi și sfânt, nice învățatura aceluia mitropolit să nu se asculte, așijderea și de mitropolit și patriarh acesta și pravila să fie, iară carele nu va asculta așa să se scotă.

Ore ce episcop se va osfinți de la alți episcopi cu mitropolitul și cu tot săborul, și l vor pune numele cetății ori cum o va chema, și acela pre aceia să o dîregătorască, iară după aceea i va părea rău, și nu va vrea să mîrgă într'acea cetate și într'acea biserică cel zisă lui, să șchiem pască turma ce au lăsat de naintea lui dumnezeu și de înaintea a tot săborului; unii ca aceia să nu se pricestuiască cu pravoslavnicii creștini, mai vărtos de va vrea să ia altă episcopie, și pentru aceia se chemă minciunos lui dumnezeu, că nu șchiem umplut fîgăduința lui, ce s'au întors pentru altă episcopie, pentru lauda și pentru măriia, și pentru avuție mai multă, unii ca aceia pentru înțelepciunea cea deșartă, să nu se pricestuiască pînă la mörte, ce să l despărță pre dînsul iară după vrerea, iară de se vor aduna săborul și l vor erta, săborul în mijlocul bisereci, acela iară să aibă putere de această.

Învățăm de a doa nuntă, să nu stea înaintea sfîntului olariu, când vor veni să se blagoslovescă în biserică, nice cununile să le pue în capetele lor, iară de va fi însă unul curat, ce să aibă putere atunci să stea înaintea olariului; nice adaură să nu ia cununa.

(77) Ore cine va arde, o curte ore carea sau stog cu aria, sau casă, să ia certare în 8 ai, deca se va ispedivi duhovnicu său, și să l apuce pre dînsul să l bată și să ia avéria, și atunci să ia învățatură 10 ai, și metanii câte 200 în zi, iară de va lua învățatură 28 de ai, acela să facă în toate zilele și câte 400 de metanii.

(78) Să va muri un egumen dentr'o mănăstire, și după mörtea lui vor veni ore cam den rudenii lui, și vor cerca și vor cere, dentru avéria lui ceva, să nu se dea lor nice un

păr mic, nice să l ia aminte pre dînsii, ce să l gonescă pre dînsii cu rușine.

(79) Episcopul, sau igumenul putere să aibă, spre totă puterea bisereci să împartă den partea ce ie zis lui cătră sêraci de pururea să se grijască; așijderea și igumenul, să aibă grije de frații lui și de sêraci de pururea cu avéria mănăstirii să o rîndescă de pururea cu frica lui dumnezeu și în tocmă a lui cu a fraților să o aibă; iară nesce igumenii ca aceia sau episcopi vor trece unele ca acestea și vor da rudenii lor, iară frica lui dumnezeu nu vor avea unii ca aceștia să se întrebe înaintea a tot săborului și înaintea arhierului, ce iată acestea de acum să nu se mai facă.

(80) Fu zis la sfîntul al patruz săbor ce au fost în Halkidon că se cade și se dostoiască, în fieș ce parhie să se facă săbor de 2 ori în mitropolie întru să adune mitropolitul, toți episcopi cu totă eparhia lor de doao ori într'un an în некаяк мѣсяцѣ и въ августѣ мѣсяцѣ, ce iaste în septembrie, în 14 zile; și la acest săbor de toate lucrurile bisereci și de ale omenilor a se întreba, și a se înderepta de toate, și ca se nu zăhovescă săborul și întrebările și nesce ispite ca acestea, de acestea încep toate de legea lui dumnezeu a nu se grijii și de tocmelele sfînților apostoli, și de prea ogodnicilor părinți; drept aceea învățată și scriseră, și aceia o tocmiră la acel sfânt săbor, sfînți și dumnezeescii părinți noștri, ce's den Halkidon.

(81) Ore cine e creștin, și la vrerea de gonire se lasă de creștinătate pentru frica, și după aceea iară vine cătră pravlie credinței, unii ca aceia să nu fie preoți, iară de va fi preot și se va lepăda, acela de acum să nu mai fie preot, ajunge umora ca acelora să l primescă pre dînsii la poacanie.

(82) Iară de se va lepăda călugêrul, dentru viața călugêrescă, dentru cea ce s'au fîgăduit lui dumnezeu înaintea îngerilor și omenilor și iară să va întorce la viața mirenescă și va lepăda călugeria, și se va duce ca un căine se va întorce spre borătura lui, unii ca aceia de se vor întorce iară și vor veni la poacanie, 6 ai de va fi chipul cel mic, iară de va fi mare să aibă poacanie 10 ai.

(83) Cine va fi a doao însurare fiind de mulți ai, să aibă poacanie 2 ai, iară de va fi tinêr, și l va muri muiaria, iară de va putea răbda așa, după cuvîntul apostolului, iară de nu va putea, iară el să ia a doa muiare, iară de va fi bêtăn și se va însura a doa însurare, unii ca aceia mînie pre dumnezeu, să aibă poacanie 3 ai, metanii câte 24 în zi.

Iară nescine de va face a treia însurare să se pocăiască patru ai, și în toate zilele câte 66 de metanii; că se chiamă curvariu.

Cine se însoră de 4 ori, să se pocăiască 8 ai, metanii câte 110 în zi, unii ca aceia curvesc, și pre dumnezeu mânia.

(84) Curvariul, 12 ai. Cine's face săblază până mâna 3 ai și metanii 36 în zi. Cine se supune supt altul, 5 ai 36 de metanii.

Cine curvesce cu muiarea pre unde nu e trebă, ce se chiamă pre șezut, 4 ai metanii 150 în zi; iară de va face cu mueri multe acēsta, și mai multă învățătură să i se dea; așjiderea și tot păcatul să se numere și să se socotescă, cât e și cum iaste că una iaste o muiarea, iară alta sunt doao mueri, iară alta sunt 3 mueri și ș'altē multe, așjiderea și mueri unii iaste un bărbat și altul 2 bărbaiți, și altul 3 bărbaiți și alții mulți bărbaiți.

Să nescine va curvi cu dobitoc, ce nu se mănăncă, să se pocăiască 3 ai, și metanii câte 300 în zi, iară de va înmulți ai acela 10 sau 12 ai, metanii 300; iară de va cu dobitoc ce se mănăncă, să aibă pocăanie, 15 ai metanii câte cinci sute, iară acel dobitoc spurcat să se lapede căinilor de mănecare.

(85) Cine cu căine va curvi 9 ai și metanii câte 160. Cine cu muiare cu bărbat 6 ai, și metanii câte cinci sute.

Cine va spurca muiare cu bărbat sau fată sau călugeriță, de va fi departe de om, aceia are tocmelă a zice că o au silit acel bărbat, că n'au fost om aproape să strige, și puținea învățătură să i se dea cum va fi, de va fi muiare cu bărbat să i se dea mai puține; iată de va fi călugeriță, aceia mai mult să i se socotescă.

Cine va curvi cu calugeriță, 9 ai și metanii 150 în zi, iară de o va înșela acel om și mai vartos și va lua călugerița de la dînsă de va fi mirencă unii ca aceia să nu se priceștiuască până la mörte; iară de se va întörce a-acea călugeriță iară la мншеско житиē să se pocăiască 9 ai. De va fi кривого образа și va fi cu voia ei; una ca aceia să se pocăiască 12 ai iară acel om 9.

(86) Cine va greși cu nașă-sa 9 ai să se pocăiască metanii în zi 150

Cine cu sora nașă-sa ai 4 metanii 70. Cine cu fină-sa ce o au hotezat 12 ai și metanii 300. Cine cu muma frății-său cel de duhovnicii 9 ai și metanii 150. Ce frate fărțat ce cu sora-sa va greși iată postul 4 ai și metanii 150 în zi.

Cine cu fata lui 5 ai și metanii 100. Cine cu muiarea lui 6 ai și metanii 100 în zi.

Cine cu sora lui, 4 ai și metanii 36.

Cine cu sócra lui și cu cumnatele lui, 3 ai și metanii 66 în zi.

Ore cum feciorii nașilor amestecările, a-acea să nu între la nuntă, nice să se cunune ce de vor vrea ceia așa să se ia, să aibă pocăanie 5 ai și metanii 36 în zi. Așjiderea și

feciorii fraților celor de duhovnicii, și aceia tr'acest chip să fie.

(87) De se vor certa doi frați duhovnicii se vor ucide să aibă pocăanie 60 de zile în toate zilele câte 12 metanii, de se vor iar certa și ș'vor fi dragi; iară de nu, să fie despărțiți de biserică de pururea pentru ce că fun mncinosi lui Hs. și duhul cel de dragoste doședira, că ș' sunt frați sufletesci ce ș' m sfânta evanghelie, când fac frăție.

(88) Pomenitoriul de reuțăi să se pocăiască 1 an.

Cleveticul: 2 ai, metanii 18 în zi.

Mărturisitoriul mncinos 3 ai, metanii 27.

Cine iaste ocarnic, 1 an, metanii în zi 12.

Ascultătorul, 1 an, și metanii 15.

Cine ș' va călca jurământul, inchipuiască a reticulul, să se pocăiască 1 an metanii 150.

Cine ară cu plugul, în locul strîn sau den tr'altăce, să aibă pocăanie 4 ai, și metanii 16 în zi.

Furul de case 3 ai, metanii 100 în zi.

Mncinosul 6 luni, metanii 12.

Cine fură găini sau oao 1 an metanii 36.

Cine fură dobitoc 5 ai metanii 300.

Cine fură pome 6 luni metanii 15.

Cine răpesc și ia al străinului cu nederep tate 5 ai și metanii 100.

Vadnicul și furul un județ iată.

Cine primesc furul și ce se fură de dînsul, așjidere să se pocăiască ca și furul; cine fură grópă 5 ai, metanii cinci sute în zi; cine ia cu asupră și iubitoriul de argint 3 ai metanii 100; cine hagă apă în vin și'l vinde, 5 ai și metanii 66. Bețiva să nu se priceștiuască până nu se va lăsa să nu se înbete.

Omul mirén de se va înbēta, și de va boră, să se pocăiască 60 de zile; iară de va fi priceștiut cu c'ra pricestenie, și după aceia va boră să nu se priceștiuască la рождество x'no nice la c'ra Petru, preste sfintele posturi să se pocăiască, iară de va fi făcut aceia întru acele sfinte posturi mari, el să nu se priceștiuască preste tot anul până în 200 de zile și metanii 12 în zi.

(89) Să nescine va mânca ceva, și după a-acea se va priceștiu pocăanie 1 an, iară de va fi mncant brânză, sau oao după a-acea se va priceștiu, 2 ai; iară de va fi mncant și carne 3 ai, pocăanie și metanii 66.

Să nescine va lua certarea de la duhovnicu-său, să nu se priceștiuască, iară el se va priceștiu fără de învățatura duhovnicu-său să se despărță de biserică ca un hatocoritorii de dumnezeu 3 ai, nice prescuria să nu primescă preotul de la dînsul.

Altă învățătură.

De rudenii: și de certarea nuntel: și de multe chipuri de rudenii, ce pre dînsel se cade a le socoti de la sfânta botejune și de

aste după sänge trupesc; iară depreună și de rudenile nuntel.

(90) Rudenia iaste nume și se grăiască întru omeni; iară se împarte în 3 rânduri spre cel de sus și spre cel de jos și spre cel de mijloc și cel de sus sunt, ceia ce au născut și ce nasc ce se zice, părinți, moșii, stremoșii; iară cel de jos sunt ceia ce se nasc dentru noi ce se zice feciorii, fetele, nepoții, nepoțele; iară cel den mijloc sunt ce se zice la arătare, ca nescē strîni noao, ce se tin rudă, ce se zice, frații, surorile și ce sunt de dînsi 3 hotară sîni și opresce rändurile ce se nasc fetele nuntiiilor, un rând și hotar äntăii ce e de la sfântul și mântuitoriul hotez.

Al doile rând și hotar, ce se sciula arătare de față, ce e rudenie după sänge trupesc.

Al treile rând și hotar, ceia ce se sciū ce se nasc dentru cei nuntii, ce se zice, dentru a-daogeria cuscriilor, äntăi și ai doi și ai trei, ce au ei rând și multe hotară, ce's în multe chipure și pre amăruntul întrebăți, ce ni se cade noao creștinilor förte cu adevăr și a'n-treba pre amăruntul de luare a nuntel, și de acmă până în sfârșit, nice într'un chip să nu se afle nice un rând mic de rudenie, aceia a-tunțe vor umplea nuntia creștinescă, cum se cade a fi robilor lui dumnezeu; și să fie blagoslovia de dumnezeu o nuntă ca aceia, ori cu scripturi, ori fără scripturi, numai după mărturie multă ce vor mărturisi și bărbaiți și mueri ce vor fi întru mărturie, omul să fie de 15 ai, și așa să între întru nuntă; iară muiarea să fie de 12 ai; așa și aceștia să se ducă nuntel; iară după vrēria și după pohta părințiilor ei, ca să fie preunată după mărturie multă și cu blagoslovenie.

De opriri.

Și cēlia ce se opresc, sunt aciastea de la sfânta botejune nașul de fata lui cea hotezată și de muma ei, și de sora ei; iară de alte rudenii de pre muma și de pre tată; nescē fete ca aceia, nu se oprescă de cătră rudenile nașului a se însura.

Ore cine va boteza o fată; și după a-acea o va lua nevastă după feciorul lui să se despărță unii ca aceia, și de vor fi svătuat aceștia părinții, să se pocăiască.

Iară să fie în scire, și de rudenile trupesci părinții cătră feciorii și feciorii către părinții iară și frați către frați și acești feciorii, ce se chiamă veri premarii așjiderea și acești feciorii ce se chiamă a doi veri, și ce sunt ai treii; și aceștia toți nu se cade a se împreuna nuntel, iară feciorii ai treii veri premarii, să se strângă și să se împreuneze nuntel culēge.

Stepena de äntăii.

Ascultă și să sciū, că tatăl iaste cu fiul, și fiul cu tată ce iaste stepena cea de'ntăii, cumu's fu stepena cea de'ntăii de nascere,

iară moșul cătră nepotul, ce iaste a doa stepenă cumu's fu stepena de a doa nascere, iară în chipul fratelui cătră fratele lui, ce sunt a doa stepene; cum sunt acēste doao stepene că nascerea se chiamă stepena, cum te ară întreba ore cine și (f-ară grăi lată-tēu ce stepenă'i iaste, zii äntăii, că m'au născut tată-mieu, și fu acēstă stepenă äntăii, și iată stepena cea de'ntăii, iară de ș' va zice moșu-tēu ce stepenă'i fu zii lui a doa, că moșu-mieu au născut pre tată-mieu și iată o stepenă, iară tată-mieu m'au născut pre mine și iată iaste stepena äntăii a doa nascere, drept aceia a doa stepenă m'au iaste moșu-mieu, cum am zice la arătare, deci începe a te sui pre scară, și veri să calci pre spița cea de äntăii, și acēsta iaste cēlia ce grām tatăl iaste stepena cea de äntăii și după aceia pășasce den stepena cea de'ntăii și pasă în sus spre a doa spiță, și după aceia dentru stepena cea de'ntăii veri păși și veri mērgē spre a doa stepenă în sus, și de acēsta grām că iaste a doa stepenă moșu-mieu de' va zice, dară frații tēi ce stepenă'i sunt zii lui că și aceștia'm sunt a doa stepenă că pre mine m'au născut tată-mieu, și fu spița cea de'ntăii o nascere, și așa nascu și frații-mi, și iată doa spițe, iară în chipul verilor premarii, după conoscița rudenii ce's sunt a partra stepenă, ce nu se cade nice se cuvine a se împreuna nuntel, așjiderea și feciorii verilor premarii, fiindu'si a doi veri sântu'si a șesia stepenă, iară nice acēstea nu se cade a se însura unii cătră altii; iară de se vor tämpla acēstea a fi nuntel, învață legea să se despărță și mai vartos să se pocăiască, așjiderea și feciorii ai doilor veri, sunt și ai trei veri, și sunt a opta spiță și nice acēstea nu se cade a se lua nuntel, iară de se vor și tämpla unii ca acēstia a fi nuntel cu nesciäntă, sau cu ore ce lucru ne sciut, aceia iată să nu se despărță, ce să petrecă, însă se cade acestora de nisce păcate ca acēstia să se grijască de post și de milostenie, de acēstă tämplare fără de voia, iară să se socotescă acēstea nice într'un chip să nu fie, iară se lasă nascerea și rudenia de la feciorii a trei veri, și de acolia până în a opta stepenă și decia, fără de certare toți să se ia nuntel, iară în läuntru a opta spiță, să fie nuntă ce se zice feciorilor ai trei veri; că acēstă rudă se chiamă până în a 8 stepenă; iară de se va tämpla acestora cu nesciäntă nice într'un chip a fi aceia să se despărță.

Deci și acēstia sunt rudenia și nascerea de sänge și de acēsta am scris, și am lăsat întru vedere la arătare.

Iară acēsta e de nuntă și de rudenia nuntel:

Ce de rudenia nuntel, siminția cea sciută iaste acēsta: să nescine va lua o muiare vädou și va avea a-acea muiare, o fată de alt

bărbat, iaste și acestuia fată ca și acei mueri, și i se cade lui să se ferescă de dinșa forte, cum ară fi fată lui așa și maștehului de muiare fiului său, și fiului de mașteha-sa și cumnatului de muiarea frățini-său și so-

crul. Fiul cu mare frică să caute pre fața mănina și să i facă cinst de pururea. Și tatăl să se ia aminte de chipul fetei lui, și să se socotescă; așijderea și fratele de sora lui, să se ia aminte pre sine.

Iară de rudenii nuntel, dece cēlta ce am zis mai sus, când vor fi de se vor aduna spre cuscrii, ce să se întrebe nuntel, pe amăruntul să se cerce ca să nu se țample rudenii nuntel a fi, ce se zice cuscrie.

Cade-se cu spunere și cu cercare și cu întrebare multă cum învață dumnezeiasca lege, că sunt cuscrii și întâii și al doi, și al trei, și să cade de aceștea a se socoti.

Iară se cade a se sci și de acēsta, că fieș ce soție ce se zice bărbatul și muiarea, deci părinții omului tatăl și muia și frații, și părinții muerii lui și al fraților ei, chiamă-se cuscrie întâii, iară a verilor premari, bărbatului și muerii lui acēstea se chiamă a doa cuscrie, iară al doi veri a bărbatului și a muerii, sântuș a treia cuscrie, deci și cuscrii cel de întâii către curscria cea mare, și al doi nu se cade împreunăii fratelui, așijderea și fiul sau fratele omului să se amestece cu veri muerii lui; iară al doi sau al trei veri al omului cu al doi și cu al trei veri al muerii lui ne oprit să se ia și să se amestece.

De zēce stepena.

Deci pentru ce am zis, de rudenii stepenilor, și de rudenii de sânge și de părinți, iară grăim până se umele a opta stepenă unchi și ruda, să fie socotită într'ensii să nu fie a se lua nuntel; iară den rudenii nuntel, ce se zice de cuscri iaste așa: până se umele rudenii amândoa a omului și a muerii în 7 spițe, ce se zice de va avea muiarea bărbatului vēr premare, iaste și cu bărbatul acei mueri a 4 stepenă; iară fiul vēr-mieș premare, iaste'm nepot de vēr premare, și nu se cade să se ia cu veri muerii mēle, cum nice frate-mieș cu sora muerii mēle, nice cumnatu-mieș fratele muerii mēle, nu se cade să se ia cu veri muerii mēle; nice cu nepoții mēle, nice cu nepoții fiului mieș, nice veri premari a fiului mieș nice al doi veri ce's ruda muerii mēle că muiarea cu frații ei sunt a doa stepenă; iară bărbatul ei cu veri premari al ei sântuș a patra stepenă, și acēstă adunare de a 4 stepenă, și nu pōte fi într'ensii amestecăciune nuntel, numai de nu vor fi până la mēsură a șaptea stepenă, nice nepotul muerii mēle nu pōte lua fata surori-mea, că mătușă mare se chēmă ce se zice frate și sor; deci

fratele maicē mēle iastem'y unchiū mare și iată iaste a treia stepenă după mēsură, așijderea și sora maicē mēle iaste'm lēle mare; iară vară premare sau vērul premare al maicē mēle, iaste'm unchiū mic și lēle mică; iară de'm sunt al trei veri ori feciorul ori fata ne oprit să se ia cu feciorii a treiloșu'm veri.

Să nescine va boteza un cocon, și'l va lua după fata lui, să se despartă și preotul ce'l va blagoslovi pre dīnșil să se scōtă că finul nasului, după duhul sfânt iaste fiū.

Să nescine va lua o muiare și va zăcea cu dīnsă și după acēia se va spurca și cu sōcra sa, acēa sōcra să iaș și să se călugărescă într'o mănăstire și să slujască lui dumnezeu pentru sufletul ei; iară acel bărbat să petreacă cu muiarea lui și să robescă drept acēle pēcate în 15 ai; să ia certare de la duhovnicu sēu.

(91) Nu se cade în postul cel mare, pomenire mucenicilor nice botejune, sau cununie, numai sâmbăta și duminica, să se facă pomenire sfinților, și morților, și botejune; iară de se va țempla vre-o tēmere de mōrte, ore fa ce zi să se boteze coconul.

(92) Învațară săborul sfinților apostoli, și sfinții pre ugodaicii părinți; a treia nuntă să nu fie; ore ce preot va sci acēsta și va blagoslovi a treia nuntă, să se scōtă de în preoție.

Ore cine nu va face feciorii cu muiarea lui cea de întâii nice cu a doa, acēla să se lase de a se mai însura, să iară muri lui și a doa muiare, să petreacă așa lui dumnezeu întru curăție; iară de va fi încă de 35 de ai crescutul lui; și se va însura iară a treia ori, unul ca acela să aibă pocănie 5 ai; și după acēia să se pricețuiască; iară de va fi finēr, de 30 de ai; să aibă pocănie 3 ai; iară de va fi de 45 de ai sau de 50 și va face acēsta, unul ca acela să nu'l priimescă sfânta și cinstita biserică lui dumnezeu ca pre un înșelătorii spurcat și să aibă certare cu 7 ai; în pocănie mare să se pocăiască și la sfințele pasci să ia pricețenie, iară de va cuteza vre un preot să'l pricețuiască până nu'ș va umplă pocănie până în 7 ai acēla iară să începă a se pocăi ca să'ș umele 7 ai; iară acel popa de va face acēsta cu scire, acēla să se oprēcă să nu slujască în ore câtă, vrēme, că nu se cade preotului să fie batjocoritorii lui dumnezeu.

Cine nu grijasce, și obidlasce tocmēla sfinților săborul lui a totă lumea purtătorii de dumnezeire părinții noștri, cēlia ce le tocmiră și alcătuiră cu duhul sfânt, și săbor dentru totă lumea, și ș'alte săboră dentru bisēl recel mari și dentru polate împērătesc ce e la o vrēme se adunară în lăuntru în cetatea lui Constantin sfinții părinți, și întru bisērcile cele mari despre răsărită, în cetăți mārte și de acēsta scriseră pravilă forte cu nevoiță și cu rāvne și cu jelanii sufletului pentru a-

adeverita pravoslavnică credința creștinescă cēlia ce o credem și o mărturisim, că cu ajutoriul și cu putērea și cu facerea duhului sfânt, acēstia tōte le tocmiră și le ziseră, și le puseră, iară cine nu le va credē și nu va grijii de acēstea anathema, r'p.

Să fie la scire, că ore cine va lua muiarea frățini-mieș și va avea acēa muiare fată de alt bărbat, neputință-mi iaste mie a mārta acēa fată, nice fata cēlia ce va fi dentr'acēla fată, ce se zice nepōtă de cumnat, ce au fost născută de alt bărbat.

Să nescine va face prēcuvie și va despărți muiare de bărbat, și va vrea să o ia pre dīnsă muiare, de o va lăsa acēl bărbat al ei de întâii și acēla să o ia pre dīnsă, ce să nu cūteze niminea al cununa pre dīnșil, că o nuntă ca acēta o gonēscē departe sfântă biserică lui dumnezeu, că iaste spurcată și cum se cade pocănie.

Învățăm, cine va fi tălharii fost sau fur, sau eretic, și va veni la pocănie, cade-se de pūrurea preste tot anul al' ispiți pre dīnsul, și al' invăță și al' întreba, at dōră cum va iară fi bagă vrăjmașul la inima lui acēl lucru rēu de întâii, și așa să vie curat cătră sfânta pricețenie, ca să nu'f fie mai amar acēlu și cēlu ca cel pricețuiasce pre dīnsul, că dumnezeirea spre spāsēnie și spre perire iaste omului, improprie cum vine nescine și se apropie cătră acēsta, ori după destoinicii, ori după nedestoinicii.

(94) Ore ce călugăr fără de nice o nevoe mēge unde va, sau ne trimis de niminea și va mēge și să va întreba de credință ori în ce chip, și de acēsta va fi gālcevă niminea ne voindu'l, unil ca acēla să aibă pocănie. Ce nice să fāgăduiască ceva a om mirēn în lume, nice să judece, nice să fie mărturie de vre un lucru mirenesc.

Preotul de se va ținea în curăție, acēla să nu aibă în casă lui, nice cum muiare, nice strină lui nice rudenii numai muma sau soră, sau fată; iară de va face acēsta de nescința lui acēla să se cērte de la episcopul și de alții clericosului, și să gonēscă den casa lui acēa muiare; iară de nu va asculta el să se scōtă den preoție.

Episcopului să nu' vie vre o muiare nōptea, nice sângurā întru ascuns de pururea să vie cătră dīnsul muiare; iară de va începē episcopul a face acēsta să se scōtă. Episcopul, sau mitropolitul, sau patriarhul, ce el de turma lui nu va grijii și nu va umbra, de pururea întru șinutul lui să întrebe tot creștinul, și nu' va certa, și nu' va invăță, mai chiar și mai vārtoș cum i se cade lui și să întrebe și să invēte tot preoții și pre diaconi, și pre ceteși, și acēsta nu o va face arhiereul ori cum, să se scōtă den cinstea lui; nu se cade unil ca acēla să pască turma lui dumnezeu.

Învățăm fieș ce judecătorii să asculte de totă judecata episcopului, ca să nu mārhnescă bisēreca lui dumnezeu ce iaste județul episcopului cum s'au tocmi să alēgă bisēreca; iară sunt și alți judecătorii, ce n'are putere spre dīnșii episcopul, ce împērății și boiarii după dereptatea și adevēr; însă pentru îndireptarea cea mai bună, și pentru adevērul cēlia ce iaste, de multe ori și județul împērătesc și boeresc se dea supt putērea bisērcii; că iată cum s'au tocmi de sfinții apostoli, și de o godnicii purtătorii dumnezeirii părinți, că și împērăților, și boiarilor le iaste județ bisēreca lui dumnezeu cea sfântă de tōte tocmēlele cēlia ce ore când li se țample; drept acēlia și alte îndereptări multe ce li iaste a să înderepta și a se întreba de sfânta bisēreca lui dumnezeu; zis fu cu duhul sfânt a tot episcopul mare și mic, multe întrebări și cercări cu săborul să fie destoinic cum se cade episcopului; unile ca acēstia să rēdică pre episcopul; fieș ce episcop ce nu va avea dar nice cuvinte dumnezeesci, nice să se priimescă la episcopie ca unil ca acēla a pasce turma cea grātōre, și sfânta bisērica lui dumnezeu a o înderepta nu pōt, ca să nu se piarză și pre sine și altora solitorii se le fie întru peire.

(95) Feciorul tătini-sēu nu se cade să i mărturisescă ori de ce lucru, nice de rēu, nice iară de bine, așijderea și tatăl fiu-sēu; că u-nora ca acēstora, nimina să nu le ia credința.

Ore cine va vrea să'ș aducă mărturie de ore ce lucru lui'ș, acēla să nu aducă de în rudenii lui a mărturisi, ce strin; iară rudenii lui nimina să nu o credă; iară să aducă de tōte mărturiile, să nu mai multe încal trei, ce întâii să li se jure ca să le spue adevērul și după acēta să i mărturisescă; iară mărturiilor li se cade să fie așa cinstii, și cu bună smērenie și să fie cu tēmerea lui dumnezeu, cu lucrure bune, că unil ca acēstia se tem a se jura și mărturisesc adevēr; deci unil ca acēstia se cade a i credē.

Fieș ce episcop să n'ahibă putere a opri pre niminea de la sfânta pricețenie, până i va fi la aratare înaintea tuturor poviaseta greșalei lui, și să se judece lui de tot săborul tocmēlelor înaintea a tot clirosul, să desfacă cărțile cēle dumnezeesci sfânta pravilă.

Episcopul de se va scōte dentru episcopia lui pentru ore ce lucru, și iară va șēdea acēla și va începē a da mită, ca să ia iară episcopia lui cu mită, unil ca acēl episcop să se gonēscă dentr'acēla cetate unde petrece, și cēlia ce i umbra lui și'l pun și acēla să se rușineze ca de nisce de netrebă, și după acēla acēl episcop să se ducă într'o mănăstire ore carea de ascultare igumentului, ca de va fi greșit ceva bisērcii lui dumnezeu întru episco-

pie lui, acela iară întru acea ascultare să se curătească greșalele lui.

Așijderea igumenul să'y socotească lui unile ori într'un chip, altele ori într'alt chip, că se cade a'l mângăia pre dînsul și a'l cinsti.

(96) Ore ce preot e dentru cei de cinst și cre-dincios bun și se va înșela, și pentru ore care plată va mărturisă mărturi' mincinoșe, învă-țăm acestuia să se delunge de dumnezeiasca slujbă 3 ai, și să mîergă într'o mănăstire, și să se desfășeze cu călugărul, și să slujască cu frații mănăstirei doao zile, sau 3 săptămâni, iară întru biserică până va fi cu călugărul, până va umplea 3 ai, și să'i iarte lui greșalele și iară să mîergă la cinstia lui.

(97) Ore ce muiare se va vedea de ore cari, că pre bărbatul ei l'au pierdut cu otravă sau cu alt ore ce, acela să se cerce, ore iaste ade-văr, decîtă să se dea muncii, și jăhuită să fie avuția ei, și mai înainte până nu se va sci cu adevăr, niminia să nu o vatemă pre dînsa.

(98) Nu se cade nice se destoiasce pre om a'l osândi ori în ce chip, de nu se va forte scula spre dîns, multe mărturi' să mărturisă, la arătare și la adevăr de greșala omu-lui aceluia, și atunci să'l judece după toc-mela bisericii; iară să nu îndrăznescă cine va cu fre o pohtă a lui a'l judeca, sau a'l o-sândi și să'l tragă și să'l apuce; că cine se va bucura de un lucru ca acesta, să fie lepă-dat ce se zice anetema.

(99) Ore cine va afla fre o robă, sau slo-bodă ce fără de voia ei o va nevoi, sau o va amăgi cu ore care sfet drăcesc, și va vrea să o înlōrcă dentru creștinătate întru ore care e-res, ce se zice într'o împărechere, unii ca a-cela morții să se osăndescă, ca nesce vrăj-mași ai lui dumnezeu, și ai creștinilor.

(100) Cine va fura vre un om al ore căru'i sau cucon al ore căru'i și'l va vinde, mîinile lui să se taie.

(101) Preotul să nu se jure fieș ce jurămănt, nice mic, nice mare, nice cu voe, nice fără de voe; iară de va face acesta să se scōfă.

(102) Ore cineș va afla muiarea lui pré-curvind cu alt bărbat, și'l va ucide spre mōrte, acela să se gonescă întru gonire, ca un nemilostiv și drac, și jumătate de aveya lui să ia bisereca cea mare.

(103) Fieș ce arhieret ce va mănca însuș dobănda țarcovnicilor, iară clirosului nu i va da nemica, să'l rușinezé pre dînsul înaintea arhieretilor și a hotariilor.

(104) Cine va fura ceva curund, și iară se va afla să i se ia lui doao ori, iară de se va afla după patru cinc' luni, să i ia lui de trei ori, iară după un an să ia lui de patru ori.

(105) Cine va săpa gropă și morții creștin i vor dezgropa unii ca acela să se dea pre o-sănda.

(106) Ore cine va sili da nevoe o muiare sau o fată ore care spre spurcăcinne; iară încă nu o va spurca, să i se dea aceluia 40 de toiage, iară de o va spurca aceluia tot ju-dețul cela ce am scris mai înainte să i se ju-dece lui.

(107) Preotul de i va face muiarea lui pré-curvie, acela să se călugărescă într'o mănă-stire, și să i se ia den zestrele ei a 3 parte, iară doao părți să se lase feciorilor ș de va fi născut; iară de nu va avea cucon, acela să i ia jumătate den zestrele ei, iară ia să se că-lugărescă; de nu va vrea să se călugărescă, ce va vrea să înble așa slohodă; iară ace-l popă să nu'l dea den zestrele ei nice un par, iară de va vrea popa iară să o fie el să se lase de leturghie.

(108) Nu se cade a se cruța nimenea de mōrte, cine nevoiasce de nevoe spre spurcă-cinne de nevoe întru curvie, ori fată ori mu-iare măritată, ori călugăriță; și așa cine va spurca cu sila, iară încă de nu o va spurca pre-dînsă și'l vor prinde să'l bată cum am zis și să'y taie nasul.

(109) Călugărul de ș va lăsa călugăria lui și va mērga la lume; să'l prinză episcopul, și să'l lege; și să'l slobozescă în mănăstirea cla- în ce au eșit și de va avea nescare aveya a-lui și acela să o lase cu dînsul într'acea mănă-stire; și iară de va fugi de în mănăstire și va lepăda călugăria; iară să'y facă lui așjde-facă lui așa; iară a patra oră, să'l lase să um-ble cum va vrea; și însuși greotatia lui să'y o pōrte.

Călugărul de va fi adus ceva într'o mōnas-tină și va da bisericii; și iară va vrea să iasă dentr'acea mănăstire într'altă mănăstire, sau într'alt loc; să nu i se dea lui nemic dentru aveya lui; numai cei vor fi cruțat frații pen-tru dumnezeu; numai să'y dea acela pentru dumnezeu, și pentru luhov, ce să nu iasă de la postrigul lui fără de o nevoe mare.

(110) Cine curvesce cu dobitoic, să i să taie trupul, ce se zice. mădularul cel de ru-șine, că cu dînsul au făcut fără de legea prea fără de légii.

(111) Ore cine ascunde tălharii, și'l va pi-tula; să nu se judece el de lege, ori furul ori ucigașul, aceluia să i se ia toată aveya lui.

Cine va pune vre un călugăr în mănăstire de slujbă ore căru'i slujbe, și nu o va face pen-tru dumnezeu, ce'l va sci pre dînsul furând și străngându'și lui ceva, pre acela să'i ia frații de în casa bisericii, și să'l rușinezé înaintea tuturoră pre acel călugăr, și să'l ocărăscă și să'l mustre.

(114) Cela ce nu iubescă la omeni, 2 ai să se pocăiască și metanii câte 36 de zi.

Cine răpescă muiare, și cea ce alérgă cu dînsul; 3 ai pocaanie; și metanii 36 în zi.

iară popa cela ce'y priimescă pre dînsul, să se gonescă de la biserică, și de leturghia 1 an; și metanii o mișă în zi.

(115) Cine va mănca pîne și vin, și se va pricestui să se pocăiască, 1 an, și metanii 15 în zi.

Cine va lua certare de la duhovnicu sēu, ca să nu se pricestuiască, și se va pricestui să se despartă de biserică, în 3 ai, că se cade cela ce'l légă să'l dezlege; iară de'l vor lega alții, iară alții să'l dezlege; de se va pocăi să se priimescă la pricestenie, că scris iaste, cine va veni către mine, nu'l voiți scōte a-fară.

(117) Ore care om, sau muiare și va lăsa duhovnicu-sēu fără care vină și se va ispo-vedi la altul, să se despartă de biserică cu cela ce'l priimescă pre dînsul; că grătasce în-vățătorul mieu Pavel, și mărturisitorul bi-sericii; să ați avea o mie de dascali, ce nu vē sunt toți părinți; iară tocmela lăsarii lui sunt acestia; de va fi Eretic, sau curvariū, sau mă-ret.

(118) De va lega preotul pre un voinic; și voi-nicul se va încinge cu armele lui; de va lega pre preotul, iară mai înainte până nu se vor extă unul de către altul, nice anul să nu se dezlege de în legătură; iară voinicul de va trēce dezlegaria preotului, să se pocăiască; așa și preotul de va fi prost; pentru ce că voinicul cel de întâiu, iaste preotul, că dumnezeu iaste mai pre desupra de toți și slugile lui sunt mai de cinst de toți mirenii; iară preotul iaste dezlegătoriu întâiu, să se fie de leturghie, în 15 zile, că au rēsipit învățăturile sfinților pă-rinți.

De va întâiu lega voinicul pre preotul, să nu se asculte, iară acela să se despartă de pricestenie, 1 an.

(119) De va blăstema preotul pre o muiare, și muiarea de va îndrăzni împotriva lui de va blăstema pre preotul, anathema să fie; iară după vrēme de'l va pārea rēu 3 ai să se pocăiască și metanii câte o mie și cinc' sute.

(120) De va blăstema diaconul pre preotul sau poddiaconul, sau cetetul, se nu se asculte ce să'y bată pre dînsul cu legea învățăturilor bisericii, de 12 ori ca pre nisce slugi mai mic ale preotului; iară de iaste învățătura lor de la arhieret să'y priimescă pre dînsul.

De va șēdea diaconul și va blagoslovi pre preotul, să se părăsescă den diaconia lui în 6 luni, ca un neînvațat, și facă în zi câte 100 de metanii; că se închipuiasce iudei ce el sēzu cu învățătorul, și cu apostolul cei mai mari întâiu's întine mânia în solniță.

(121) De va șēdea omul mirēn, și'l va bla-goslovi popa, să i se oprēscă lui să nu guste vin și unt, în 3 săptămâni, și metanii, câte 100 în zi.

(122) Preotul cheinat la pomenirea unu'i

sfânt ore căruia, și nu se va indeletnici să mērgă, ce va mērga și va blagoslovi numai cu învățătura lui, de va fi un bētrān cu bună smerenie să grăiască de bine, el să grăiască ori diacon ori cetet, că și domnul nostru Is. Hs. mulți den apostoli nu avea preoție ce în-văța de boteza.

(123) De va veni un cocon spre mōrfe; și vor cōtina părinții lui pre preotul să'l boteze, și de negrija preotului va muri nebotezat, a-cel pēcat iaste pre popa; iară de va grābi preo-tul și daca va veni iată'l va afla spre mōrte, să'l stropescă cu apă de la f'ro ieramiu, și să ce-tēscă mōltvele spre dînsu cele de botez, și așa cu dumnezeu iaste botezat; iară de va muri nebotezat cu negrija părinților, acel pēcat în-șiși acela'l iast; deci să aibă pocaanie 2 ai și metanii, 36.

De va muri coconul aprōpe de părinții lui și nebotezat, de trei zile, să aibă pocaanie 6 ai; metanii 500.

Iară de va fi botezat și se va sugruma între ei 3 ai; metanie 300.

Muiarea ce va face fre-o pacoste coconului ei, ce se zice de va cădă vre într'o nepuință rea; să se pocăiască 1 an; și metanii 50. Mue-rii cei va cădă coconul cu nesocotința ei, dentr'o nāltime ore caria și va muri; pocaa-nie să aibă 2 ai; și metanii 150.

(124) Muiarea ce ș va bate coconul ei; și de nāprasnă va muri; 6 ai și metanii 150 în zi. Muiarea ce va nasce, și de ș va sugruma fe-ciorul ei, până la mōrte să se pocăiască, luni miercuri, vineri; numai pîne și metanii câte o mie. Ore care muiare va bea erbi, să nu nască cocon; 7 ai și metanii 200.

Muiarea de va încēpe, și nisce fermece ore-carele va bea să se scură; să se lēpede încē-peria dentrānsă ai 8 și metanii, câte 367; iară de i se va tēmpla ei a muri să nu se îngrope.

(125) Muiarea ce va fermeca striinii și pre ai ei; ai 9 metanii cinc' sute în zi.

Muiarea otrăvitoare până la mōrtea ei să se pocăiască; și metanie câte un tunērec în-tr'o zi.

Striga în 7 ai; și metanie 400.

(126) Muiarea de va zice preotului un cu-vânt rēu de rușine, să se de biserecă 3 ai go-nescă.

Muiarea de va învăța pre popa de letur-ghia lui, sau de ciasurle cele ce'i sunt lui fă-găduite, de va fi forte tinēr; iară ea va fi înțe-lēptă, iară de'l va învăța și de putere, ori să se părăsescă, ori să se despartă, iară de se va pocăi 6 luni să se pocăiască și metanie 1000 în zi; așjderea și omul ce va birui supt această putere; așjderea să se cerce.

Deci pentru ce de'nceput omul și muiarea-i-ai făcut dumnezeu, ca lumia să viāze lui's, șioci-na lui. datu-s'au muierii o tocmela ore caria a se vedea, ca diinsă în tōte lunile vēzutele la a-

rătărele face încerpă ce iaste; ca nu cum grăesc ore carî; că muiarea ispitescă nasce-rea de la om; iară de la muiare nu iaste nemică, iară să arată ce iaste că sânge priimește de la muiare, celor se chemă amestecarea sângelui, și trup de la om, ce ei se chiamă și trupeni.

Deci că intru lege vechă fu zis, în 12 zile să se ferescă bărbatul de muiare, ca să se curățescă să nu se spurce; iară noi mai chiar am ales până așa sau până a opta curăție deplin învățăm a ascepta, ca, să facă nespurcaciune ba să nu fie, pentru ce că totă face-rea lui dumnezei iaste bună și nemică nu e dea lepădarea, ce noi mai mult pentru curăția și pentru adunarea sfintei bisereci și a le- turghiei și a priceștenii.

Iară învățăm după tocmela ce au muerile afară de biserecă să stea 8 zile, afară den privdorul bisereci 3 zile, în lăuntru în 5, ca să nu ș smintescă dumnezeirea.

(127) Călea ce vor avea așa și vor vrea să intre în biserecă sau va intra, să aibă pocaanie 3 al, să nu se priceștuiască și metanii 100 în zi.

Ore ce muiare va intra în biserecă, și acolo i se va vede: tocmela ei și de va sci intr'acel cias și va eși păcate n'are; iară de se va înțelge și va petrece pentru rușina omienilor, și va lua și anaforă, să se despartă de biserecă și de priceștenie 6 luni și metanii 50 în zi.

(128) Muiarea cea ce i se va părea a se ținea de cătră bărbatul ei de tocmela trupului și va merge bărbatul ei de curvi ori cu o muiare ori cu dobitoc cum se va arăta după vina lui, și acel păcat spre muiare se întorce; drept acia învățăm cine va vrea să se ție cu voia bărbatului ei să se ție, și omul așj-derea și el cu voia muerii lui să se ție; ca să nu fie ținere lor întru greșală, deci acăstea așa li se tãmplă lor, ca călea ce curvesc și ca précurvarilor, și ca celora ce cu dobitoc- cele au păcate.

Povest de un preot.

Că am aflat o poveste așa; iară s'au tãmplat de o am socotit, și o am și scris; un preot ore carele era într'un oraș și avea muiare; ce era și tineri amândoi; și ajunseră până în sãmbãta cea mare sara, și tôte după tocmala praznacului gãti preotul, și sãra se culcã în pat cu muiarea lui; iară îi veni lui rãzhoiul de la dracul cel de curvie; vru să se amestece cu muiarea lui, iară ia nu lãsã; deci se sculã și veni și fu cu un dobitoc, și nu scia muiarea lui; iară strãlucind sfãnta duminecã a pascilor, și făcu utrãnia preotul; făcia și le- turghie și era cu dinsul toți omienii; iară după rãdicarea pãinii cel dumnezeesc și după priceștenie, noorã de paseri în multe chipuri ce

mãnca sânge, cãzurã inprejurul bisereci; ca- nisce porãri ore carî i se întâmpina de pre u- nã, și arunca arme; și omienii fôrte înbiserã u- șile țare; iară înlãuntru sta omienii și muerile, și dacă se dede sfãnta priceștenie, auzi preotul; și vëzu ce se tãmplã și zise, greșala mea iaste și a namea; acest întunec de paseri pentru mine veni; și spuse înaintea tuturor omienilor; și așa strigarã toți omienii și muerile, și deschiserã porța cea mare și eșirã, și nice u- nul nu fu vãfãmat de paseri; și așa toți omie- nii eșirã, iară mai apoi de toți și muiarea. preotului începu a eși, și încã fiind între ușe- o rãpirã, și pre amãruntului rupserã trupul ei cu oșele, și intru gurilelor l' luarã de zbu- rarã. Acestã prea slãvitã vedere ni-o spuse noua preotul cu scripturã cãtre folosul nos- tru, drept acia se cade cu luare aminte tãtã- sã se facã, cã nu într'o pãrere bunã întru hã- leșugul pãcatului sã fie.

(129) Muiarea mai nainte pãnã nu se va curãți, de tocmela ce i iaste ei, prescuri sã nu facã, nice sã se atingã de dinse nice in- tr'un chip.

Cine ș are tocmela ei, și va ajunge la sfrãșitul morții, priceștenie sã i se dãruiascã ne- oprit.

(130) Muiarea dacă va nasce și o va ajunge sfrãșitul morții, sã i se facã molitva și sã i se- dea priceștenie, și de va boli și iară va fi sã- nãtãtã 40 de zile sã se postescã și în 50 de zile sã se priceștuiascã și sã facã în tôte zi- lele cãte 40 de metanii.

(131) Cine va piarde ceva al lui și va chema vrãjitoria de o va întreba 4 al, sã se pocã- iascã, și metanii 66.

(132) Cine porã farmece și erbi la grama- zii lui, are parte de slujirea bozilor, iară de- le va lepãda de la dinsul sã se priimeșcã la priceștenie; iară de le va tot purta acăstea, după învățatura de nãtãti și după a doa, și de- nu va vrea sã le lepãde de la dinsul, sã se- despartã de biserecă.

(133) Cine cumpãrã ceva și o farmecã spre- ferintã, sau sã se socotescã pre sine, sau cu- vinte de la proroc mincișoi, de la cea ce ș- bagã serpi pre în sãnurile lor, vrãjitorii se- chiamã și înșelãtorii de omienii, ce pre dinși i- fruntãzã domnul și dumnezeul nostru de le- zice: socotiți-vã de proroc mincișoi, ce vin- la voi întru haine de oșe, iară den lãuntru sunt lupi rãpitori, deci ori sã se pãrãsescã, ori sã- se despartã de biserecă.

(134) Cine ș adapã feciorii lui dentru acãle- cuvinte; de nu sunt creștini nu le e pãcat, iară de sunt creștini 1 an sã aibã pocaanie și- metanie cãte 36.

Cine va fura sfãnta, ce se zice cãrți sau și- vasele bisereci și fura, pocaanie 2 al, și me- tanii, 150 în zi.

(135) Cine ia luminã și tãmie, sau zavãsde-

pãnzã ce se aduse cãtre credința bisereci, post 1 an, metanii 50 în zi.

(136) Cine ia dobitoc ca să mERGã la lucru de la vecinul lui, de se va tãmpla a muri do- bitocul, pãnã va merge la loc, pãnã unde i- iaste a l' pune, sã nu fãia lui nemica, iară de l' va pune și încã va merge și i se va tãmpla lui a merge și va muri, sã i ia lui jumãtalã den preț.

(137) Ore cine va lua ceva, de la de aprõ- pele lui de trebã lui ș, și l' va ținea ca al lui, iarã acela l' va uita, acãsta nu iubescã direp- tatea cum au zis dumnezeu. Iubescã de aprõ- pele tãu ca pre însu l' tine, și iarã învațã vrã- mașilor tãi nu de rãu drept rãu, iarã mai bine a le face bine, deci unii cã acăstea de vor spune, ce au luat sã întorcã, și sã se pocãia- scã în 6 l' ni, metanii o mie 500 în zi.

Ore ce muiare va fura de la vecina sa tort sau fuor, sã aibã pocaanie în 5 al, metanii cãte 50 în zi.

Cine e meșter nu învațã să fure, iarã cine furã 1 an pocaanie, metanii 50.

(138) Cine mõe de fõme în postul mare sã mãnãnce carne, și sã aibã pocaanie 3 al, și metanii 150; iarã de va gusta hrãnzã sau oao intr'acel post mare 2 al sã aibã pocaanie, me- tanii 66.

Ore cine se va spurca în luna branzei cu carne și în luna de nãtãii de hrãnzã 4 al sã se pocãiascã și metanii 300.

Ore cine sã va spurca cu neștiință în pos- tul cel mare pocaanie 1 an metanii 36.

(139) Preotul de va vrea sã facã leturghie și va cãdea întru sãblaznã dece de l' va fi lui pohtã spre muiare nu i se cade lui sã letur- ghiescã, iarã fãrã de pohtã sã cãnto ce in- tãitã sã citescã psalom, 8 noa' ashat k' e decia c' rai k' e n' noa' ashi, n' r' u noa' ruzme, de 24 de ori, și metanii 100, și așa sã slujascã.

Preotul hețiv, ori sã se pãrãsescã ori sã se izvrãiascã.

Preotul curvariu sã se pãrãsescã de letur- ghie. Preotul ce face précurvie sã se scõțã.

Preotul ce va bate în palme și va juca ori sã se pãrãsescã ori sã se scõțã.

Preotul malachian ce se zice cã ș face sã- blaznã cu mãna, sã se pãrãsescã de leturghie un an și metanii cãte o mie în zi.

Preotul de face leturghie și se va urã cu cine-vã sau va avea vre o vrãjbã. sã se pã- rãsescã de leturghie în 60 de zile.

Preotul de se va afla cu o fatã, și l' va strica curãția ei, și o va avea muiare, sã se pãrã- sescã de leturghie, pãnã va da fetel bărbat și după acia sã se pocãiascã, în 3 al sã ș to- pescã trupul lui cu postul și cu rugãciunea și sã ș ia meserãrea lui de se va cãlugeri, fiind dumnezeu în delung rãbdãtoru, de iarã pre- ceia ce greșesc, și pãnã la sfrãșitul vieții lui sã robescã cu nevoință lege sã i se tocmescã lui

post nepãrãsit zioa, și nõptea și sã facã me- tanii 300 în zi, fãrã sumbãta și dumineca.

Preotul de va spurca soru-sa, sã nu fie preot. Preotul de va spurca patul tãtini-sãu închipuiascãse lui Avesalom, și sã se pocãia- scã 10 al.

Preotul de va spurca patul socru-sãu, sã se scõțã den preție.

Preotul ce ș va spurca vara premare sau a- doa, sã se scõțã de în preție, și sã se pocã- iascã; sau de va spurca și a trea varã pre- mare, sã se scõțã.

Preotul vãnãtoriu sau va pune cursã, și va vana paseri, 3 luni sã nu leturghiascã, și me- tanii 100; cã nu se cade preotului a ucide, sau a junghia vre o fiarã ceva, mãcarã de l' va fi lui și vre o nevoie mare.

Preotul de va scopi ceva de în fier, ori sã se pãrãsescã ori sã se scõțã.

Preotul cela ce vrãiasce, sau merge la vrã- jitoriu, sã se scõțã.

Iară acãsta nu sunt prõste, nice sunt scrise de țaleș, ce dentru dumnezeescile scripturi ce puserã mãrtarii legiute în lege puserã, cum și preotul de despãrtã chipul și cã- lugerii de la mirenia omului, așa și lucrurile cele bune mai cu asuprã am învãțat a se in- diredia, cã iaste scris cã de nu va mai co- vãrși mai mult diriptãtia vãstrã de cãt a fa- riseilor și a cãrtularilor, nu veți intra înpãrã- ția ceriului, cã preoții și cãlugerii de cãlea ce li ce cade lor începe sã lucrãze, cu putere ei pier; cã nu e minciunã ce s'au zis cã nevoie iaste bogatului a intra înpãrãția ceriului; cã nu iaste preotul sau cãlugeru ca un puternic sã vițuiascã, sã au preoții și muerii numai pentru curvia le iaste zis; drept acia iaste scris: cea ce petrec în lume numai acestora le iaste tocmit, sã petrecã cu muiarea și co- conii cu lege și sã mãnãnce carne; iarã de altele ca și cãlugerului i trebuiasce; iarã tôte li se cade lor bune și mai multe sã ție de cãt cãlugerului, și se ispitescã sfintele cãrți ca sã alegã partea pãcatelor dentru adãncãria va- lurilor, și sã nu petrecã întru grija cestii lu- mi și sã umble așj-derea și de cãlugeri și de puternici fu zis și de îndereptãria omului ce- lui mirãn, sunt cãderi cãlugerilor și indirep- tari cãlugeresci; sunt cãderi omienilor celor mirãn și indireptare omului celui mirãn, bo- gãția iaste și mãrire, și petrecerea cea bunã, iaste ogodirea trupului și strãnsõre multã, și, haine moi în tôte chipurile, ca l' ageri, și tru- puri bune, și în multe chipuri de frumusețãri pãr înfrumusețat, ș' alte grijã ale lumii și a- veri, ce într'ense decã intrã cãlugeru el se piarde; iarã îndereptarea cãlugerescã; iaste nestrãnsõrea averii și fãrã de marire, tãcã- rea, plecarea, dragostea, rãbdarea, hãndã- țelei, ținerea cu haine prõste de lãnã, de tã- iare pãrului, și ș' alte grijã ale vieții, ce in-

tr'ense deca vine omul mirén, i se pare cădere mare, și dosedése forte, cum și sugrumării se găsece pre sine; drept acéia proste cuvinte ni se par, a fi și ușorâ legea am dat pentru ce că den mare păcate fieș carele scie ce rēu fac; și se osândése pre sine de află iușorare ca și lameh; iară denru greșale micl, nice la minte nu' iaste că cade cum și picăturile de plōe ce se adună de fac rēu mare; așa și greșalele cēle micl dēcā se adună duc întru rēul matcel focului, cine nu se căiasce de dinse cum se cade; decj se cade a se osteni ca să te izbăvesci de dinsele; ca de un păcat ce ne iaste noao zis, la dumnezeiasca botejune, ce să ne aflăm cu adevēr ispovediți, că zicem că ne lăpădăm de satana și de tot lucrul lui, și de toți angerii lui, și de tōte slujbele lui, și de tōte purtările lui; decj lucrul satanel iaste acesta, uciderea, prēcuvrie, ș'altale ce's în chipul acestora; iară angerii satanii sunt tōte hitlénile drăcesci; iară angerii satanei hitlénă ce iaste în partia idolilor celor fără de suflet, ce aprind luminări și cădesc, la izvōră și la răuri; purtările dracului sunt acēstea, jucrăli cēle pizmașe, și pre amēruntul, și vānările, plesnetele și alăutele și cāntecel mirenești, și alte rēotăți cātă sunt într'acest chip, sunt purtările drăcesci, ce de dinsele se rōgă prorocul de grāiasce cătră dumnezeu să' izbăvescā: întorče ochii miei ca să nu vază de cēle deșarte, și întru calea ta inviază.

Decj să le ferim cu adevēr tocmēlele lui dumnezeu, și ale sfinților apostoli, și ale sfinților părinți, ca făgudintele lor cēle bune să le dobândim, ce într'ensele doresc angerii a se pleca; pentru ce că nu ne grijim noi, de nevointa cea mare și de durere ce ne iaste înainte, că cēlla ce au aci cea sfrășit, iară acolo fără de sfrășit, și sunt neîmpușinate, ce pre dinse tōte să fie noao ale dobândi, cu darul și cu iubirea cea de omeni a domnului și a păstoriului nostru Is.Hs., ce cu dinsel taiful mārire; iară de preună și duhului sfânt, acmu și pururea și în vēc pānă în vēc amin.

Învățătura Sfinților părinți, de călugeri, și de preoți și de cēla ce sunt mai mari, de plecare întregă și de multe chipuri de păcate, învățătura sufletului de folos și detrebuinta păstoriului, de fieșe păcate ce s'au pus de cureție, și de dobândirea sănătății.

(140) Pentru ce că ore cari fără de scripturi în multe chipuri tocmiră lege, ce în multe chipuri de păcate ce se află nu tocmiră asemēnia să fie pre îngăduința sfântului săborului nostru, să le dea scripturii, cum se va cădla fieș căru certare ce li se va tēmpla așa; di-

rept acéia cu socotiră minți nōstre și cu învățătura cu grija auzului vē plecași

Cela ce iaste întru sfinți îmbrăcat cu chip ingeresc, și petreče întru mănăstire supt tare mâna lui dumnezeu mai nainte și igumenilor, nu se cade cu cuvântul a se grāi al mieu sau al tēu sau cēta sau cēia, că a 5000. de mirēni ce era în zilele apostolilor ore căni, tot ce avea le era de preună și niminea nemic nu grāia că ias e al lui, sau mai vartos ceia ce petrec în mănăstire nu li se cade a verea lor să fie a lor; și străinsōrea pacostel lor și fără de înțelegere va petreče pre mijlocul lor, ce iaste al mieu și al tēu, sau cēta, sau cēia că ore unde sunt cēle plēve semenate de dracul, unile ca acēstia întru mănăstire se arată pre sine cēla ce se arată fieș carele, că iaste avēria a lui; nu se cade acēii mănăstirii să fie, și să se chēme mănăstire, ce adunare tălharēsca, și furj cēla ce spură sinta, și lucrători de tōte rēutătile, și hitlensugurile; drept acéia se chēmā mănăstire; ce se zice viață de preună, ca să aibă ce e a lor tot de preună și învățaturile cēle ce's cu dumnezeu al nastavniciului lor, să petreče întru înțeles și întru cuget și să plece lui, și să' asculte spre bine, și așa se cade a petreče, să aște rēpaos și spāsenie.

Călugerul ori ce lucru va face mare sau mic fără de învățătura igumenului, cumi ară fi iară de mare cinste acel nemic să nu' crute igumenul acel lucru, pentru ce că e făcut fără de învățătura nastavniciului, ce să' arzā. și cu blagoslovenie să începā autl.

Ore ce căluger va grāi cuvinte curmeziate igumenului sēu, să' gonēsca den mănăstire, să iaste și înțelept și cărulariu, că este ca o oae bubōsā, ca să nu umple și alte oi de hube, că de vor grāi bētrāni cuvinte curmeziate, dară igumenul cum va învăța pre cef tineri să se cucerēsca igumenului și să i se plece.

Ore ce căluger va apuca un lemn și va lovi pre igumenul, să i se tae lui mâna; pentru ce că iaste putēric pre sfinții părinți.

Ore ce căluger va fi oprit de igumenul lui, și va opri și acela pre igumenul, să' scōtā toți frații de în mănăstire, că grāiasce că iaste călcătoriu de învățaturile lui dumnezeu, ore cāte veți lega pre pământ li-vor legate și în ceriu, de va fi fratele și înțelept să nu' miluiascā; iară de i vor și ajuta ore cari den frații lui spre acēsta, și acela să se despartā de bisereca. 6 luni, preste tōte sēptēmānile sē facā în fieș carea cāte o mie și 70 de metanii.

Călugerul de va mērgē unde va fără de învățătura igumenului, să se pocāiascā o sēptēmānă și metanii o mie în zi.

Călugerul ce va mânca într'ascuns, să se pocāiascā 2 sēptēmāni, și metanii 500.

Călugerul de va face învēluală și va întinde frații fără de învățătura, să se pocāiascā 2 sēptēmāni metanii o mie.

Călugerul ce va pără pre igumenul, și' va muștra, nu e departe de mânia lui dumnezeu, unii ca acela să se pocāiascā 6 luni și metanii la sēptēmānă 2000.

Călugerul ce's va înfrunta pre igumenul lui, înainte tuturor fraților, sau înainte a omeni mirēni' va ocără, de va fi adevēr de ce grāiasce, periria ocinēzā, așijderea și cēla cēl ascultā pre dinsel cu dulcētā, să se pocāiascā 1 an, metanii o mie 70 în zi.

Igumenul de va cădea în curvie, și nu se va lāsa de acēia, și va sminti toți frații, nu se cade a' înfrunta înainte a mulți, și să' golēsca păcatul lui, ca să nu ocinēze ca blāstemul lui Ham tātāni-sēu, că toți suntem plecați supt păcate, și niminea nu e fără de păcate numai unul dumnezeu, și niminea nu e deplin întru omeni; ce să se adune 2 sau 3, den cef bētrāni și să mērgā într'o chilie, și să' facā lui metanii cu plecare și să' zicā lui, sfinția ta părinte drept acest lucru se smintesc toți; iară pentru rugăciunea sfinției tale lasāte de acest lucru, și așa să' zicā lui de 2 ori sau de trei ori de va asculta slavā lui dumnezeu de acēsta; iară de nu va asculta de acēsta ce mal vrātos cum se cade de acēsta se vor sminti, și se ducā dentr'acea mănăstire, și să mērgā într'alt loc și să mātuiascā sufletele lor; iară acela are putere pre sine dumnezeului sēu să stea, sau să cazā; iară cēla ce stā putēric iaste dumnezeu să' rēdice pre dinsel.

(142) Călugerul preot, ce iaste căluger luminătoriu, de i va fi lui curāre, să nu slujascā într'acea zi, măcarā ce nevoe va fi.

Călugerul preot de va curvi să se lase de popie până la sfrășit; iară 3 ai să se pocāiascā de păcate; așijderea și de va face prēcuvrie.

Călugerul preot de va curvi cu rudenia lui, cu sora sau cu vara premare, să se scōtā den popie până la sfrășit, și să se pocāiascā întru tōte zilele vieții lui; iară după 15 ai, să se pricestuiascā iată de pururea; iară de va curvi cu călugerită, să se pocāiascā 9 ai, iară la fieș ce a metanii cāte cinci mie, iară de va fi cu călugerită mare 12 ai, și metanie la an doao povār; iară de va lepada călugerita și să va face mirēni și iarāși de va veni ore când la călugerie, acele preste puținei ai să se pricestuiascā, pentru mare mila lui dumnezeu și puținea pocaanie; iară după acēia întru tōte zilele vieții lui, să se căiascā cu domnul dumnezeului sēu cu dēdinsel cu drag i-nimā, că acela zice nu voi mōrtea pēcātosului ce ca să se întōrca și viu să fie el.

Călugerul preot de va avea cu mâna pē-

cat ce iaste malachia, să se părăsēsca de leturghie 2 ai, și metanii cāte o mie în zi.

Călugerul preot fur, ori să se părăsēsca de acest lucru, ori să se lase de popie. Ori ce popă ce nu va griji de slujba zilei și de a nopții, sau de dumnezeiasca leturghie, să umple cu frică și cu cutreimur, anatema să fie și să se scōtā.

Preotul de nu va face ori ce după tocmēla sfinților părinți, și praznicele cēlea ce's puse cu lege nu le va cinsti, mai vartos și pre alții i va învăța așa, ce va face după voia lui, unii ca acela să fie lepădați.

Preotul de se va îmbēta după leturghie și va borā, să se lase de leturghie 1 an și metanii 5 sute în zi; iară de nu va fi făcut leturghie acela 6 luni să aibā pocaanie.

Călugerul preot, deș va lāsa slujba zilei lui și de a nopții nu va griji și de lucrul trupesc, să aibā pocaanie, 60 de zile metanii 150 în zi.

Igumenul ori ce sfāt va face cu vre o muiare ori de ce lucru într'ascuns de frați, sau cu conoi, să se delunge unii ca cēla de în igumenie, că nu sunt destoinici unii ca acela.

Igumenul ce nu va petreče după legea lui dumnezeu, și după tocmēla sfinților părinți, ce după voia lui va petreče, și nu va avea pre toți într'un chip ce unuia i va da ceva, iară altuia den frați nu' i va da, și pre unii va iubi, iară de alții va începe a nu griji, unii ca acela sunt departe de dumnezeu și de dragostea lui; unii ca acela să scōtā den igumenie.

Eclisiarhul, ore ce cu negrija lui va greși și va face un lucru al bisereci ori ce cu nesocotință, ori para eclisiarhul, să facā 300 de metanii.

Ore ce frate va sparge o candilă 8.

Iară de va fi cu negrija eclisiarhului lāsāt bisereca ne māturatā în 2 sēptēmāni sau candilā nespālātā, să se pocāiascā în 3 sēptēmāni metanii 500 în zi.

Iară cu negrija eclisiarhului de se va rēsturna ce va den vasele bisereci și se vor călea, ori carte ori ce de trēba acēia să se pocāiascā 4 sēptēmāni 70 de metanii în zi.

Chelariul sau trāpezariul de vor lāsa niscare bucate cu nesocotință și să vor înpuți și le vor lepāda cā iată sunt de netrēbā, iară alți sēraci vor dori așa ore ce, iară acesta nu va căuta după sfētul igumenului și să tocmēsca fieș carea, unii ca acela să aibā pocaanie în 2 luni și metanii cāte o mie în zi.

Cine va sparge oia sau strachinā sau alt ce ca acēstea va greși să ia canōn de la nastavnicul înprotiva lucrului.

O călugare, când mănānci, nu mușca cu gura ma înainte până nu verfi înghiți una, și alta să duci, și nu vorbi cu cēla ce mănāncā cu tine, ce te rōgā întru tainā lui dumnezeu cu mintea ta, cum am scris și de multe ori,

numai acela ce slujasce mesei acela să grăiască stiburile, că cine mănâncă cu lăcomie și fără de rând, sau vorbesc ori ce, bine sau rău, nu sunt destoinici unii ca aceia omului, ce cănelui și porcului și cotoiului; ce tu ai frica lui dumnezeu, de pururia întru sine și cu înțelepciune mănâncă și bea de pururia cu frica lui dumnezeu la masă, cum ai fi în biserică și te rogă lui dumnezeu, și în mulțumesc de toate dulceața pământului, călă ce îți dat de hrană trupului, și de această să ai pomenire de pururia, și de binele cele netrecute al ceriului că când ne vede dracul umblând fără lucru, sau vorbind la masă, sau în biserică, ori ce de trebă atunci se bucură de perirea noastră, ca și de nisce nesocotii și de limbă.

Ore ce duhovnic sau preot va certa pre cine-va, sau va învăța pre cine-va, den ceia ce i se vor ispovedi lui, și de l' va învăța pre dînsul fără de ispitire, de n'au nice vîzută cum învăță sfinții apostoli, și sfinții părinți, de nu se va întreba că mulți duhovnici, ce după voia lui și după cum va vrea, va învăța anathema această.

Călugerul de va frânge cu mînie o frigare de lemn, să se postescă o zi, iară cine va greși de va frânge un ac să facă 30 de metanii.

Călugerul ce va ucide cu mînie ori ce dobitoac al lui sau fiară, să se pocăiască 3 luni, metanii 400 în zi, că scrie sfînta scriptură, dreptii să miluiască sufletul dobitocului și a fieș ce fiară.

De se va tînde călugerul să lovescă pre căluger, să se despartă de biserică 4 luni, iară de l' va și crunta 6 luni: metanii 1000. Călugerul de va face ucidere de bună voia lui, să se pocăiască întru toate zilele vieții lui, cum am zis și mai înainte, iară la mîrtea lui să se pricestuiască; iară fără de voe de va ucide, pocaanie 10 ai, și după acéia să se pricestuiască. Ore ce căluger va cădea întru limbă, și de nevoie va fi nevoit de dinșii să curvescă cu muiarea, și să mănânce carne, și ș' alte spurcăciuni, să se pocăiască 5 ai și metanii 2 povâr, să facă la an și după 5 ai, să se cumine.

Călugerul de va mânca den jîrvele păgănesc de voia lui, să se pocăiască 8 ai iară fără de voia lui va mânca 4 ai, și metanii cum am zis mai înainte.

Călugerul în postul mare cu lăcomia lui va sparge și va mânca pîșce, fără de în praznicul blagovesteniilor, și la устреніи, acela să nu se pricestuiască la pîșce, ce ș' alte 2 săptămâni să se postescă, metanii în zi și în noapte câte 150; iară pentru o slăbiciune a trupului ore carea, și va zăcea abia viu, ca pentru acéia de va vrea să mănânce în postul mare, să mănânce sâmbăta și duminica, ce mai înainte de această să spue arhierului, și

părinților celor sufletesc, de l' vor prosti pre dînsul el să mănânce, iară așa și mîrăcurea și vinerea preste tot anul să se ferescă, că am luat de la sfinții apostoli, fără de în praznic domnesc, ce se vor tîmpla miercuri și vineri, acela nu iaste post; deci călugerilor nu le iaste zis să aibă post numai miercuri și vineri, ce și întru toate zilele vieții noastre, postulul și ținerii ne-am făgăduit pentru împărăția ceriului, iară ămnenilor celor mirîni li s'au scris lege vinerea și miercurea să cîrce, sau într' alte posturi, ori ce creștin ce nu l' trebuiașce pocaanie.

Călugerul sau preotul ce va primi daruri de la furii sau de la tâlhari sau de la răpitori sau va bea și va mânca cu dinșii, să se lepede și să se despartă; iară de nu se va lăsa de această acela cu dinșii să se judece.

Cine va sparge miercurea sau vinerea, și nu se va posti, dinșii anathema, deci miercurea s'au tocmii post pentru prinsorea lui Hs. când s'au dat în mîinile ucigașilor pentru noi; iară vinerea pentru răstîgnirea lui, drept acéia fără de praznic r'cnku am luat să nu se respescă; iară luna tocmiră post sfinți părinii călugerilor pentru pocaanie.

În postul покаянство х'во, și al с'тн Petru să nu mănânce călugerul pîșce numai sâmbăta și duminica; iară mirîni marți joi sâmbătă duminică.

Călugerul ce va avea săblanză cu mîna, acela ca nesce slujbă duce semniția lui dracului, drept acéia să nu se pricestuiască cu sfînta taină nice dimîră, iară de se va părăsi, să se pocăiască 2 ai, sau 3, și după acéia să se pricestuiască.

Călugerul ce va petrece în mănăstire și va vrea să dea unuș serac manila lui sau camilavcă sau rasă sau cămășă sau călțun, sau alt ceva dentr'al lui n'are putere să dea fără de întrebarea și fără de învățătura igumenului; pentru ce că greșesc unii ca aceia, că și sufletul și trupul l'am dat pentru dumnezeu întru slujbă și supt puterea igumenului dară cum li se cade să grăiască acéia, căsta voșii să fac sau ceia, sau ciasta iaste a mea sau ceia. Călugerul ce merge la cărcimă și să înbată să aibă pocaanie 3 luni, și metanii 2 mie.

Călugerul de va merge cu o muiare o milă de pământ, să se pocăiască o săptămână, și metanii 100 în zi; unii ca aceia voia lor o spurcă și inima lor. deci de aciasta așa ce voiu zice de ceia ce caută depurarea la mueri, mai vîrtos de ceia ce mănâncă și bea cu dinse, departe e acesta de căluger, mai vîrtos de va fi călugerul preot amar.

Călugerul de va face cântece mirenesc și va juca, acesta iaste om al dracului, iară nu a lui dumnezeu, să se pocăiască 3 ai metanii o mie 61.

Călugerul de va avea copuz și l' va bate, sau va merge la mirîni și va șede de l' vor asculta pre dînsul de unele ca acéia, să se pocăiască o săptămână, metanii 150 în zi.

Călugerul ce va cumpăra; sau va lua mită sau asupriciune, să se lase de această, iară de nu să se despartă de biserică.

Călugerul de va fi în mănăstire, și va aduna avuție întru ascuns de igumenul, să se despartă 1 an metanii 200.

Călugerul de va muri, și va avea galben, și talere, și nu va fi spus de acesta duhovnicușeu, sau igumenului, de vor fi în mănăstire, ce vor fi ascunși de cătră toți, și se vor afla după mîrtea lui, să l' ia igumenul, sau un duhovnic bîtrîn, și să l' arunce pre dinșii întru grăpa lui și să grăiască, argintul tîu cu lîne să fie de perire: și toți călă se tem de dumnezeu să nu ia nemica de la dînsul, că foc netrecutuș iau lor, și așa să l' arunce în grăpă, și nemica să nu cînte spre dînsul, și iară igumenul, sau acel stareț bîtrîn să l' adune pre dinșii, și așa de va fi fost în mănăstire, să facă igumenul cu toți frații post 40 de zile, și pocaanie de fratele, și așa să rîge dumnezeu de dînsul, și să facă câte 12 metanii în zi; când se vor umplea 40 de zile, atunci să l' facă totă pomenirea lui, cum și altor frați ce se prestăvesc, și să chiane sîracii și mișei, și să le împartă igumenul acea străvîre aceluși frate, iară în mănăstire să nu ia de intr' acéia nice cătră ară fi un ban.

Călugerul fiind în mănăstire, și fără de o nevoie mare, de va rămănea de leturghie, să facă 70 de metanii, iară de va rămănea de pavcernie 150 metanii.

Cine va rămănea de leturghie 200 de metanii

Călugerul de va șede înaintea fraților să și lepede puterea lui sau apa lui sau ș' va apuca a mîna trupul lui, ce se zice mădulariul cel de rușine, să se pocăiască o zi ca un fără de rând și să nu mănăce într' aceea zi.

Învîpătura sfîntului marelui Vasilie de călugări.

O călugăre, când zezi pentru treba trupului tîu, nu l' goli genunchii, nice te atinge de trupul tîu, nice să te îndemne gîndul tîu să l' vezi ceva de în mădularele trupului tîu. ce haină ta cămășă o redică să faci treba ta, nice să zezi spre unile ca acéia la treba ta, nice răspunde nice unuia nice un cuvânt; că toate unile ca acéia nesocotîne și fără de rând sunt drăcesol, ce faci și caută jos sau întru chelia ta să nu cugești când va, ca unul de în cel spurcăți, că cela ce cugești așa nu iaste creștin, dară cu cătră mai vîrtos călugerul, nice să mergi când va la praznic mirenesc, nice să te afli când va cu dinșii la masă, ori în ce chip, ca să nu ș' bage dracul

sămănta lui, la inima ta, nice să cauți cu ochii tîi lucioce și incolea, când umbli întru calea ta ce tot caută de pururia cu ochii tîi jos la pământ; iară cu mîntea sus cătră dumnezeu și cu sufletul; iară cătră dînsul neprestanno te rogă de greșalele tale, și de frații tîi cei de aprîpe, și drept ceia ce nu te iubesc și pentru ceia ce te iubesc, și până ce poți cu mîna ta lucră, și nu lua de la niminia milostenie nice cere, doră cum va iaste nedestoinic și mărăcinii lui vor creșce, și te veri prinde spre rădăcina altor mărăcinii și te veri afla întru amar la ciasul morții, ce lucră cu mîinile lucrisor întru măsură, numai cătră l' veri hrăni trupul tîu; iară alora nu strănge; iară nepărasit cu rugăciunea zioa și noptea, și în tot ciasul ca să iasă dentru gura ta și dentru mîntea ta, căte-a l' făgăduit lui dumnezeu să te faci inger; iară caută, doră cum va cu negrija ta mai mare drac veri fi; iară și se cade să fi blând, tăcut, nepomenitorii de reotăși, răbdătorii întru tot, nemănios cu sfet bun, plecat, înțelepție întrăgă, iubitorii la dumnezeu, iubitorii la strîini, nefolosul trupului tîu, sau sufletesc a cerca, ce mai vîrtos de aprîpe, lor tîi și yeciniilor tîi ai răpoosa, să nu umbli de pururia dentr'un loc într' alt loc, ce cătră și află o soție bună ce se teme de dumnezeu și l' slujasce lui zioa și noptea, și așa te împreună cu dînsul, și răbdă până la zioa morții tale, și slujasce cu dînsul domnului dumnezeului tîu, iară de cei rîi și fără de folos și nu se tem de dumnezeu de pururia te ferescă, ca să nu deprînză și tu de acéia, că mai amar l' va fi, ce de pururia cele de sus și se cade a cerca, și de sus a gîndi, și să fi ascultătorii și împăcătorii, și întreg, și toate cuvintele le grăiasce cu smerenie, și tot lucrul ce veri face; de veri petrece așa și te veri nevoi moștîen veri fi împărăteș ceriului și fiului lui dumnezeu te veri chema.

Ore cine va fi scopit sau famăn și va curvi, să se pocăiască 1 an, metanii 36; că cu un trup vescejit aș curvit, și aș greșit; iară de va fi popă să se scotă.

(143) Ore ce om de voia lui se va arunca pre sine dentr'un țermure jos, și va muri sau întru o apă, sau dentru o piatră sau se va junghia însuș, sau în ce chip de mîrte, sau cu o fune se va spânzura; unii ca aceia să nu se îngrope ca creștinii, nice să l' cînte, ce să l' lepede pre dînsul ca pre un spurcă; iară de va fi făcut pentru dumnezeu, să nu se cruțe, că nesce bună l' ca acéia și mîrte, n'au învâțat dumnezeu pre niminla; iară de l' va fi făcut lui alt cineva această, pre acela să l' cînte și să l' îngrope; și pamente să l' facă ca și tot creștinului; iară c-la cel va ucide, să ia învățătura celuia ce ucide de bună voe, cum am zis și de începutul cărții.

Cine va fi ucis la tâlhărie, sau la furtașag, așijderea și acesta să nu se îngrope nice să se cânte, nice să i se facă lui pamente ca și unul den pogăni.

O părinte duhovnice socoté-ce, și bine ispitésce de păcate, cum carele are nevointă să se pocăiască, și cine are nevointă dea 2 părți ce învață scriptura pravilei; iară a treia parte o lasă pre tine, iară cel stabi, și cea ce n'au osrădie, dă-le jumătate de învățăturile lor; iară jumătate pre tine; și ți se cade zioa și noptea pre dumnezeu să le puși și să i te rogi lui de cea ce se ispodédesc ție; iară ți se cade de dinșit, 12 metanii să faci zioa și noptea, la *покаянии* 3 la pavecerniță 3, dămănața 3 la cias, 3 ca dezmințela dracului, și tu să fie slobod, și pre acela den legătura dracului să'l slobozesci; iară de esci nedostofnic să te rogi așa mai vărătos înră de tine, acela să nu se ispitéscă spre calea duhovniciei, nice să se grăiască ca să nu'ți fie mai amar.

(144) Ore cine va da o cetate altui împărat, sau a boiar, și va face nedereptate și smintelă, și război spre creștin înră acela cetate umil ca acela n'au a dobândi de la dumnezeu milă în vecl; iară de se va tunde acela forte să se pocăiască, întru toate zilele vieții lui, și la mörte să se pricețuiască.

(145) Să nescine valura nunta sau întru ascuns sau cu sila umil ca acela să nu calce la preoție; iară de se va călugări, acela să facă întru călugerie 3 ai, și după acela de va fi curat den tineréte și odogin, acela să fie c'umma.

Ore ce voinic ce va umbla pre calea voiniciei, și pre în războe va fi umblat acela să nu fie preot nice să se cërce a o cerca să ară fi și curat de spurcăciune.

(146) Ore cine va fi boiar sau împărat, și va vrea să căznéscă rău, și se va lăsa rău de creștin și rău de pururea și va goni și gonitori de omeni de fur și de tâlhari și de răpitori ucide-va mâini-va tăia, și va orbi, unul ca acela învață'l sfântul săbor să se pocăiască 6 ai, în trei ai să nu se pricețuiască, și în al 3 an să se pricețuiască la pascile mari; iară pocăanie denră 6 ai să o umple cu post și cu metanii, cum s'au spus de începutul cărții.

Ore cine va face ucidere de bună voia lui, învățat-ai sfinții apostoli, să se pocăiască 20 de ai; iară sfântul săbor și marele Vasile învață-ai pentru neputința omenilor 12 ai sau 10; iară prea ogodnicul părintele nostru Ión *златоуст* 10, sau 8 sau 6, înprotiva puterii, și după nevointă fieș căruil au ales pentru slăbiclunea omenésca.

(149) Pocăania cea adeverită iaste, numai pâine și apă, și metanii câte s'au scris mai nainte, și ș'alte; iară sămbăta și duminica fiertură cu unt; iară pêsce și brânză și carne nice într'un chip, iară sămbăta și duminica

marele părintele nostru Vasile pentru nea mângăia-e scris'au cum și la curvară la curve.

Ore ce călugăr va vrea să mănânce brânză și oao marța și jola, sămbăta și duminică iaste să mănânce, iară cine nu va vrea pentru postul, iară acela să mănânce numai sămbăta și duminica, iară de nu va vrea odată pentru dumnezeu să nu mănânce, iară acela numai să guste pentru ereticii; și pentru tocmela sfinților părinți, întru săptămână mână rosaliilor de va vrea și în săptămână mână rosaliilor de va vrea și în săptămână nescine să va delunga în pustie departe pentru dumnezeu și va petrece întru toate zilele vieții lui cu post și cu ținere; unul ca acela legea nu cêce, pentru ce că's mai pre desupra de lege.

Preotului mirén, iaste'ți zis să mănânce carne de pururea, fără numai mercuria și vinerea; iară unul denr'acestea, de nu vor vrea să mănânce pentru dumnezeu, ce mai vârtos se vor posti, acela să'ți fie în voce; că așa și preotului i se cade să fie a lui dumnezeu, de pururea să se trezvésca cu postul și cu ținere și cu priveghere, și cu rugăciune; ajunge'ți să fie înainte lui dumnezeu de sine și de omenii.

De la tocmela Sfântului Săbor, ce e într'u Agghirea sau adunat sfinții părinți.

Ore cine va fi îndemnat de limbă păgână să între cu dinșit și să slujăbe idolilor, și să mănânce den slujăbele idolilor, să se pocăiască 4 ai; în 2 ai să stea la locul cel de chemare; și în 2 ai să stea cu credincioșii, și așa să umple totă vrămea a 4 ai, cu post și cu poeză, și așa va lua *покаяние* de la dumnezeu, și așa să se precețuiască.

Iară de se va înșela cine-va de nescie omeni pentru o plată ore-carea sau pentru o avere, sau pentru nescie înbrăcăminte, și va întravro odată în praznic păgănesc de va mânca cu dinșit, și vor vrea mai vârtos să'și umple pântecetele lor de mâncare multă, unul ca acela învață sfânta biserică 2 ai cu pocăanii.

Stepenele rudelor, și ale nuntii cu lege și de cea ce se însoră fără de lege, și de multe chipuri de rudenii de sânge și de trup, și unde se cade să se facă nuntii, și unde nu se cade, și care să se aducă de față, și care să nu se aducă, și care oprésc legea, și care nu oprésc, și care de dinșit în legea.

(131) Trei hotară sunt de oprirea nuntii unul ce e de la sfântul și măntuitorul hotezul; iară altul ce e de la legătura nuntii, ce se zice cuscrii și cuscrele; iară al după împreunare în multe chipuri și multe asemenea ce de dinse se cade creștinului forte pre amăruntul

se cerca și a se întreba și așa bărbatul să se cerca de 15 ai; iară muiera de 12 ai, cu voia și cu vrărea și cu blagoslovenia părinților să se cu blagoslovenia proevilor.

Iară la scire să'ți fie cum oprésc legea, și sănta hotejune, oprésc numai nașul de la fata lui cea hotezată, și fiul lui o oprésc de la mama, și de la muma fetei ceii hotezate o oprésc pre dinșit, așijderea și alți feciori al lor ce vor nasce o oprésc, ce se zice feciorii ai înășului și aceii muiri ce i-au hotezat fecerit; iară alte rudenii mari și mic, și aprobe și de departe nu' oprésc pre dinșit de nuntă.

Iară cele rudenii trupescl să se ispitésca bine și pre amăruntul să se îndereptéze, că rudenii iaste numele părinților și al moșilor; iară să imparte de începe de sus, și în spița de în jos ce e în partea dea dreapta și dea stânga lor și rudenii de departe, și nemuri spiții ceii de sus sunt acestea, tatăl și muma, moșul și moșa, iară spițele nepoției, feciorul și fata, nepotul și nepoța, iară ce iaste de partea lor cea dreapta și de stânga lor sunt fratele și sora și unchiul, și lélea nepotul și nepoța; deci unchiul cu nepoții, cu feciorii de frate sunt stepena cea dintăiu, iară cei de aprobe ce'și sunt și înșiși frați, sunt adoa stepenă, iară nepoții de frate sunt și a 4 stepenă, iară al doi veri sunt a 6 stepenă, iară al trei veri sunt și a 8 stepenă, și acesteia toți întru toate stepenele, nice într'un chip amestecăciune nunte nu sunt; iară feciorii al treilor veri nu se oprésc nuntii, pentru ce că până a șeptea sămăntă jase ruda iară a 8 iaste dezlegată.

Așijderea și cuscrii bine să se întrebe, ca nu cumva fără de socotința amestecăciunei să fie fără de lege, și să ajungă mânia lui dumnezeu spre unul ca acela, mai vârtos pre episcopii și spre părinții duhovnici, ce nu' vor îndrepta pre dinșit de acesta.

Iară să'ți fie la scire, că fratele meu cel de nascere și fratele muerii mele, și tată-mieu și muma, și tatăl muerii mele și muma, sunt cuscrii mari, așijderea și al doi veri sănțu's a treia cuscrie, și cuscrii cel mari către cuscria cea de ntăiu să nu se amestece nice către al doi întâiu; iară către a treia cuscrie, cuscria cea de ntăiu să se amestece ne-oprit; iară soru-mea cu fratele muerii mele mic într'un chip, nice feciorul frățini-mieu sau fata, către însuraria nepoților să nu se amestece, nice către maștehaema când va să cugete, nice către fetele ei ce le are cu alt bărbat, nice fiu-mieu către soru-mea, nice fata-mea către fratele-mieu, nice iară să cutéze nice cu mîntea a cugeta către fata muerii mele ce o am de la alt bărbat, căm iaste fată, nice fiu-mieu să cugete de dinsa ceva, deci această rudenie totă iaste oprită nice într'un chip să nu se amestece nuntii; iară nepoții miei cel de ntăiu; cel mari cu nepoții muerii mele fe-

ciorii frățini-său să nu se amestece, nice al doi, iară nepoții miei cel de ntăiu să se amestece cu ai trei nepoții muerii mele neopriți, așijderea și ai trei miei nepoți, cu ai trei muerii mele, iară nepoții muerii miei cu ai frățini-mieu, sau feciorii surorii miei să nu se amestece, iară al doi nepoții muerii mele, cu feciorii al doilor miei veri neoprit să se amestece; iară feciorii ai doilor veri, să nu se atingă, așa se cade a se întrebară, și să se cêrce la arătare, și de alte rude ce sunt într'acest chip și așa nuntii să se împreune și să o facă fără de lăta îndoire cum se cade creștinilor celor adeveriți.

Ore ce preot va cânta leturghie, și nu se va pricești cu sfânta taină, că se va socoti fiind nedostofnic, prepușe-va ceva, de un lucru ore-carele; cum va sci însuși acela, unil ca acela să se scotă den preoție în 3 ai, că de se va sci pre sine nedostofnic de sfânta pricestenie; dară cum să'și bată joc de sfântul trup și de cinstitul sânge al domnului nostru Is. Hs. să între să slujésca întru zi fiind nedostofnic.

De praznici și de post, și de plecarea genuchelor și de oprirea, și de încățturile ce's de la dumnezeirea și închinătorii duhului, ce ni-ai tocmii părinții, că grăi ne iaste nouă a nu griji de unile ca această că se și bléstem și se despart Ereticii, ce se tocmesc cu dumnezeiasca tocmală, fără de această ce se grăiesc dumnezeiasce ce nu le grijesc și ce tocmeli ai praznecele și posturile și plecare genuchelor, și pentru ce căntam cântre sore și ne închinăm: den vătăturile sfinților apostoli.

Eū Petr și Pavel, învățăm pre omeni 5 zile să lucreze, iară sămbăta și duminică, să se îndelétriciască pentru biserică, pentru învățătura creștinătății. Că sămbăta a e chip facerea lumii, iară duminica inviarea. iară duminica cea mare, și cea ce după inșă să o praznuiască robii, că una iaste de chinuire alta de inviașe și după trebuința învățăturii, cine iaste cela ce au chinuit și au invinsii. Și *заслужити* să se praznuiască, pentru svreșitul socotinței ce e întru Hs. Și rosaliile să se praznuiască pentru venirea duhului sfânt, de s'au dăruit celora ce au crezut întru Hs. Prazdnicul născutului să se praznuiască, pentru că întru dînsul amū asepiat darul ce s'au dat omenilor, și s'au născut cuvântul lui dumnezeu dintru Maria fată pentru spăsenia lumii. Prazdnicul *св. Василия* să se praznuiască, pentru ce către dînsul fu arătat dumnezeirea lui Hs. de'l mărturisii lui părintele întru botez și mângăitorul întru vedere ca de porumb, de'l spuse celora ce sta înainte de'l mărturisii. Zilele apostolilor să le praznuiești că mărturisii. Zilele învățătorii pentru Hs. și se dăruiră vé fură voap învățătorii pentru Hs. și se dăruiră duhului sfânt. Zioa lui Stefan mucenicul cel

d'entău să o prăznuiești, și altor sfinți mucenici ce cinstără pre Hs. mai înainte mai vărtos de viața lor. Rugăciune faceți pentru dimineața, și pentru al 3 cias, și al 6 cias, și al 9 cias, și pentru sara, și când cântă cocosiți; deci pentru dimineața, că ne luminează dumnezeu de trecu nopțea și aduse ziua; iară pentru al treile cias, că au luat dumnezeu osândire de la Pilat. Iară pentru 6, că intru șase ciasuri fu răstignit 9, că toți cea ce se nevoiră de răstignură pre despuitoriul, se cutremura îndrăsnirea lor cea rea și spurcată a ovreilor, și nu răbda dosada lui dumnezeu. Sara bine se mulțămii că ne-au dat noao răpaosul dintru ostenița zilei intru nopțe; iară la cântarea cocosiilor, pentru bună mărturia ciasului de venirea zilei, spre lucrurile a lucra intru lumină.

De învățăturile sfinților apostoli.

Zilele de praznicele lui dumnezeu le socotim, deci întâiu a născutului, iară cu dinsu și al luminării, deci ia și postul de 40 zile, că are de aduce aminte de petrecerea lui dumnezeu și de punerea legii, ca să se facă acest post mai înainte de pasci, deci să se încapă de luni; iară să' l' umplem vineri, pentru ce că cea ce se smeresc, încep sfințele pasci den săptămână, de se postesc, și de perirea ovreilor, că așa ne-au învățat pre noi dumnezeu să ne postim intr'acESTE 6 zile, pentru călcarea de lege a ovreilor, învățăm să plângem de perirea lor, că însuși lacrămă de dinșii, iară până în ziua de pasci să vă postiiți, să încipeți de luni tocma pene sămbătă a 6 zi, numai pâine să luați și varză și apă; că sunt zile de slăngere, iară nu de praznic, iară intr'acESTĂ sămbătă să vă postiiți nu că se cade sămbăta a se posti, că iaste de răpaosul facerii lumii, ce intr'acel praznic uciseră făcătoriu, ca să se umple căși puseră semnele lor pre mijlocul prazdnecului tău și nu înțeleseră, deci vineri și sămbăta să vă postiiți deplin să va fi putință, și nemica să nu gustați pene nopțea la cocosi, iară cine va slăbi intr'acESTE 2 zile să se împreune de preună, să se ferescă încă vineri. Că grăiasce dumnezeu de dinsa, când se va lua de la dinșii ginerele atunci se vor posti intr'acESTE zile, că intr'acESTE zile fu luat de la noi de călcătorii de lege ovreii, și fu restignit pre cruce, derept-acELA vă învățăm să postiiți acESTIA, cum am postiiți și noi, iară intr'altele ce's mai înainte de vineri sara, fieș carele să mănănce cumu' l' e putința, de luni până la cocos, de la cea ce se smeresc; iară strălucind una den sămbete, ce iaste dumineca, de sara până la miezul nopții priveghere, legea și prorocii, și psalomii până la cocos să se cetescă, și să vă părăsiți de plânsul vostru, să vă rugați lui dumnezeu, întorțe-te creștine, și îți ia loc de

pocăință, și lasă necurăția, pentru că județul altor limbi spălăș mâinile și zise, nevoiat sunt de sângele acestui drept voi scii, iară Iacoveniți strigară, sângele lui spre noi și spre feciorii noștri, și nu avem alt împărat, fără de împăratul; iară decă au invinat dumnezeu, aduceți-vă slujbele vōstre de dinsul ce ne-au răspuns noao de au grăit, faceți acESTA de pomenire mie, și allele, den genire vă veseliiți și prăznuiești, că făgăduirea invierii nōstre Is. Hs. s'au sculat den morți, și iată vă iartă voao lege în veci până la sfârșit, iară den dumineca de'ntăiu să numeri 40 de zile; decia să prăznuiești prazdnecul rosaliilor lui dumnezeu, și după 10 zile să vă fie voao prazdnic mare rosaliile. ce intr'asele în 3 cias ne trimese dumnezeu darul duhului sfânt; iară după-ce vești praznuu rosaliile o săptămână, după acETA vă postiiți, că se cade și de după veselie darului lui dumnezeu, să vă postiiți și mai pre slab, că și Moysi și Iie se postiră 40 de zile și Daniil 3 săptămâni, dorul pâinii n'au măncaț, și carne și vin n'au intrat în gura lui, iară după acest post, tote miercuri și vineri vă învățăm să vă postiiți, și intru covârșirea postului vostru dați mișeilor; deci în tote sămbete, fără de una, și în tote dumineci, faceți săbor și vă veseliiți, că vinovat iaste păcatul cine se postescce dumineca, fiind ziua de inviare, și de rosaliu s'au de acmu în ziua lui dumnezeu, de praznicu cea ce se va mă ni. că se cade a se veseli de dinsele, iară a nu plânge, iară posturile vōstre să nu fie cu fățarniciu. că se postesc luna și joi și sămbătă, iară voi săți 5 zile să vă postiiți, sau miercuri și vineri, că miercuri, fu învățat județul spre dumnezeu, iară vineri intru cea zi chinui, iară sămbăta și dumineca le prăzdnuiți, că una iaste de aduce aminte de facerea lumii, iară alta de inviare, iară una sămbăta să fie de voi ferită, cum se zice, că intru toți ai iaste de ingrupare lui dumnezeu, cea a se posti nu se cuvine nice a se prăznuu.

Săborul cel de în Gaggr: în 18 și 19 sēstare.

Ōre cui se va parea de la dinsul postire, de se va posti dumineca anathema să fie. Ōre cari se așa fără de o nevoe trupescă trufașasc-se și tocmela postului intru săbor de praznic dezlegă, iară cine are intr'ans cuget întreg și deplin anathema să fie.

De petreceria lui c'ru Nicolae.

Deci marele Nicolae dentru sfinți, și cu multe minunile lui, și iată se grăiasce intru viața lui, încă fiind tinerele, numai dentru țâța cea dirēptă sugia; iară miercuri și vineri de în 9 cias lua țâța, cu luminata pravila, și cu umplerea prorocilor, care mai de înainte fericitul

se hrănia; ferice'i de nevătēmata viață, dentru tinerele petrecere minunată, ce se spuse mai înainte.

Marele Vasilie.

Sânt ingeri în fie ce bisereacă de scriu pre cea ce se pocăesc, socotesc-te ca nu cum-va dentru puținea dulcēța a bucatelor te verși lipsi de scriptura ingerilor, iară vinovat pre sine și fugariu te va scrie și te verși tocmi purtătoriu lui.

c'ru Petr de la Alexandrie, la 210 cup pravilii.

Nu ne mustre noao nimenea socotind miercurea, ce intr'anse ne postim noi după tocmela cum ne fu zis cu blagosloveni; deci miercurea fu pentru sfătuirea de ovreii și de prinsorea lui dumnezeu, iară vinerea, pentru ce au chinuit, El intr'acea zi pentru noi; că dumineca o avem zi de bucurie pentru ce au invinat intr'ansa, iară intr'ansa nice a face metanii n'am luat.

Sfintul Ignatie.

Ōre cine se ține în curăție și să postescce, ca să nu se înalte ca să nu ș piarză plata lui, prazdnecul nu le rușinare, postul cel mare nu' l' ocărăreți, că are chipul petrecerii lui Hs. cu sfințele chinuri den săptămână, nu trēceți miercurea și vinerea, ce vă postiiți, sēracilor le dați den destul; iară ce e sămbăta sau dumineca a se posti fără de o sămbăta numai, acESTA e ucigaș lui Hs.

Grăia c'ru Apolos că fraților celora ce li se cade să vie să se închine că nu acelora ce lui dumnezeu să i te închine, vezi pre fratele tău, vezi pre dumnezeul tău, și iată zice că am luat de la Avraam; și când se cade frații ai îndemna la răpaos; de la Lot am învățat cum îndemna pre ingeri; postul den săbor nu iaste putință a' l' sparge fără de nevoe; că miercuri fu Hs. prins iară vinere se răstigni, deci cine va dezlega acESTA, acesta prinde pre Hs. și l' răstignescce; ce de va veni către noi un frate și l' va trebui răpaos fiind post să l' puti l' masă, iară de nu va vrea să nu l' nevoesci, că avem tocmela toți de preună.

De petrecerea lui c'ru Pahomie.

Sezând sfântul părintele nostru Pahomie în pesceră, i se arată lui ingerul lui dumnezeu și zise, Pahomie iată cēlia ce tocmesci tu de tinereți, îndesert sez intr'acESTĂ pesceră ești și vino și adună toți tinerii călugeri si te sălășlulasec cu dinșii, și după chip ce l' voi da ție așa l' leguiasce pre dinșii și l' dede lui o scândură de arame, ce intr'anse fu scris așa, iartă fieș carele împotriva puterii să mănănce și să bea, și cea ce va mănca împotriva puterii lui asțidera l' făgăduiasce să și lucrēze, nice l'

opri a se posti, nice iară a mănca, deci cine e puternic să fie a lucraria, iară cine se va posti mai pre slab, și intru rugăciune să rabde, pre un lucru ca acesta vă adunați, să fie fieș carele cu de ceie înainte să se împreune la bucate; unii în al 6 cias, alții în al 7, alții în al 8, alții în al 9; iară alți sara nopțea de ce unii și prest o zi, iară alții și preste doao, fieș carele cumu' s' va după legiuirea ingerului; iară de în cei chemați tocmitori să fie, ca să facă tocmire locului intru tote sămbete odată, și dumineca de doao ori, și cel de loc ce se zice de doao ori post miercurea și vinerea.

Deci intr'una de zile un trup mort al ôre căruia fu scos la cale, și l' întimpină marele Pahomie, și vazu 2 ingeri mergând pre urma patului mortului, și să rugă lui dumnezeu să l' descopere lui ce fu și veniră acei 2 ingeri către dinsul și zise către dinșii derept ce fiind voi ingeri și mēgeți pe urma unui mort, și l' grăiră lui, unul den noi iaste miercuri, iară altul vineri, iară pentru ce mērgem pre urma lui, că tocmi intru acESTE zile post până la mōrtea lui, derept acETA și noi l' laudăm cela ce se nevoiasce intru dumnezeu.

Tocmire de creștindtatea cea mare și sfânta și de viața făcătoare și intr'o fire și neîn-părțita troiță și de socotința dumnezeescului trup, și de sfințele și cinstitele icone, și de cinstita cruce, și de închinarea cinstitelor și sfințelor moștie, și de sfinții de al 7 săbor dentru tote lumea, și de tote tocmea bisericii, ce se cade toți a o ținea și a o mīrturisi, tocma până la vremea ciasului celui de apoi.

Crez intru unul dumnezeu părintele a tot țitiuriul, făcătoriu ceriului și al pământului, tuturor văzutelor și nevēzutelor și intr'unul domn Is. Hs. fiul lui dumnezeu, unul născut ce e de la părintele născut mai înainte de toți vecii, lumină den lumină dumnezeu adevērit de la dumnezeu adevēr, născut iară nu făcut, intr'o o fire a părintelui, ce cu dinsul fură tote pentru noi ômenii, și se intrupoșă de la duhul sfânt, și de la fată Maria se înpelită, și se răstigni pentru noi în zilele lui Pilat den Pont, și chinui și îngropat, și invise a țreia zi după scriptură. Și se sui spre ceri și șade de dirēpta tatălui. Și iară va veni intru mărire să judece viii și morții, ce împărăția n'are sfrășitū. Și intru duhul sfânt adevērit ce e de viața făcătoriu ce iaste de la părintele, ce cu părintele și cu fiul i ne închinăm și l' mărīm, pre cela ce l' au grăit prorocii; intr'o sfântă a săborului și apostolēscă biserică, mărturisesc

un botez de ertare păcatelor, asceptăm înviare morților, și viața ce va să fie în veți, amin.

Iară cum se zice crez cum ai zice că me botezai întru numele tatălui și al fiului și al duhului sfânt intru o dumnezeire și într'o împărăție și într'o începere și într'o țărnie, și în trei tocméle ce se zice fete, ceale și chipuri se chemă și tocméle, că una e tocméla și alta e firea, firea să chemă ce e depreună și trei fete. că una iaste firea și sunt trei fete, iară tocmélele se chiamă o fire cu chipul tocmélelor, că unul e tatăl și unul e fiul și unul e duhul sfânt ce taie tocmélele, iară nu iaste altă fire ce acéaș fire și acéaș vrere. Deci părintele e nenăscut, iară fiul e și născere de la părintele ca dentru sóre lumină și dentru minte cuvânt, iară duhul sfânt e eșire de la părintele, că firea părintelui e nenăscută ce se chiamă tatăl, iară firea fiului ce e de se chiamă fiul, și fu născut de la părintele, iară firea duhului ce se chiamă duhul sfânt și iase de la părintele, iară toate firele ce se zice fece o tocméla e și o fire, o vrere, o facere, o bunățate, o putere, un sfet; derept acéla dumnezeu mărturisesc iară nu trei, că nu sunt despărțiți unul dentr'alt ce omenii, nice în multe chipuri de năravuri, ce d'empreună tatăl și fiul și duhul sfânt; și unul dentru altul neversă și neamestecăți în cap, fleșcarele i-se socotéscé fața lui, unul intru moștenie altul intru feciorie, iară altul intru eșire; iară de'mi va grăi nescine ce iaste tatăl, zice-voiu lui ce iaste fiul și duhul sfânt, ce petrece tatăl; iară de'mi va grăi ce iaste fiul, zice-voiu lui, iaste cum am zis, tatăl și duhul sfânt, ce petrece fiul; așjiderea și duhul sfânt, că iată iaste ce e tatăl și fiul, ce petrece duhul sfânt, că tocméla neclătită iaste, cum zice Grigorii bogoslov, cum petrece tocméla, clătită și mutată; deci iaste dumnezeire, de se cade a zice prescurt, neimpărțit, intru acéste împărțiri, una o fire, iară alta o față, cum ară fi trei firii d'empreună într'un sóre, o lumină amesticată, când se vede intru dumnezeire o fire, și rândul și unii începături, o închinăciune mi iaste sau o buiguire, iară cătră tocméle și fete 3 sunt închinăte; deci acéstia umblă cuvântul după marele Grigorie, cugetă sórele și lumina și zările, mintăa cuvântul și sufletul, de'nceptut apă și izvor și riu, însă după cum zicem credința să apuce înainte, iară nu spunerea; cade-se a tot omul curat, și luminat cu lucrurile lui dumnezeu, și ca să aibă îndereptătoriu, duhul sfânt, ca lumina să ia lumină, ca se creză intru numele tatălui și al fiului și al duhului sfânt, într'o dumnezeire și într'o putere, intru trei tocméle să se cunoască și să se închine, iară de me va întreba cine-va de ntrupoșarea

dumnezeiască a domnului și dumnezeul mătuitorului nostru Is. Hs. iară i voiți respundea, însuș cuvântul lui dumnezeu nescris fără trup, unul născut fiu de la părintele, și e lumină de la lumină, râul vieții și fără svétul părintelui celui fără de începere, cu lucrarea duhului sfânt, dentru sângele feciôrei Kux sfântă, și de pururea feciôra Maria fiind intru tocméla lui, îngroșă pre trup viu și cuvântăreț, și acesta în vrere de 9 luni se întări, și să născu om, purtare, și se zice dumnezeu și om, într'o tocméla doară firii purtă, neimpărțit și neamestecat, și învreri și în 2 faceri, d'empreună dumnezeirea și omenia, că vru ca un dumnezeu și lucră ce e firea numai vrerii și lucrării iară nu păcatului, că fire omenescă fără de păcat aș laut, și dentra cea și împreunare voia omenescă și lucrării se nevoi, cu vrere înpreunării dumnezeirii, și ce vrea voia dumnezeiască iată trupésca, ce voia grăesc și faceroa că firea ce vrea mânca, vrea de bea, vru de ambia și acela lucră cum vrea; ce acéstea făcea firea dumnezeirei după slobozie, iară nu de nevoe cum eă, ce se și osteni, și ce e de se rugă părinte trecimii păharul, că era vrerea firei, și după înviare, și de a dîrepta părintelui sêdere. 2 firii mărturisesc de Hs. de preună dumnezeirea și omenirea, măcară ce fu și mai presupra de fire, că firea e a minții și a cuvântului și a viului, că nu, nu e puțină voe, că ore unde e firea grăitôre, acolo e și facerea și vrerea, iară firea 2 vrerii să înțelegi, iară năravul unul, socotirea o tocméscé, iară după slobozia dumnezeirei, iară umblă și omenia lucrăză amândoa; iară de te va întreba cine-va ce iai, grăiasce lui iai totă tocméla bisericii céle scrise și céle ne scrise le cuprinz și me închin cinstitelor icône ce e cu trup de om cuvântul lui dumnezeu, blagoslovitul dumnezeirei, și fură nemuțați pre ceia ce și unge cu credința, parem că'i vèz pre ceia ce sau arătat cu trup, și cu omenii au petrecut și pentru vederea trupului mântuirea mea tocmi închinu-mé lemnului cinstitelor cruci, pentru ce că fu legat trupul lui dumnezeu spre dînsul și a tot chipul ce e de viața crucea. Sîntelor vase, și cinstitelor și dumnezeesci case și locului, și luminatelor cărți, pentru ce's făcute cu mână bine vrură a petrece pentru noi și acélea dumnezeesci cuvinte, bine vru de se scrieră cu mai multă iubire de omenii închinu-mé și cinstesc icóna preacuratei și născătorei lui dumnezeu, și tuturor cinstitelor icône a ogenicilor lui dumnezeu, pentru cătră o fire me închin cu dragoste lui dumnezeu, cu ochii sufletesci șbor către vederea chipului celui de năstău, și nu întocmesc mintea tocmă până la lucrul sarurilor; închinu-mé celor ce au trimis cinstite chipului celui dentău, cinstesc și sîntii

môstele sîntilor, că de luminate și de vindecare luară dar de la dumnezeu, așa crez, așa gândesc intru tôte me botezai, tôte le sositu și toți ereticii, și ceia ce sunt intru în nărav cu dînsii, și de tôte împărechiturilor lor, fug și le blastem și le urăsc, iară priimesc și me închin și cinstesc sfântul dentru totă lumea și le blastem și le urăsc, iară priimesc și me închin și cinstesc sfântul dentru totă lumea al 7 săbor. 1 cei de în Nikeia, 318 sîntii părinți, 2 cei dentru în ceatea lui Constantin, 150 de sîntii părinți, 3 în Efes 200 de părinți, 4 de Halkidon, 630 de sîntii părinți, 5 iară intr'acel chip în ceatea lui Constantin, 165 de sîntii părinți, 6 așjiderea iară în ceatea lui Constantin, 170 de părinți sîntii, 7 în Nikea 350, de părinți sîntii; iară priimesc pre toți și alții cu darul lui dumnezeu ce s'au adunat de întărire creștinătății pre alocurea sîntie săboră, ce pre dînseli și biserică apostolilor le au priimit, iară pre ceia se s'au lepădat lepădăți, și pre ceia ce au blăstemat blastemul, așa gândesc și așa crez, și mărturisesc depururea sfânta și de viață făcătore, și într'o fire troiță, până la mórtea mea cu darul lui Hs. amin.

Acésta fu tocmită de zisa creștinătății, dentru dumnezeescile scripturi; de Grigorie bogoslov, și de învățăturile sîntilor apostoli, și dentru săborul celor părinți dumnezeesci, intru credința dîreptă a petrece și intru creștinătate, ce ne va umbla intru acésta slăvită petrecere.

Altă tocméla de Ustinian ce au tocmii însuși împărăția lui.

Crez într'un dumnezeu tatăl a tot țitoriu, și intru unul domnul Is. Hs. fiul lui dumnezeu, și intru duhul sfânt, unii firii intru trei tocméle ne închinăm, unii dumnezeiri, unii puteri, troița intru o fire iară la zilele de apoi mărturisim, domnul nostru Is. Hs. unul născut fiul lui dumnezeu adevér, dumnezeu adevér, ce mai nainte de véc fără de ai de la tatăl născut, de pururea într'o fire cu părintele, ce dentru dînsul sânt tôte, și cu dînsul tôte pogor den ceri și se intrupoșă de în duhul sfânt și dentru sfânta slăvita născătoreia lui dumnezeu și de pururea feciôra Maria se intrupă, răsognire răbdă pentru noi la Pilat den Pont, iară se îngropă și învise a treia zi, unul iară într'acéla și chinuri, și minun, célia ce le răbdă vèzându-le pe trup nu ali cuvânt al lui dumnezeu, și alt Hs. să scim, ce unul și acélaș într'o fire tatălui după dumnezeire, și într'o fire noao așjiderea după trup, că ore cum fu intru dumnezeire de plin, că nu împreunării tocmélelor, luam de mărturisim, că iaste troița; troița și se intrupoșă unul dentru sfânta troiță, cuvântul lui dumnezeu, că nu tocmim patru fete aluaria sfânta troiță, deci cine va avea acéstia așa blăstemămuli de tôte împărechiturile, iară mai ales pe Nisto-

rie ca un slujitor, și pre ceia ce chitesc intr'acéstaș chitelă, ceia ce împart unul domnul nostru Is. Hs. fiul lui dumnezeu, și domnul nostru, și ceia ce nu o mărturisesc intru peles și după adevér, sfânta și slăvita și de pururea feciôra Marie Kux ce se zice muma lui dumnezeu, ce doi fit grăesc, deci unul ce e de la tatăl cuvântul lui dumnezeu, iară altul ce e de la sfânta Kux și de pururea feciôra Maria cu darul și cu dragostea și cu împreunarea, ce e cuvântul lui dumnezeu și de împreunarea, ce e dumnezeu; și ceia ce se lepădă, și nu mărturisesc pre despuitorul domnul nostru Is. Hs. fiul lui dumnezeu și domnul nostru, ce s'au intrupoșat și s'au împelițat, și s'au restignit, unul acela a fi dentru sfânta și într'o fire troiță; că acesta unul iaste ce i ne închinăm și'l mărim cu tatăl și cu duhul sfânt, iară blăstemăm și pre Evthie minte vêtămată ce și pre ceia ce au înțeleptit cu dînsul și pre ceia ce înțeleptesc și acmu, către prividenii, aduc omenia unuia născut fiul lui dumnezeu și toți ceia ce se lepădă de sfânta feciôra și născătoreia lui dumnezeu Maria, adevérită născerea domnului și dumnezeului ispășitorului nostru Is. Hs. ce se zice mântuirea noastră, și cine nu l va mărturisi pre acela într'o fire a părintelui după dumnezeire, și într'o fire după omenie dumnezeire, într'acélaș chip al Apolinarie suflet putred, și pre ceia ce au gândit într'un chip cu dînsul și cine chitése așa și cine grăiasce fără de minte domnul nostru Is. Hs. fiul lui dumnezeu și domnul nostru dumnezeu și cine bagă amestecăciune către omenie unuia născut fiul lui dumnezeu și toți că'i gândesc intr'acéste's gânduri.

Preotul căud tae sfântul agneț, și va cădea dentrânsul o sfărâmătură mică, să facă 200 de metanii.

Călugerul de va fi în mănăstire, și va stränge mulțime de avère, intru ascuns de igumenul, să aibă pocănie 1 an și metanii 2 mie de zi.

Călugerul de va șede la masă, și de va grăi cuvinte deșarte, să se postéscă până la alt prânz, și metanii 200, și să se tac curund ca de nepruitorul masa céia ce nu are cuvântul lui dumnezeu, închupiasce unii iaste de dobitoc.

Ore cine va eși den mănăstire fără de învățatura igumenului, să fie fără de priceștenie. De se va striga frate pre frate, și nu va zice cela auz, să facă 100 de metanii. Ore cine se va scribi pre frate îndesert, și nu l va face lui metanie să's lase mânia, să se postéscă 1 săptămână.

Cine va lua post și va răpști, și va grăi curmezișat că nu va scri folosul lui, să se postéscă 1 săptămână.

Cine nu va fi la blagoslovenia mesei, ce va veni mai apoi să nu mănance, ce să măn-

nănțe mai apoi. Cine va avea mânie cu cineva la vremea priceștenii, și nu'l va erta lui, să nu se priceștiască.

Cine va merge la садиницă sau la pivniță fără vreme, să se postescă 1 zi.

Călugărul de se va îmbăta, cum ară face curvie sau de va fura așjidrea.

Călugărul de va săruta ori în ce chip muiare, să se postescă 40 de zile și metanii 80 în zi.

Călugărul schimnic de va lovi pre un frate, să facă 100 de metanii.

Călugărul sibastru nu i se cade să aibă nice un dobitoc fără pisică.

Călugărul de's va lăsa ascernutul lui, și nu's va merge în chilie de léne, să'l facă 100 metanii. Călugărul falnic, că va zice că e de sământă bună și de rudă mare post 50 de zile metanii 300, că cine se tunde se lépădă de lume.

Călugărul de va glumi cu fratele lui sau cu altul 100 de metanii să facă.

Călugărul de va zăcia deștin să se inchine 100 metanii. Călugărul de se va da somnului, trupului său iaste călugăr, iară nu duhului sfânt.

Călugărul de va vorbi în biserecă cu altul, sau cântând va rîde, metanii 100.

Călugărul de se va prinde cu mâna de mādulariul cel de rușine, și'l va căuta cum ar face curvie. De vor zăcea doi călugări întră ascernut, curvari chemă pre dinșii Hs. Călugărul de va lua ceva pentru suflet, și nu va spune igumenului, ca un mort iaste.

Călugărul de va zăcea în pola muerescă, sau întră mănăsa, să nu se priceștiască în 40 de zile, și să nu mănănce cu soție că nu e destoinic.

Călugărul de va trece cu o muiare, cătu'l va striga un om, să facă 100 de metanii, sară și demănăță.

Călugărul ce va umbla după mesele ómenilor, sau la nunte, urs grăiasce dumnezeu că iaste. Călugărul ce umblă întră petrécerele mirenesci, dumnezeu 'i grăiasce că e căine, că nu'l lasă dracul, pentru să vază muerile mirenesci.

Călugărul de va lucra ceva fără de mantie, smintelă 'i iaste lui.

Călugărul de va fura ceva den mănăstire vestită post 12 ai, să nu se cuminece fără den pasci. Călugărul schimnic de va săruta pre frate-său, să facă 100 metanii.

Călugărul de va aduce ceva în mănăstire, să nu hiruiască cu dinsul ce igumenul.

Călugărul de va mânca carne să se postescă 12 ai, și să se priceștiască de trei ori în an și metanii câte 50.

Călugărul de va cădea la masă, și's va slăbi brăul cum are face curvie.

Călugărul ce va zăcia în biserică să facă

200 metanii. Călugărul ce va cădea cu pară bărbătescă, sau cu dobitoc, și se va înfrunță să se pocăiască 8 ai, metanie 150; ce tóte în vâpăturile nu sunt la tóți ómenii, ce la cel în țelepti, că unii ca aceia se chemă ómeni óresci, și ingeri pământesci.

Ore cine va vĕrsa făcând sfânta slujbă și o va feri post 1 săptămână.

Cine va pohti de's va tăia den trupul lui post 3 ai, de apă și de paine.

Cine nu's va feri sfântul agnet ce'l va gusta sórece, sau'l va sfărâma post 40 de zile.

Ore cine va vĕrsa sfântul păhar, în vremea aducerii, post o săptămână, iară la svĕrsit 40 de zile post.

De va canta popa leturghie și va uita să potrebescă sfințele daruri să le socotescă până dimineața, și să potrebescă pre dinsele.

Călugărul popă de va cădea ori în ce chip de curvie, și nu va sci niminea numai duhovnicu-său dea pocaanie să se pocăiască întră tóte dăile vieții lui, și să se ferescă în postul mare de vin și de unt numai sâmbăta și dumineca, și în praznice domnesci, și așa să slujască dumnezeiasca slujbă, iară de nu va vrea să ție canon să lase popia.

Popa de va lovi pre cineva întră ocară și dĕntrăcea lovitură va muri, să fie scos, iară de va fi prost să fie despărțit.

Călugărul de's va lepăda cucullul său, și iară se va întorce de'l va lua după 6 ai, să se cuminece la pasci metanii 50. Călugărul nu i se cade să lase postrigul lui, să umble încóce și încólea.

Episcopul său popa ce nu's va învăța cu dĕdins postrigații lui, și ómenii întră credința cea bună să se despărță.

Ore cine va pĕsarde den trupul lui dumnezeu o pĕrticea, să se despărță 40 de zile, iară de hólă 3 zile, iară borătura să o ferescă sau să o îngrope în biserecă unde nu umblă ómeni, iară să nu o arză cum fac ore carii neînțelepti; și să zică 100 de psalmi, iară de o va gusta căine, post 100 de zile.

Cine va înpuți bucatele ce's mănătoare să facă o sută de metanii.

Popa ce va bea vin până în al 6 cias de nópte să nu slujască.

Când veri să potrebesci sfânta, nu pune vin mult. Cade-se popel să șază la masă cu frica lui dumnezeu să mănănce și să bea câte puținel și să se socotescă, că slugă iaste, că grăiasce scriptura popa ce se înbată cum va judica dirept acesta am ales iară nu învăț, nu zic scripturile să nu béf vin, ce se béf iară să nu te înbeți, că tot bețivul sărăcesce și mīntea's pĕsarde, și mult rău face și pre sine se sugrumă, și sufletul lui's dă dracului.

Călugărul de va scrăbi pre fratele său sau va grai cuvinte deșarte cu dinsul să se postescă 3 zile de apă și de apă metanii 150 la

zi, și după aceia să's facă molitvă, pentru ce că și-au spurcat gura.

Cuț va cură sânge de în nas cadese se nu se priceștiască, nice să ia anaforă, iară de în gură, să ia.

Nu se cade călugărului să's lase sânge să fie sănătos, fără de o névoie de hólă, ce se cade lui să's lase sângele lui și să'l vĕrse în tótă vremea și în tóte zile, iară nóplea și zioa ostenită și post și priveghere, și cu rugăciune a se usca și a's vĕrsa sângele lui.

Nu se cade să se facă leturghie și să se priceștiască, și după aceia să's lase sânge, ce deca's va lăsa sânge, după aceia de va vrea să ia și anaforă, iară să nu se priceștiască, pentru ce că nu iaste frumos a lua trupul lui dumnezeu.

Călugărul de a rădica vr'o gălcévă pre igumenul lui, și'l va lovi, să'l tae lui mâna, iară igumenul de va fi și cĕrnik, să'l gonescă cu despărțire și cu sfĕnțicii lui.

Călugărul de nu va veni la пророчничек, să facă 150 de metanii, iară de nu va veni la tótă utrănia, să nu mănănce întră acta zi, după cuvântul lui Pavel apostol, să nu mănănce deșert.

Acéstea învățăm, de va fi sănătos și nu va veni la biserică, iară de va fi slab, spre unii ca aceia nu iaste lége.

Iară cine va fi la tótă utrănie, și nu se va tĕmpla la cĕрткуні heruvim, 50 metanii.

Iară de va fi la slujbă trimis, spre unii ca aceia nu e lége.

Călugărul ce nu va veni la leturghie fiind fără de lucru, să nu mănănce până la al 9 cias și metanii 100.

Călugărul după paveceriiță de va mânca și va bea, 50 de metanii.

Călugărul căt va fugi de ai lui, atăta se apropie de dumnezeu, și căt se apropie de ai lui atăta fuge de dinsul darul lui dumnezeu.

Nu se cade călugărului să tunză pre mirĕn, ce pre călugăr sau pre popă, așjidrea zice să nu se priceștiască de la popă mirĕn, ce de la călugăr, sau de la episcopul.

De petrécere, ce se zice de post și dezlegaria a tot anul Nichifor.

Cade-se a sci, că de se va tĕmpla prazdnecul născerii lui Hs. și cĕрозабѣла, miercuri sau vineri, dezlegăm la brânză și oao, iară de se va tĕmpla рожастро бѣчи. нахъвѣдѣннѣ нахърѣннѣ, нахъчѣннѣ, miercuri sau vineri, dezlegăm la pĕște și vin, așjidria și la preobrenjenie, iară și la blagoveștenii ori în ce zi se va tĕmpla de post și urĕтрѣсѣт, dezlegăm la pĕște, iară în săptămâna cea mare până la joi marți, unt și vin; iară în vinerea cea mare vin numai, iară 2 praznice ale lui pĕdrtece și cĕрткуні Petru și Pavel și bogoslov Ioan, de se vor tĕmpla miercuri și vineri, să mănănce

pĕște, iară la пророчствă să nu se mănănce unt; vin să se bea; iară după 12 zile după crăciun și întră săptămâna înainte lăsatului de carne și la rosaliți și a brânzii, și luminata, dezlegăm la tóte, miercuri ce e și vineri întră acĕste rosaliți vin și unt numai.

Cade-se să se scie și acĕsta, că după prazdnicele domnesci, să nu facem o mănăcare, ce 2 și să bem și vin.

Cade-se a sci, că întră postul sfinților apostoli și cĕр рожастро și оченнѣ кѣчи marți, joi, pĕște să nu se mănănce, ce unt și vin numai; iară luni și miercuri și vineri, nice unt nice vin; ce să facem numai odată mănăcare.

De se va tĕmpla vre un sfânt marți, joi, și va avea polieleu, să mănănce pĕște, iară de va fi luni, numai unt și vin, iară de va fi miercuri sau vineri să se mănănce de 2 ori, și vin să bem.

Cade-se a sci că de va fi sfântului cĕрткуні miercuri și vineri, să se mănănce unt, iară de va fi luni și pĕște.

Iară de se va tĕmpla pomeniria sfântului celuia ce ie Iramul, miercuri sau vineri să mănănce pĕște.

Cade-se a sci, de se va tĕmpla vre un sfânt și va avea polieleu, miercuri și vineri, fără de în post să se mănănce 2 ori, și să bla vin.

Iară de se va canta pre 8 să se mănănce unt, iară de va fi luni, să se mănănce pĕște.

Iară de va fi sfântului pre 6, întră acta zi să fie vin, cu blagoslovenia a patra parte de coță

De postul рожастро хъо, și al sfinților apostoli.

Cade-se a sci întră postul născutului Hs. și al sfinților apostoli, când să va tĕmpla aliluiă să facem pre obicalu metanii, și după chipul postului celui mare, să umplem și postire după acea zi, când iaste aliluiă, să punem mejduciasie fără de cathisma.

De zioa de'ntău de August, și ce e întrănsă tocmela postului, pentru adormirea preacuratei кѣчи.

La arătare că dĕntră acĕstă zi de astăzi ce iaste întâiu a lui Avgust, până în 15 zile ale lui să ne curățim cu postul cum și într'alte posturi, al crăciunului și al cĕр Petru; pentru acĕsta tocmelă, pentru închinarea cinstitului Iemni, și pentru cinstita cĕра născătoarea lui dumnezeu, și pentru hótele ce es întră acĕste zile; de cĕ întră acĕste zile întră tóte nu se cade să ne lăsăm de brânză și de oao, și de altele, nice pĕște a gusta, nice unt, fără în prazdnecul preobrenjenii, că într'insul iaste mănăgăiare mare fraților până în 10 zile de luni.

De cetire călugărului în chilie și de metanii. Că am luat de pĕre acĕle locuri, întră chilia

lui să cetască psaltirea, deci cine e mai puternic să o sverșască într'o zi și într'o noapte, alții și 3 în săptămână, iar alții 2, iar metanișă să facă căruța cumu'i va fi puterea; într'acosta și поклоуница cu поповичи și cu metanișă, cum și alți slujbă. Cade-se a sci, că după lăsarea eșirei den biserecă și vom merge la chilie, nu se cade să facem vorbă unul cu alt, că oprășce acasta sfinții părinți, că ni se cade să ne ferim de totă adunarea.

Pravila călugerului prost.

Pentru 9 clas 2 ațe. Derept vecernia 4 ațe. Pavecernița cea mică 3 ațe. Iară cea mare 6 ațe. Полонощица 6 ațe. Utrănea 12 ațe. Cias 3 și 6, 4 ațe, И вѣданица 6 ațe; pravila chiliei, 6 ațe, și metanișă 300. Pentru o psaltire 60 ațe. Acathistul 12 ațe. Paraclis 6 ațe.

De scurtarea postului cu leturghia, și cu psaltirea.

Pentru 4 luni de post 10 leturghii.
Pentru un an 30 de leturghii.
Pentru 10 leturghii 5 psaltiri.
Pentru 20 de leturghii 10 psaltiri.
Pentru 30 de leturghii 15 psaltiri.
Pentru 30 de leturghii 3 tetroevanghel.
Pentru tetroevanghel 5 psaltiri, pentru psaltire 5 aspri, pentru leturghie 2 bani, pentru tetroevanghel 5 costande, pentru 12 zile de post 1 leturghie, pentru 1 zi post, 300 de metanișă, o psaltire pentru 2 leturghii. Scrie și tetroevanghel pentru 12 leturghii, psaltirea 1, molitve 66 cu попомъ г'ри.

Spunerea zilelor, ce iaste într'un an de ciasuri și de mejdociasii.

În an sunt 12 luni. Iară săptămâni 52. Zile 365. Și ciasuri 4162, și mejdociasii 2 povări și șase zeci în postul mare, metanișă 396.

Iată altă pravilă.

Pentru vecernii și pentru 9 clas 2 cathizme și pentru pavecernița mică 1 cathismă, pentru pavecernița mare 2 cathizme, pentru поклоуница 2 cathizme, pentru utrănie 4 cathizme, pentru chilie 2 cathizme, pentru 300 de metanișă 6 cathizme. Iară duminică sara 50 de metanișă.

Acasta iaste Scara cărții.

cap. 1. De prazdnice domnesci, Lis. 1.
de sfinții apostoli, cap. 2, list 3.
de mucenicii mari, cap. 3, lis 4.
de boiari și de mai mari, cap 4, lis 6.
de poștrig, cap 5, lis 8.
de episcopi, cap 6, lis 9.
de popi de diaconi, cap 7, lis 12.
de părinți 8, lis 14.
de maștehă 9, lis 16.
de curvari, 10, lis 16.
de sânge amestecat, 11, lis 17.

de ispovedanie, 12, lis 18.
Іванна мина, 13, lis. 20.
de miercuri de vinere: 14, lis 30.
15, de cineșă dă trupul pre rușine, lis 31.
16, de biserică și de priceștenie, lis 33.
17, de curvari, lis 34.
18, de postul mare lis 35.
19, de ucidere de voe și de nevoe, lis 38.
20, de mușarea moartă, lis 41.
21, de furii biserecii, lis 43.
22, de răpitori, lis 43.
23, de zidirea biserecii, lis 44.
24, de gadini de fier, lis 45.
25, de săblaznă cu mâna lis 46.
26, de a treia nuntă, lis 47.
27, de furii grăpelor, lis 47.
28, de cine are vrajbă, lis 47.
29, de morți, lis 48.
30, de morțacină, lis 48.
31, de puț sau fântână, lis 49.
32, de cine se însăză într'altă credință, 51.
33, de mana grăului, lis. 51.
34, de nuntă, lis 51.
35, de preoți, lis 51.
36, de cea ce ia învățatură și nu face, lis 53.
37, de cea ce se feresc de rugăciuni lis. 54.
38, de popă fără antimis lis 54.
39, de mușare ce nasce în postul mare lis 54.
40, de cine se ucide pre sine, lis 54.
41, de cine poartă plale necurată lis. 54.
42, de ucidere, lis. 5.
43, de cine se hotără de păgân lis 55.
44, de preot, lis 56.
45, de cincă săptămâni, lis 56.
46, de cine junghe la price, lis 59.
47, de preot, lis 59.
48, de mueri, lis 61.
49, de preot; lis 63.
50, de cocon mort, lis 63.
51, de botez, lis 63.
52, de cine hulăscă pre popa, lis 66.
53, de preot de diacon, lis 66.
54, de cea ce nu vor să se însăze lis 67.
55, de cine nu se plăcă mai marelu lis 68.
56, dentru ascuns, lis 68.
57, de ce cea ce ia rod, lis 69.
58, de cine se ține în curăție lis 69.
59, de cene ocărăscă liubovul lis 69.
60, de mușarea fratelui lis 69.
61, de cine nu iuhăscă blagoslovenia lis 69.
62, de cea ce jockă, lis 70.
63, de mueri, lis. 70.
64, de cea ce să călugăresc, lis 71.
65, de părinți, lis 71.
66, de mueri, lis 73.
67, de cea ce postesc sămbăta, lis 73.
68, de prazdnicul sfințului Ion 77.
69, de ce umblarea la mese, lis 79.

70, de taină cu ovraii, lis 80.
71, de cine mănăncă cu eretici lis 80.
72, de cea ce nu se priceștesc lis 76.
73, de cine curvăscă cu păgână lis 77.
74, de curvari, lis 78.
75, de episcopi, lis 79.
76, de așoa nuntă, lis 82.
77, de cea ce aprind măcar ce, lis 82.
78, de mörtea igumenului lis 82.
79, de mai mari biserecii lis 73.
80, de cea ce nu se cade să facă săbor lis 83.
81, de cea ce se delungă de creștinătate 84.
82, de cineșă lăpădă călugeria lis 84.
83, de a treia nuntă, lis 84.
84, de săblaznă, lis 85.
85, de cine curvăscă cu căine lis 85.
86, de cine curvăscă cu nașa sa lis 86.
87, de certă de doi frați lis 87.
88, de pomenitori răutate lis 87.
89, de cine se va priceștii după mănăncă 88.
90, de oprirea nuntel, lis 89.
91, de ce nu se cade în postul mare să se facă pomenire 95.
92, de a treia nuntă, lis 96.
93, de tâlhari și de furii, lis 96.
94, de credință a se întreba 97.
95, de mărturie, lis 97.
96, de oprirea episcopului, 98.
97, de otravă, 100.
98, de judecată lis 101.
99, de creștinătate 102.
100, de cine fură, lis 102.
102, de blăstem, lis 102.
103, de mușare curvă, 102.
104, de biserică, 103.
105, de furțisag, 103.
106, de cine sapă grăpe, 103.
107, de mueri, 102.
108, de spurcăcune, lis 104.
109, de călugeri, lis 104.
110, de cine cu dibitoc, list 104.
111, de tâlhari, list 104.
114, de răpitori, list 104.
115, de priceștenie, lis 104.
116, de cine e oprit, list 104.
117, de cineșă va lăsa duhovnicușii lis 105.
118, de va lega preotul pre un voinic lis 105.
119, de procleștia muerii, lis 105.
120, de diacon, list 106.
121, de om mirén, lis 1 06.
122, de puterea preotului lis 106.
123, de cocon mort, lis 106.
124, de mușare ceșă va omoră feciorul, lis 107.
125, de mușare fermecătore, lis 107.
126, de mușarea ce va ocără pre popa lis 107.
126, de mușarea ce are sângele ei lis 108.
128, de mușarea, list 109.
Povest de un preot, lis 109.
129, de mușarea, list 110.
130 de va nasce mușarea lis 110.

131, de cine piarde ceva lis 110.
132, de cine poartă farmece, lis 110.
133, de cine cumpără farmece lis 110.
134, de cine fură sfința lis 111.
135, de cine ia sfința lis 111.
136, de cine ia dobitoc, lis 111.
137, de cine ia sculele apropielii lis 111.
138, de cine mörde de fême lis 112.
139, de preot, lis 112.
140, de călugeri lis 117.
142, de căluger preot, lis 120.
de cine va sparge miercurea, lis 124.
Învățatură a sfințului Vasilie lis 127.
143, de ucidere lis 128.
144, de celăși, lis 129.
145, de nuntă, lis 129.
146, de împărați de boiari, lis. 130.
149, de pocanie adeverită lis 130.
Stepene rudelor lis 132.
De prazdnice și de post lis 135.
De săborul cel den Gagri, lis 140.
De marele Vasilie, lis 140.
De c'ru Petră de la Alexandrie lis 141.
De petrecerea al c'ru Pahomie, 142.
toemire de creștinătatea, 143.
toemela a lui Ustinian 149.
de popi și de călugeri, 150.
de post și dezlegarea, 156.
de postul рождества х'во, 157.
de ziua de năntău a lui Avgust 157.
de cetera călugerului, 158.
Pravila călugerului prost, 158.
de pravila chiliei 159.
de scurtarea postului 159.
conel scării

Нероуленіемъ ѿца иносешіеніемъ с'на илхрзіеніемъ ст'го х'ха.

Сію кнн'с преніса итлоуеніи на влнннмъ илхрзіеніемъ, пре св'т'лаго кн'зца, 10 Мат'ден Ба-сарата Рокоды, илхрзіеніемъ преніс' ценнаго архіепіскупца, Кур' Оуффна, мнтрпоанта влсен землн сур'гроклауісннма, трднх'са ивеса азх іер'моуа Стефанъ худіудскіи, инапнч'ахомъ сію кнн'с. По-чеса ивсати Влх'т'е, з'рас, авт рождества х'ва, азх кн ипнед'каок' а недан ст'го нбста, асв'рох' шнса их понед'каок' з недан нбста рождества х'ва, т'же мовнаса ч'т'еніи аме погр'кшнко шр'к' шете что неправд'кнте, авсв'арнго смъ илхрзіеніемъ с'нед'каок'нте, и насв'арнннх' сіе не ро-ваннайте.

Iară prețul aceștii carte ne-am socotit cu totă cheltuiala, 21 de costande de argint.

TRADUCȚIUNI

de pre texturile slavone, tipărite în cor-pul cărții.

La pag. 86 al acestei publicații în sensul stemei :

La prea luminata stemă a milostivilor Domn Basarab.

la aceeași pagină în jurul stemei literile : М. Б. М. Б. Р. З. В. însemnă :

Cu Mila lui Dumnezeu (Bojii), Mattheiū Basarab Voevod, Domn (Gospod) Țerei (Zemli) Romănesci (Uggro-Vlachii).

La pag. 87 duce spre zece versuri slavone, cu înțelesul următor :

Fața acosta drept stemă, pasere corb porță ;
Pe d'asupra' ai căruia sbor, corôna acum atârâ ;
El arată pre al unei case prea-luminate și prea-antice,
Pre al casei nămului Basarab, prea-vitezul
Bărbat cu sceptor, ce nu fără spor pe tron se vede.
Ale lui vitejii biruitoare, al multora auz minunată.
Deci tronul, înălțimea acestei case învederează,
Și sceptorul, a lui vitejii curat înfățișază.
Sub dînsul ori cărui pămînten e pădnică viețuirea.
Nu lăsa să se răsipescă, Dômn, în perire
A lor corônă, ci ea să nu aibă cummare.
Iară al corbului pept să fiă pururea ferit.

URILU NASTURELI.
(din Fieresci).

La pag. 88 :

Din ordinul Prea-luminatului Domn 163 MATTHEIU Basarab, Voevod, și cu bine-cuvântarea prea sfințitului Archiepiscop Theofil, din mila lui Dumnezeu mitropolit al toței țerei Ungro-Vlachiei, s'au tipărit această carte, numită Pravila, de mine cel mai umilit dintre preoți, Meletie Macedonenul, Egumenul comunităței viețuitorilor din monastirea Govora, hramul Adormirei preacuratei Născătoare de Dumnezeu. De acela vă rog, cititorilor acestei cărți, de va fi ceva greșit, cu a spiritului blândete să îndreptați, și pe noi toți ostentorii aceștia, să binecuvântați, iar nu să blăstemați; căci nu a scris ânger, ci mână supusă greșelii și de lut.

La pag. 131 :

Cu vrerea Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu îndeplinirea Sfântului Spirit, această carte a preseris'o de pre slavona în limba romănescă Michail Moxalie, și după acela, din ordinul și cu cheltuiala prea luminatului Domn 163 Mattheiū Basarab Voevod, și cu binecuvântarea prea sfințitului Archiepiscop Kyr Theofan, Mitropolit a toței țera Ungro-Vlachiei, ostentindu-mă întru această eu ieromonachul Stefan din Ochrída și am tipărit această carte. S'a început a se scrie când a fost anul 7149, iară de la Nașterea lui Christos 1640, luni, în ântôia duminecă a sântului post; apoi s'a terminat luni, în a șeptea șeptemână a postului din acelaș an. Drept acela rog pre cititori, decă ceva greșit veți afla, să îndreptați, iar pe cel ce a scris acest text (is-

vod) cu iertare să'l învredniciti, și pe noi cei ce am tipărit acesta să nu ne blestemați.

Frage, cuvinte și abreviațiuni slavone din text.

Язъ = Eu.
Бѣдѣне = Priveghere.
Бѣснѣ = Binecuvântat.
Бѣго являне = Arătarea lui D-zeu, (Bobo-
teza).

Бѣго роднице, бѣце, бѣж = Născătorea de D-zeu.
Бѣже ичистила гѣшного и пом'ашама =
D-zeule, curățește-mă pe mine păcătoșul și
miluește-mă pre mine.

Бѣрѣю въ единѣго бѣа = Crez într'unul D-zeu.
Въведѣне = Întrarea (în biserică).
Въздвигненіе чѣстнаго крѣста = Înălțarea sfân-
tețel cruci.

Възнесеніе = Înălțarea (Domnului).
Господсн = Domniei.
Господскн = Domnesc.
Г'и пом'аш = Dômn miluesce.

Г'и (84, v. 106, r.) ? Г'аголюне = dicind ?
sau : de 3 ori ?

Златоустъ = Gură de aur.
Іоанна мннѣ = Ioan monachul.
Или = Sau.

Крѣстова = Curcea (Zioa crucii).
Крѣсто поклоненіе = Închinarea crucii.
Мнншеско житіе = Viața monachale.
Недѣка мнтарѣ и фареца = Dumineca va-
meșului și fariseului.

Непороченіи = Neprihănit, neștinat.
Ирако оученіе = Invățătura morală.
Облагодѣненіе = Despre Buna-Vestire.
Оуспеніе к'и = Adormirea Născătoare de
D-zeu.

Помнѣ г'и = Cânt Domnului.
Полонощница = Mezul-noptii, rugăciunea
de la mezul-noptii.

Пом'ашама бѣ = miluesce-me Dumnezeule.
Пом'ашама бѣ. Въспонте г'и изскъ зѣмаа =
miluesce-me Dumnezeule. Cântați Domnului
tot pămîntul.

Поминѣ = de pomenire.
Предтече = Înainte-mergător.
Прѣображеніе = Schimbarea la față.
Прѣжде с'чинѣа = Înainte sfințită.
Прѣшеніе = Iertare.

Рождество, рождество Х'во = Născere,
Născerea lui Hristos.
Рождество б'ци, или въведѣне или с'рѣтнѣ, или
оуспеніа = Născerea Născătoare de Dumnezeu,
sau Întrarea (în biserică), sau Întimpinarea
Domnului, sau Adormirea.

С'таа ; с'ветаа = Sfânta.
С'ти = sfântul.
С'тъи бѣже = Sfinte Dumnezeule.
С'ты бѣ г'и пом'аш и г'и простнае = Sfinte

Dômn Dumnezeule, miluesce și Dômn iar-
tă-mă pre mine.

С'реникъ = preotul.
С'чинѣвама = Sfințirea apei.
Трѣсто, и ф'лом и, и зѣ, и проча Поскон-
чана = de trei ori sfântă, și din Psalmul al
8-lea și al 69-lea și celelalte după isprăvitul.

Чѣстнѣше = Pre cinstitul.
Црѣкносе = Florile.
Члоса и г'и пом'аш и = Psalmul 50, Dôm-
ne miluesce de 8 (ori).

Великаго образа = Persônă mare (distinsă),
vêzdvjenia = Înălțarea.

Ірѣтавнѣ = jertfelnic (loc de sacrificiu).
И въдница = Loc de ospățare.
Ірмец = cutare.

оглашеніа = strigare la leturghie ce se
face de preot.
Оброждество х'к = despre născerea lui
Hristos.